REVISTA UNIVERSITARA DE SOCIOLOGIE
REVUE UNIVERSITAIRE DE SOCIOLOGIE
UNIVERSITARY JOURNAL OF SOCIOLOGY

Anul VII - nr. 2(14)/2010

Editura Universitaria **Editura Beladi**

Craiova, 2010

Colegiul de onoare:

- **Cătălin Zamfir** – *Institutul pentru Cercetarea Calităţii Vieţii*, Bucureşti, membru corespondent al *Academiei Române*
- **Ion Dogaru** - *Universitatea din Craiova*, membru corespondent al *Academiei Române*
- **Albert Ogien** – *Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales*, Paris- Franţa
- **Maria Sampelayo** – *Universidad Camilo Jose Cela de Madrid*, Espana
- **Ugo de Ambrogio** – *Institutul Social Milano*, Italia
- **Gilles Frigoli –** *Université de Nice Sophia Antipolis*, Franţa
- **Marie-Carmen Garcia** – *Université Lumière- Lyon 2*, Franţa
- **Bernard Lahire** – *Ecole Normale Supérieure Lettres et Sciences Humaines*, Paris-Franţa
- **Efstratios Papanis** – *University of the Aegean*, Creta-Grecia
- **Philippe Joron –** *Université Montpellier III,* Franţa
- **Michel Crespy** – *Université Montpellier III,* Franţa

Comitetul de redacţie:

Ilie Bădescu, Maria Voinea, Marian Preda, Lazăr Vlăsceanu, Dumitru Sandu, Ioan Mărginean, Radu Baltasiu, Zoltan Rostas (Universitatea din Bucureşti), Constantin Schifirneţ (SNSPA), Nicu Gavriluţă, Dumitru Stan, Ion Ionescu, (Universitatea „A.I. Cuza” - Iaşi), Dan Chiribucă, Petru Iluţ (Universitatea din Cluj- Napoca), Mihai Vladimirescu, Cristina Otovescu-Frăsie (Universitatea din Craiova), Ştefan Buzărnescu (Universitatea de Vest din Timişoara), Floare Chipea, Adrian Hatos (Universitatea din Oradea), Adrian Gorun (Universitatea „Constantin Brâncuşi” – Târgu-Jiu), Dumitru Batâr (Universitatea "Lucian Blaga" - Sibiu), Mihai Pascaru (Universitatea „1 Decembrie 1918” – Alba Iulia), Maria Constantinescu (Universitatea din Piteşti), Dorel Abraham (C.U.R.S. Bucureşti)

Anul VII, nr. 2/2010 **Numere apărute: 14**

REVISTA UNIVERSITARĂ DE SOCIOLOGIE

Apare semestrial, în format tipărit şi electronic
(http ://cis01.central.ucv.ro/revistadesociologie/)

Colegiul de redacţie
Miron Roman, Adrian Otovescu, Constantin Crăiţoiu, Florin Păsătoiu,
Horaţiu Gorun, Radu Petcu, Florin Gherghina

Secretariat de redacţie
Eugenia Udangiu, Ion Munteanu, Gabriel Pricină,
Maria Pescaru, Veronica Ion

Director,
Dumitru Otovescu

Redactor-şef,
Gabriela Motoi

Publicaţie semestrială
Apare sub egida Institutului Social Oltenia şi a Catedrei de Sociologie
Universitatea din Craiova

Adresa redacţiei : Universitatea din Craiova, str. A.I. Cuza, Nr.13, c. 167B
Tel/Fax.: 0251/418.515; 0723/408.386; 0748/085.231
E-mail : iso@central.ucv.ro

Revista Universitară de Sociologie
ISSN: 1841-6578

Inclusă în baza de date Genamics JournalSeek – S.U.A.:
http://journalseek.net/cgi-bin/journalseek/journalsearch.cgi?query=1841-6578&field=title&editorID=&send=Search+Title%2FISSN+Only

Foto coperta 1: Roma – Italia (mai 2010)
Foto coperta 4 : Universitatea din Craiova – clădirea centrală

Responsabil de număr: Veronica Ion

Bun de tipar: noiembrie 2010
Apărut: 2010
Format: 18,2 cm/ 25,7 cm, hârtie offset, 80gr./mp
Tiparul executat la S.C. BELADI, Craiova,
Str. Nufărului, nr. 23
Tel.: 0351/176.033, 0734.715.590

CUPRINS

CONTENTS **TABLE DE MATIÈRES**

Stefan Buzărnescu (*Universitatea de Vest* din Timisoara)
Interculturalitatea activă a Banatului românesc/7
The Active Interculturality of the Romanian Banat/11

Adrian Gorun (Universitatea *Constantin Brancusi* din Târgu-Jiu)
Proiect privind dezvoltarea durabilă a comunităților rurale din județul Gorj/16
Project Regarding Rural Communities Sustainable Development in Gorj County/29

Radu Baltasiu, Ovidiana Bulumac (*Universitatea din Bucureşti*) Lucian Dumitrescu (*Institutul de Sociologie* al Academiei Române)
Fracturile evolutive ale României post-comuniste/42
Post-Communist Romania's Evolutional Fractures/62

Adrian Otovescu, Dumitru Otovescu (*Universitatea din Craiova*)
Soluții ale crizei economice mondiale /83
Solutions of Global Economic Crisis/89

Maria Pescaru (*Universitatea din Pitesti*)
Consecințele migrației familiei contemporane asupra creşterii şi educării copiilor/95
Consequences of Migration of Contemporary Families on Children Upbringing and Education/107

Ion Glodeanu (*Institutul de Sociologie* al Academiei Române)
Procesele de inovare şi convergența României cu Uniunea Europeană/119

Eugenia Udangiu, Diana Răduț (*Universitatea din Craiova*)
Perspectivă comparativă asupra metodelor de dezvoltare comunitară utilizate în zonele rurale de preoții din România şi Norvegia/139
A Comparative Perspective on the Methods Used by Romanian and Norwegian Priests in the Communitarian Development of the Rural Areas/ 146

Cristina Otovescu-Frăsie, Gabriela Motoi, Florin Păsătoiu, Adrian Otovescu (*Universitatea din Craiova*)
Posibilitatea exercitării dreptului la migrație al tinerilor la nivel mondial /154
The Possibility to Exercise the Right to Migration of the Young People World Wide /164

Veronica Ion (*Universitatea din Craiova*)
Religia şi creşterea economică/175
Religion and Economic Growth/181

Cristina Ilie (*Universitatea din Craiova*)
Politica generală şi legislația din Spania referitoare la imigrare/186
General Immigration Policy and Legislation in Spain/199

Alexandra Porumbescu (*Universitatea din Craiova*)
Aspecte ale migrației românilor pentru studii în Germania. Studiu de caz/212
Aspects of the Romanian Migration for Studies in Germany. Case Study/217

Florin Nicolae Ionescu (*Universitatea din Craiova*)
Teorii cu privire la relațiile sociale/222
Theories on Social Relations/237

Lucian Răcilă (*Universitatea din Craiova*)
Consilierea maritală din perspectivă creştină/251
Marital Counseling in Christian Perspective/265

***

Cronica ştiințifică:

- *Un deceniu şi jumătate de învățământ superior sociologic la Universitatea din Craiova,* 29 octombrie 2010 / 278
- Maria Pescaru, recenzie: *Tratat de sociologie generală*, coordonator: Dumitru Otovescu, Editura Beladi, Craiova, 2010, 922 p. / 280

Interculturalitatea activă a Banatului românesc

Prof.univ.dr.Stefan BUZĂRNESCU
Universitatea de Vest din Timişoara
steb@socio.uvt.ro

Rezumat: *In acest context, acum, când proiectul de construcţie instituţională paneuropeană a înregistrat, deja, rezultate remarcabile la toţi parametrii proiectaţi, interculturalitatea se relevă a fi conceptul-cheie în continuarea pragmatică a procesului. In acest studiu, vom încerca să prezentăm, succint, notele de originalitate care singularizează Banatul românesc, în aceeaşi măsură la nivel regional şi european.*

Cuvinte cheie: globalizare, interculturalitate activă, model cultural

Într-un moment în care globalizarea[1], cu practicile sale aferente, promovate ostentativ la scară planetară, generează panică de status cultural la nivelul segmentelor de opinie, iar la nivel comunitar dă naştere la afilieri protecţioniste, se înmulţesc vocile care o aseamănă cu un nou tip de fundamentalism; cu nimic mai puţin agresiv decât fundamentalismul islamic. Esenţa sa eminamente integraţionistă, bazată pe ipoteza generalizării galopante a prosperităţii americane, o identifică din ce în ce mai mult cu "*vechile războaie civilizatoare*" care, în istoria umanităţii, nu au făcut altceva decât să menţină grave polarizări social-economice şi multiseculare crize identitare. Disociindu-se cu luciditate de accentele ideologice ale triumfalismului globalizării, pe care-l denunţă ca "*un mit al postmodernităţii*", Jerome Binde[2] trage atenţia asupra "*angoaselor sociale care emerg din incertitudinile identitare*" provocate de metisarea programatică a modelelor culturale diferite de modelul cultural american. Hibridarea culturală şi etnică, genocidul cultural, refacerea cultural-ideologică a marilor pieţe imperiale, tirania şi monopolul multinaţionalelor care domină piaţa informaţiilor, un paternalism fără *pater* – sunt doar câteva sintagme care stau la baza unor replici articulate analitic la adresa personajului invizibil - mondializarea - despre care noi nu ştim dacă este actor sau autor al unei drame al cărei scenariu nimeni nu-l cunoaşte.

În acest context, redescoperirea valenţelor explicative şi hermeneutice ale interculturalităţii, ca resursă practic inepuizabilă a coeziunii sociale, constituie singura instanţă de reflexie colectivă pentru identificarea unor noi instrumente de construire a unei lumi în care diferenţele să nu mai fie privite ca handicap, ci ca potenţial valoros pentru un nou tip de unitate în diversitate.

Interculturalismul defineşte ipostaza dialogală a culturilor prin intrarea în rezonanţă a diferenţelor, în timp ce multiculturalismul se focalizează pe

[1] Termen preferat de americani şi anglofoni, spre deosebire de francezi şi francofoni, care preferă termenul de mondializare.

[2] J. Binde, *Les cles du XXIe siecle, Unesco,* Editions Seuil, Paris, 2000

conservarea identitară a diferenţelor.

Privită prin prisma acestei grile, Timişoara, capitala tradiţională a Banatului românesc, s-a afirmat ca sursă a unei interculturalităţi de tip special prin dimensiunea sa activă. De-a lungul istoriei, exclusivismele celor mai noi veniţi, fie ei chiar şi colonişti sau stăpânitori vremelnici, s-au transformat, treptat, în particularităţi de minoritari care au învăţat comportamentul tolerant al majoritarilor fără a-şi pierde identitatea cultural-axiologică. În acest mod, acumulările discrete de diversităţi, cumulate istoric, au generat în mod natural un model de interculturalitate în care complementaritatea civică a fost prioritară. Unitatea organică a spaţiului social rezultat a stat la baza coeziunii social-instituţionale, imposibil de distrus de vicisitudinile istorice, impuse prin forţă de competiţia imperiilor vecine pentru anexarea întregii regiuni. Astfel se explică diferenţa dintre unitatea artificială, de tip imperial, şi unitatea în diversitate a regiunii păstrate doar în partea românească a Banatului rămasă în componenţa României după cel de al II-lea război mondial, fără să simtă nevoia federalizării ca Banatul sârbesc, sau pe cea a omogenizării etnice din partea maghiară a Banatului. În condiţiile transformărilor post-1989, modelul Timişoarei a influenţat în mare măsură înnoirea din interior a României, constituind încă un argument pentru a demonstra că România este guvernabilă în manieră democratică, în structura sa geopolitică actuală. Mai mult: România este singura ţară post-comunistă şi din lume care şi-a asociat, ca partener de guvernare post- 1989, o formaţiune politică structurată pe criterii etnice: Uniunea Democratică a Maghiarilor din România (U.D.M.R). Tradiţionala deschidere către alteritate, proprie mentalului colectiv românesc, s-a transformat, în prezent, în parteneriat comunitar, care constituie resursele identitare ale unui nou tip de coeziune socială democratică. Iată de ce interculturalitatea Banatului singularizează această parte a Europei, chiar la nivel continental, prin metisajul său interconfesional, interetnic, interlingvistic şi intercultural reuşit, legitimând-o ca sediu natural pentru studii antropologice, sociologice, psihologice şi istorice de profil. Din această cauză, Asociaţia antropologilor, sub coordonarea unor înalte personalităţi din Elveţia, de talia profesorului universitar dr. Doctor Honoris Causa dr. Christian Giordano şi a antropologului prin vocaţie, dr. Francois Ruegg, s-a orientat să amfitrioneze în Timişoara conferinţa internaţională cu tema generică: *„Ştiinţele sociale şi interculturalitatea”*, între 18 şi 21 octombrie 2001.

În plus, la Timişoara, în aria noilor opţiuni valorice post- 1989, tradiţiile multiseculare ale interculturalităţii din ţara noastră s-au obiectivat, cu sprijinul generos al Consiliului Europei, într-o structură normativă cunoscută sub numele de Institut Intercultural Timişoara. Conceput, deci, ca expresie a societăţii civile şi partener valabil de dialog cu instituţii similare din Occident, Institutul Intercultural Timişoara nu a însemnat începutul vreunor activităţi de educaţie interculturală, ci instituţionalizarea unui model de relaţionare performantă a etniilor diferite, care, prin coexistenţă paşnică, au creat un tip original de interculturalitate: *interculturalitatea activă* a Banatului.

Originalitatea se defineşte prin următoarele aspecte:

a) Dacă în Occident

interculturallitatea s-a dezvoltat din nevoia de a da o replică modelelor culturale ale emigranţilor, de cele mai multe ori acceptaţi cu ostilitate reţinută pentru potenţialul lor destabilizator şi consideraţi ca posibile surse de poluare a identităţii mentalului colectiv al ţărilor vestice, în Banat interculturalitatea are la bază un original comportament permisiv, care a dat posibilitatea fiecărei etnii să se integreze în istoria comunitară, fără a se simţi agresată de "*băştinaşi"*, fie ei majoritari sau minoritari. Permanenta raportare la aceleaşi probleme cotidiene a făcut ca preocuparea de explorare în comun a soluţiilor practice la problemele comunitare identice să genereze o coeziune socială naturală, adică fără apel la normativitatea de tip instituţional. Diversitatea etnică a fost percepută ca sursă de amplificare a soluţiilor alternative pentru problemele comunitare, identice în esenţa lor. În arealul bănăţean contactele interetnice cotidiene nu au fost, deci, orientate de obligaţiile exogene ale cetăţeniei comune sau de "*achitarea*" unor datorii de natură instituţională, ci de nevoia endogenă a conjugării orizonturilor de aşteptare faţă de proiecte comunitare globale. Interculturalitatea a început şi continuă să fie (inter)activă în acest sens. Încercările de abordare a realităţilor noastre prin prisma multiculturalităţii au eşuat (şi vor eşua) deoarece la noi sunt alte condiţii decât, să zicem, în Belgia, unde comunitatea flamandă şi cea valonă reprezintă, de fapt, două structuri instituţionale distincte, comunicarea fiind asigurată de constrângeri politico-economice de tip statal. "Ţara" în modelul belgian este, în realitate, o unitate mecanică între două unităţi fundamental diferite ca opţiuni valorice, dar cu experienţă comună în gestionarea conflictelor latente.

b) Existenţa, pe toată perioada de formare civico-profesională, a instituţiilor şcolare cu limbă de predare maternă (germană,maghiară, sârbo-croată, bulgară) pentru toate minorităţile, prin asigurarea unui suport financiar nediscriminatoriu în raport cu populaţia română, majoritară, din resursele bugetului public.

c) Asigurarea de către Statul român a instituţiilor de cultură în limbile minorităţilor, Timişoara fiind singurul oraş european cu teatre de stat în trei limbi (română, germană şi maghiară).

d) Ca prim oraş european iluminat electric, Timişoara constituie şi în prezent centrul celei mai atractive regiuni a României pentru investitorii străini, investiţiile concrete pe cap de locuitor situând acest oraş pe primul loc în România. Complementaritatea pragmatică dintre iniţiativele locale/zonale de reconstrucţie a mediului de afaceri în perioada post- 1989 şi oferta partenerială a investitorilor străini s-au materializat în ceea ce autorităţile de profil numesc, cu un termen generic, modelul economic Timişoara. Ca expresie a interculturalităţii (inter)active a Timişoarei - pe componenta economică - cităm următoarele dimensiuni care individualizează Banatul la scară europeană.

e) Calitatea forţei de muncă (4500 de studenţi), calificată în întreprinderi timişorene de tradiţie, vorbitoare de limbi străine, dornică de afirmare prin muncă.

f) Implicarea multor timişoreni în activităţi economice private – acele IMM-uri apărute în număr mare

în ultimii ani dar şi a autorităţilor municipale. Concernul „Continental" este cea mai mare investiţie germană din România, în valoare de 100 de milioane de euro. Apoi, Solectron (65 milioane de euro), urmată de Procter&Gamble (40 milioane de euro), Alcatel (36 milioane de euro), Metro (11 milioane de euro), Lisa Draxlmaier (7,5 milioane de euro), Helvetica Profarm (7 milioane euro), Coca-Cola (7 milioane euro), Kathrein (5,5 milioane euro) Siemens Automotive (5 milioane euro), Linde Gas (4 milioane euro), Kromberg&Schubert (3 milioane euro), Shell (2,5 milioane euro), Daimler Chrysler (2 milioane euro), ABB (1,5 milioane euro), Philips Elba (1,5 milioane euro) şi multe altele, toate, firme recunoscute pe plan internaţional, care au preferat Timişoara, altor localităţi din ţară sau străinătate. Ca replică la multe distorsiuni puse în circulaţie de politicienii rău intenţionaţi, chiar din rândul unor minoritari, amintim spusele unui expert al problemei: "*este necesar să distingem, în ţesătura densă a evoluţiei, zgomotele parazite care vor dispare în uitare, de muzica noilor valuri care poartă în ele germenii reali ai schimbării"*[4]. A fi eurofil, aici şi acum, presupune a şti să ne proiectăm toate valorile noastre în circuitul mondial de valori, plecând de la procentul de europenism pe care ni-l conferă originalitatea mentalului nostru colectiv. Valorile nu au frontiere, iar frontierele nu vor mai avea valori (geografice) de apărat în viitoarea Europă unită. Şi dacă globalizarea se va dovedi "sens ireversibil" al societăţii umane, între condiţia de cetăţean al lumii şi cetăţean al unui stat anume, cetăţenia europeană nu poate fi evitată pentru noi, românii. Metisajul dintre noul europocentrism, americanocentrism, niponocentrism şi sinocentrism ar putea avea ceva de învăţat, la altă scară, desigur, din metisajul reuşit al interculturalităţii (inter)active a Banatului[5].

[4] J. Binde, *op. cit., passim.*

Bibliografie selectivă:

1. Binde, J., *Les cles du XXIe siecle, Unesco,* Editions Seuil, Paris, 2000
2. Buzărnescu, Ştefan, *Interculturalitatea – sursă inepuizabilă a dezvoltării României*, sesiune de comunicări ştiinţifice, Centrul de Cercetări pentru problemele tineretului, Bucureşti-Timişoara, 1986
3. Krauter, Francisc, *Germanii din Banat*, în „Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureş, Bucureşti, 1929
4. Muntean, V., *Monografia Mitropoliei Banatului*, Editura Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1990.
5. Nemoianu, P., *Populaţia Banatului în diferite epoci*, în *Analele Banatului*, anul II, fasc. 3, Timişoara, 1929.
6. Rusu, Alexandru, *Istoria Banatului*; *Studii de Istoria Banatului*, Timişoara, Analele Universităţii din Timişoara, 1967.
7. Svetlana Maria, Miroslav, *The joint – venture in roumanin's Banat*, Timişoara, 2008

[5] Miroslav Svetlana Maria, *The joint – venture in roumanin's Banat*, Timişoara, 2008

The Active Interculturality of the Romanian Banat

Prof.univ.dr. Ştefan BUZARNESCU
Universitatea din Timişoara
steb@socio.uvt.ro

Abstract: *In this context, now that the pan-European institution building project registered already remarkable results in all design parameters, interculturalism is revealed to be the key concept in further pragmatic process. In this study, we try to present succinctly notes of originality that singularized Romanian Banat, in the same position in regional and European level.*

Keywords: globalization, active interculturality, cultural model

In a moment in which the globalisation[1][2] , with its practices ostentatiously promoted at a planetary scale, generates cultural panic at the level of the opinion segments, and gives birth to the protectionist affiliations at the community level, there are more and more voices who compare it to a new type of fundamentalism; no less aggressive than the Islamic fundamentalism. Its signally integrationist essence, based on the hypothesis of a speedy generalization of the American prosperity, identifies it more and more with "*the old civilizing wars*" which in the history of the humanity have done nothing else but preserve serious social-economic polarizations and multi-secular identity crises.

Lucidly dissociating itself from the ideological accents of the globalization triumphalism that he denounces as "*a postmodernist myth*", Jerome Binde[2] draws our attention on "*the social anxieties that emerge from the identity uncertainties*" brought about by the programmatic cross-fertilisation of the cultural patterns that are different from the American cultural pattern.

The cultural and the ethnical hybridization, the cultural genocide, the cultural - ideological reconstruction of the great imperialist markets, the tyranny and the multinational monopole which dominate the information market, a paternalism without the *pater*, are only a few syntagms which underlie some analytically articulate replies addressed to the invisible character - the globalization – that we do not know whether it is the actor or the author of a drama whose script nobody knows.

In this context, the rediscovery

[1] Term preferred by the Americans and Anglophiles, unlike the French and Francophiles who prefer the term of mondialization

[2]. J. Binde, *Les clés du XXIle siècle* (The keys of the 19th century), Unesco, Editions Seuils, Paris, 2002

of the hermeneutical and the explanatory values of interculturality, as an endless source of social cohesion, constitutes the only instance of collective reflection in order to identify new instruments for the building of a new world in which the differences should not be seen as a but as disability a valuable potential for a new type of unity which comes from diversity.

The interculturality defines the dialogical state of different cultures by means of getting the differences to resonate together, while the multi-culturality focuses on the identity conservation of the differences.

Seen in these terms, Timişoara, the traditional capital of the Romanian Banat, rose as the source of a special type of interculturality through its inter(active) dimension. All over the history, the exclusivism of the new comers, even colonizers or transient dominators, have gradually turned into particularities of the minority who learned the tolerant behavior of the majority without losing their cultural-axiological identity. This way, the discrete accumulations of diversities, gathered all over the history, naturally generated a pattern of interculturality in which the civic complementarity was the first priority. The organic unity of the resulting social space has been the basis of the social-institutional cohesion, impossible to be destroyed by the history's vicissitudes, coerced by the competition among the neighboring Empires which wanted to annex the whole region. Thus, the difference between the artificial unity, of an imperial type, and the unity in diversity of the region, kept only in the Romanian part of Banat, which remained part of Romania after World War II, in explained without feeling the need of federalization, as it happened with the Serbian Banat, or of the ethnical homogenization of the Hungarian Banat.

In the context of the changes made after 1989, the model of Timişoara influenced to a great extent the interior renewal of România, which is another argument which proves that Romania, with its present geo-political structure, can be governed in a democratic way. Moreover, Romania is the only post-communist country which, after 1989, took a political party structured on ethnic criteria as a governing partner; the Hungarian Democratic Union in Romania (U.D.M.R.). The traditional opening towards otherness which characterizes the Romanian mind has presently turned into a communitarian partnership which constitutes the identity resources of a new type of social democratic cohesion.

This is why Banat's interculturality makes this part of Europe unique, even at a continental level, by means of its successful inter-confessional, interethnic, inter-linguistic and intercultural cross-breeding, legitimizing it as a natural headquarters for the specialized anthropological, sociological, psychological studies. For this reason the Anthropologists' Association, coordinated by the Swiss personalities, such as the University professor Doctor Honoris Causa. Dr. Christian Giordano and the talented anthropologist dr. François Ruegg, set up to organise in Timişoara, between the 18th and 21st of October 2001, the international conference with the generic title: *Social sciences and*

interculturality.

Even more, in Timişoara, in the area of the new value options after 1989, the multi-secular traditions of the interculturality in our country had been objectified, with the generous help of the Council of Europe, in a normative structure known under the name of the Intercultural Institute Timişoara. Designed as an expression of the civil society and as a viable dialogue partner of similar institutions in the Occident, the Intercultural Institute of Timişoara did not represent the beginning of some intercultural education activities, but the institutionalization of an example of optimal relationships among different ethnic groups, whose peaceful co-existence gave birth to an original type of interculturality: *the inter(active) interculturality of Banat*.

The originality is defined by taking into account the following aspects:

a) If in the Occident the interculturality developed out from the need to respond to the cultural patterns of the emigrants, most of the times accepted with a reserved hostility for their unsettling potential and considered as possible polluting sources for the identity of the collective mind of the Western countries, in Banat the interculturality is based on an original permissive behaviour which gave each ethnic group the possibility to become part of the community history, without feeling aggrieved by the *"natives"*, whether majority or minority. The permanent coping with the same daily problems made the concern to explore together the practical solutions to identical community problems generate a natural social cohesion, that is, without appealing to the institutional norms. The ethnic diversity was perceived as a source of enhancement of the alternative solutions given to community problems, identical in their essence. In the Banat area the daily interethnic contacts were not developed out of the exogenous obligations of a common citizenship or of the *"fulfilment"* of some institutional duties, but out of the endogenous need for conjugating expectation horizons before global communitarian projects. The interculturality began as and continues to be inter(active) in this sense.

The attempts to approach our realities starting from multiculturalism have failed (and will fail) because we have different conditions compared to, for instance, Belgium, where the Flemish community and the Walloon community actually represent two distinct institutional structures, the communication being facilitated by the political economic constraints of a state type. The Belgian model of "the country" is a reality, a mechanical union between two units fundamentally different in their value options, but which share a common experience in the management of the latent conflicts.

b) The existence, through the whole period of the civic and the professional formation, of the educational institutions which teach in the mother tongue (German, Hungarian, Serbian, Croatian, Bulgarian) of all minorities, having a financial support from the resources of the public budget, which is not discriminatory in comparison with the Romanian majority.

c) The Romanian State

provides us with cultural institutions in the languages of the minorities, Timişoara being the only European city which has state theatres in the Romanian, the German and the Hungarian languages.

d) As first European town that was electrically lit (November 12th, 1884), Timisoara constitutes, even non the center of the most attractive region of Romania for the foreign investors, the real investments on inhabitant ranging in this town on the first place in Romania. The pragmatic complementarities between the local / area initiatives of reconstruction of the business environment in the years following 1989 and the partnership offer coming from the foreign investors has materialized in what the authorities call with a generic term the economic Timisoara model.

As an expression of the interactive interculturality of Timisoara – on the economic component – we cite the following dimensions that individualize the Banat region at the European scale.

e) The quality of the workforce (45.000 students), qualified in the traditional enterprises from Timisoara, foreign languages speakers, and willing to be remarked / noticedley their work.

f) The involvement of the people living in Timişoara in the private economic activities, those IMM's which appeared in a large number in the last few years, as well as the municipal authorities The Continental corporation represents the biggest investment made in Romania, having the value of 100 million euros. Then, Solectron (65 million euros), followed by Procter&Gamble (40 million euros), Alcatel (36 million euros), Metro (11 million euros), Lisa Draxlmaier (7.5 million euros), Helvetica Profarm (7 million euros), Coca-Cola (7 million euros), Kathrein (5.5 million euros), Siemens Automotive (5 million euros), Linde Gas (4 million euros), Kromberg&Schubert (3 million euros), Shell (2.5 million euros), Daimler Chrysler (2 million euros), ABB (1.5 million euros), Philips Elba (1.5 million euros), and many others, all being internationally famous names. They all preferred Timişoara to any other city in Romania or abroad.

As a reply to the many distortions started by the evil-minded politicians, some of them belonging to minority groups, I would like to quote the words of an expert in the field: "*we need to distinguish, in the dense web of evolution, the parasite noises which will disappear into oblivion, from the music of the new waves which carry the real seeds of change*" .[3]

The values do not have borders, and the borders will no longer have (geographical) values to protect in the future united Europe. And if globalistion proves to be "an irreversible implication" of the human society, between the condition of a citizen of the world and a citizen of a certain state, the European citizenship cannot be avoided by us, the Romanians.

The cross-fertilisation among

[3] J. Binde, the quoted work, *passim*

[4] Miroslav Svetlana Maria, *The joint – venture in roumanin's Banat*, Timişoara, 2008

Europocentrism, Americancentrism, Nipponcentrism and Sinocentrism could learn something, at a different level, of course, from the successful cross-breeding of the inter(active) interculturality of Banat.[4]

References:

1. Binde, J., *Les cles du XXIe siecle, Unesco,* Editions Seuil, Paris, 2000
2. Buzărnescu, Ştefan, *Interculturalitatea – sursă inepuizabilă a dezvoltării României*, sesiune de comunicări ştiinţifice, Centrul de Cercetări pentru problemele tineretului, Bucureşti-Timişoara, 1986
3. Krauter, Francisc, *Germanii din Banat*, în „Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureş, Bucureşti, 1929
4. Muntean, V., *Monografia Mitropoliei Banatului*, Editura Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1990.
5. Nemoianu, P., *Populaţia Banatului în diferite epoci*, în *Analele Banatului*, anul II, fasc. 3, Timişoara, 1929.
6. Rusu, Alexandru, *Istoria Banatului*; *Studii de Istoria Banatului*, Timişoara, Analele Universităţii din Timişoara, 1967.
7. Svetlana Maria, Miroslav, *The joint – venture in roumanin's Banat*, Timişoara, 2008

Proiect privind dezvoltarea durabilă a comunităţilor rurale din judeţul Gorj

Prof. univ. dr. Adrian GORUN
Universitatea ”Constantin Brâncuşi”, Târgu-Jiu

Rezumat: *Dezvoltarea durabilă – ca model sustenabil de dezvoltare – implică un management strategic, un management care să satisfacă necesităţile prezente, fără a reduce potenţialul de satisfacere a necesităţilor viitoarelor generaţii. Conflictele dintre valori destructurează, nu unifică, relaţia individ – comunitate (ca, de altfel, şi relaţia comunitate – individ), devenind o relaţie intermitentă. Pe acest fond trebuie înţeleasă dezvoltarea rurală durabilă, o dezvoltare în care viitorul implică, prin intermediul prezentului, un trecut ce trebuie recuperat mai întâi din perspectivă axiologică*

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, comunitate rurală, mediu economic

1. Introducere

Preocupată de multiplele transformări produse de internaţionalizare care şi-a atins plafonul maxim prin globalizare, Comisia Brundtland a ONU a elaborat cunoscutul Raport „Viitorul nostru comun”, raport ce demonstrează necesitatea unei *dezvoltări durabile*. Definită succint, dezvoltarea durabilă este tipul de dezvoltare care „satisface necesităţile prezentului, fără a compromite capacităţile viitoarelor generaţii să-şi satisfacă propriile necesităţi”[1].

Prin urmare, *dezvoltarea durabilă* nu reprezintă un gen oarecare de dezvoltare, o dezvoltare în sine, orientată spre un scop unic – profit (cu orice preţ), ci un *gen special*, *multidimensional*, *multifuncţiona*l şi *multifactorial* de dezvoltare în care relaţia unidimensională creştere economică → profituri este înlocuită de una complexă, una care să introducă în ecuaţia creşterii şi costurile „şocului viitorului”. Una care va evalua costurile economice ale prezentului, dar mai ales costurile sociale ale viitorului dezirabil, una care nu se închide exclusiv în mediul economic, ci este deschisă spre mediul de viaţă al generaţiilor viitoare. În esenţă, dezvoltarea durabilă – ca model sustenabil de dezvoltare – implică un management strategic, un management care să satisfacă necesităţile prezente, fără a reduce potenţialul de satisfacere a necesităţilor viitoarelor generaţii. Aceasta, în condiţiile în care, ritmurile modernizării pe care le impun unii dintre competitorii

[1] Comisia Brundtland a ONU, Raportul *Viitorul nostru comun*

internaţionali agravează situaţia în privinţa mediului de viaţă al comunităţilor (crize repetate, degradarea mediului natural, multiplicarea surselor de poluare, costuri inechitabil distribuite, adâncire a clivajelor), punând chiar în pericol securitatea viitoarelor generaţii.

Acestea sunt premisele majore de la care trebuie să pornească decidenţii politici şi administrativi în privinţa evoluţiei unui prezent încapsulat doar în vectorul profitului obţinut prin transferul costurilor sociale (transferul de responsabilitate), către un viitor posibil de estimat şi dezirabil.

Studiul pe care-l prezint reprezintă doar o componentă dintr-un studiu amplu pe care l-am coordonat în cadrul Universităţii „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu[2], studiu ce porneşte de la analize-diagnostic fundamentate[3] şi vizează:

a) Strategia de dezvoltare energetică durabilă a judeţului Gorj;
b) Strategia de dezvoltare a mediului de afaceri în Gorj;
c) Strategia de dezvoltare durabilă a infrastructurii şi turismului în Gorj;
d) Agricultură şi dezvoltare rurală în judeţul Gorj.

Întrucât în prezent suntem implicaţi într-un proiect de cercetare a stării comunităţilor rurale din acest judeţ, am optat ca în studiul de faţă să prezentăm modelul de dezvoltare rurală durabilă a judeţului Gorj.

2. Strategia de dezvoltare rurală durabilă la nivelul judeţului Gorj

Premise:

a) Comunităţile rurale din România, implicit cele din Gorj tind să devină unităţi administrativ-teritoriale, pure invenţii ale legii, pierzându-şi într-un ritm accelerat (cu un plus pentru Gorj, urmare a unor particularităţi dobândite prin politica de monoindustrializare forţată a fostului regim comunist) *identitatea comunitară*;

b) *Cultura comunitară-definită* ca sistem de valori în care se întemeiază sentimentul şi conştiinţa apartenenţei la un status comunitar de tip rural – este în continuă dezagregare; loialităţile s-au transferat dinspre comunitate către structuri instituţional-funcţionale de tip administrativ, legitimitatea s-a deplasat dinspre valorile tradiţionale către puterea locală instituită în diferite momente, spiritul comunitar este substituit prin apartenenţe instrumental-atomizate, ţăranul purtător şi aparţinător al unui mediu inedit a fost înlocuit cu „omul de la ţară";

c) Mediul de viaţă, ca univers fenomenalizat în orizonturi temporale

[2] Adrian Gorun (coord.) *Gorjul – repere strategice – orizont 2030*, Editura ‚Academica Brâncuşi Tg-Jiu, 2010

[3] Adrian Gorun, (coord. ştiinţific), *Diagnosticul privind starea de dezvoltare a judeţului Gorj*, Editura ‚Academica Brâncuşi, Tg-Jiu 2009

nedefinite, ca mod de viaţă specific, fără de care comunităţile rurale nu-şi au o raţiune a existenţei, devine tot mai mult mediu de locuit, de reşedinţă sau domiciliu; ţăranii au devenit „populaţii din mediul rural”, urmare a îndelungatei ambivalenţe (ţăran-muncitor sau muncitor-ţăran), dar şi a depopulării (migrări spre oraşe a tinerilor, dispariţie naturală a celor mai vârstnici) urmate de repopulări relative (grupuri de orăşeni care, îndeosebi după 1989, şi-au construit locuinţe de vacanţă, unde se retrag la sfârşit de săptămână sau în concedii);

d) Nivelul de viaţă în aşezările rurale din Gorj rămâne, în cel mai bun caz, constant scăzut, indicatorii privind mediul de viaţă şi civilizaţie fiind negativ afectaţi de politicile ineficiente, deficitare şi nefundamentate;

e) Cadrul natural de care dispune Gorjul este diversificat, reprezentat printr-o distribuţie uniformă a elementelor de relief, reţea hidrografică densă, climă echilibrată, vegetaţie bogată, faună variată, resurse valoroase pentru peisajul şi economia zonei;

f) Politicile iraţionale în domeniul industriei extractive au condus la o degradare a mediului natural, cu implicaţii alarmant-negative asupra mediului de viaţă al populaţiei, atât în mediul urban, cât şi în mediul rural: emisii atmosferice ale substanţelor acidifiante ca SO_2, NO, la care se adaugă – tot în calitate de poluant primar – NH_3, emisii de compuşi organici volatili nemetalici şi metalici, pulberii în suspensie (PM_{10} şi $PM_{2,5}$), apele uzate, degradarea solurilor, diminuarea fondului forestier, deşeurile etc. sunt factori esenţiali ai unei poluări cu efecte pe termen lung.

2.1. Analiza Swot pentru agricultura şi silvicultura judeţului Gorj

În tabelul nr. 1 prezentăm reperele acestor domenii, în baza matricei puncte tari, puncte slabe, oportunităţi şi riscuri. Aceste repere sunt importante în definirea şi proiectarea strategiei de dezvoltare durabilă a comunităţilor rurale din Gorj – orizont 2030

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➢ Zone cu potenţial agricol semnificativ; ➢ Potenţial mare de creştere a animalelor; ➢ Rezerve piscicole; ➢ Terenuri agricole neexploatate (dealuri cu fâneţe, păşuni); ➢ Posibilităţi de dezvoltare a unor sisteme de irigaţii; ➢ Potenţial alpin (fructe de pădure, plante medicinale, stâne ecologice);	➢ Infrastructură slab dezvoltată în mediul rural; ➢ Fărâmiţarea terenurilor, unităţi productive mici, mecanizare scăzută; ➢ Inexistenţa unei cartări agrochimice a solurilor; ➢ Nerespectarea asolamentelor, cu efecte novice prin apariţia bolilor şi dăunătorilor; ➢ Desfiinţarea reţelelor de irigare a terenurilor agricole;

➢ Agricultură cu potenţial de dezvoltare; ➢ Existenţa unor centre de cercetare şi staţiuni experimentale specializate în domeniul agricol; ➢ Costuri scăzute pentru terenurile agricole; ➢ Sursă de germoplasmă pentru gutui; ➢ Resurse forestiere; ➢ Învăţământ superior la Târgu Jiu.	➢ Îmbătrânirea forţei de muncă; ➢ Lipsa sistemelor de colectare a produselor agricole; ➢ Inexistenţa unei burse a mărfurilor agro-alimentare; ➢ Produse agricole neetichetate şi necertificate; ➢ Monocultură vegetală (diversificare a producţiei agricole); ➢ Rezistenţa proprietarilor de terenuri la asociere; ➢ Activităţi agricole neintegrate cu alte tipuri de activităţi (agroturism, realizarea de produse ecologice etc.); ➢ Interes redus pentru iniţierea activităţilor agricole; ➢ Lipsa unor centre de consiliere/informare la nivel local; ➢ Nivel redus de atragere a investiţiilor străine; ➢ Sistem redus de prelucrare a produselor agricole; ➢ Productivitate scăzută, tehnologii uzate moral şi fizic; ➢ Neexistenţa unui cadru legislativ stimulativ pentru comasarea terenurilor; ➢ Promovarea insuficientă a produselor alimentare şi nealimentare tradiţionale din zonele rurale (inclusiv produse de artizanat confecţionate manual, produse specifice zonei montane etc.); ➢ Cea mai mică densitate de drumuri forestiere din Europa; ➢ Capacitate limitată a proprietarilor de păduri în gestionarea fondului forestier sub imperativele dezvoltării durabile; ➢ Dispariţia şcolilor de arte şi meserii din mediul rural; ➢ Activitate scăzută la nivelul pepinierelor silvice.

OPORTUNITĂŢI	RISCURI
➢ Potenţialul crescut pentru agricultura ecologică şi agroturism; ➢ Oportunităţi de finanţare pentru îmbunătăţirea infrastructurii de bază şi mecanizarea agriculturii; ➢ Înfiinţarea de asociaţii agricole pentru creşterea rentabilităţii şi competitivităţii; ➢ Dezvoltarea învăţământului superior agricol la Universitatea „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu; ➢ Finanţări externe pentru atragerea tinerilor în sectorul agricol; ➢ Redarea în circuit a terenurilor tehnogene; ➢ Utilizarea prafului de lignit în fertilizarea solului; ➢ Disponibilitate a unei pieţe mari, aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern, cât şi în spaţiul european, cu potenţial de exploatare (inclusiv pentru produsele ecologice); ➢ Posibilităţi de formare profesională, orientarea spre perfecţionarea competenţelor fermierilor şi resursei umane din mediul rural; ➢ Piaţa europeană pentru cherestea certificată este în creştere; ➢ Costurile de recoltare pot fi diminuate prin realizarea unor investiţii în extinderea şi reabilitarea reţelelor de domenii forestiere; ➢ Exploatarea rolului multifuncţional al pădurilor prin ecoturism, activităţi de recreere, recoltarea de produse nelemnoase, taxe pentru servicii de protecţie a mediului.	➢ Lărgirea Uniunii Europene conduce la creşterea competiţiei pentru produsele agricole; ➢ Migrarea populaţiei tinere către zonele urbane şi state din Uniunea Europeană; ➢ Informare insuficientă privind avantajele asocierii; ➢ Consultanţă insuficientă pentru atragerea de fonduri europene; ➢ Condiţii slab stimulative, cu avantaje nesemnificative, privind creditarea; ➢ Atacuri de boli şi dăunători datorate nerespectării asolamentului şi tratamentelor insuficiente; ➢ Schimbări climatice; ➢ Epizootii ➢ Lipsa titlurilor de proprietate certe asupra suprafeţelor de pădure, element descurajant în gospodăria fondului forestier în termenii dezvoltării durabile; ➢ Continuarea exploatării ilegale şi iraţionale a pădurilor cu impact negativ, generator de erodări ale solului şi inundaţii; ➢ Scăderea productivităţii forestiere a modificărilor climatice şi poluării; ➢ Unele pieţe (în special în Asia) nu impun cerinţe de certificare; ➢ Scăderea nivelului de instrucţie şi educaţie, îndeosebi prin dispariţia şcolilor de arte şi meserii, a liceelor cu profil agricol şi silvic.

Sursa: *Diagnosticul privind starea de dezvoltare a judeţului Gorj*, Editura ,Academica Brâncuşi Târgu Jiu, 2009, pp184-186.

Analiza SWOT întăreşte premisele formulate, evidenţiind nevoia de intervenţie rapidă, prin politici aplicate, în vederea salvării comunităţilor rurale de la procesul – potenţial inevitabil – al pierderii identităţii, chiar al dispariţiei lor.

2.2. Dezvoltarea durabilă a comunităţilor din mediul rural

2.2. a. Obiectivul general al strategiei privind dezvoltarea durabilă a agriculturii, a comunităţilor rurale din judeţul Gorj îl reprezintă crearea unui mediu socio-economic şi cultural competitiv, diversificat, care să asigure progresul şi creşterea calităţii vieţii cetăţenilor prin satisfacerea cerinţelor şi necesităţile prezentului, fără a compromite capacităţile viitoarelor generaţii în privinţa satisfacerii propriilor necesităţi.

Din această perspectivă, mai mult decât în alte domenii, dezvoltarea durabilă a comunităţilor rurale implică luarea în considerare, în termeni de priorităţi funcţionale, atât a acţiunilor prospectiv-inovative, cât şi a acţiunilor reparatorii. Ambele tipuri, cu implicarea unor costuri economice şi socio-culturale majore.

Astfel, în anul 2030, în judeţul Gorj, la nivelul comunităţilor rurale, este necesară practicarea unei agriculturi moderne, performante, cu produse de calitate, ecologice(multe caracterizate prin raritate şi unicitate) şi cu o mare cerere pe piaţă (potenţial competitiv ridicat). În acest sens, agricultura va fi organizată în exploataţii cu rol esenţial în modernizarea comunităţilor rurale şi care să ridice gradul de garanţie a securităţii alimentare a populaţiei.

În acelaşi timp, reactivarea factorilor care generează coeziunea socială, reprezintă prioritatea de prim rang în creionarea strategiei de dezvoltare durabilă a comunităţilor rurale,

2.2.b. *Judeţul Gorj – potenţial; indicatori general*

Suprafaţa judeţului Gorj este de 560 174 ha, ceea ce reprezintă doar 2,4% din suprafaţa tării.

Populaţia: 387 407 locuitori, din care, în mediul rural, 224 787 (58,1% în mediul rural, 41,9% în mediul urban).

Populaţia ocupată direct în agricultură: 73000 locuitori (32,5% din totalul populaţiei).

Cadrul geomorfologic al judeţului Gorj – megarelief:

Piemontul Getic (Sectorul Gorjean): 240 000 ha

Depresiunea Subcarpatică a Olteniei: 110 174 ha

Zona de Munte: 210 000 ha

SITUAŢIA TERENURILOR JUDEŢULUI GORJ
MODUL DE FOLOSINŢĂ A TERENULUI AGRICOL

Tabelul nr. 1

Specificaţie	Hectare	% din total suprafaţă	
		În judeţ	Din totalul pe ţară
Suprafaţa totală	560 174	100	2,4
Suprafaţa agricolă utilizată totală din care:	242 875	43,3	1,0
- arabil	99 045	17,6	0,4
- păşuni şi fâneţe	130 502	23,2	0,5
- culturi permanente (plantaţii pomicole, vii, pepiniere)	13 328	2,3	0,004
- păduri	274 711	49,0	1,2
- neagricol	41 421	7,3	0,1

Suprafaţa afectată de activitatea minieră

Tabelul nr. 2.

Nr. Crt.	Unitate miniera	Suprafaţa totală afectată (ha)	Terenuri agricole		Terenuri silvice	
			ha	%	ha	%
1.	Total SNLO din care:	15 420	11807	76,5	3613	23,4
2.	Bazinul Rovinari	9 249	7348	77,9	2081	22,1
3.	Bazinul Motru	3 824	2660	69,6	1164	30,4
4.	Bazinul Jilţ	2 167	1799	83,0	368	17,0

Tabel nr. 3.

Nr. crt.	Unitate minieră	Suprafaţă totală recultivată	Din care:	
			agricol	silvic
1.	SNLO	5287	3807	1480
2.	Rovinari	3611	2442	1169
3.	Motru	523	453	70
4.	Jilţ	396	296	100

Procesele actuale (naturale şi antropice ce se manifestă în judeţul Gorj)

Tabel nr. 4.

Eroziune de suprafaţă (ha)		Alunecări ha	Exces de umiditate ha	Terenuri poluate antropic			
Agricol	Arabil	48 406	44 000ha	Total	Minier	Petrol	Alte
159254	46 000			44050	13900	1100	29050

Din prezentarea acestor indicatori pot fi desprinse concluzii edificatoare privind nevoia elaborării unei strategii de dezvoltare durabilă a comunităţilor rurale în judeţul Gorj, dar şi în privinţa mediului de viaţă şi limitelor de dezvoltare circumscrise de potenţialul natural şi uman din aceste comunităţi.

Printre tendinţele actuale ale comunităţilor rurale trebuie consemnate:

- îmbătrânirea populaţiei localizate la sate şi reducerea drastică a resursei umane active;
- caracterul de subzistenţă al agriculturii şi activităţilor derivate din agricultură;
- reducerea drastică a numărului unităţilor de învăţământ din mediul rural şi a personalului didactic implicat în procesul educaţional;
- creşterea alarmantă a şomajului în rândurile populaţiei rurale;
- reducerea efectivelor de animale şi lipsa de motivaţie a crescătorilor;
- reducerea suprafeţelor cultivate cu pomi fructiferi, viţă de vie, a suprafeţelor cultivate cu cereale, a fondului funciar şi forestier;
- scăderea producţiei la hectar, urmare a parcelării excesive şi randamentului scăzut, al dotărilor total necorespunzătoare;
- slabă valorificare a potenţialului pădurilor pentru producerea de bunuri alimentare şi nealimentare, fructe de pădure (afine, alune, zmeură, ciuperci);
- absenţa centrelor de depozitare şi prelucrare/zone a produselor agricole;
- slaba gestionare a fondului de vânătoare şi pescuit;
- precaritate în conservarea biodiversităţii şi gestionarea ariilor protejate din fondul forestier;
- absenţa politicilor privind dezvoltarea rurală integrată, dezvoltare care să conducă la crearea unui mediu economic competitiv investiţiilor autohtone şi străine;
- slaba finanţare a cercetării agricole şi proiectelor de dezvoltare durabilă a comunităţilor rurale;
- degradarea infrastructurii şi absenţa proiectelor privind reabilitarea satelor;
- pârghii financiare şi fiscale nestimulative, care fac imposibilă elaborarea şi implementarea unor programe anuale şi multianuale ş.a.

2.2.c. Direcţii strategice

I. Creşterea competitivităţii şi diversificarea producţiei în sectoarele agricol şi silvic; accelerarea procesului de dezvoltare rurală;

II. Dezvoltarea rurală integrată, realizarea unui mediu economic competitiv şi atractiv investiţiilor autohtone şi străine în scopul dezvoltării mediului de viaţă în comunităţile rurale;

III. Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii şi reabilitarea satelor;

IV. Dezvoltarea cercetării agricole şi formării profesionale;

V. Susţinerea financiară şi fiscală a agriculturii prin elaborarea şi utilizarea bugetelor multianuale/domenii de activitate.

Aceste direcţii strategice reprezintă o parte dintre reperele dezvoltării rurale durabile în judeţul Gorj, celelalte fiind circumscrise îndeosebi domeniului turismului. Prezentăm, în sinteză *cu titlu de exemplu*, operaţionalizarea. Direcţiei strategice I – orizont 2030, insistând asupra domeniilor prioritare, priorităţilor la nivelul acestor domenii şi setului de acţiuni necesar – realizate spre a se reda comunităţilor rurale identitatea imanentă.

Direcţia strategică I implică drept domenii prioritare zootehnia, pomicultura, viticultura şi silvicultura, priorităţile fiind centrate pe:

- creşterea potenţialului productiv al fondului funciar agricol prin stimularea comasării voluntare a terenurilor agricole şi exploatării eficiente a acestora; înfiinţarea de asociaţii agricole;
- finalizarea retrocedărilor şi a reformei proprietăţii funciare, intabularea tuturor suprafeţelor agricole şi silvice, introducerea cadastrului unic;
- diversificarea producţiei agricole, aplicarea de politici diferenţiate pe ramuri de producţie şi înfiinţarea de ferme specializate. Elaborarea, la nivelul fiecărei localităţi; a programului de dezvoltare locală durabilă;
- introducerea unor rase de animale şi soiuri noi de plante cu productivitate ridicată.

Identificând pentru fiecare domeniu prioritar setul de acţiuni, tabloul dezvoltării rurale durabile poate fi completat după cum urmează:

Tabelul nr. 5. Direcţia strategică I Creşterea competitivităţii şi diversificarea producţiei în sectoarele agricol şi silvic şi accelerarea procesului de dezvoltare rurală durabilă.

Domeniul prioritar	**Măsuri şi acţiuni**
Zootehnie, agricultură, piscicultură	➢ Adoptarea unei legislaţii corespunzătoare, care să stimuleze şi garanteze producţiile, valorificarea produselor, să susţină organizarea eficientă a sectorului privat şi public; ➢ Crearea unor ferme specializate de creştere a

Domeniul pomicultură şi viticultură	animalelor (bovine, ovine, caprine, porcine, păsări), cu productivitate ridicată şi potenţial genetic competitiv: Zona I: Padeş, Tismana, Bumbeşti-Jiu, Crasna, Novaci, Baia de Fier, Polovragi, Bumbeşti-Piţic – orientată pe creşterea ovinelor şi valorificarea produselor specifice (lână, piei, lapte); Zona a II-a: Scoarţa, Teleşti, Plopşoru, Tg-Logreşti, Samarineşti, Turceni, Stăneşti, Leleşti, Runcu, Arcani – orientată spre crearea de ferme de creştere a bovinelor şi valorificare a produselor specifice (carne , lapte); ➢ Crearea unor centre apicole prin care să se valorifice întregul potenţial al florei melifere a Gorjului, inclusiv cel creat prin extinderea arealului cultivat cu salcâm în zonele de refacere ecologică Stejari, Plopşoru, Gilort, Ciuperceni, Tg-Logreşti, Moi, Hurezani, Licurici, Alimpeşti, Bumbeşti-Jiu. ➢ Dezvoltarea pescuitului şi a acvaculturii; amenajarea unor lacuri de acumulare şi popularea cu specii de peşte în localităţile: Bâlteni, Plopşoru, Urdari, Ţânţăreni, Padeş, Tismana; ➢ Eficientizarea structurilor şi a activităţilor veterinare şi fitosanitare la nivelul localităţilor; asigurarea securităţii alimentare a populaţiei. ➢ Extinderea plantaţiilor de pomi şi arbuşti fructiferi în zona colinară a Gorjului şi formarea unor centre pomicole în localităţile : Leleşti, Bălăneşti, Bumbeşti-Piţic, Bengeşti-Ciocadia, Alimpeşti, Jupâneşti, Vladimir; ➢ Înfiinţarea unor plantaţii (nuc în asociaţie cu alun) şi plantaţii de castan comestibil pe solurile ferice, în localităţile Tismana (sate aparţinătoare), Peştişani, Polovragi, ➢ Relansarea şi refacerea centrelor viticole: Bălăneşti, Runcu, Cruşeţ, Poiana – Turburea în vederea plantării viţei de vie, utilizând soiuri nobile; ➢ Înfiinţarea unor pepiniere pomicole, viticole şi dendrologice cu material săditor valoros şi certificat în zonele suburbane din Tg-Jiu, Motru, Rovinari, Tg-Cărbuneşti, precum şi în localităţile Stoina, Mătăsari, Tg-Logreşti, Văgiuleşti, Băleşti, Vladimir.

Cultura cerealelor, cartofului, plantelor furajere, căpşunului	➢ Valorificarea suprafeţelor din zona de Sud a judeţului, promovarea unor soiuri cu productivitate ridicată şi aplicarea unei agrotehnici de calitate; ➢ Extinderea culturii căpşunului şi în alte localităţi cu condiţii pedoclimatice favorabile acestei culturi; ➢ Constituirea unor bazine legumicole: Băleşti, Turceni, Cruşeţ şi eficientizarea structurilor de piaţă agricole şi agroalimentare; ➢ Extinderea suprafeţelor irigate (Băleşti, Săuleşti, Ţânţăreni, Turburea); ➢ Creşterea suprafeţelor cultivate cu plante furajere (lucernă, trifoi, sfeclă furajeră); ➢ Reabilitarea siturilor industriale poluante şi neutilizate – zonele Motru, Jilţ, Rovinari, Ţicleni, Stoina, Roşia de Amaradia, Albeni; ➢ Promovarea culturilor succesive, protejate (sere, solarii): Băleşti, Brăneşti, Teleşti, Ţânţăreni, Motru, Turburea, Gârbov; ➢ Dotarea cu utilaje de mecanizare de înaltă performanţă şi tehnicitate; constituirea de secţii specializate la nivelul fiecărei localităţi; ➢ Reintegrarea ecologică, economică şi socială a terenurilor afectate de exploatările miniere; accelerarea procesului de refacere ecologică.
Gestiunea zonelor împădurite şi ariilor naturale protejate	➢ Soluţii privind oprirea fenomenului tăierilor abuzive, împădurirea şi conservarea fondului forestier şi fondului cinegetic; ➢ Crearea de parcuri dendrologice; ➢ Elaborarea programului de îmbunătăţiri funciare la nivelul localităţilor; ➢ Localizarea şi inventarierea vegetaţiei din afara fondului forestier şi introducerea ei în circuitul silvic; ➢ Creşterea suprafeţelor ariilor protejate; ➢ Protejarea şi conservarea monumentelor naturii: arborii seculari din localităţile Polovragi, Tismana, Stejari,; punctele fosilifere Crasna, Săulesti, Vladimir, Aninoasa; ➢ Creşterea suprafeţelor de spaţii verzi pentru atingerea parametrilor europeni; ➢ Promovarea unor proiecte privind educaţia ecologică a locuitorilor din comunităţile rurale; ➢ Valorificarea potenţialului pădurilor pentru

	producerea de bunuri alimentare şi nealimentare; Înfiinţarea de centre zonale pentru achiziţionarea, consumarea şi prelucrarea fructelor de pădure; ➢ Valorificarea superioară a lemnului prin prelucrarea finită; constituirea de ateliere şi societăţi cu activităţi specifice în : Baia de Fier, Polovragi, Novaci, Peştişani, Tismana, Crasna, Bumbeşti-Jiu, Padeş, Runcu; ➢ Prevenirea catastrofelor naturale prin realizarea lucrărilor de amenajare în zonele de risc (alunecări de teren, inundaţii, decopertări etc.).

3. Concluzii

Judeţul Gorj este unul dintre judeţele cele mai afectate de consecinţele politicii de industrializare forţată, promovată de regimul comunist. Facilităţile create în acea perioadă pentru unele localităţi în care au fost amplasate obiective industriale – în pondere covârşitoare pe domenii specifice industriei extractive şi producerii de energie din resurse neregenerabile – produc astăzi efecte cu costuri multiplicate. Şomajul, mediul natural degradat, nivelul de viaţă şi civilizaţie scăzut sunt doar câteva dintre efectele întârziate ale exploatării iraţionale a resurselor şi lipsei preocupărilor pentru un mediul de viaţă sănătos.

În mediul rural există diferenţieri majore între zonele geografice în care comunităţile trăiesc şi fiinţează: în zonele de deal şi submontane, acolo unde n-au fost constituite cooperative agricole de producţie, iar obiectivele „industriei grele” nu au fost amplasate, mediul natural şi de viaţă n-au fost decât în parte alterate, spiritul apartenenţei menţinându-se aproape intact. În această situaţie se află comunităţi precum: Arcani, Runcu, Crasna, Novaci, Baia de Fier ş.a., unde comunităţile locale sunt percepute drept „comunităţi naturale”, aproape anterioare statului.

Dimpotrivă, în zonele colinare, de luncă şi câmpie spiritul comunitar aproape a dispărut. Cooperativizarea forţată a agriculturii, monoindustrializarea, mobilităţile populaţionale au destructurat satele. Aici legitimităţile tradiţionale au dispărut, loialităţile s-au transferat dinspre comunitate către autorităţile locale succesive. Este vorba de localităţi precum: Mătăsari, Slivileşti, Borăscu, Strâmba-Jiu, Ioneşti, Capu-Dealului, Ţânţăreni, Turburea, Bărbăteşti, Peşteana-Jiu, Bâlteni, Moi, Samarineşti, Văgiuleşti şi mai toate localităţile de pe Valea Amaradiei. Pentru populaţia de aici percepţia asupra comunităţilor lor locale este de altă natură: ele sunt pure invenţii ale legii, entităţi („unităţi”) administrativ-teritoriale. De altfel, întemeierea sentimentului apartenenţei a slăbit şi ca urmare a criteriilor arbitrarii introduse în împărţirea administrativ-

teritorială din 1968, când au fost puse laolaltă comunităţi care nu aveau valori comune, întemeiate în tradiţii comune sau au fost divizate comunităţi întemeiate prin valori referenţiale.

Iar conflictele dintre valori destructurează, nu unifică, relaţia individ – comunitate (ca, de altfel, şi relaţia comunitate – individ), *devenind o relaţie intermitentă.* Pe acest fond trebuie înţeleasă dezvoltarea rurală durabilă, o dezvoltare în care viitorul implică, prin intermediul prezentului, un trecut ce trebuie recuperat mai întâi din perspectivă axiologică.

Bibliografie selectivă:

1. Gorun, Adrian (coord. ştiinţific), *Diagnosticul privind starea de dezvoltare a judeţului Gorj*, Editura Academica Brâncuşi, Tg-Jiu 2009
2. Gorun, Adrian (coord.) *Gorjul – repere strategice – orizont 2030*, Editura ,Academica Brâncuşi Tg-Jiu, 2010
3. ***, Comisia Brundtland a ONU, Raportul *Viitorul nostru comun*

Project regarding of Rural Communities Sustainable Development in Gorj County

Ph.D. Professor Adrian GORUN
”Constantin Brâncuşi” University, Târgu-Jiu

Abstract: *Sustainable development is the type of development that “the development that meets the requirements of the present, without compromising the capacities of future generations to satisfy their own needs”. The conflicts between values ruin the structures, do not unify the individual – community relation (as, otherwise, the community – individual relation), becoming an intermittent relation. On this fund, we should understand the sustainable rural development, a development where the future involves, by means of present, a past that should be recovered in the first place from the axiological perspective.*

Keywords: sustainable developments, rural community, economic environment

1. Introduction

Concerned with the many changes caused by the internalization that had reached its maximum ceiling by globalization, the UN Brundtland Comission elaborated the famous Report “Our Common Future”, a report proving the need for *sustainable development*. Briefly defined, sustainable development is the type of development that “the development that meets the requirements of the present, without compromising the capacities of future generations to satisfy their own needs”[1].

Therefore, *sustainable development* does not represent some kind of development, a development itself directed towards a unique purpose – the profit (by any means), but *a special, multidimensional, multifunctional kind* of development where the one-dimension relation economical growth → profits is replaced by a complex one, one that could introduce in the increase equation the costs of the “future shocks”, too. One that will evaluate the current economical costs, but especially the social costs of the desirable future, one that is not exclusively closed in the economical environment, but it is opened towards the living environment of the future generations. In essence, sustainable development – as a sustainable development pattern – implies a strategic management, a management that meets current needs, without reducing the potential for satisfying the needs of future generations. Or, in the conditions in which the modernization rhythms imposed by some of the international competitors aggravate the situation regarding the

[1] Brundtland Commission of UN, Report – *Our Common Future*

living environment of the communities (repeated crises, natural environmental degradation, pollution sources multiplication, unevenly distributed costs, cleavages increase), even endangering the security of the future generations.

These are the premises that political and administrative decision makers have to take into consideration in relation to the evolution of a present focused only on a profit vector obtained by transferring social costs (transfer of responsibility) towards a desirable future that is possible to be estimated.

The study I am presenting represents only a component of an ample study I coordinated within "Constantin Brâncuşi" University[2], a study starting from through diagnosis-analyses and refers to:

a) sustainable energetic development of Gorj county;
b) business environment development in Gorj;
c) infrastructure and tourism sustainable development in Gorj;
d) Agriculture and rural development in Gorj county.

Whereas we are currently involved in a researching project of the status of the rural communities of this county, we chose for the current study to present the sustainable rural development pattern of Gorj county.

2. Sustainable Rural Development Strategy at the Level of Gorj County

Premises:

a) The rural communities in Romania, including the ones in Gorj tend to become administrative-territorial units, pure inventions of the law, quickly losing (with an addition for Gorj, as a consequence of certain particularities gained by the forced mono-industrialization policy of the former communist system) *the community identity*;

b) *The community culture* – defined as a value system where there are accomplished the feeling and the consciousness of the membership to a rural community status – is always in disintegration; the loyalties transferred from the community towards administrative institutional-functional, the legitimacy moved from the traditional values towards the local power instituted at different moments, the community spirit is substituted by instrumental-atomised memberships, the peasant bearing and belonging to an unprecedented environment was replaced by "the country man";

c) The environment, as a universe turned into a phenomenon in undefined temporal horizons, as a specific living way, without which the rural communities have no reason of existence, becomes more and more a living environment or a residence one; peasants have become "populations in the rural environment", as a consequence of the long ambivalence (peasant-worker or worker-peasant), but also of the depopulation (young people's

[2] Adrian Gorun (coordinator) *Gorj– strategic reference points– horizon 2030*, ,Academica Brâncuşi Press Tg-Jiu, 2010

migrations towards cities, natural disappearance of the old people) followed by relative repopulations (groups of city people that have built holiday residences, especially after 1989, where they go at weekends or in holidays);

d) The living standards in the rural settlements in Gorj remains, in the best case, constantly decreased, the indicators regarding the living and civilization environment being negatively affected by the inefficient, unbalanced and non-through policies;

e) The natural environment of Gorj is diversified, being represented by a uniform distribution of the relief elements, a dense hydrographical network, a balanced climate, a rich vegetation, a varied fauna, valuable resources for the landscape and the economy of the area;

f) The unreasonable policies in the field of the extractive industry have led to an environmental degradation, having alarmingly-negative implications on the living standards of the population, both in the urban environment and in the rural one: atmospheric emissions of the acidifying substances such as SO_2, NO, to which we add– still as a primary polluter – NH_3, emissions of non-metallic and metallic volatile organic compounds, powders in suspension (PM_{10} and $PM_{2,5}$), used waters, soil degradation, diminution of the forest fund, wastes etc. are the essential factors of a pollution having long-term effects.

2.1. Swot Analysis for Agriculture and Forestry of Gorj County

In table no. 1 we present the reference points of these fields, based on the matrix of strong points, weak points, opportunities and risks. These reference points are important in defining and drafting the sustainable development strategy of the rural community in Gorj – horizon 2030

STRONG POINTS	WEAK POINTS
➢ Areas with a significant agricultural potential; ➢ Big potential of animals breeding; ➢ Fish reserves; ➢ Unexploited agricultural fields (hills with grasslands, pastures); ➢ Developing possibilities of some irrigating systems; ➢ Alpine potential (berries, medicinal plants, ecological folds); ➢ Agriculture with a development potential; ➢ Existence of some research centres and experimental stations specialized in the agricultural field; ➢ Low costs for agricultural fields; ➢ Germplasm source for quinces;	➢ Weakly developed infrastructure in the rural environment; ➢ Field crumbling, small productive units, low mechanization; ➢ Inexistence of a agricultural-chemical charter of the soils; ➢ Disrespecting the rotations, having novice effects by the appearance of the diseases and of the vermin; ➢ Annulling the irrigating networks of the agricultural fields; ➢ Ageing of the manpower; ➢ Lack of the collecting systems of the agricultural products; ➢ Inexistence of a stock exchange of the agricultural-food merchandises; ➢ Unlabeled and uncertified

➢ Forest resources; ➢ Higher education in Târgu Jiu.	agricultural products; ➢ Vegetal monoculture (diversification of the agricultural production); ➢ Resistance of the field owners to associate; ➢ Non-integrated agricultural activities with other types of activities (agro-tourism, accomplishing ecological products etc.); ➢ Reduced interest for initiating agricultural activities; ➢ Lack of some counselling/informing centres at the local level; ➢ Reduced level of attracting foreign investments; ➢ Reduced system of processing the agricultural products; ➢ Low productivity, morally and physically used technologies; ➢ Non-existence of a legislative framework stimulating for the field fusion; ➢ Insufficient promotion of the food and non-food traditional products in the rural areas (including handmade handicraft products, products specific to the mountainous area etc.); ➢ The smallest density of forest roads in Europe; ➢ Limited capacity of the forest owners in administrating the forest fund under the imperatives of the sustainable development; ➢ Disappearance of the vocational schools in the rural environment; ➢ Illegal forest cuttings, illegal expropriations; ➢ Low activity at the level of the forest nurseries.

OPPORTUNITIES	RISKS
➢ Increased potential for	➢ Enlarging the European Union

ecological agriculture and agro-tourism; ➢ Financing opportunities for the improvement of the basic infrastructure and the agriculture mechanization; ➢ Settling agricultural associations for the increase of capitalization and competitiveness; ➢ Developing the agricultural higher education at "Constantin Brâncuşi" University of Târgu Jiu; ➢ Outer financings for attracting young people in the agricultural sector; ➢ Playing in circuit the technogenic fields; ➢ Using the lignite powder in fertilizing the soil; ➢ Availability of a big market, placed in full development, both internally and in the European space, with an exploiting potential (inclusively for the ecological products); ➢ Possibilities of professional training, oriented towards the improvement of the competence of the farmers and of the human resources in the rural environment; ➢ The European market for certified timber is increasing; ➢ The harvesting costs may be diminished by accomplishing certain investments in extending and recovering the forest fields networks; ➢ Exploiting the multifunctional role of the forests by means of ecotourism, recreation activities, harvesting non-wooden products, taxes for the environmental protection services.	leads to the competition increase for the agricultural products; ➢ Migration of the young population towards the urban areas and the states in the European Union; ➢ Insufficient information regarding the association advantages; ➢ Insufficient consultancy for attracting European funds; ➢ Weakly stimulating conditions, with insignificant advantages, regarding accreditation; ➢ Attacks of diseases and vermin due to the disrespect of the insufficient rotation and treatments; ➢ Climatic changes; ➢ Animal epidemic ➢ Lack of certain property titles on the forest surfaces, a discouraging element in the household of the forest fund in terms of the sustainable development; ➢ Continuing the illegal and unreasonable exploitation of the forests having a negative impact, a generator of soil erosions and inundations; ➢ Decreasing the forest productivity of the climatic changes and of pollution; ➢ Some markets (especially in Asia) do not impose certifying demands; ➢ Decreasing the instruction and education level, especially by the disappearance of the vocational schools, of the agricultural and forest profile high-schools.

Source: Diagnosis on the developing status of Gorj county, Academica Brâncuşi Press, Târgu Jiu, 2009, pp184-186.

SWOT Analysis reinforces the formulated premises, spotlighting the need of a quick intervention, by applied policies, in order to save the rural communities from the process – potentially unavoidable – of losing identity, even of their disappearance.

2.2. Sustainable Development of the Communities in the Rural Environment

2.2. a. The general objective of the strategy regarding the sustainable development of agriculture, of the rural communities in Gorj county is represented by the creation of a social-economical and culturally competitive environment that should provide the progress and the increase of the quality of the citizens' life by satisfying the current demands and necessities, without compromising the abilities of the future generations regarding satisfying their own necessities.

From this perspective, more than in other fields, the sustainable development of the rural communities involves the consideration, in terms of functional priorities, both of the prospective-innovative actions and of the repairing actions. Both types, with the involving of some major economical and social-cultural costs.

Thus, in 2030, in Gorj county, at the level of the rural community, it is necessary to practice a modern, professional agriculture, with qualitative, ecological products (many of them being featured by rarity and uniqueness) and with big request on the market (increased competitive potential). In this sense, agriculture will be organized in exploitations having an essential role in modernizing the rural communities and that could raise the guarantee level of the food security of the population.

At the same time, the reactivation of the factors generating social cohesion represents the first rank priority in outlining the sustainable development strategy of the rural communities.

2.3. b. Gorj county – potential; general indicators

The surface of Gorj county is of 560 174 ha, representing only 2,4% of the country surface.

Population: 387 407 inhabitants, among which, in the rural environment, 224 787 (58,1% in the rural environment, 41,9% in the urban environment).

The population having jobs directly in the agriculture: 73000 inhabitants (32,5% of the total population).

Geo-morphological frame of Gorj county– mega-relief:

Getic Piedmont (Gorj sector): 240 000 ha

Subcarpathian Hollow of Olteniei: 110 174 ha

Mountain area: 210 000 ha

FIELDS STATUS IN GORJ COUNTY
METHOD OF USING THE AGRICULTURAL FIELD

Table no. 1

Specification	Hectares	% of the total surface	
		In the county	Of the total of the country
Total surface	560 174	100	2,4
Total used agricultural surface of which:	242 875	43,3	1,0
- arable field	99 045	17,6	0,4
- pastures and grasslands	130 502	23,2	0,5
- permanent cultures (tree plantations, vineyards, nurseries)	13 328	2,3	0,004
- forests	274 711	49,0	1,2
- non-agricultural	41 421	7,3	0,1

Surface affected by the mining activity

Table no. 2.

Current number	Mining unit	Total affected surface (ha)	Agricultural fields		Forest fields	
			ha	%	ha	%
1.	Total SNLO of which:	15 420	11807	76,5	3613	23,4
2.	Rovinari Basin	9 249	7348	77,9	2081	22,1
3.	Motru Basin	3 824	2660	69,6	1164	30,4
4.	Jilţ Basin	2 167	1799	83,0	368	17,0

Table no. 3.

Current number	Mining unit	Total re-cultivated surface	Of which:	
			agricultural	forest
1.	SNLO	5287	3807	1480
2.	Rovinari	3611	2442	1169
3.	Motru	523	453	70
4.	Jilţ	396	296	100

Current processes (natural and antropical ones that occur in Gorj county)

Table no. 4.

Surface erosion (ha)		Landfalls ha	Humidity excess ha	Anthropically polluted fields			
Agricultural	Arable	48 406	44 000ha	Total	Mining	Oil	Others
159254	46 000			44050	13900	1100	29050

From the description of these indicators, we may find edifying conclusions regarding the need to elaborate a sustainable development strategy of the rural communities in Gorj county, but also regarding the living environment and the developing limits circumscribed by the natural and human potential of these communities.

Among the current tendencies of the rural communities we should mention:

- the ageing of the population in villages and the drastic reduction of the active human resources;
- the subsistence feature of agriculture and of the activities derived from agriculture;
- the drastic reduction of the number of the educational units in the rural environment and of the didactic staff involved in the educational process;
- the alarming unemployment increase among the rural population;
- reducing the animal effectives and the lack of motivation of the ones who raise them;
- reducing the surfaces cultivated with fruit-trees, vineyards, of the surfaces cultivated with cereals, of the territorial and forest fund;
- decrease of the production per hectare, as a consequence of the excessive parcelling and of the low efficiency, of the totally inadequate endowments;
- the weak capitalization of the forest potential for producing food and non-food goods, berries and forest fruits (blueberries, peanuts, raspberries, mushrooms);
- the absence of the centres of storing and processing areas of the agricultural products;
- the weak management of the hunting and fishing fund;
- precariousness in preserving the biodiversity and management of the protected areas in the forest fund;
- the absence of the policies regarding the integrated rural development, a development that could lead to the creation of an economical environmental competitive to the autochthonous and foreign investments;
- the weak financing of the agricultural research and of the sustainable development projects of the rural communities;
- the degradation of the infrastructure and the absence of projects regarding the villages recovery;
- financial and fiscal non-stimulating levers that make the elaboration and implementation of certain yearly and multi-yearly programmes impossible etc.

2.2.c. Strategic Directions

I. Increasing the competitiveness and diversifying the production in the agricultural and

forest sector; accelerating the rural development process;

II. Integrated rural development, accomplishing an economical environmental competitive and attractive to the autochthonous and foreign investments in order to develop the living environment in the rural communities;

III. Developing and modernizing the villages' infrastructure and recovery;

IV. Developing the agricultural research and the professional training;

V. Financial and fiscal support of agriculture by elaborating and using the multi-yearly budgets/activity fields.

These strategical directions represent a part of the reference points of the sustainable rural development in Gorj county, the others being circumscribed especially to the tourism field. We synthetically present, *as an example,* the operationalization of the Strategical Direction I – horizon 2030, insisting on the prior fields, priorities at the level of these fields and of the necessary set of actions – accomplished in order to give back to the rural communities the immanent identity.

Strategical Direction I involves, as prior fields, zootechny, fruit-tree culture, vineyard culture and forestry, the priorities being centred on:

- increase of the productive potential of the agricultural territorial fund by stimulating the voluntary fusion of the agricultural fields and their efficient exploitation; establishing agricultural associations;
- finishing the retrocession and the reform of the territorial property, tabulating all the agricultural and forest surfaces, introducing the unique land register;
- diversifying the agricultural production, applying policies differentiated on producing branches and establishing specialized farms. Elaboration, at the level of each locality; of the programme of sustainable local development;
- introducing certain animal races and new sorts of plants with high productivity.

Identifying for each prior field the set of actions, the table of the sustainable rural development may be completed as it follows:

Table no. 5. Strategical Direction I Increasing the competitiveness and diversifying the production in the agricultural and forest sectors and accelerating the sustainable rural development process.

Prior field	Measures and actions
Zootechny, agriculture, fishing	➢ Adopting a corresponding legislation that should stimulate and guarantee productions, product capitalizations, that should support efficient organization of the private and public sector; ➢ Creating certain farms specialized in raising animals (cattle, sheep, goats, pigs, birds), with high productivity and competitive genetic potential: Area I: Padeş, Tismana, Bumbeşti-Jiu, Crasna, Novaci, Baia de Fier, Polovragi, Bumbeşti-Piţic – oriented on raising sheep and capitalizing the specific products (wool, skin, milk); Area II: Scoarţa, Teleşti, Plopşoru, Tg-Logreşti, Samarineşti, Turceni, Stăneşti, Leleşti, Runcu, Arcani – oriented on creating farms of raising the cattle and capitalizing the specific products (meat, milk); ➢ Creating certain apian centres by means of which we could capitalize the entire potential of the meliferous flora of Gorj, including the one created by extending the area cultivated with locust in the ecological recovery areas of Stejari, Plopşoru, Gilort, Ciuperceni, Tg-Logreşti, Moi, Hurezani, Licurici, Alimpeşti, Bumbeşti-Jiu. ➢ Developing the fishing and the aquaculture; arranging some accumulation lakes and populating with fish species the localities: Bâlteni, Plopşoru, Urdari, Ţânţăreni, Padeş, Tismana; ➢ Improving the structures and of the veterinary and phyto-sanitary activities at the localities level; providing the food security of the population. ➢ Extending the plantations of fruit-trees and bushes in the hill area of Gorj and forming some fruit-growing centres in the localities: Leleşti, Bălăneşti, Bumbeşti-Piţic, Bengeşti-Ciocadia, Alimpeşti, Jupâneşti, Vladimir; ➢ Establishing certain plantations (nut tree associated to hazel tree) and plantations of comestible chestnut trees on the iron soils in the localities of Tismana (neighboured villages), Peştişani, Polovragi, ➢ Re-launching and recovering the vineyard centres:

Fruit-tree and vineyard field	Bălăneşti, Runcu, Cruşeţ, Poiana – Turburea in order to plant grapevine, by using noble sorts; ➢ Establishing some fruit-tree, vineyard and dendrological seed beds with valuable certified seeding material in the suburban areas from Tg-Jiu, Motru, Rovinari, Tg-Cărbuneşti, as well as in Stoina, Mătăsari, Tg-Logreşti, Văgiuleşti, Băleşti, Vladimir.
Grain, potato, hay trailers, strawberries planting	➢ Using the surfaces from the southern part of the county, promoting species that have high productivity and applying qualitative agricultural techniques; ➢ Extending the strawberries culture in other localities as well where there are pedological and climatic conditions favourable for this culture; ➢ Building some vegetable basins: Băleşti, Turceni, Cruşeţ and making agricultural and agro-alimentary market structures more efficient; ➢ Extended irrigated surfaces (Băleşti, Săuleşti, Ţânţăreni, Turburea); ➢ Increasing the surfaces cultivated with hay trailers (Spanish trefoil, clover, beetroot); ➢ Rehabilitating polluting and not-used industrial sites - Motru, Jilţ, Rovinari, Ţicleni, Stoina, Roşia de Amaradia, Albeni; ➢ Promoting successive protected cultures (greenhouses, solariums): Băleşti, Brăneşti, Teleşti, Ţânţăreni, Motru, Turburea, Gârbov; ➢ Providing high performance and high-tech mechanization plants; building specialized divisions at the level of every locality; ➢ Ecologic, economic and social reintegration of the lands affected by mining activities, accelerating the ecologic recovery process. ➢ Solutions regarding the prevention of abusive clearing phenomenon, afforestation and preservation of the forest fund and hunting fund; ➢ Creating dendrological parks; ➢ Drawing-up the land improvement programme at the level of localities; ➢ Locating and making an inventory of the vegetation outside the forest fund and introducing it in the forest circuit; ➢ Extending the surfaces of protected areas; ➢ Protecting and preserving natural monuments

Afforested areas and natural protected areas management	Polovragi, Tismana, Stejari,; fossil points Crasna, Săulesti, Vladimir, Aninoasa; ➢ Extending the surfaces of green spaces for meeting European parameters; ➢ Promoting projects regarding the ecologic education of the inhabitants of rural communities; ➢ Capitalising the forest potential for producing alimentary and non-alimentary products; Establishing area centres for purchasing, using and processing forest fruits; ➢ Superior wood valorification through finite processing; building workshops and companies with specific activities in: Baia de Fier, Polovragi, Novaci, Peştişani, Tismana, Crasna, Bumbeşti-Jiu, Padeş, Runcu; ➢ Preventing natural catastrophes by developing arrangement works in risk areas (landslips, floods, etc.).

3. Conclusions

Gorj county is one of the most affected counties by the consequences of forced industrialization policy, promoted by the communities regime. The facilities created in that period for some places where industrial objectives were placed – in an overwhelming range on fields specific to extractive industry and energy production from non-renewable sources– are causing today effects with multiplied costs. Unemployment, degraded natural environment, low living and civilisation level are only some of the delayed effects of irrational use of resources and the lack of concerns for a healthy living environment.

In the rural environment there are major differences between geographic areas where communities live: in the hill and submountainous areas, where agricultural co-operative societies have not been built and the objectives of "heavy industry" have not been located, the natural and living environment were only partly altered, the appurtenance spirit being almost intact. This is the case of communities like: Arcani, Runcu, Crasna, Novaci, Baia de Fier ş.a., where local communities are perceived as "natural communities" almost previous to the state.

On the contrary, in hillock, river meadows, and plain areas the community spirit is almost gone. Forced agricultural co-operativization, mono-industrialization, population mobility have destructured villages. Here traditional legitimacies have disappeared, loyalties have transferred from the community to successive local authorities. It is the case of localities like: Mătăsari, Slivileşti, Borăscu, Strâmba-Jiu, Ioneşti, Capu-Dealului, Ţânţăreni, Turburea, Bărbăteşti, Peşteana-Jiu, Bâlteni, Moi, Samarineşti, Văgiuleşti and most of the localities from Amaradia Valley. For the population

from these areas, the perception over their local communities is different: they are pure inventions of the law, administrative-territorial entities ("units"). As a matter of fact, the accomplishment of the membership feeling is weaker and, as a consequence of the arbitrary criteria introduced in the 1968 administrative-territorial dividing, when there were fusions between communities with no common values, established in common traditions or there were divided communities based on referential values.

And the conflicts between values ruin the structures, do not unify the individual – community relation (as, otherwise, the community – individual relation), *becoming an intermittent relation.* On this fund, we should understand the sustainable rural development, a development where the future involves, by means of present, a past that should be recovered in the first place from the axiological perspective.

References:

1. Gorun, Adrian (coord. ştiinţific), *Diagnosticul privind starea de dezvoltare a judeţului Gorj*, Editura Academica Brâncuşi, Tg-Jiu 2009
2. Gorun, Adrian (coord.) *Gorjul – repere strategice – orizont 2030*, Editura ,Academica Brâncuşi Tg-Jiu, 2010
3. ***, Comisia Brundtland a ONU, Raportul *Viitorul nostru comun*

Fracturile evolutive ale României post-comuniste

Prof. Dr. univ Radu BALTASIU, Drd. Ovidiana BULUMAC,
Universitatea din Bucureşti
Dr. Lucian DUMITRESCU,
Cercetător Institutul de Sociologie, Academia Română
radu.baltasiu@gmail.com, ovidiana.bulumac@gmail.com
dulust@gmail.com

Rezumat: *Fractura evolutivă este conceptul care ne ajută să înţelegem că adoptarea unui discurs despre modernitate nu implică automat existenţa modernităţii în sine. Societatea poate fi neguvernată, abandonată cu alte cuvinte, dacă indicatorii sociali critici care cuantifică legitimitatea componentelor majore ale democraţiei se află la un nivel minim, sau dacă emergenţa clasei de mijloc se află în continuare în statu nascendi. Aderarea României la NATO şi UE are o importanţă semnificativă pentru întreaga societate în principal pentru că întocmai aceste instituţii sunt percepute drept bastionul care face imposibilă reîntoarcerea la comunism. Cu toate acestea, instituţiile nu pot proteja societatea de tipul de politică bazată pe găşti, dar pot asigura o cale istorică „justă" de urmat către modernitate (nu o modernitate per se, ci drumul către aceasta). Şi acesta este momentul şi locul unde este situată o nouă provocare – sunt birocraţii europeni conştienţi de adevăratul rol pe care Uniunea Europeană îl are?*

Cuvinte cheie: *fractură evolutivă, subalternalizarea cunoaşterii, societate abandonată, deficit al clasei mijlocii, proces de europenizare*

Introducere în conceptul de fractură evolutivă

În materialul de faţă vom introduce noţiunea de *fractură* pentru a înţelege mai bine caracterul *sincopat* al evoluţiei Europei de Est, cel puţin din perspectiva societăţii româneşti. În mod normal, istoria se derulează în *cicluri* - „ansambluri de mişcări pe durate lungi care însufleţesc o societate" (Braudel, 1989, 80-81) - şi în *serii* (înlănţuire de fenomene diferite dar cu o cauzalitate comună – (Xenopol, 1997). Şi într-un caz şi în celălalt, modernităţile pot coexista ca şi alegeri „obiective", rezultante ale confluenţei dintre procesele interne şi contextul extern al societăţilor particulare. *Fracturile* apar atunci când societăţile nu-şi pot duce până la capăt ciclul sau seria istorică din cauza unor distorsiuni temporale majore, rezultat al unei agresiuni externe. Odată declanşată *fractura*, chiar şi după retragerea sau dispariţia factorului agresor primar, societatea afectată are de suferit de pe urma descompunerii potenţialului său social, ratându-şi astfel, cel puţin parţial, următoarele şanse către propria normalitate şi, implicit, modernitate. Chestiunea se complică în momentul în care modernitatea este depotenţată de forţa modelelor pe care ar trebui să le distribuie.

Evoluţiile spaţiului românesc după 1944 pot fi subsumate unei alte serii de fracturi. Mai mult decât atât, ideea europeană conţine în ea însăşi o serie de disjuncţii care contribuie la menţinerea şi amplificarea fracturilor dintre Est şi Vest. În timp ce evoluţia serială – ale cărei prime analize aparţin lui Xenopol în secolul al XIX-lea (Xenopol, 1997) - desemnează un timp *spiralat*, o succesiune de fapte neasemănătoare cu o cauză comună (ibidem) care are ca finalitate un „obiectiv" pe care societăţile îl parcurg mai mult sau mai puţin ca o „necesitate obiectivă", *timpul comunist se plasează în afara societăţilor*, *fracturându-le* accesul la propria istorie prin denaturarea resurselor cu care acestea îşi construiesc viitorul, mutându-le prezentul într-o realitate cu totul străină, dislocând structura socială şi infrastructura intimă a insului în utopia „societăţii fără clase", respectiv a „omul nou".

O trecere în revistă a chestiunii la scală europeană

Una dintre marile constante ale Europei a fost provocarea fracturilor. Ele au fost o permanenţă a istoriei europene şi consistenţa integrării europene depinde de asumarea lor. Istoria ultimului mileniu european a fost traversată de o succesiune de fracturi dintre care unele nu au fost eliminate nici până astăzi. Până acum, ştiinţa socială europeană (occidentală) s-a cantonat în analiza *Reformei,* a *Revoluţiei franceze* şi a *Industrializării* ca marcatori-relee ai modernizării începute în secolul al XVI-lea. Însă, estul Europei are o istorie ceva mai complexă întrucât popoarele din acest spaţiu au fost mai puţin *subiecte ale istoriei*, cât mai ales *obiecte* ale *voinţei altora*. Acesta este motivul pentru care ideea civică, alături de cea a democraţiei şi libertăţii posedă şi alte înţelesuri în ţări precum România tocmai datorită faptului că societatea nu a apucat să-şi compună propriile evoluţii decât târziu, şi atunci înlăuntrul altui timp evoluţionar dominant, acela al avansului puterilor occidentale spre Gurile Dunării. *Europenizarea* a luat aici forma dorinţei de *recuperare a decalajului* faţă de Europa Occidentală – ca principală energie a coagulării statului modern şi a civilizării societăţii. Decalajul dintre dorinţa elitelor româneşti ale secolului al XIX-lea de *sincronizare* şi *condiţionările* impuse de puterile garante ale noului stat român au constituit una dintre primele *fracturi* dintre aspiraţiile politice şi *accesul efectiv* la modernitate. Aşa de pildă, în privinţa momentelor semnificative ale *modernităţii politice* româneşti, pentru realizarea Unirii Principatelor de la 1859, a recunoaşterii Independenţei obţinută prin luptă în războiul româno-ruso-turc de la 1877 şi a Regatului la 1881, statul român a trebuit să facă sacrificii semnificative, mergând până la renunţarea la unele dintre atributele suveranităţii sale în relaţia cu marile puteri europene, în special cu Anglia, Prusia, Austria şi Rusia.

Disputa din interiorul elitelor locale între curentul sincronizării şi *gândirea critică* – pentru care modernitatea însemna în primul rând intrarea societăţii româneşti pe *propriul făgaş*, a relevat o altă *fractură:* faptul că modernizarea către care se îndrepta România cu mare

energie, prin *arderea etapelor*[1], se afla sub semnul unei *false evoluţii*, bazate strict pe importul de instituţii de tip occidental.

Evoluţiile general europene, la care adăugăm nuanţele traseului societăţilor din Estul Europei aflate în decalaj, precum România, ne determină să schiţăm următorul tablou general al momentelor de ruptură la scala Europei:

- Schisma de la 1054 – ruptura între cele două Europe – anatemizarea reciprocă. Această fractură a căpătat relief şi în secolul al XIV-lea prin conflictul dintre teologia palamită (ortodoxă sau răsăriteană) a energiilor necreate şi doctrina varlaamită (catolică) care respinge învăţătura cu privire la acestea.
- Reforma sec. XVI – creează un alt liniament spiritual, de diferenţiere, care capătă în anumite zone forma rupturii (războaiele religioase care ajung până azi, de pildă, în Irlanda de Nord)
- Confiniile (tensiunile) celor trei mari imperii – din sec. XVII: Habsburgic, Otoman şi Ţarist. Integrarea în turcocraţie a ţărilor balcanice şi, odată cu apariţia Imperiului Ţarist la Gurile Dunării, constituirea acelui *trio confinium* care e propagat în diferite moduri în tot arealul balcanic. La această presiune spre ruptură reacţionează sistematic cultura română şi cele trei ţări româneşti într-o tentativă de a reface confluenţa lingvistică, etnopolitică, religioasă. În acest cadru se manifestă funcţia geopolitică a unui stat de cultură la Dunărea de Jos sau „stat de necesitate europeană" (statul soluţie la cele trei confinii – specifică pentru zonele tampon, zonă de separaţie/legătură între cele trei imperii).
- Ruptura indusă de secularizare în cultura europeană modernă, pe fondul unei fracturi produse în Renaştere între tradiţia greacă (raţionalistă) şi spiritualitatea iudeo-creştină (Berdiaev, 1995), care stă la baza conflictului nedepăşit între ştiinţă şi credinţă. Revoluţia industrială din sec. XVII-XIX nu reprezintă decât momentul de vârf al *progresului prin ruptura* dintre omul renaşterii, individualist şi situat în centrul Universului şi tradiţia complexă la care face referire Berdiaev. Chestiunea este interesantă nu doar pentru că trimite la

[1] „Arderea etapelor" de evoluţie este un concept avansat de către Ştefan Zeletin, în anul 1925, şi se referă la faptul că societăţile înapoiate se dezvoltă în salturi, prin omisiunea unor etape de evoluţie considerate „naturale", parcurse deja de către societăţile avansate. „Experienţa arată că o societate burgheză ce-şi începe dezvoltarea mai târziu decât altele năzuieşte a începe cu acea fază la care celelalte au ajuns în acel moment." „... în cadrul acestei scheme, societatea întârziată încearcă a păşi peste faze intermediare şi a reduce la decenii calea pe care alte naţiuni au străbătut-o în veacuri." „Căci e în firea burgheziilor întârziate de a-şi începe dezvoltarea cu acele aşezăminte la care burgheziile înaintate au ajuns în acel moment." (Zeletin, 1991, 119, 120, 183)

modernitate ca *desprindere de* un tipar, cât mai degrabă la modernitate ca timp care înglobează o fractură de care nu se poate desprinde, chiar şi atunci când practică un discurs triumfalist, precum cel postmodern, care proclamă „moartea metanaraţiunilor".

- Fractura provocată de cele două mari ideologii: nazismul şi bolşevismul, ultima fiind cauza scindării Europei în două mari lagăre (sisteme) şi a declanşării Războiului Rece, un nou tip de război mondial – cu costuri şi efecte pe termen lung încă neconsumate. Această ruptură s-a propagat sub forma acelor mişcări şi procese de deconstrucţie a ordinii etno-spirituale (naţionale) a Europei. Acest tip de fracturare a distrus ordinea marilor comunităţi în favoarea etnocentrismelor minoritare, riscând să împingă construcţia marii familii europene[2] într-un impas geopolitic generat de globalizarea etno-naţionalismelor ca rezultat al unei încercări de reordonare cosmopolite. În spaţiul răsăritean, ideologia comunistă a împins, prin distrugerea infrastructurii comunitare şi de credinţă a lumii, spre un tip nou de conflicte.

Fracturi evolutive generate de subalternalizarea cunoaşterii

„Europa de Est" se dovedeşte a fi greu de definit drept categorie pentru orice perioadă de timp, cu excepţia celei de guvernare socialistă. În timp ce istoricul ungur Ivan Berend identifică o diviziune a Europei între Est şi Vest (cu râul Elbe ca hotar) până la Imperiul lui Carol cel Mare de la începutul sec. IX, în timpurile moderne Estul Europei părea că începe din Prusia, cu vecinii ei slavi, sau cu mai săracii polonezi din punct de vedere german, care la rândul lor erau consideraţi de polonezi „creştinii necatolici". Până în ziua de astăzi, ambiguitatea acestei frontiere imaginare dar decisive este reflectată în faptul că „descrierile geografice, literatura turiştilor şi rapoartele economice se referă în mod constant la oraşe importante precum Varşovia, Budapesta, Bucureşti şi Sofia ca la 'deschideri către Est', chiar dacă nimeni nu ştie exact locul în care Estul a fost atins" (Hann, 1995, 2).

---

[2] „Aceste paternuri ale culturii europene – moştenirea legii romanice, etica iudeo-creştină, umanismul renascentist şi individualismul, raţionalismul iluminat şi ştiinţa, clasicismul artistic şi democraţia care au apărut pe continent în diverse perioade de timp şi în spaţii diferite – au creat o moştenire europeană comună şi au format **o arie culturală unică, care trece dincolo de frontiere naţionale şi interrelaţionează cu culturile naţionale diferite prin motive şi tradiţii comune. În aceast fel, a fost creată de-a lungul secolelor o familie de culturi suprapuse**, în ciuda multelor pauze şi schisme. Acest rezultat nu este politica „unitate în diversitate" a oficialilor europeni, ci un *melanj* bogat în asumpţii culturale, forme şi tradiţii, o moştenire culturală T care creează sentimente de afinitate între popoarele Europei" (Smith, 1991, 174, n.a.). Pentru discuţia privind etnonaţionalismul, noua ordine de tip cosmopolit vezi p.125, 170 şi passim.

Tentative variate la rânduiala geopolitică au inclus reperarea unei a treia zone între Est şi Vest, la fel ca şi în cazul subdivizării ulterioare a Europei de Est în nordică, centrală (Mitteleuropa de secol XIX) şi cea sud-estică („Balcanii"). Aceasta a fost ultima împărţire care deseori a evocat imaginea unui pod între Est şi Vest, din pricina proximităţii sale cu Asia şi moştenirea ei de la dominarea otomană. Prin reprezentarea regiunii celei mai estice cu Orientul, acesta a căpătat deseori un „parfum" temporal de intermediaritate – semi-dezvoltat, semi-colonoal, semi-oriental (Todorova, 2002), tot timpul în mijlocul unui proces de „ajungere din urmă a Vestului".

Un prim aspect prin care putem înţelege relaţia dintre elitele locale şi societate este *subalternizarea* intelighentsiei faţă de un aşa-zis model occidental de reformă, pe de o parte, şi persistenţa unui discurs neocolonial din partea Vestului: fractura dintre „model" şi „realitatea locală" – reacţia elitelor locale.

Fenomenul a fost teoretizat pentru prima oară în cultura română sub forma *teoriei formelor fără fond* (Titu Maiorescu), a *statului demagogic* (M. Eminescu) şi a *politicianismului* (Rădulescu Motru) şi a fost analizat în a doua parte a secolului XX în abordările mondialiste sub forma *elitelor dependente* (de pildă Gunder Frank).

Fracturarea modernităţii ca şi problemă a „sistemului mondial", poate fi analizată începând cu dependenţa excesiv de ideologizată a elitelor de modelul raţionalizării occidentale a statului. Pe de altă parte, concepţia despre „sine" a unei societăţi dependente, stocată la nivelul elitei, este parte a reacţiei la dominaţie. Periferia europeană era, în primul rând, rezultatul unei dominaţii militare imperiale şi, în al doilea rând, expansiunea capitalului internaţional.

Aşadar, odată ce a devenit independentă politic, România trebuia să reziste cuceririlor de ordin economic pentru a-şi proteja identitatea naţională. Probleme de dezvoltare ar putea fi, prin urmare, formulate doar în termenii dominaţiei străine la care ţara a fost supusă în acea vreme, astfel că preocupările sociolog ice incipiente s-au axat mai puţin pe construcţiile globale (Mignolo, 2000) - modele evoluţioniste abstracte, aplicabile în afara graniţelor spaţiale şi temporal - şi mai mult pe analiza istorică naţională, cu precădere locală.

În raportarea neocolonială (care generează dependenţă) la realitatea numită „Europa de Est" aceasta este parte a unui set de categorii mentale care desemnează regulat *realităţi inferioare*. Acest „prescriptor" este parte a fenomenului neocolonialist începând cu secolul al XIX-lea, fiind ingredient de bază al raportării la realitate al *intelighentsiei* locale. Prescriptorul acesta oriental desemnează un set de prejudecăţi adiacente înaintării Occidentului în spaţiul Est-European, însuşite în bună măsură de elitele locale *dependente*.

O componentă importantă a „prescriptorului" oriental (hărţii mentale) este „complexul balcanic", ingredient care adânceşte şi mai mult fractura dintre Vest şi Est pe o linie care statuează un soi de „inferioritate obiectivă" pentru unul dintre cele mai viguroase puţin studiate complexe

culturale europene. Victimă a unei fricţiuni multiseculare între rapacele imperii habsburgic, ţarist şi otoman, Balcanii devin un soi de „maşină de spălat” a ideologiilor cancelariilor lumii civilizate. Tot ce nu merge în geopolitica momentului este astfel pentru că „e balcanic”. Începuturile consacrării negative a Balcanilor în realitatea politică europeană datează încă din vremea lui Disraeli (prim-ministru britanic între 1874 şi 1880) şi a lui Bismarck (cancelarul Germaniei între 1871-1890): „Nici Bismarck, nici Disraeli nu aveau vreo simpatie faţă de slavii din Balcani, în care vedeau nişte turbulenţi cronici şi violenţi. Amândoi erau dedaţi observaţiilor muşcătoare şi cinice, generalizărilor de anvergură şi remarcilor sarcastice. Plictisiţi de detaliile sâcâitoare, Bismarck şi Disraeli preferau să abordeze politica prin tuşe îndrăzneţe, tranşante (adică o geopolitică în care aveau loc doar „cei mari”, marile imperii, n, n).” (Kissinger, 2007, 132) „ «Trebuie să li se dea limpede de înţeles acestor hoţi de oi», a tunat el [Bismarck] cu privire la Balcani într-o ocazie, «că guvernele europene nu au deloc nevoie să se înhame la poftele şi rivalităţile lor [parcă popoarele balcanice ar fi fost cumva compuse din inşi retardaţi, ca şi cum tulburările din Balcani n-ar fi fost generate tocmai de imixtiunile germane, ruseşti, austriece, franceze şi turceşti].»” (Kennan, 1979, 70 apud Kissinger, 2007, 135)

După 100 de ani, prescriptorul balcanic se manifestă şi peste ocean. În cartea lui John Gunther din 1940, „Inside Europe”, Balcanii sunt locul în care raţionalitatea occidentală se opinteşte, motiv pentru care capătă o nouă utilitate pentru harta geopolitică a lumii civilizate. Devine astfel „locul eşuat” al lumii, stigmat extins şi asupra României, răbufnit cu mare intensitate din a doua parte a guvernării lui Nicolae Ceauşescu:

„Este un afront intolerabil la adresa naturii umane şi politice ca aceste mizerabile şi nefericite ţărişoare din Peninsula Balcanică să poată şi să aibă altercaţii care să conducă la războaie mondiale. Câteva sute de mii de tineri americani au murit din cauza unui eveniment din 1914, dintr-un oraş primitiv şi nămolos pe nume Sarajevo. Un mârâit dezgustător şi aproape obscen în politica balcanică, greu de înţeles de un cititor occidental este încă vital pentru pacea Europei şi, poate, a lumii” (Gunther, 1937, 437).

Asasinarea lui Franz Ferdinand, în Sarajevo, moştenitorul tronului austro-ungar, evenimentul pe care o parte semnificativă a cercetătorilor îl văd ca lăsând un „semn de neşters din toate verdictele din regiune” (Todorova, 1997, 119) în privinţa declanşării primului război mondial, a contribuit la imaginea recurentă a Balcanilor de „depozit de explozibil al Europei” (Keyserling, 1928, 319), un spaţiu îmbibat de „uri etnice străvechi” (Gallagher, 2001, 113) sau de, în cel mai bun caz, un fragment „mizerabil şi nefericit” (Gunther, 1937, 437) al gloriei bizantine. Pe cât de întâlnite erau aceste stereotipuri încă în 1940, pe atât de repede au fost rescrise de o mai puternică lume bipolară pe care Războiul Rece a impus-o forţat imaginarului vestic, redus la tăcere pe parcursul celei de-a doua jumătăţi a

sec. al XX-lea. Toate au ieşit din nou la iveală cu forţa aferentă în zorii morţii regimului comunist, urmat de fracturarea violentă a Iugoslaviei. Descris de presa academică şi zilnică a Vestului în termeni de „Război în Balcani" (Todorova, 1997, 8), acesta a fost tratat ca o instanţă a unui pattern regional mult mai general de rezolvare a conflictelor.

Sub regimul lui Ceauşescu, România a beneficiat de o politică de diferenţiere din partea SUA, care i-a permis – ca singurul stat comunist – să devină membru al FMI şi al băncii Mondiale, precum şi de căpătare a statusului comercial de „cea mai favorizată naţiune" în 1975 (Bethell apud Gallagher, 2001, 239). Prin adoptarea aceluiaşi tip de simbolistică, Ceauşescu, care a primit „Legiunea de onoare" din mâinile lui De Gaulle în 1968 şi a fost foarte stimat de preşedintele Nixon al Americii, a fost primul şef de stat comunist primit ca oaspete de către Elisabeta a II-a la Palatul Buckingham unde a fost făcut Cavaler al Marii Cruci în Ordin de Bath în 1978 (Bethell, 1994, 213). Acest lucru, fără îndoială, a putut fi posibil parte datorită poziţiei sale dezaprobatoare faţă de Uniunea Sovietică, cu toate că, aşa cum a fost observat (Todorova, 1997, 136), nicio ţară Sud-Est Europeană nu a fost catalogată "balcanică" în timpul războiului rece, indiferent de atitudinea faţă de URSS. Mai degrabă, tratamentul preferenţial pe care Ceauşescu şi România l-au primit pentru câteva decenii a ilustrat tendinţa Vestului, pe termen lung, de a promova o ţară favorită din Balcani sau un lider admirat într-un mod necritic" (Gallagher, 2001, 238) atâta vreme cât aceştia protejează sau cel puţin nu obstrucţionează interesele Vestului.

Cu Iugoslavia care îşi pierde brusc statutul său de lungă durată ca garant al stabilităţii în regiune şi cu privarea Greciei de rolul său de bastion al Estului NATO după căderea comunismului, explicaţiile pentru subdezvoltarea economică şi neliniştea politică puteau fi uşor replasate de la nivelul de management de stat la cel de responsabilitate individuală al respectivelor ţări, cauzele adiacente fiind atribuite caracterului semi-civilizat al Balcanismului pe care acestea se presupune că îl reprezintă. Astfel, România a apărut în ochii jurnaliştilor americani drept „Puerto Rico al Europei" (Gallagher, 2004), timp în care istoricii francezi binevoitori au început să ezite în a o mai numi „sora latină sau verişoara orientală" (Castellan). O dezbatere a rezultat în privinţa gradului variat de europenitate al ţărilor Sud-Est-Europene şi a dreptului acestora de a se alătura Europei din punct de vedere al organizaţiilor internaţionale economice şi de securitate, aşa-numitele „structuri Euro-Atlantice".

Astfel, prescriptorul balcanic sau "balcanismul" a devenit în timp un instrument de lucru efectiv al Vestului în Est. Instrument al expansionismului de orice natură, inclusiv al celui cultural-ideologic.

Fiind geografic inextricabil în Europa dar cultural construit ca „Celălalt", Balcanii au absorbit în mod „convenabil" o serie de tensiuni politice, ideologice şi culturale, alături de contradicţiile inerente

regiunilor şi societăţilor din afara Balcanilor. „Balcanismul" a devenit, în timp, un substitut convenabil pentru o descărcare emoţională produsă de „orientalism", fapt ce exonera Vestul de la acuzaţii de rasism, colonialism, etnocentrism şi intoleranţă creştină împotriva Islamului (Todorova, 2002, 60).

Odată preluat prin mecanismele dependenţei, „balcanismul" a multiplicat complexul de inferioritate al elitelor locale, constituindu-se în element de fractură a modernităţilor în acest spaţiu.

Disputa privind „europenismul" şi modul de evoluţie, prin imitaţie sau prin „dezvoltare organică" apare din momentul în care Principatele Române au recăpătat acces la Gurile Dunării, după 1829 (pacea de la Adrianopole), căpătând deplină maturitate după revoluţia de la 1848. Pentru intelectualii români, chiar mai mai mult decât pentru politicieni, acest lucru însemna încă o dată confruntarea cu chestiunea constitutivă în istoria culturală a României încă de la începuturile modernităţii sale – balansul dintre tradiţie şi modernitate, dintre local şi global, dintre specificitate şi universalitate, toate aflate într-o sinteză originală. Iminent în cazul oricărui punct de cotitură istoric, acest joc cu sumă zero a stabilit agenda intelectuală în jurul lui 1848 şi a revenit la suprafaţă, chiar cu o mai mare forţă, la începutul secolului al XX-lea. Faptul că tinerii intelectuali de azi reprezintă a treia generaţie în ultimii 150 de ani care se confruntă cu această misiune (Rădulescu, 1996, 130) nu face lucrurile să pară mai uşoare. Dimpotrivă, în stabilirea unei direcţii pentru prezent, aceştia trebuie să participle şi în luptele din trecut.

O bună parte din complexul balcanic a „evoluat" în secolul al XX-lea sub forma *paradigmei sincronizării*, aglutinată în jurul tezei dezvoltării (insului nu a societăţilor) prin imitaţie a lui Gabriel Tarde de către criticul Eugen Lovinescu[3] (cu *Istoria civilizaţiei române moderne*, 1924-1925). Cu aceasta, *subalternizarea cunoaşterii* îşi atinge pragul propriei modernităţi, ratându-l însă pe cel al răspunsului la provocările imediate şi acute ale societăţii româneşti.

---

3 „Sincronismul exclusiv este o concepţie a lui Eugen Lovinescu, influenţat de sociologul francez Gabriel Tarde, după care mersul înainte al omenirii se bazează pe principiul imitaţiei. Popoarele mai înapoiate le imită pe cele avansate, până când se sincronizează cu ele. Aşa a aplicat Lovinescu această idee la cultura românească. Ea nu poate atinge nivelul modern de civilizaţie decât imitând Occidentul. Noi nu combatem acest sincronism, însă îl considerăm insuficient, deoarece am avut cu anticipaţie în cultura noastră elemente pe care abia mai târziu le-au adaptat occidentalii. Or aceste priorităţi ale noastre, complemente care întregesc contribuţia sincronismului, constituie ceea ce am numit protocronismul românesc. Spunem românesc fiindcă atâta am cercetat, şi cunoaştem mai bine, şi nu putem interveni în sfere culturale pe care nu le-am frecventat. În fond, însă, protocronismul antrenează după sine o revendicare în cultură şi a altor popoare mici din centru şi mai ales din răsăritul Europei, precum şi de prin alte continente." (Papu, 1991, 1, sublinierile ne aparţin)

Îndatorate reprezentării dualiste a lumii pe baza căreia exportarea Eurocentrismului se realiza (Georgiu, 2001, 242), conceptul lui Lovinescu de sincronism plasa societatea industrială, burghezia, urbanizarea şi modernul împotriva agrarianismului, ţărănimii, vieţii rurale şi tradiţiei. Astfel, orice suporter al celei din urmă categorii era în mod necesar privit ca reticent în faţa progresului şi rămas agăţat de un „trecut" înţeles nu în termeni naţional istorici sau depozitari de tradiţie şi specificitate, dar ca o etapă inferioară pe ruta către modernitate. Astfel, ţărănismul conservator era etichetat drept o reacţie emoţională a unor ideologi obscurantişti care nu se pot împăca cu tranziţia ireversibilă a României către civilizaţia urbană. Acest conflict politic şi ideologic a reprodus, mai departe, în interiorul României procesul de *subalternalizare* a cunoaşterii prin impunerea unor concepţii şi construcţii globale. Un lider autonumit care să conducă misiunea de civilizare a propriei sale ţări, Lovinescu a urmat paşii făcuţi de mulţi liberali ai Americii Latine de secol XIX-XX, care au mandatat urbanizarea, tehnologizarea şi nevoia de civilizare a „barbarilor" indigeni (Mignolo, 2000, 55) înainte de integrarea lor într-un mediu superior, de tip european. Conform viziunii sale occidentaliste, „în timpurile noastre şi în spaţiul nostru, lumina vine din Vest: ex occidente lux! Astfel, progresul poate însemna pentru noi doar fecundarea unei esenţe naţionale de către elementul creativ al ideologiei vestice" (Papu apud Ungheanu, 1985, 388), fapt ce l-a împiedicat pe Lovinescu să certifice faptul că decalajul economic al ţării sale ca fiind de ordin structural şi că emergenţa unei culturi critice în căutarea unor noi modele de explicaţie sunt o reacţie de asemenea structurală.

Fenomenul fracturii în România post-comunistă

Analiza societăţii româneşti post-comuniste a relevat lipsa de încredere a populaţiei în principalele instituţii care stau la baza democraţiei: guvernul, justiţia şi parlamentul. În cadrul unei societăţi polarizate, cu un clar deficit al clasei de mijloc, o astfel de atitudine generală în faţa principalelor puncte de susţinere ale unei democraţii nu este deloc surprinzătoare. Un stat slab precum este cel român încă din 1989, nu poate genera o bună guvernare. Sărăcia, capitalul social rarefiat şi instituţiile publice disfuncţionale devin astfel doar expresia unei proaste guvernări, care dă naştere, mai departe, unei societăţi abandonate precum cea românească din ultimii 20 de ani.

Arderea etapelor şi deficitul „clasei de mijloc"

Din o perspectivă evoluţionistă, trecerea de la un stadiu la altul se traduce prin *progres,* în special pentru societăţile se care iniţiază într-o nouă etapă istorică. Progresul se traduce prin faptul că o societate reuşeşte cu succes să intre într-un proces auto-susţinut de dezvoltare socială şi economică, cu efecte benefice pentru toate straturile sociale[4]. Din punctul

[4]Conceptul de progres a fost definit din această perspectivă de către W.W.

de vedere al atitudinii, progresul societăţilor cu iniţiativă în istorie este centrat pe *spiritul de economisire* (versus comportamentul consumerist) şi pe *activităţile de producţie* (versus cele speculative), iar dintr-o perspectivă instituţională este asociat cu emergenţa unor noi configuraţii instituţionale şi sociale bazate pe succesul noilor industrii şi activităţi[5]. Noul stadiu atins de către societăţile avansate va marca începutul unei noi *ere*. Există situaţii în care **societăţile subdezvoltate vor *arde etape* pentru a putea ţine pasul, fără a reuşi în mod necesar să extindă progresul la nivelul întregii societăţi.**

Conceptul de *ardere a etapelor de dezvoltare istorică* – etapele urmate de către Occident – a fost introdus la începutul sec. al XX-lea în analizele lui Ştefan Zeletin cu privire la dezvoltarea societăţilor rămase în urmă precum cea românească generată de impactul capitalului britanic, francez şi german în arealul Dunării de Jos:

„Prin capitalismul financiar, societatea noastră realizează un salt direct de la mercantilism la imperialism, de la dezvoltarea forţelor naţionale de producţie la organizarea acestora sub supremaţia marilor finanţe. Consecinţele politice sunt imense; de fapt, ... **România nu mai trece printr-un stadiu intermediar de liberalism, decentralizare şi democraţie reală** [n.a.]... acest tip de evoluţie prin salturi nu este unic; acest proces caracterizează întreaga burghezie târzie care tinde să micşoreze stadiile dezvoltării capitaliste şi este identificată iniţial în Germania şi Statele Unite ... organul care acţionează ca un intermediar între naţiune şi industrie, adunând toate economiile celei dintâi este banca însăşi. Astfel, dezvoltarea burgheziei târzii trimite direct la o oligarhie financiară" (Zeletin, 1991, 181-182).

Aparent, pentru a putea arde etapele, o societate rămasă în urmă are nevoie de două tipuri de „combustibil": „un proiect de dezvoltare" şi spaţiu suficient pentru manevre sociale adecvate - de a încuraja mobilitatea socială şi formarea unei noi „clase mijlocii". Astfel, arderea etapelor presupune suport oferit de către *intelighentsia* locală celei mai noi burghezii.

După 1989, bându-ne pe evoluţia ezitantă a societăţii româneşti, putem afirma că „proiectul semnificativ" – în termeni de orientare pentru corpul social – a fost unul mai puţin relevant decât ar fi fost în mod necesar generat de nevoia acută de progres. Cu toate că universităţile româneşti, ajutate cu precădere de programe europene, au trimis o multitudine de tineri în afara graniţelor pentru studii, aceştia, odată reîntorşi, nu au reuşit să dezvolte un „proiect ideologic". Succesul social în societatea românească era măsurat ca o sumă de rezultate individuale, ca o iniţiativă la nivelul noilor întreprinderi capitaliste sau ca succesul financiar individual. Cei mai

---

Rostow, în *The Stages of Economic Growth*. Noi am considerat doar etapa numită de Rostow *decolare*, adică capacitatea de a întreţine o creştere economică în mod constant, reuşind astfel să se autosusţină şi să genereze efecte de relaţie interne (Rostow, 1960, 18).

[5]O rată de economisire sub 5% din PIB este de tipică pentru societăţile subdezvoltate (vezi Rostow, 1960, pp. 19, 66, 73, 81).

buni reprezentanţi ai noii intelighentsia, trimişi în Occident să reia legăturile spirituale şi intelectuale cu Vestul, au optat masiv pentru rămânerea în afara graniţelor[6]. Această „defecţiune" este atribuită clasei politice care nu a ştiut cum să atragă înapoi în ţară pe acei tineri şi, în particular, ravagiului reperat în interiorul mecanismului de apreciere a valorilor, ambele identificate în sistemul economic şi în instituţiile publice.

Clasa de mijloc acţionează precum un releu social, fiind principalul catalizator al forţelor care alcătuiesc progresul tehnologic şi de piaţă. În termeni de venit şi din o perspectivă ideologică, clasa de mijloc se suprapune doar parţial cu *intelighentsia*, fiind mai degrabă o structură socială aspiraţională, legată de perspectivele de îmbunătăţire a mobilităţii sociale, creşterii economice şi creării de slujbe. În esenţă, clasa de mijloc reprezintă stilul de viaţă liberal, cu venituri medii şi mari, care include o bună parte din *profesiile cu conţinut înalt de tehnologie*, sau cu *responsabilităţi sociale importante*[7]. Referitor la România, după aproximativ două decenii de reformă, clasa de mijloc se află în continuare *in statu nascendi*. Ţinând seama de venit şi de categoria ocupaţiei, în 1999 , clasa de mijloc era estimată între 9-10% din populaţie[8], iar în 2006 la aproximativ 16,000 oameni[9], luând în considerare venitul.

Referitor la slujbe, unele estimări recente indică faptul că aproximativ 30 până la 35% din populaţie ar putea fi inclusă în tiparul ocupaţional tipic clasei mijlocii: intelectuali, antreprenori, funcţionari publici etc. Din punctul nostru de

---

[6] După 1991, România a avut o emigraţie masivă, în special în rândul tinerilor absolvenţi de facultate, care reprezintă aproximativ 12% din cele 2 milioane de români aflaţi în afara graniţelor. Dintre aceştia, 50,000 sunt consideraţi „excepţionali", sau“"talentaţi" După liberalizarea circulaţiei din 2001 , au urmat şi alte valuri de emigraţie, în special de forţă de muncă calificată. Sursa: „Tinereţe fără educaţie şi viaţă fără de viitor", *Cotidianul*, 12 Septembrie 2005; Academia Română, Institutul Naţional de Cercetare Economică, Centrul de Cercetare Demografică „Vladimir Trebici", Vasile Gheţău, *Declinul demografic şi viitorul populaţiei României. O perspectivă din anul 2007 asupra populaţiei României în secolul 21, Raport,* Alpha MDN, 2007. „Patru din cinci tineri vor să plece în străinătate. Următoarea destinaţie a muncitorilor români va fi Irlanda", *BloomBiz.ro*, http://www.bloombiz.ro/economie/patru-din-cinci-tineri-vor-sa-plece-in-strainatate-urmatoarea-destinatie-a-muncitorilor-romani-va-fi-irlanda (14 Decembrie 2007).

[7] Concluzia noastră este derivată din sinteza unor teorii cu privire la stratificarea socială şi a clasei de mijloc din următoarele surse: Ramona L. Ford, *Work, Organization and Power. Introduction to Industrial Sociology* (Boston: Allyn and Bacon, 1988), 259-266. Ioan Mărginean, Maria Larionescu, Gabriela Neagu, *Constituirea clasei mijlocii în România* (Bucureşti: Editura Economică, 2006), p. 207.

[8] „Declaraţia Asociaţiei Oamenilor de Afaceri din România (AOAR) cu privire la statusul economiei româneşti – un document adoptat la întâlnirea senatului AOAR, 29 martie 1999 (disponibilă la adresa www.aoar.ro/pozitii/3/r2.htm)

[9] „Upgrade de viaţă", *Business Magazin*, 13-19 Decembrie 2006.

vedere, această estimare este puţin relevantă, fapt specific oricărei societăţi aflate în tranziţie în care categoriile ocupaţionale luate în considerare doar parţial reprezintă clasa de mijloc – o categorie socială caracterizată în primul rând prin spiritul său antreprenorial şi succesul economic relativ important. Clasa de mijloc, din această perspectivă, este un strat social care *depăşeşte categoriile statistice ocupaţionale* utilizate de Anuarul Statistic din România.

Alarmată de evoluţiile reformelor ce riscă să consume principala forţă de dezvoltare a unei societăţi, Asociaţia Oamenilor de Afaceri din România a definit clasa de mijloc în următorii termeni:

- „este cel mai însemnat grup plătitor de taxe, deci sursa esenţială de venituri sociale destinate redistribuţiei la nivel naţional;
- reprezintă o sursă importantă de resurse financiare destinate investirii, alimentând creşterea durabilă a naţiunii. Punerea în pericol a profitului potential al clasei de mijloc este ultimul efect dorit de cei care decid politicile economice;
- în randurile acestei clase se regăsesc majoritatea celor care se preocupă de dezvoltarea forţei de muncă a întregii naţiuni (educatori în sensul cel mai bogat al cuvântului, personal medical calificat, oameni de ştiinţă, oameni de cultură şi de mass-media). Vocea lor este decisivă nu doar pentru că ştiu să se exprime, ci pentru că ştiu şi cum, şi au şi posibilităţi să influenţeze opinia public".

Dintr-o perspectivă atitudinală, *deficitul clasei mijlocii* are implicaţii referitor la *lipsa de repere* în ceea ce priveşte *etica muncii şi a consumului.* Astfel, ne referim la acest tip de societate ca la una „necivilizată". Clasa de mijloc este principalul depozitar al motivaţiilor şi atitudinilor care măresc productivitatea muncii, gradul de economisire[10] şi investiţiile pentru viitor. Desigur, cel puţin în cazul României, rata consumului ce depăşeşte rata veniturilor este, de asemenea, expresia de corectare a unor debalansări istorice, cu referire la accesul la cele mai elementare bunuri de consum pentru o societate contemporană, prim metoda împrumuturilor facile. Presiunea inflaţionistă va fi mai puternică (o monedă care nu este acoperită în bunuri şi servicii) acolo unde

[10] Comparând cu media europeană a ratei economisirii de 11%, în România aceasta a fost de 5.2% în 2006. Doar familiile cu propria afacere au avut o rată a economisirii mai mare decât media europeană, de 17%. În general, 40% din gospodăriile româneşti au avut cheltuieli mai mari decât venituri. Situaţia României nu ste unică printre ţările aflate în tranziţie: rata în Cehia a fost de 5.1%, în Letonia de 1.1%, în Lituania de 1.5%. Aparent, Europa de vest înregistrează şi ea o scădere în ceea ce priveşte rata economisirii, alături de un fenomen european mai extins de „degradare a clasei de mijloc" (vezi Louis Chauvel, *Les classes moyennes à la derive*. Paris: Le Seuil, 2006), dar în acest caz raţiunile sunt diferite şi nu le vom analiza aici. Sursa: „Est-europenii încep să pună banii «la saltea»", *Capital*, June 19th, 2007.

consumul este expresia unui deficit cultural, un dezechilibru între aşteptări şi atitudini.

Acest *deficit* poate explica parţial durata excesivă a tranziţiei şi poate releva caracterul non-productiv al relaţiei de până acum dintre proiectul de reformă propus de intelighentsia şi operaţionalizarea sa politică realizată de către factorii de putere din România.

Societatea abandonată şi mutaţiile comportamentale: politicianismul

În ipoteza noastră, o societate abandonată este expresia unui deficit de reformă şi, implicit, al unei doar parţiale integrări în sistemul de ordine civilizat. Principala caracteristică a societăţii abandonate este *caracterul disfuncţional al statului şi administraţiei*. Administrarea statului capătă accente iraţionale prin caracterul *prădător al impozitării*[11], prin *grave deficienţe la nivelul aparatului de justiţie* şi prin *funcţia de redard social* exercitată în relaţie cu interesul public. La nivelul sistemului politic, una din manifestările abandonului de către elite a societăţii este fenomenul *politicianismului*. **Politicianismul se traduce prin subordonarea interesului public în faţa interesului persoanelor care ajung în poziţii şi funcţii publice şi renunţarea din partea partidelor politice la preocupările majore, de direcţie („doctrinare") cu privire la evoluţia societăţii.** Partidul devine astfel un vehicul, acceptat de conştiinţa publică şi de „Europa", utilizat pentru îmbogăţirea rapidă. Ideea politică, care ar fi trebuit să reprezinte legătura dintre interesele colective şi administraţia puterii din interiorul unui stat, este puternic diminuată, dacă nu chiar absentă în totalitate.

În aceste condiţii, capitalul devine un factor de civilizaţie doar 1) ca rezultat al unor excepţii în sistem, datorate planului general internaţional în care o societate rămasă în urmă este inclusă (NATO şi UE), 2) ca preluare de către antreprenori a unor funcţii în care statul eşuează, sau 3) ca adoptare de componente „clasice" şi ideologice de către societatea civilă. Întreruperea dintre „ţara reală", a „celor care muncesc" [12], şi „ţara legală", „a celor care conduc", implică riscuri mari pe termen mediu şi lung, tipice pentru guvernele slabe. Ţinând seama de creşterea pieţei locale dar în absenţa unor politici de încurajare, aparent putem discuta despre puterile proprii pieţei de dezvoltare. Cu toate acestea, cât timp poate exista un astfel de mecanism în absenţa unei politici stabile, vizionare şi a unui sistem juridic asemenea?

În analizele sale regionale, *The Economist Intelligence Unit*[13]

---

[11] "Ţările din fostul bloc sovietic ocupă 6 din cele 10 locuri de jos în termeni de număr al impozitelor [96] pe care o companie trebuie să le plătească. România, Ucraina, Uzbekistan şi Belarus sunt clasate pe ultimele 4 locuri în lume la acest capitol care esate reflectat de numărul şi varietatea taxelor şi impozitelor în respectivele ţări. Sursa: „Paying Taxes 2008. The Global Picture", The World Bank, PricewaterhouseCoopers, 38-39 (http://www.doingbusiness.org/taxes).

[12] „Ţara celor care muncesc" – un slogan din perioada comunistă în România.

[13] Dr. Daniel Thorniley, "Romania – The Business Outlook", *The Economist Intelligence Unit. Corporate network*

observă că piaţa românească trece printr-un proces rapid de creştere-maturizare (prin referire la evoluţia puterii de cumpărare şi a competiţiei), noile întreprinderi devenind standarde de eficienţă pentru întreaga Europă (la nivelul percepţiei unor investitori, „România este una din pieţele-tigru ale Europei, cu cel mai mare potenţial după Rusia şi Ucraina. Maşinăria românească este aproape în termeni de eficienţă de cea poloneză, referinţa europeană"), ţinând seama de rata de investiţie în produse de capital (investiţii fixe), element critic pentru orice bază solidă de dezvoltare a unei societăţi, sugera o creştere între 15% (2008) şi 25% (2007) pe an, în ciuda faptului că **sistemul juridic este în continuare un obstacol semnificativ în faţa dezvoltării („implementarea de lege este la fel de uzuală precum o durere de cap"), iar acţiunea politică este haotică şi ineficientă („prostia politică este mai degrabă un risc...")**. Cea din urmă produce incertitudine la nivelul dezvoltării economice, care este în continuare „sub protecţia" iniţiativelor de capital (de regulă străine) şi a unor „efecte perverse" (neintenţionate) pozitive[14] care emană din aparatul politic. Fundalul social şi economic este, cu toate acestea, cel mai fragil din Europa, *The Economist* indicând faptul că, după ţările baltice, rezultatul 1) distanţei dintre mediul rural şi urban, 2) al toleranţei scăzute din partea populaţiei referitor la datoria faţă de bănci („replătirea împrumuturilor de consum cu €15 pe lună este o povară pentru majoritatea consumatorilor") şi 3) al structurii cheltuielilor de consum (40% din consum este în continuare format din acoperirea nevoilor de bază, un nivel dublu faţă de ţările din Europa Centrală).

Conform ipotezei noastre, clasa politică îşi coordonează acţiunile în relaţie cu un *program implicit* schiţat de inteligentsia. „Integrarea euro-atlantică", „economia de piaţă", „drepturile omului", „privatizarea", „drepturile minorităţilor" – aceste formulări cheie care au făcut posibilă reîntoarcerea României pe o poziţie de proximitate cu Vestul au fost rostite şi aplicate aproape compulsiv de majoritatea elitelor intelectuale româneşti. Clasa politică s-a conformat acestor imperative ţinând seama de flexibilitatea intereselor de partid şi de capacitatea de comprehensiune a imperativului reintegrării europene a României. Cu toate acestea, eforturile par a fi prea mari. Încercarea de a rezolva două sarcini copleşitoare: (re)construcţia naţională şi progresul social, inteligentsia nu a reuşit să managerieze prea bine legătura cu lumea civilizată, iar clasa politică a picat deseori în categoria *politicianismului,* un fenomen cu care, după cum ştim din experienţa directă, suntem contemporani:

> „Prin politicianism înţelegem un tip de activitate politică … prin care un anumit număr de cetăţeni ai unui stat reuşesc să transforme instituţiile şi serviciile publice din mijloace de a lucra pentru bunul

(February 2008), material distribuit electronic.

[14] Efectele perverse sunt „efecte individuale sau colective ce rezultă din juxtapunerea de comportamente care nu erau printre obiectivele căutate de către actori"(Boudon, 1977, p. 10).

public, aşa cum ar trebui să fie, în mijloace de a lucra pentru propriile interese personale" – scria Rădulescu Motru – viitorul preşedinte al Academiei Române, în 1904.

Anthony D. Smith rezuma rolul elitelor în societăţile rămase în urmă, la care se referă prin termenul de *inteligentsie etnică* (Smith, 1991, 64), apropiat de ideea de „bun public" menţionată de Motru, pe următoarele coordonate: transformarea societăţii de la stadiul de comunitate dependentă într-un actor cu voinţă politică prin redobândirea de libertăţi civice şi naţionale, recuperarea „mentală" şi economică şi unificarea teritoriului său (Smith, 1991, 64). Este evident faptul că, în faţa acestor obiective, politicianismul se traduce printr-un eşec de proporţii prin compromiterea aliniamentului „corect" al societăţii înapoiate cu tiparul de dezvoltare specific timpului dominant.

Unul din cei mai interesanţi indicatori indirecţi ai acestui tip de deficit (politicianismul) este încrederea în sistemul de justiţie. Percepţia publică cu referire la justiţie pare a trimite, printre altele, la gradul în care spaţiul social este perceput ca fiind „drept" sau „nedrept", mai exact la calitatea de distribuţie a puterii în st at şi în societate, prin urmare în cadrul politicii. La începutul lui 2007, doar 26% dintre români aveau încredere în sistemul de justiţie, 62% afirmând că „există o presiune politică în investigaţii"[15].

Drept urmare, nu este surprinzător să aflăm că încrederea în clasa politică este la un nivel minim. În decembrie 2007, 80% dintre români credeau că membrii Parlamentului îi reprezintă „fuţin sau foarte puţin", fiind preocupaţi excesiv de propriile afaceri şi interese[16].

În loc de concluzie. Europenizarea, o nouă modernitate fracturată pentru România?

Europenizarea văzută dinspre Europa de Est (România în special) apare ca un dublu discurs. Este cadrul „regăsirii de sine", al *intrării într-un normal* încă nedefinit (pentru că societatea este abandonată în proiectul European de către discursul elitelor, fără conţinut – soluţii ori doctrină), este garanţia difuză a abandonării trecutului comunist. Pentru o societate abandonată precum cea românească, „europenizarea" înseamnă o *oarecare garanţie* că România va fi *cumva* administrată. Aspectul este sesizat de Delanty şi Rumford atunci când trec în revistă noţiunea de „europenizare" referindu-se, între altele, la europenizare ca la un proces prin care politicile interne sunt modificate sub impactul „integrării europene" sau de reordonare a structurii administrative interne etc. (Delanty, Rumford, 2005, 2).

Pe de altă parte, *europenizarea*, ca şi discurs al elitei bruxelleze poate apărea *despiritualizat*, limitat la un ansamblu de *utilităţi economico-juridice,* prea

[15] Etnobarometru publicat în „Justiţia e chioară", *Gândul*, 11 ianuarie 2007.

[16] CURS (Centre for Urban and Regional Studies, Bucharest) poll from December 2007, published in "According to a CURS poll, Traian Basescu gets a D as president" ("Conform unei cercetări CURS Traian Băsescu, un preşedinte de nota 6"), *Gândul*, January 17th 2008.

abstract faţă de ideea unei „case comune”[17]. „Europa”, în acest caz, stă încă sub riscul de a rămâne un concept mai degrabă „util” decât „semnificativ” (Kristeva apud. Delanty, Rumford, 2005, 2).

Pentru a fi un proces *semnificativ*, nu doar unul *util*, care să aibă forţa *integrării transnaţionale cu tot cu naţiunile*[18] *care compun continentul*, europenizarea trebuie să-şi regăsească dimensiunea verticală, a sintezei dintre legea romană, fundamentul ideo-creştin al credinţei, individualismul renascentist şi raţionalismul iluminist: „Aceste paternuri ale culturii europene – moştenirea legii romanice, etica iudeo-creştină, umanismul renascentist şi individualismul, raţionalismul iluminat şi ştiinţa, clasicismul artistic şi democraţia care au apărut pe continent în diverse perioade de timp şi în spaţii diferite – au creat o moştenire europeană comună şi au format **o arie culturală unică, care trece dincolo de frontiere naţionale şi interrelaţionează cu culturile naţionale diferite prin motive şi tradiţii comune. În aceast fel, a fost creată de-a lungul secolelor o familie de culturi suprapuse**, în ciuda multelor pauze şi schisme. Acest rezultat nu este politica „unitate în diversitate” a oficialilor europeni, ci un *melanj* bogat în asumpţii culturale, forme şi tradiţii, o moştenire culturală care creează sentimente de afinitate între popoarele Europei” (Smith, 1991, 174, n.a.).

Istoria se vindecă greu. Experienţa de după 1989, numită „postcomunistă” o dovedeşte. Mare parte din elitele *dominante* din România de după 1989 sunt chiar urmaşii celor care au colonizat societatea după 1944 în serviciul ideologiei comuniste. În linii mari, acestora le lipseşte aderenţa la societate, neposedând nici capacitatea de construcţie a modernităţi legată de integrarea în structurile Uniunii Europene şi cu atât mai puţin capabilităţi de administrare concretă a imperativelor noii modernităţi. Statul aflat „în mâna” acestor elite este unul slab legitimat, fapt de natură să îi pună în pericol însăşi funcţionarea (în intervalul 1996-2008, încrederea în guvernare a oscilat jurul unei medii a încrederii de 30%) – (Bădescu, mss., 9).

O problemă de fond: diferenţa dintre Vest şi Est sau diferenţa dintre

---

[17] Conceptul de „casă comună a Europei” a fost lansat de către Mihail Gorbaciov la 6 iulie 1989, într-un discurs ţinut la Adunarea Parlamentară europeană. Prezentând planurile sale de dezarmare şi de renunţare la doctrina Brejnev - a intervenţiei în treburile interne ale statelor comuniste dacă interesele socialismului ar fi cerut-o -, dar cu *păstrarea regimurilor comuniste în Europa,* discursul lui Gorbaciov a prefaţat prăbuşirea Cortinei de fier şi a arătat limitele democraţiei pe care era dispusă URSS să le tolereze în Europa. Paradoxul este că, deşi sintagma gorbaciovistă a căpătat valenţe *comunitare*, ajungând în folclorul privind *fondul extinderii UE*, conţinuturile Europei Unite sunt cu precădere economice şi administrative, prea puţin pentru ideea de *Casă comună*. Pentru discursul lui Gorbaciov vezi http://www.coe.int/T/ro/Com/About_CoE/ROU_maison_commune.asp (iunie 2009).

[18] Expresia „cu tot cu naţiunile” se referă la unitatea europeană pornind de la *fondul cultural comun*.

cele două tipuri de raţionalităţi. Estul este încă întemeiat, în substrat, pe o ordine comunitară adânc interiorizată, care, chiar şi „deformată" sub impactul modernizării (sau al eşecurilor repetate în modernizare), încă există, vezi, de pildă, adeziunea la *comunitatea credinţei* (capitolul privind Dinamica încrederii în Biserică). Vestul, cu o ordine întemeiată pe *corectitudinea politică*, pe *rolul relativ funcţional al statului* şi *al ordinii economice* este în expansiune printr-o *administraţie raţionalizatoare*. Integrarea în Uniunea Europeană este mai puţin o problemă spirituală şi comunitară cât mai mult o problemă de compatibilizare administrativă, sub tutela raţionalităţii superioare occidentale. Expansiunea spre Est a Uniunii Europene devine, din acest punct de vedere, o problemă de contact între două tectonici mentale, între două tipuri de legitimare, organizare şi ierarhizare a priorităţilor. Astfel, „intrarea" în UE devine mai degrabă o chestiune de *aderare* – unde statele estice se supun logicii occidentale în materie administrativă decât una de *integrare* – prin separarea comunităţilor care nu *intră* în UE că nu se simt reprezentate de suprastructura UE - de stat. Dincolo de această diferenţă, raportul *spiritualitate comunitară-/administraţie raţionalizatoare* este de natură să complice efectiv procesul integrării Europene care ar trebui să fie cheia de boltă (finalul) modernităţilor multiple europene.

Bibliografie selectivă:

1. *** INSSE. (2002). Recensământul populaţiei şi gospodăriilor.
2. *** The World Bank, PricewaterhouseCoopers. *Paying Taxes 2008. The Global Picture*, 38-39, 2009. http://www.doingbusiness.org/taxes
3. Ilie, Bădescu, [mss]. *Dinamica încrederii în România. Populaţia, guvernanţii şi Reforma în România: 1990-2008.*
4. Ilie, Bădescu, *Reformă oligarhică versus Reformă corporativă,* Bucureşti: Romanitatea Orientală, (1997).
5. Nicholas, Bethell, *Spies and Other Secrets: Memoirs from the Second ColdWar*, London: Penguin, 1994.
6. Manuela, Boatcă, *"Knocking on Europe's Door. Romanian Academia between Communist Censorship and Western Neglect"* in Walter Mignolo/Madina Tlostanova (eds.): Double Critique: Knowledges and Scholars at Risk in Post-Soviet Societies, South Atlantic Quarterly special issue, II, June, (2006).
7. Manuela, Boatcă, *From Neoevolutionism to World-Systems Analysis. The Romanian Theory of 'Forms without Substance' in Light of Modern Debates on Social Change*. Leske-Budrich: Opladen, (2003).
8. Raymond, Boudon, *Effets pervers et ordre social.* Paris: PUF, (1977).

9. Fernand, Braudel, *The Time of the World* (*Timpul lumii)*, vol. I. Bucureşti: Meridiane, (1989).
10. Pablo González, Casanova, *"Internal Colonialism and National Development*" in Studies in Comparative International Development*,* vol. 1, nr. 4, (1965).
11. Georges, Castellan, *La Roumanie: Soeur latine ou cousine orientale?* (Bibliotheque de Clio),(2000). http://www.clio.fr/BIBLIOTHEQUE/la_roumanie__sOEur_latine_ou_cousine_orientale_.asp (June 2009).
12. Ghe.,Cercelescu, *Cât ne costă miliardarii de carton. Datorită prevederilor legii 31, în România, un singur ins poate ajunge să facă ce vrea cu o bancă"* in *Adevărul*, nr. 1844, 17 Aprilie, (1996).
13. Louis, Chauvel, *Les classes moyennes à la dérive.* Paris: Le Seuil, (2006).
14. Hermann, Count Keyserling,. *Europe*. New York: Harcourt Brace, (1928).
15. G.Delanty,; C.Rumford, *Rethinking Europe. Social theory and the implications of Europeanization*. London & New York: Routledge, (2005).
16. Ramona L. Ford, *Work, Organization and Power. Introduction to Industrial Sociology*. Boston: Allyn and Bacon, (1988).
17. Tom, Gallagher, *Outcast Europe: The Balkans, 1789-1989*, London: Routledge, (2001).
18. Gallagher, Tom. "*Europe's Very Own Puerto Rico" in New Statesman*, 6 Septembrie (2004).
19. Grigore, Georgiu, *Identitate şi integrare*, Bucureşti: Institutul de teorie socială, (2001).
20. Vasile, Gheţău, *Declinul demografic şi viitorul populaţiei României. O perspectivă din anul 2007 asupra populaţiei României în secolul 21, Raport.* Bucureşti: Academia Română, Institutul Naţional de Cercetare Economică, centrul de Cercetare Demografică "Vladimir Trebici", (2007).
21. John, Gunther, *Inside Europe*. New York: Harper, (1937).
22. C. M., Hann, *The Skeleton at the Feast: Contributions to East European Anthropology*, Canterbury, UK: CSAC Monographs, (1995).
23. Albert, Hirschman, *Essays in Trespassing. Economics to Politics and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press, (1984).
24. George F., Kennan, *Decline of Bismarck's European Order*. Princeton: Princeton University Press., (1979).
25. Henry, Kissinger, *Diplomaţia.* Bucureşti: All., (1997).
26. Eugen, Lovinescu, *Istoria civilizaţiei române moderne.* Bucureşti: Minerva, (1997).
27. Ioan, Mărginean,; Maria Larionescu; Gabriela, Neagu, *Constituirea clasei mijlocii în România*. Bucureşti: Editura Economică, (2006).
28. Walter, Mignolo, *Local Histories/Global Designs: Coloniality, Subaltern Knowledge, and Border Thinking*. NJ: Princeton University Press, (2000).

29. Al., Mihalcea, *"Guvernul falimentează cu bună ştiinţă crescătoriile de porci"* in România Liberă, nr.1984, 3 Octombrie, (1996).
30. Constantin, Rădulescu-Motru, *"Cultura română şi politicianismul",* Bucureşti: Socec, (1904).
31. Aurel-Dragoş, Munteanu, *"Jean Monnet a falimentat Romania"* în Jurnalul Naţional. 19-22 Septembrie, (2006).
32. Edgar, Papu, [mss]. (1991). *Problema protocronismulu*i.
33. Liliana, Pop, *Democratising Capitalism? The Political Economy of Postcommunist Transformations in Romania, 1989-2001*. Manchester and New York: Manchester University Press, (2006).
34. Jacob, Popper, *În culisele Europei Libere*. Bucureşti: Victor Frunză, (1992).
35. Bogdan, Rădulescu, *Controversa tradiţionalism/modernism din perspectiva paradigmei imaginarului social"* în Noua Revistă Română 6–7, Septembrie–Octombrie, (1996).
36. W. W., Rostow, *The Stages of Economic Growth*. Cambridge: Cambridge University Press, (1960).
37. Anthony D., Smith, *National identity*. Reno: University of Nevada Press, (1991).
38. Rodolfo, Stavenhagen, *"Classes, Colonialism, and Acculturation"* in Studies in Comparative International Development, (1965).
39. Alex. Mihai, Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România,* vol. IV. Bucureşti: RAO, (2004).
40. Titus, Suciu, *Reportaj cu sufletul la gură.* Timişoara: Facla, (1990).
41. Daniel Ph.D., Thorniley, *"Romania – The Business Outlook"* in The Economist Intelligence Unit. Corporate network, Februarie, (2008).
42. Vladimir, Tismăneanu, *Scrisoarea celor Şase: Disidenţă sau fracţionism?*, (2009). http://tismaneanu.wordpress.com/2009/03/11/scrisoarea-celor-sase-disidenta-sau-fractionism/
43. Tzvetan, Todorov, *Voices from the Gulag: Life and Death in Communist Bulgaria*. University Park, PA: Penn State Press, (1999).
44. Maria, Todorova, *Imagining the Balkans*. New York: Oxford University Press, (1997).
45. Maria, Todorova, "The Balkans as Category of Analysis: Border, Space, Time" in *Archiv für Österreichische Geschichte* 137, (2002).
46. Arnold J., Toynbee*, Studiu asupra Istoriei. Sinteza a volumelor I-VI de D.C. Somervell,* tradus de Dan A. Lăzărescu, vol. I, Bucureşti: Humanitas, (1997).
A. D*.,* Xenopol, *Teoria Istoriei.* Bucureşti: Fundaţia Culturală Română, (1997).
A. D., Xenopol, Cauzalitatea în succesiune in Xenopol, A. D. *Scrieri sociale şi filozofice*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, (1967).
47. Ştefan, Zeletin, *Burghezia română. Originea şi rolul ei*

istoric, ediţia a 2a. Bucureşti: Humanitas, (1991).

**

1. Capital. "*Est-europenii încep să pună banii «la saltea»"*, (19 iun., 2007).
2. Cotidianul. *"Tinereţe fără educaţie şi viaţă fără de viitor"*, (12 Sept., 2005).
3. Cotidianul. *"Dosarul de cadre al Patriarhului Teoctist*", (22 Aug., 2007).
4. Gândul. *"Justiţia e chioară"* (11 Ian., 2007).
5. Gândul. "*Conform unei cercetări CURS Traian Băsescu, un preşedinte de nota 6",* (17 Ian., 2008).
6. The Economist, *"The Worrying European Elections. Trouble at the Polls",* (11 Iun., 2009).
7. The Economist, *"The Unloved European Parliament. From Strasbourg with Indifference şi The Apathetic European Election. Wanted: A Vigorous Debate"* , (4 Iun., 2009).
8. The Economist, *"Charlemagne. An Unloved Parlament",* (7 Mai, 2009).
9. Ziarul Financiar, *"SRI: Dacă băncile ar fi fost de stat, am fi avut alte pârghii de intervenţie"*, (19 Mai, 2009).

Post-Communist Romania's Evolutional Fractures

PhD, Professor Radu BALTASIU, PhD St. Ovidiana BULUMAC,
University of Bucharest
PhD Lucian DUMITRESCU,
Researcher at the Institute of Sociology, Romanian Academy

radu.baltasiu@gmail.com, ovidiana.bulumac@gmail.com
dulust@gmail.com

Abstract: *Evolutional fractures is the concept which helps us understand the fact that even if there is a discourse of modernity, there could be, in fact, no modernity. Society could be ungoverned, that is abandoned, if major social indicators, like legitimacy of major components of democracy are almost a total failure, or the emerging the middle class is still in statu nascendi. Romania's accession into NATO and the EU has an important signification for the whole society, because these institutions are somehow perceived as a bulwark against going back towards communism. They cannot protect from the kind of politics based on coteries, but they can assure a right historical path towards modernity. It is not the modernity per se, it is the path towards it. Here lies another challenge – are the European bureaucrats aware of the true role the European Union has?*

Keywords: *evolutional fracture, subalternization of knowledge, abandoned society, middle class deficit, Europeanization*

Introduction into the Concept of Evolutional Fracture

In the material at hand, we will introduce the notion of *fracture* in order to better understand the syncopic character of the evolution of Eastern Europe, at least from the perspective of the Romanian society. Naturally, history flows in *cycles* – "ensembles of long term movements that animate a society" (Braudel, 1989, 80-81) – and in *series* (chains of different phenomena that have a common causality – (Xenopol, 1997). In both cases modernities can coexist as "objective" choices, resulting from the confluence between the internal processes and the external context of given societies. *Fractures* appear when societies cannot conclude their historical cycle or series due to major temporal distortions, resulting from external aggressions. Once the *fracture* is triggered, even after the primary aggressive factor has retreated and disappeared, the affected society suffers from the decomposition of its social potential, thus sabotaging, at least in part, the future chances to its own normality, and implicitly, its own modernity. The matter becomes even more complicated when modernity is deprived of the force of the models that it should distribute.

The evolutions of the Romanian space after 1944 can be subsumed to a series of fractures. Moreover, the European idea in itself contains a series of disjunctions that

contributed to the maintenance and amplification of fractures between the East and the West. While serial evolution – while first analysis pertains to Xenopol in the 19th century (Xenopol, 1997) – designates a *spiraling* time, a succession of diverse facts with a common cause (ibid.), which has as finality an "objective" that societies strive for, more as an "objective necessity", *the communist time is placed outside societies, fracturing* the access to their own history by tampering with the resources employed in the construction of their future, displacing their present into a totally alien reality and the social structure and intimate infrastructure of the individual into the utopia of "a classless society" and "the new man". An Enquiry into the Matter at an European Scale

One of the great constants of Europe was the generation of fractures. They were a permanent feature of European history and the consistence of European integration depends on their acknowledgement. The history of the last European millennium was pervaded by a succession of fractures, and some of them have not been eliminated to the day. Until now, European (Occidental) social science focused only on the analysis of *Reform, the French Revolution* and *Industrialization* as markers-channels of the modernization begun in the 16th century. However, Eastern Europe has a rather more complex history as the people's from this space were less *subjects of history*, and more *objects of other's will*. This is the reason why the civic idea, together with the one of democracy and liberty acquires new meanings in countries such as Romania, precisely because of the fact that society did not have the opportunity to engender its own evolutions; when it did happened, it was within another dominant evolutionary time, the one of the advance of Occidental powers towards the Mouths of Danube. *Europenization* here took the form of the desire to recuperate the lag it had behind Occidental Europe – as a main drive for the coagulation of the modern state and the civilization of society. The lag between the desire of Romanian elites from the 19th century to *synchronize* and the *conditioning* imposed by the European powers on the new Romanian state constituted one of the first *fractures* between political aspirations and the *actual access* to modernity. So it came to be that, for instance, regarding the significant moments of Romanian *political modernity*, for the accomplishment of the Union of the Principalities in 1859, for the recognition of the Independence won through fighting in the Romanian-Russian-Turkish War of 1877 and of the Kingdom of 1881, the Romanian state had to make significant sacrifices, up to the renunciation to some of the attributes of is sovereignty in relation with the great European powers, especially with England, Prussia, Austria and Russia.

The dispute inside local elites between the current of synchronization and *critical thinking* – for whom modernity means firstly the entering of the Romanian society on *its own path*, revealed another *fracture*: the fact that the modernization towards which Romania advanced with great energy,

by *phase burning*[1], was under the sign of a *false evolution*, strictly based on the import of the Occidental-type of institutions.

The general European evolutions, to which we can add the nuances of the paths of lagging East-European societies, such as Romania, determine us to paint the following general picture of the fracture moments at a European scale:

- The Great Schism of 1054 – the rupture between the two Europes – mutual anathematization. This fracture was deepened in the 14th century by the conflict between the (Orthodox or Eastern) theology of Saint Palamas regarding uncreated energies and the (Catholic) doctrine of Saint Varlaam which rejected this teaching.

- The Reform of the 16th century – creates another spiritual alignment of differentiation, which adopts in certain areas the form of rupture (religious wars that reach up to the present day, as for instance in Northern Ireland)

- The confines (tensions) of the three great empires – of the 17th century: Habsburg, Ottoman and Czarist. The integration into Turkocracy of the Balkan countries and, together with the advancement of the Czarist Empire to the Mouths of Danube, the constitution of the *trio confinium* that is propagated in various manners in the entire Balkan area. The Romanian culture and its three countries systematically react to this pressure in an attempt to recreate the linguistic, ethnopolitical and religious confluence. In this framework is the geopolitical function of a state of culture manifested at the lower end of the Danube River, or in other words, a "state of European necessity" (the solution state to the three confines – a solution specific to the buffer areas, the areas of separation/connection among the three empires).

- The rupture induced by secularization in the modern European culture, on the background of a fracture produced in Renaissance between Greek (rationalist) tradition and Judeo-Christian spirituality (Berdiaev, 1995), which lies at the basis of the ongoing conflict between science and faith. The industrial revolution of the 17th – 19th century is but the peak of the *progress through*

[1] (Zeletin, 1991, 119, 120, 183)

rupture between the Renaissance man, individualist and situated at the center of the Universe and the complex tradition that Berdiaev makes reference to.

- The fractures provoked by the two great ideologies: Nazism and Bolshevism, the latter being the cause for the separation of Europe into two great camps (systems) and the fuelling of the Cold War, a new type of world war – with long term costs and effects not yet consummated. This rupture was propagated under the form of those movements and processes of deconstruction of the ethno-spiritual (national) order of Europe. This type of fracture destroyed the order of large communities in favor of minority ethnocentrism, with the risk to pushing the construction of the great European family[2] into a geopolitical standstill generated by the globalization of ethno-nationalisms, a result of a cosmopolitan attempt at reorganization. In the Eastern space, communist ideology pushed, through the destruction of communital infrastructure, towards a new type of conflicts.

Evolutionary Fractures Generated by the Subalternization of Knowledge

"Eastern Europe" as a category turns out to be nondescript for any period of time except the period of socialist rule. While the Hungarian historian Ivan Berend traces a European East-West divide (with the River Elbe as its boundary) all the way back to Charlemagne's Empire at the beginning of the 9th century, in modern times Europe's East seemed to begin with Prussia, with the closest Slavs – that is, the economically less well-off Poles – for German speakers and with the non-

[2] "These patterns of European culture – the heritage of Roman law, Judeo-Christian ethics, Renaissance humanism and individualism, Enlightenment rationalism and science, artistic classicism and democracy, which have emerged at various times and places in the continent – have created a common European cultural heritage and **formed a unique culture area straddling national boundaries and interrelating their different national cultures through common motifs and traditions. In this way an overlapping family of cultures has been gradually formed over the centuries**, despite many breaks and schisms. This is not the planned 'unity in diversity' beloved to official Europeanism, but a rich, inchoate *mélange* of cultural assumptions, forms and traditions, a cultural heritage that creates sentiments of affinity between the peoples in Europe." (Smith, 1991, 174, emphasis added). For the discussion regarding ethno-nationalism and the new cosmopolitan order, see p.125, 170 and passim.

Catholic Christians for the Poles themselves. To this day, the ambiguity of this imaginary yet decisive border is reflected in the fact that "geographical accounts, tourist literature and economic reports constantly refer to major cities such as Warsaw, Budapest, Bucharest and Sofia as a 'gateway to the East,' but one never knows exactly when the east has been reached." (Hann, 1995, 2)

Various attempts at geopolitical orderliness have included pinpointing a third zone between the East and the West as well as further subdividing the perpetually shifting Eastern Europe into Northern, Central (nineteenth-century Mitteleuropa), and Southeastern Europe ("the Balkans") respectively. It was the last subdivision in particular that often conjured up the image of a bridge between the East and the West, due to its proximity to Asia and its legacy of Ottoman dominance. Representing the easternmost region within the East itself, however, it periodically acquired the scent of temporal in-betweenness as well – of the semideveloped, semicolonial, semicivilized, semi-Oriental (Todorova, 2002) always in the process of "catching up with the West."

A first aspect through which we can understand the relation between local elites and society is the *subalternization* of intelligentsia towards a so-called Occidental model of reform, on the one hand, and the persistence of a neocolonial discourse from the West: the fracture between "mode" and "local reality" – the reaction of local elites.

The phenomenon was theorized for the first time in Romanian culture by the *theory of forms without substance* (Titu Maiorescu), the *demagogical state* (M. Eminescu) and *petty politics* (Rădulescu Motru) and it was analyzed in the second part of the 20th century in world system approaches under the form of *dependent elites*.

The fracturing of modernity can be analyzed starting with the excessively ideological dependence of elites on the model of Occidental rationalization of the state. On the other hand, the perspective on the "self" pertaining to a dependent society, contained at the level of the elite, is part of the reaction to domination.

The European periphery was, firstly, the result of imperial military domination and, secondly, of the expansion of international capital. Hence, once it was politically independent, Romania had to resist economic conquest in order to safeguard its national identity. Development issues could therefore only be formulated in terms of the foreign domination to which the country was subjected at that time, such that incipient sociological concerns were centered less on the global designs (Mignolo, 2000) – abstract evolutionary models applicable across spatial and temporal boundaries – and much more around the historical analysis of the nation, namely the local history.

In the neocolonial approach (which generated dependence) to the reality called "Eastern Europe", this is part of a set of mental categories that regularly designate *inferior realities*. This "mental mapping" is part of the

neocolonialist phenomenon beginning with the 19th century, as a basic ingredient in the manner in which local *intelligentsia* relates to reality. This Orientalist mental mapping designated a set of prejudices adjacent to the advancement of the Occident in the East-European space, adopted in a great measure by the *dependent* local elites.

An important component of the Oriental "mental mapping" is the "Balkan complex", an ingredient that deepens even more the fracture between the West and the East along a line that postulates as sort of "objective inferiority" for the one most vibrant yet poorly studied European cultural complexes. A victim of a long term frictions between the voracious Habsburg, Czarist and Ottoman empires, the Balkans turn into a type of "washing machine" for the ideologies from the chancelleries of the civilized world. Everything that is not working properly in the geopolitics of the moment is motivated as "being Balkan". The beginnings of the negative imagery associated with the Balkans in European reality dates back to Disraeli (British Prime Minister between 1874 and 1880) and Bismarck (German Chancellor between 1871 and 1890): "Neither Bismarck, nor Disraeli had any sympathies towards the Slavs from the Balkans, whom they perceived as chronic violent troublemakers. Both were prone to biting and cynical remarks, large scope generalizations and sarcastic retorts. Bored by pestering details, Bismarck and Disraeli preferred to approach politics through daring, all-encompassing moves." (Kissinger, 2007, 132) "«These sheep thieves must be clearly shown», he [Bismarck] once shouted regarding the Balkans, «that European governments do not need to become intermingled in their lusts and rivalries [as if the Balkan peoples were composed of retards, as if the troubles in the Balkans had not been generated precisely by German, Russian, Austrian, French and Turkish interventions].»" (Kennan, 1979, 70 apud Kissinger, 2007, 135)

After 100 years, the Balkan mental mapping is also manifested across the ocean. In the book of John Gunther of 1940, "Inside Europe", the Balkans is the place where Occidental rationality stumbles, which is why is acquired a new utility for the geopolitical map of the civilized world. It thus became the "failed space" of the world, a stigma which was extended also to Romania, with a particular intensity during the second part of Nicolae Ceauşescu's regime:

> "It is an intolerable affront to human and political nature that these wretched and unhappy little countries in the Balkan Peninsula can, and do, have quarrels that cause world wars. Some hundred and fifty thousand young Americans died because of an event in 1914 in a mud-caked primitive village, Sarajevo. Loathsome and almost obscene snarls in Balkan politics, hardly intelligible to a Western reader, are still vital to the peace of Europe, and perhaps the world". (Gunther, 1937, 437)

The assassination, in Sarajevo, of Franz Ferdinand, the heir

to the Austro-Hungarian throne, an event that most researchers see as having left an "indelible mark on all assessments of the region" (Todorova, 1997, 119) on account of having triggered the commencement of World War I, has since contributed to the recurring image of the Balkans as "the powder-magazine of Europe," (Keyserling, 1928, 319) a site of "ancient ethnic hatreds," (Gallagher, 2001, 113) or, at best, just a "wretched and unhappy" (Gunther, 1937, 437) remnant of ancient Byzantine luster. As vivid as these stereotypes still were in 1940, they were quickly overridden by the more powerful bipolar world that the Cold War forced upon the Western imaginary and remained mute throughout the second half of the 20th century. They resurfaced all the more forcefully in the wake of the Communist demise, closely followed by the violent dismemberment of Yugoslavia. Prominently featured in the Western academic and daily press as "War in the Balkans,"(Todorova, 1997, 8) it was treated as an instance of a more general regional pattern of conflict resolution.

Under Ceauşescu's regime, Romania benefited from a policy of differentiation on the part of the United States, which allowed it – as sole Communist state – membership in the International Monetary Fund and the World Bank as well as Most Favored Nation trade status in 1975 (Bethell apud Gallagher, 2001, 239). By the same token, Ceauşescu, who received the Légion d'Honneur from the hands of De Gaulle in 1968, was highly esteemed by U.S. president Nixon, and was the first Communist head of state to be the guest of Elizabeth II at Buckingham Palace, where he was made a Knight Grand Cross of the Order of the Bath in 1978 (Bethell, 1994, 213). This, no doubt, was due in part to his dissenting political stance toward the Soviet Union, yet, as has been noted, (Todorova, 1997, 136) reference to no Southeast European country was framed in "Balkan" terms during the Cold War – irrespective of their widely differing Soviet policies. Rather, the preferential treatment Ceauşescu's Romania received for several decades illustrated the West's "long-standing tendency to promote a pet Balkan country or an admired leader in an uncritical fashion" (Gallagher, 2001, 238) as long as they protected or at least did not hinder Western interests. The same benign neglect was bestowed upon Yugoslavia under Tito's rule.

With Yugoslavia abruptly losing its long-standing status as guarantor of stability in the region and Greece its role as NATO's Eastern bulwark after the collapse of Communism, explanations for economic underdevelopment and political unrest could be easily displaced from the level of state management to that of the respective countries' individual responsibility, the underlying causes being attributed to the semicivilized character that Balkanism was supposed to represent. Romania emerged as no more than "Europe's very own Puerto Rico" (Gallagher, 2004) in the eyes of U.S. journalists, while truly benevolent French historians started hesitating between calling her "sœur latine ou cousine orientale." (Castellan) A debate ensued on the various Southeastern countries' degree of

"Europeanness" and their respective entitlements to joining "Europe," meaning the international economic and security organizations usually subsumed under the name "Euro-Atlantic structures."

Thus, the Balkan mental mapping or "Balkanism" became in time an actual work instrument of the West with regard to the East. An instrument of any kind of expansionism, including the cultural-ideological one.

By being geographically inextricable from Europe, yet culturally constructed as "the other" within, the Balkans have conveniently absorbed a number of externalized political, ideological and cultural tensions and contradictions inherent to the regions and societies outside the Balkans. "Balkanism" became, in time, a convenient substitute for the emotional discharge that "orientalism" provided, exempting the West from charges of racism, colonialism, Eurocentrism and Christian intolerance against Islam (Todorova, 2002, 60).

Once picked up through the mechanisms of dependence, "Balkanism" increased manifold the inferiority complex of local elites, becoming an element of fracture for the modernities within this space.

The dispute regarding "Europenism" and the manner of evolution, through imitation or "organic development" appears when the Romanian Principalities regained access to the Mouths of Danube, after 1829 (the Peace of Adrianopolis), reaching full maturity after the Revolution of 1848.

For Romania's intellectuals, even more than for its politicians, this meant once again being confronted with what counts as the constitutive issue in Romania's cultural history ever since the beginning of its modern age – the balancing of tradition and modernity, the local and the global, specificity and universalism in a creative synthesis. Imminent at every historical turning point, this zero-sum game had already set the intellectual agenda around 1848, only to resurface even more forcefully in the beginning of the twentieth century. The fact that today's young intellectuals represent the third generation in the past 150 years to be faced with that task (Rădulescu, 1996, 130) does not make matters any easier. On the contrary, in deciding a course for the present, they have to fight the battles of the past as well.

A large part of the Balkan complex "evolved" in the 20th century, under the form of the paradigm of synchronization, coalesced around the thesis of *development through imitation* (of the individual not of societies) pertaining to Gabriel Tarde by the literary critic Eugen Lovinescu[3] (in *The History of*

3 "Exclusive synchronism is a concept of Eugen Lovinescu, influenced by the French sociologist Gabriel Tarde, according to whom the advancement of mankind is based on the principle of imitation. Backward people imitate the advanced ones, until they are synchronized with the latter. In this manner, Lovinescu applied this idea to Romanian culture. It cannot reach the modern level of civilization but by imitating the Occident. We do not refute this synchronism, but consider it insufficient, as we anticipatively had in our culture elements that only later on did the Westerners adapt. And these

Modern Romanian Civilization, 1924-1925). Nevertheless, the *subalternizaton of knowledge* reached the threshold of its own modernity, yet missing the one of the answer to the immediate and acute challenges of Romanian society.

Heavily indebted to the dualistic representation of the world on which the exportation of Eurocentrism was based (Georgiu, 2001, 242), Lovinescu's notion of synchronism pitted industrial society, the bourgeoisie, urbanization, and the modern against agrarianism, the peasantry, village life, and tradition. Accordingly, any supporter of the latter was necessarily perceived as reluctant to progress and as clinging to a "past" understood not in terms of national history or as a repository of tradition and specificity, but as an inferior stage on Europe's unyielding route to modernity, such that the Conservatives' "peasantism" was branded a sentimental reaction of obscurantist ideologues unable to cope with Romania's irreversible transition to urban civilization.

This ideological and political conflict thus reproduced within Romania the very process of subalternization of knowledge through the imposition of global designs A self-appointed leader of the civilizing mission in his own country, Lovinescu followed in the footsteps of many nineteenth- and twentieth-century Latin American liberals who had mandated urbanization, technologization, and the need to civilize the indigenous "barbarians" (Mignolo, 2000, 55) before integrating them in a superior, European-like environment. His Occidentalist view, according to which "In our age and from our location, light comes from the West: ex occidente lux! Hence progress can only mean for us the fecundation of the national essence by the creative element of Western ideology" (Papu apud Ungheanu, 1985, 388), prevented Lovinescu from acknowledging his country's economic backwardness as structural and the emergence of a critical culture in search of new models of explanation as a structural reaction to it.

Phenomenon of Fracture in Post-Communist Romania

Our analysis of the Post-Communist Romanian society has revealed population's lack of trust with respect to the main institution that underpin a democracy: Government, Justice and Parliament. In a polarized society, that is a society with a clear middle class deficit, such a general attitude towards democracy's main props is no surprise. A weak state, as the Romanian one has been since 1989, cannot engender a good government. Poverty, rarefied social capital and

---

priorities, complements that render the contribution of synchronism whole, constitute what we have called Romanian protochronism. We say Romanian because that is the extent of our research, and this is what we know best, and we cannot intervene in cultural spheres that we have not frequented. However, in effect, protochronism entails a claim to culture of other small peoples from the Center and especially the East of Europe, as well as from other continents.." (Papu, 1991, 1)

dysfunctional public institutions are just a few expressions of a bad government, which gives birth to abandoned societies, such has been the Romanian one for the past 20 years. In the last part of this section, it is presented the evolution of trust in the public institutions of the Post-Communist Romanian society.

Burning Stages and the "Middle Class" Deficit.

From the evolutionist point of view, passing from one stage to another means *progress*, first and foremost for the societies initiating a new historical stage. Progress means a society successfully manages to enter a self-sustained process of social and economic development, with beneficial effects for all strata of society[4] . From the point of view of attitude, the progress of societies with initiative in history is centered on the *spirit of savings* (versus consumer behavior) and on *productive activities* (versus speculative ones), and from an institutional point of view, progress is associated with the emergence of new institutional and social configurations based on the success of *start-up activities and industries*[5]. The new stage reached by advanced societies will mark the beginning of a new *era.* There are situations when **underdeveloped societies shall *burn stages* in order to keep up, without necessarily managing to expand progress to the whole of society.**

The concept of *burning stages of historical development* – the stages followed by the West – was introduced at the beginning of the 20th century by the analyses made by Ştefan Zeletin regarding the development of backward countries, such as Romania, under the impact of introducing British, then French and German capital in the Lower Danube area:

> „With financial capitalism, our society makes a leap directly from mercantilism to imperialism, from developing national production forces to organizing them under the supremacy of big finance. The political consequences are immense; in truth, ... **Romania no longer goes through an intermediate stage of liberalism, of decentralization and real democracy** [our emphasis]... This type of evolution by leaps and bounds is not unique; it characterizes all late bourgeoisies that tend to shorten the stages of the development of capitalism, and is found first and foremost in Germany and the United States... the organ that acts as an intermediary between nation and industry, gathering the savings of the first, is the bank itself. Thus, the development of late bourgeoisies leads straight to

[4]The concept of progress was defined from this perspective by W.W. Rostow, in *The Stages of Economic Growth*. We only considered the stage called by Rostow *takeoff*, meaning the capacity for economic growth at a constant pace, and therefore for "self-sustaining" the internal relationship effects (Rostow, 1960, 18).

[5]A savings rate of under 5% of the GDP is typical for underdeveloped societies (see Rostow, 1960, pp. 19, 66, 73, 81).

financial oligarchy." (Zeletin, 1991, 181-182)

It seems that, in order to burn stages, a backward society needs two types of "fuel": a "project for development", and room for adequate social maneuvering – to encourage social mobility and the formation of the "new middle class". Thus, burning stages presupposes support provided to the new bourgeoisie by the local *intelligentsia*.

After 1989, based on the hesitant evolution of Romanian society, we realize that the "significant project" – in the sense of point of orientation for the social body – was less relevant than required by the acute need for progress.

Although Romanian universities, with the help of mainly European programs, have sent a multitude of young people abroad for studies, once returned to their country, they did not develop an "ideological project". Social success in Romanian society was measured rather as a sum of individualized results, either as initiatives at the level of the new capitalist enterprises, or by the financial success of individuals. The best representatives of the young intelligentsia, sent to study abroad in order to resume intellectual and spiritual ties with the West, have opted massively to stay abroad.[6] This "defection" is attributed to the political class, who did not know how to attract those young people back to their country, and in particular the havoc in the mechanism of appreciating values, both in the economic system and that of public institutions.

The middle class acts as a social relay, as the main catalyst of the forces that make up the market and technological progress. In terms of income and from an ideological viewpoint, the middle class overlaps only partially with the *intelligentsia*, being rather a strongly aspirational social structure, tied by the perspectives of improving social

[6] After 1991, Romania had massive emigration, especially among young university graduates, which make up about 12% of the 2 million Romanians abroad. Of them, 50,000 are considered "exceptional", or "gifted" individuals. After the 2001 liberalization of circulation towards the West for Romanians, there were further waves of emigration, dominated by qualified labor or workers from other areas. Sources: **"**Tinereţe fără educaţie şi viaţă fără de viitor" ("Youth without Education and Life without Future"), *Cotidianul*, September 12th 2005; The Romanian Academy, The National Institute of Economic Research , The Center of Demographic Research "Vladimir Trebici", Vasile Gheţău, *Demographic Decline and the Future of Romania's Population. A Perspective from 2007 on the Population of Romania in the 21st century. A Report* (*Declinul demografic şi viitorul populaţiei României. O perspectivă din anul 2007 asupra populaţiei României în secolul 21, Raport)* (Alpha MDN, 2007). "Patru din cinci tineri vor să plece în străinătate. Următoarea destinaţie a muncitorilor români va fi Irlanda" ("Four out of Five Youngsters Want to Leave the Country. Ireland Is to Be the Next Destination for the Romanian Workers"), *BloomBiz.ro*, http://www.bloombiz.ro/economie/patru-din-cinci-tineri-vor-sa-plece-in-strainatate-urmatoarea-destinatie-a-muncitorilor-romani-va-fi-irlanda (December 14th 2007). [June 2009]

mobility, economic growth, and job creation. In essence, the middle class represents a liberal lifestyle, with average to high incomes, which includes a large part of the *professions with high technological content*, or with *important social responsibilities* (for instance, the technocrats in the government)[7]. With regard to Romania, after almost 20 years of reform, the middle class is still *in statu nascendi*. Depending on income and the category of occupation, in 1999 the middle class was estimated to be 9 to 10% of the population[8], and in 2006 it was estimated at around 16,000 people[9], depending on income.

In terms of jobs, some of the recent estimates indicate that around 30 to 35% of the population would fall within the type of occupation typical of the middle class: intellectuals, entrepreneurs, administration clerks, foremen etc. From our point of view this estimate is less relevant, as in a society still in transition, the occupational categories taken into consideration only partially represent the middle class – a social category characterized first and foremost by entrepreneurial spirit and a relatively important economic success. The middle class, from this point of view, is a social layer that *transgresses the statistical-occupational categories* used by the Statistical Yearbook in Romania.

Alarmed by the evolutions of the reform that risk to consume the main driving factor of development, the Romanian Association of Business People defined the middle class in the following terms:

- "It is the most important taxpayer group, therefore the essential source of social income for redistribution at the national level.

- It is an important source of financial resources for investment feeding the sustainable growth of the nation. Putting in danger the potential profit of the middle class is the last thing wished by the economic decision makers.

- Within the ranks of this class are the majority of those that are concerned with developing the labor force of the nation (educators in the widest sense of the world, scientists and people of culture and mass media).

---

[7] Our conclusion is derived from the synthesis of theories of social stratification and the middle class from the following works: Ramona L. Ford, *Work, Organization and Power. Introduction to Industrial Sociology* (Boston: Allyn and Bacon, 1988), 259-266. Ioan Mărginean, Maria Larionescu, Gabriela Neagu, *Constituirea clasei mijlocii în România (The Formation of the Middle Class in Romania).* (Bucharest: Economic PH, 2006), p. 207.

[8] "The Statement of the Romanian Business Community (AOAR) regarding the Status of the Romanian Economy – A document adopted at the meeting of the Senate of the AOAR, March 29th 1999 (published at www.aoar.ro/pozitii/3/r2.htm)

[9] "Life Upgrade" ("Upgrade de viaţă"), *Business Magazin*, December 13th-19th 2006.

Their voice is decisive not only because they know how to express themselves, but they also have the possibility of influencing public opinion."[10]

From an attitude point of view, *the middle class deficit* has implications on *the lack of landmarks* in terms of *work ethics and consumption*. We say that that society is "uncivilized". The middle class is the main repository for motivations and attitudes that increase work productivity, savings[11] and investments for the future. Of course, at least in the Romanian case, consumption higher than income is also the expression of correcting some historical disbalances, regarding access to elementary consumption goods for contemporary society, through easy loans. Inflationary pressure will be stronger, however – a currency not covered by goods and services – where consumption is the expression of a cultural deficit, the imbalance between expectations and attitudes.

This *deficit* can partially explain the excessive duration of transition, and reveals the non-productive character of the so far relation between the project of reform proposed by the intelligentsia and its political operationalization by the power factors in Romania.

The Abandoned Society and Behavioral Mutations: Petty Politics

In our hypothesis, an abandoned society is the expression of a deficit of reform, and, implicitly, of the merely partial integration in the system of civilized order. The main characteristic of the abandoned society is the *dysfunctional character of the state and administration*, in general. The state administration gains irrational accents by the *predatory* character of *taxation*[12],

[10] AOAR, 1999.

[11] Compared to the average EU savings rate of 11%, in Romania this was 5.2% in 2006. Only families with their own business had a higher savings rate than the European average, namely 17%. Generally speaking, 40% of Romanian households had higher spending than income. Romania's situation is not unique among transition countries: the rate in the Czech Republic was 5.1%, in Latvia it was 1.1%, in Lithuania it was 1.5%. It seems that Western Europe is also registering a fall in the savings rate, together with a wider European phenomenon of "degradation of the middle class" (see Louis Chauvel, *Les classes moyennes à la derive*. Paris: Le Seuil, 2006), but the reasons are different, and we shall not analyze them here. Source: "Eastern Europeans are starting to 'stash their money under their mattresses'" ("Est-europenii încep să pună banii «la saltea»"), *Capital*, June 19th, 2007.

[12] "Countries in the former Soviet and Eastern bloc account for six of the bottom 10 countries in terms of the number of tax payments [96] a company has to make. Romania, Ukraine, Uzbekistan and Belarus are ranked the bottom four in the world on this measure which is reflected by the sheer number and variety of taxes a company is required to pay in these countries. In two of these countries, Romania and Ukraine, flat rate corporate profits taxes have been introduced, but the number of payments required and the contribution of other taxes are significant

serious shortcomings in the justice system, and the *social retardation function* that it exercises in relation to public interests. At the level of the political system, one of the manifestations of the elites' abandonment of society is the phenomenon of *petty politics*. **Petty politics is the subordination of public interest to the interest of persons who gain positions and functions, and the parties giving up significant concerns, of a directional ("doctrinal") nature regarding the evolution of society.** The party is a vehicle, accepted by public consciousness and by "Europe", used, however, for getting rich quickly. The political idea, which should have been the link between collective interests and the administration of power within the state is strongly diminished, if not absent entirely.

Under these conditions, capital becomes a factor of civilization as a result of the exceptions in the system, due to the international layout in which the backward society is included (NATO and the EU), either by entrepreneurs taking on the functions that the state fails to carry out, and by the "classical" ideological components of civil society. The disconnect between the "real country", "of those who work"[13], and the "legal country" – of those who rule, involves great medium and long term risks, typical of weak governments. Given the growth of the local market without any apparent fostering policies, it seems that the market has its own powers to develop. but for how long without a stable and visionary politics and judicial system?

In one of its regional analyses, *The Economist Intelligence Unit*[14] observes that the Romanian market is undergoing a rapid process of growth-maturity (by the evolutions of purchasing power and of competition), new enterprises are standards of efficiency for the whole of Europe (at the level of perception of some investors, "Romania is one of the tiger markets of Europe, with the biggest market potential after Russia and the Ukraine. The Romanian plant is close in efficiency to Poland, the European benchmark."), the rate of investments in capital products (fixed investments), which is critical in order to ensure the basis of development, with growth rates between 15% (2008) and 25% (2007) per year, considering the fact that **the justice system is still a serious obstacle for development ("implementation of laws is as usual the main headache"), and political action is chaotic and inefficient ("political ineptitude is more of a risk ...")**. The latter cast uncertainty on economic growth, which is still "under the protection" of capital initiatives (generally foreign) and of

and so mitigate the perceived benefits of the flat tax system." – Source: "Paying Taxes 2008. The Global Picture", The World Bank, PricewaterhouseCoopers, 38-39 (http://www.doingbusiness.org/taxes).

[13] "The country of those that work" – a slogan from the communist period of Romania.

[14] Dr. Daniel Thorniley, "Romania – The Business Outlook", *The Economist Intelligence Unit. Corporate network* (February 2008), electronically distributed material.

the (unintentionally) positive[15] "perverse effects" emanating from the political apparatus. The economic and social background of growth is, however, the most fragile in Europe, *The Economist* indicates, after the Baltic countries, a result of the gap between rural and urban environments, of the low tolerance that the population has towards bank debt ("repaying consumer loans of €15 per month is a burden for many consumers"), and, due to the structure of consumption spending (40% of consumption is still made to cover basic needs, double the amount in Central European countries).

In our hypothesis, the political class coordinates its actions in relation to an *implicit program* drafted by the intelligentsia. "Euro-Atlantic integration", "the market economy", "human rights", "privatization", "minority rights" – these key formulations that have made possible Romania's return to the position of close proximity to the West were uttered almost compulsively by most of the Romanian intellectual elite. The political class conformed to these imperatives depending on the flexibility of party interests, and of the capacity to comprehend the imperative of Romania's European re-integration. However, the effort seems to have been too much. Trying to solve two overwhelming tasks: national (re)construction and social progress, the intelligentsia did not manage very well the connection with the civilized world, and the political class often fell into *petty politics*, a phenomenon which, as we know from direct experience, is still contemporary:

> „By petty politics we understand a type of political activity... by which a few of the citizens of a state manage to turn public institutions and services from means of working for the public good, as they should be, into means of working for personal interests" – wrote Rădulescu Motru – future president of the Romanian Academy[16], in 1904.

Anthony D. Smith summarizes the role of elites in backward countries, which he refers to as *ethnic intelligentsia* (Smith, 1991, 64), in relation to the "public good" mentioned in the quote from Motru, along the following coordinates: the transformation of society from the stage of dependent community into an actor with political will by regaining national and civic liberties, "mental" and economic recovery and unification of the territory. (Smith, 1991, 64) It is obvious that, faced with these objectives, petty politics can mean a failure so much bigger as it compromises the "correct" alignment of the backward society with the orbit

[15] Perverse effects are "individual or collective effects resulting from the juxtaposition of behaviors that were not among the objectives sought by the actors" (Boudon, 1977, p. 10).

[16] Constantin Rădulescu-Motru, p.III. Constantin Rădulescu-Motru is an outstanding representative of Romanian culture in the first half of the 20th century, president of the Romanian Academy between 1938 and 1941.

of development specific to the dominant time.

One of the most interesting indirect indicators of this type of deficit (political mismanagement, i.e. *petty politics*) is trust in the justice system. Public perception of the justice system sends to, among other things, the degree to which social space is perceived as being "just" or "unjust", namely to the quality of the distribution of power within the state and society, therefore within politics. At the beginning of 2007, only 26% of Romanian trusted the justice system, 62% of poll's subjects saying that "there is political pressure in investigations".[17]

Therefore, it is not surprising to find out that trust in the political class is at a minimal level. In December 2007, 80% of Romanians believed that members of Parliament represent them "little or very little", being excessively concerned with their own businesses and interests.[18]

In lieu of conclusion. Europeanization a New Fractured Modernity for Romania?

Europeanization seen from Eastern Europe appears as a double-edged speech. It is the framework of "self-retrieval", of entering a still-undefined *state of normalcy*, for the Romanian society is abandoned in the European project by a discourse of elites, which lacks content, solutions or doctrine. For an abandoned society, such as the Romanian one, the "Europeanization" means at least *some type of warranty* that Romania will be *somehow* administered. The matter is noticed by Delanty and Rumford when they discuss the notion of "Europeanization" referring to it, among others things, as to a process through which internal policies are modified under the impact of "European integration" or the reordering of internal administrative structure etc. (Delanty and Rumford, 2005, 2)

On the other hand, *Europeanization*, as a discourse of the elite from Brussels may appear *de-spiritualized*, limited to an ensemble of economic-juridical utilities, too abstract for the idea of a "common house[19]. "Europe", in this case, still

[17] A Eurobarometer published in "Justiţia e chioară" ("One-eyed justice"), *Gândul*, January 11th 2007.

[18] CURS (Centre for Urban and Regional Studies, Bucharest) poll from December 2007, published in "According to a CURS poll, Traian Basescu gets a D as president" ("Conform unei cercetări CURS Traian Băsescu, un preşedinte de nota 6"), *Gândul*, January 17th 2008.

[19] The concept of "common house of Europe" was launched by Mikhail Gorbachev on the 6th of July 1989, in a speech held at the European Parliamentary Assembly. Presenting his plans of disarmament and renunciation for the Brezhnev doctrine – namely the intervention in the internal matters of communists state should the interests of socialism require it –, but *still maintaining the communist regimes in Europe*, Gorbachev's speech foreshadowed the fall of the Iron Curtain and evinced the limits of the democracy that the USSR was willing to tolerate in Europe. The paradox is that, although Gorbachev's syntagma acquired communital import, now included in the folklore regarding the *foundation of EU enlargement*, the content of United

undergoes the risk of remaining a concept that is more "useful" than "significant". (Kristeva apud Delanty and Rumford, 2005, 2)

In order to be a *significant* process, not just an *useful* one, which has the force of *transnational integration of all the nations*[20] *that make up the continent,* Europeanization must find its vertical dimension, that is the synthesis between Roman law, the Judeo-Christian foundation of faith, Renaissant individualism and Enlightened rationalism: "This is not the planned 'unity in diversity' beloved of official Europeanism, but a rich, inchoate *mélange* of cultural assumptions, forms and traditions, a cultural heritage that creates sentiments of affinity between the peoples in Europe. It is here, rather than in the mythology of medieval Christendom (despite current ecumenical efforts) or a Rhine-based Holy Roman Empire (despite the location of Strasbourg), that we must look for the basis of a cultural Pan-European nationalism that may paradoxically take us beyond the nation." (Smith, 1991, 174)

History is difficult to heal. The experience after 1989, called "postcommunist", proves it. A large part of the *dominant* elites in Romania after 1989 are the very heirs of the ones who colonized society after 1989 in the service of communist ideology. In broad outline, they lack adherence to society, not possessing the capacity to built the modernity connected to the integration in the structures of the European Union and even less so capabilities to concretely manage the imperatives of the new modernity. The state "in the hands" of these elites is a poorly legitimized one, which puts its very functioning in danger (in the interval 1996-2008, trust in the government oscillated around an average of de 30%) – (Bădescu, mss, 9).

A core problem: the difference between the West and the East or the difference between two types of rationalities. The East is still founded, in its underscore, on a deeply interiorized communital order, which, even if "deformed" under the impact of modernization (or the repeated failures to modernize), still exists. The West, with an order founded on *political correctness*, on the *relatively functional role of the state* and on *economic order* is expanding through a *rationalizing administration*. Integration into the European Union is less a spiritual and communital matter and more a question of administrative compatibility, under the tutelage of Occidental superior rationality. The Eastward expansion of the European Union become, from this point of view, a matter of contact between two mental tectonics, two types of legitimization, organization and ordering of priorities. Thus, the "inclusion" into the EU becomes more a question of *adherence* – where the Eastern states obey the Occidental

---

Europe is mostly economic and administrative, and much too little focused on the idea of *Common House*. For Gorbachev's speech see http://www.coe.int/T/ro/Com/About_CoE/ROU_maison_commune.asp (June 2009).

[20] The expression "together with all nations" refers to European Unity starting from the *common cultural ground*.

logic in administrative matters, than one of *integration* – by separating the communities that are not *included* into the EU if they do not feel represented by the EU superstructure or by the state. Beyond this difference, the rapport communital spirituality/rationalizing administration actually complicates the process of European integration which should be the encompassing arc (the final destination) of multiple European modernities.

References:

1. *** INSSE. (2002).*Census of Population and Households*.
2. *** The World Bank, PricewaterhouseCoopers. *Paying Taxes 2008. The Global Picture*, 38-39, 2009. http://www.doingbusiness.org/taxes
3. Bădescu, Ilie. [mss]. *The Dynamics of Trust in Romania. Population, Government and Reform in Romania: 1990-2008 (Dinamica încrederii în România. Populaţia, guvernanţii şi Reforma în România: 1990-2008)*.
4. Bădescu, Ilie. (1997). *Oligarchic Reform versus Corporate Reform (Reformă oligarhică versus Reformă corporativă)*, Bucharest: Romanitatea Orientală.
5. Bethell, Nicholas. (1994). *Spies and Other Secrets: Memoirs from the Second ColdWar*. London: Penguin.
6. Boatcă, Manuela. (2006). "Knocking on Europe's Door. Romanian Academia between Communist Censorship and Western Neglect" in Walter Mignolo/Madina Tlostanova (eds.): Double Critique: Knowledges and Scholars at Risk in Post-Soviet Societies, South Atlantic Quarterly special issue, II, June, pp. 551-579.
7. Boatcă, Manuela. (2003). *From Neoevolutionism to World-Systems Analysis. The Romanian Theory of 'Forms without Substance' in Light of Modern Debates on Social Change*. Leske-Budrich: Opladen.
8. Boudon, Raymond. (1977). *Effets pervers et ordre social.* Paris: PUF.
9. Braudel, Fernand. (1989). *The Time of the World* (*Timpul lumii)*, vol. I. Bucharest: Meridiane.
10. Casanova, Pablo González. (1965). "Internal Colonialism and National Development" in *Studies in Comparative International Development,* vol. 1, nr. 4, pp. 27–37.
11. Castellan, Georges. (2000). *La Roumanie: Soeur latine ou cousine orientale?* (Bibliotheque de Clio). http://www.clio.fr/BIBLIOTHEQUE/la_roumanie__sOE_____ur_latine_ou_cousine_orientale_.asp (June 2009).
12. Cercelescu, Gh. (1996). "How much do fake billionaires cost us. Due to the provision of Law nr. 31, in Romania, a single individual may do whatever he wants with a bank" ("Cât ne costă miliardarii de carton. Datorită prevederilor legii 31, în România, un singur ins poate ajunge să facă ce vrea cu o bancă") in *Adevărul*, nr. 1844, April 17th.

13. Chauvel, Louis. (2006). *Les classes moyennes à la dérive.* Paris: Le Seuil.
14. Count Keyserling, Hermann. (1928). *Europe*. New York: Harcourt Brace.
15. Delanty, G.; Rumford, C. (2005). *Rethinking Europe. Social theory and the implications of Europeanization*. London & New York: Routledge.
16. Ford, Ramona L. (1988). *Work, Organization and Power. Introduction to Industrial Sociology.* Boston: Allyn and Bacon.
17. Gallagher, Tom. (2001). *Outcast Europe: The Balkans, 1789-1989*. London: Routledge.
18. Gallagher, Tom. (2004). "Europe's Very Own Puerto Rico" in *New Statesman*, September 6th.
19. Georgiu, Grigore. (2001). *Identity and Integration (Identitate şi integrare)*. Bucharest: The Institute of Social Theory.
20. Gheţău, Vasile. (2007). *Demographic Decline and the Future of Romania's Population. A Perspective from 2007 on the Population of Romania in the 21st century. A Report* (*Declinul demografic şi viitorul populaţiei României. O perspectivă din anul 2007 asupra populaţiei României în secolul 21, Raport).* Bucharest: The Romanian Academy, The National Institute of Economic Research, The Center of Demographic Research "Vladimir Trebici".
21. Gunther, John. (1937). *Inside Europe*. New York: Harper.
22. Hann, C. M. (1995). *The Skeleton at the Feast: Contributions to East European Anthropology*, Canterbury, UK: CSAC Monographs.
23. Hirschman, Albert. (1984). *Essays in Trespassing. Economics to Politics and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press.
24. Kennan, George F. (1979). *Decline of Bismarck's European Order*. Princeton: Princeton University Press.
25. Kissinger, Henry. (1997). *Diplomacy (Diplomaţia).* Buchares: All.
26. Lovinescu, Eugen. (1997). *The History of Modern Romanian Civilization (Istoria civilizaţiei române moderne).* Bucharest: Minerva.
27. Mărginean, Ioan; Larionescu, Maria; Neagu, Gabriela. (2006). *The Constitution of the Middle Class in Romania (Constituirea clasei mijlocii în România)*. Bucharest: The Economic PH.
28. Mignolo, Walter. (2000). *Local Histories/Global Designs: Coloniality, Subaltern Knowledge, and Border Thinking*. NJ: Princeton University Press.
29. Mihalcea, Al. (1996). "The Government Purposefully Bankrupts Pig Farms" ("Guvernul falimentează cu bună ştiinţă crescătoriile de porci") in *România Liberă*, nr.1984, October 3rd.
30. Motru, Constantin-Rădulescu (1904). "Cultura română şi politicianismul", Bucureşti: Socec
31. Munteanu, Aurel Dragoş. (2006). "Jean Monnet Bankrupted Romania" ("Jean Monnet a falimentat Romania") in *Jurnalul Naţional*. September 19-22nd.

32. Papu, Edgar. [mss]. (1991). *The Question of Protochronism (Problema protocronismului*).
33. Pop, Liliana. (2006). *Democratising Capitalism? The Political eEconomy of Postcommunist Transformations in Romania, 1989-2001*. Manchester and New York: Manchester University Press.
34. Popper, Jacob. (1992). *In the Backstage of Free Europe Radio (În culisele Europei Libere)*. Bucharest: Victor Frunză.
35. Rădulescu, Bogdan. (1996). "The Controversy Traditionalism/Modernism from the Perspective of the Social Imaginary Paradigm" ("Controversa tradiţionalism/modernism din perspectiva paradigmei imaginarului social") in *Noua Revistă Română* 6–7, September–October.
36. Rostow, W. W. (1960). *The Stages of Economic Growth*. Cambridge: Cambridge University Press.
37. Smith, Anthony D. (1991). *National identity*. Reno: University of Nevada Press.
38. Stavenhagen, Rodolfo. (1965). "Classes, Colonialism, and Acculturation" in *Studies in Comparative International Development*, pp 53–77.
39. Stoenescu, Alex Mihai. (2004). *The History of Coups D'Etat in Romania (Istoria loviturilor de stat în România),* vol. IV. Bucharest: RAO.
40. Suciu, Titus. (1990). *A Breathless Reportage* (*Reportaj cu sufletul la gură).* Timişoara: Facla.
41. Thorniley, Daniel Ph.D. (2008). "Romania – The Business Outlook" in *The Economist Intelligence Unit. Corporate network*, February, [electronically distributed material].
42. Tismăneanu, Vladimir. (2009). *The Letter of the Six: Dissidence or Fractionation? (Scrisoarea celor Şase: Disidenţă sau fracţionism?)*, http://tismaneanu.wordpress.com/2009/03/11/scrisoarea-celor-sase-disidenta-sau-fractionism/
43. Todorov, Tzvetan. (1999). *Voices from the Gulag: Life and Death in Communist Bulgaria*. University Park, PA: Penn State Press.
44. Todorova, Maria. (1997). *Imagining the Balkans*. New York: Oxford University Press.
45. Todorova, Maria. (2002). "The Balkans as Category of Analysis: Border, Space, Time" in *Archiv für Österreichische Geschichte* 137, pp. 57–83.
46. Toynbee, Arnold J. (1997). *Study on History. The Synthesis of Volumes I-VI y D.C. Somervell (Studiu asupra Istoriei. Sinteza a volumelor I-VI de D.C. Somervell),* translated by Dan A. Lăzărescu, vol. I, Bucharest: Humanitas.
47. Xenopol, A. D. (1997). *The Theory of History (Teoria Istoriei).* Bucharest: The Romanian Cultural Foundation.
48. Xenopol, A. D. (1967). "Causality in Succession" (Cauzalitatea în succesiune) in Xenopol, A. D. *Literary and Philosophical Writings* (Scrieri sociale şi filozofice). Bucharest: Scientific PH.

49. Zeletin, Ştefan. (1991). *Romanian Bourgeoisie. Its Origins and Historic Role (Burghezia română. Originea şi rolul ei istoric)*, 2nd edition. Bucharest: Humanitas.

**

1. Capital. (2007, June 19th). 'Eastern Europeans Are Starting to 'Stash Their Money under Their Mattresses'" ("*Est-europenii încep să pună banii «la saltea»"*).
2. Cotidianul. (2005, September 12th). "Youth without Education and Life without Future" ("Tinereţe fără educaţie şi viaţă fără de viitor").
3. Cotidianul. (2007, August 22nd). "The surveillance file of the Patriarch" ("Dosarul de cadre al Patriarhului Teoctist").
4. Gândul. (2007, January 11th). "One-eyed justice" ("Justiţia e chioară")
5. Gândul. (2008, January 17th). "According to a CURS Survey, Traian Băsescu is a D President" ("Conform unei cercetări CURS Traian Băsescu, un preşedinte de nota 6")
6.The Economist. (2009, June 11th). "The Worrying European Elections. Trouble at the Polls"
7. The Economist. (2009, June 4th). "The Unloved European Parliament. From Strasbourg with Indifference şi The Apathetic European Election. Wanted: A Vigorous Debate"
8. The Economist. (2009, May 7th). *"Charlemagne. An Unloved Parlament"*
9. Ziarul Financiar. (2009, May 19th). "SRI: If the Banks Were State-owned, We Would Have Had Other Leverages of Intervention" ("SRI: Dacă băncile ar fi fost de stat, am fi avut alte pârghii de intervenţie").

Soluţii ale crizei economice mondiale

Lect.univ.dr. Adrian OTOVESCU
Prof.univ.dr. Dumitru OTOVESCU
Universitatea din Craiova
adiotovescu@yahoo.com, dumitruotovescu@yahoo.com

Abstract: *Criza economică este un fenomen cu caracter ambivalent, având urmări pozitive, funcţionale, dar mai ales efecte ori consecinţe sociale negative, disfuncţionale. De aceea, în acest articol am urmărit să fac o expunere sistematică şi sintetică a principalelor soluţii ale problemei crizei economice, în special a celor mai recent conturate.*

Cuvinte cheie: *soluţie, criză, sistem financiar, naţionalizare, privatizare economică*

De regulă, soluţiile la o problemă sunt urmarea firească a descoperirii şi recunoaşterii cauzelor care au produs-o. Dintre soluţiile avansate, menţionăm următoarele:

1. Restricţionarea anvergurii grupurilor financiare şi limitarea riscurilor asumate de bănci, măsură pe care şi-a asumat-o cu fermitate preşedintele SUA, la începutul anului 2010, acesta militând pentru a fi reglementată. Astfel, după implementare, proiectul lui B. Obama urmează să interzică băncilor să deţină ori să organizeze fonduri de hedging (fonduri speculative) sau de capital privat. Iniţiativa lui Obama a fost salutată de Partidul Conservator din Marea Britanie, însă, în SUA, un sondaj de opinie evidenţiază că trei sferturi dintre investitorii americani (77%) îl consideră un inamic al afacerilor şi se îndoiesc de capacitatea acestuia de a gestiona criza (80% i-au acordat foarte puţină încredere). Scopul urmărit de preşedinte este acela de a restrânge riscurile şi a limita excesele din sistemul bancar. Acesta a devenit antipatic investitorilor americani şi nepopular printre bancheri, întrucât a încercat să reducă salariile şi bonusurile directorilor din sistemul bancar;

2. Naţionalizarea temporară a unor bănci cu probleme, idee etichetată de americani, la începutul anului 2009, drept o „nebunie europeană”, dar care poate fi experimentată şi peste Ocean, soluţie care în deceniile trecute s-a dovedit a fi viabilă. De pildă, la începutul anilor 1990, Suedia a naţionalizat propriul sector bancar, după care a scos la vânzare băncile cu bilanţurile „curăţate”. O măsură similară a aplicat şi statul german, printr-un proiect de lege adoptat în acest sens;

3. Înfiinţarea unor bănci pentru pierderi, capabile să preia produsele toxice din sistemul financiar internaţional, este una dintre măsurile propuse la Forumul economic de la Davos (din 28 ianuarie 2009). Revigorarea economiei mondiale – care s-a apropiat de cota creşterii zero, la

începutul anului 2009 (pentru prima dată după 1945) – a fost considerată posibilă numai dacă se stabilizează pieţele financiare. Ori, prin crearea băncilor pentru pierderi, ar putea fi eliminate pierderile din portofoliu, iar instituţiile de finanţare ar putea redeveni profitabile;

4. Necesitatea reformării sistemului financiar mondial, în special a instituţiilor Fondul Monetar Internaţional şi Banca Mondială, măsură împărtăşită de liderii statelor dezvoltate şi ai ţărilor emergente, reuniţi pe 15 noiembrie 2008 la Washington, în primul Summit G20, organizat la nivel de şefi de stat şi de guvern. Aceştia s-au angajat să relanseze economia mondială şi să reformeze sistemul financiar internaţional, propunând, printre altele: suplimentarea contribuţiilor destinate FMI, în vederea sprijinirii economiilor emergente, şi reformarea instituţiilor, cu scopul de a conferi economiilor în dezvoltare un rol mai puternic; înfiinţarea unui colegiu de supervizori, care să monitorizeze evoluţia principalelor bănci; revizuirea normelor contabile şi a celor de gestionare a falimentului etc.;

5. Mărirea consumului (inclusiv prin reducerea preţurilor), soluţie cunoscută din vechime şi susţinută în decembrie 2008 de către Dominique Strauss Kahn, preşedinte al FMI. Acesta a declarat că, pentru a stimula creşterea economică, este nevoie ca guvernul fiecărei ţări să cheltuiască mai mult. Totodată, a precizat că sunt necesare stimulente în valoare de circa 2% din PIB mondial, menite să acopere deficitul bugetar al unor state şi să impulsioneze realmente activităţile economice. Menţionăm, însă, că o economie nu poate fi păstrată pe linia de plutire doar prin credite externe, în condiţiile în care dobânzile sunt împovărătoare;

6. Relansarea creditării de către bănci, prin relaxarea condiţiilor de acordare a împrumuturilor şi, în primul rând, prin reducerea dobânzilor, proces care ar permite reluarea investiţiilor semnificative. În România, nevoile de investiţii sunt ridicate în domeniile construcţiilor de locuinţe, al modernizării infrastructurii rutiere, al agriculturii, zootehniei şi pomiculturii etc. Un studiu al firmei de consultanţă ”A.T. Kearney” dezvăluie că, la începutul anului 2010, România ocupa locul 16, dintr-un total de 25 de destinaţii atractive din lume, situându-se înaintea Cehiei şi a Rusiei. Indicele Încrederii privind Investiţiile Străine, stabilit de firma amintită, evidenţiază că cele mai bune locuri străine de investiţii le reprezintă, într-o ordine descrescătoare, China (se află pe primul loc), SUA (ocupă următoarele două poziţii) şi India (locul patru). Semnalăm faptul că, în studiul întocmit de aceeaşi firmă în 2007, ţara noastră nu figura în clasamentul celor mai atractive 25 de economii din lume.

7. Acordarea de bonusuri în acţiuni la diverse firme, în situaţia în care cumpărătorii achiziţionează produsele respectivei firme. De pildă, un dealer canadian a oferit un bonus de 100 acţiuni la Ford Motor Company (în valoare de circa 200 de dolari), fapt care a dus la creşterea numărului de cumpărători, dornici şi mândri să aibă o mică parte din

acţiunile Ford. Mai mulţi vânzători de maşini au desfăşurat cu succes aceeaşi strategie de marketing, nu numai în SUA, ci şi în Marea Britanie;

8. Continuarea procesului de privatizare în economie, cu deosebire în fostele societăţi comuniste din Europa, care dispun încă de numeroase proprietăţi ale statului şi a căror vânzare ar putea însufleţi bugetul public (ne referim, în primul rând, la cele care s-au dovedit mai puţin rentabile). Dacă, în 2008, guvernele unor ţări cumpărau acţiuni la bănci şi companii particulare, ulterior, datorită deficitelor bugetare, tot mai multe state au fost nevoite să vândă diferite unităţi economice pentru a-şi acoperi nevoile financiare pe timp de criză, aşa cum s-a întâmplat în cazul Rusiei, Germaniei, Marii Britanii Poloniei şi României. Noul val de privatizări a dus la revigorarea capitalismului în economie şi la transferul grijilor statului pe umerii proprietarilor individuali (ştiut fiind faptul că, pe termen lung, aceştia din urmă s-au dovedit mai buni gospodari şi gestionari decât instituţiile de stat);

9. Naţionalizarea giganţilor economici falimentari, proces care, până acum, s-a derulat în paralel cu privatizarea întreprinderilor economice rentabile sau potenţial profitabile. Naţionalizările directe sau indirecte ale companiilor private au debutat în SUA, dar această practică este întâlnită şi în multe alte ţări de pe glob. Ne amintim că, după prăbuşirea şi intrarea în faliment a marilor unităţi financiare de pe Wall Street, guvernul american a intervenit direct în industria financiară, printr-un plan de redresare, care a costat sute de mii de miliarde dolari. Încă de la începutul crizei, guvernul american a alimentat masiv cu fonduri Federal Home Loan Mort Gage Corporation (Corporaţia Federală pentru Împrumuturi Ipotecare – Freddie Mac, întemeiată în 1970) şi The Federal Naţional Mort Gage Association (Asociaţia Naţională Federală pentru Ipotecă – Fannie Mae, înfiinţată în 1938), salvându-le de la faliment. Apoi, statul a preluat în întregime cea mai mare firmă de asigurări din lume – AIG – şi a intervenit în industria privată, în special în aceea a producătorilor de autoturisme, cărora le-a acordat împrumuturile necesare supravieţuirii.
Situaţia descrisă în SUA s-a repetat şi pe continentul european. Bunăoară, în Marea Britanie statul a naţionalizat băncile Bradford&Bringley, Northen Rock şi Royal Bank of Scotland. Statele german şi austriac au pompat miliarde de euro pentru a salva mai multe instituţii financiare. Banca belgiano-olandeză Fortis are ca acţionari majoritari statele din Belgia, Olanda şi Luxembourg. Criza financiară şi economică a bulversat încrederea oamenilor în anumite instituţii, ajungându-se la situaţii de-a dreptul aberante, cum ar fi vânzarea în Rusia a unor bănci pe un dolar (după cum se relatează în presă) sau intervenţia statului pentru salvarea unor agenţi economici – soluţie de evidentă factură socialistă, într-o lume construită pe baze capitaliste;

10. Reducerea salariilor celor angajaţi, disponibilizarea temporară (şomaj tehnic) şi concedierile în masă, măsuri care, în contextul crizei nu pot fi ignorate, însă ele sunt

dureroase şi nepopulare, având o influenţă negativă asupra cetăţenilor. Din punct de vedere economic, asemenea măsuri duc la restrângerea unor activităţi socialmente utile şi a consumului, iar, din punct de vedere social, generează deteriorarea calităţii vieţii oamenilor. Aceste intervenţii negative sunt printre cele mai răspândite măsuri (fiind şi cele mai la îndemână), atât în unităţile private, ca şi în cele publice, amplificând riscul unor proteste sociale prelungite şi al unor costuri înalte de viaţă, pe care trebuie să le suporte toţi cei afectaţi, inclusiv familiile lor. De pildă, scăderea salariilor şi şomajul în creştere a creat un sentiment de frică în rândul celor angajaţi: frica de a nu ajunge pe drumuri, mai ales în situaţia angajării la plata unor rate la bancă, timp de mai mulţi ani, şi, implicit, frica de a nu îşi pierde bunurile cumpărate (locuinţă, autoturisme etc.), care se conjugă cu frica de sărăcie, cu frica de părăsi obligatoriu comunitatea de domiciliu ş.a. Pentru orice individ, pierderea slujbei provoacă un seism emoţional şi o dezorientare valorică, mai ales atunci când nu întrevede în mediul social nici o soluţie favorabilă pentru subzistenţa personală. Societatea japoneză se confruntă, actualmente, cu o creştere accelerată a cazurilor de autoizolare deliberată la domiciliu a celor rămaşi fără locuri de muncă, cu deosebire din rândul generaţiilor vârstei de mijloc. Aceştia sunt decepţionaţi de faptul că, deşi au îndeplinit standardele de calificare, performanţă şi promovare ale firmei la care au lucrat, conducerea acesteia s-a dispensat de ei, măsură pe care nu au putut s-o înţeleagă logic, ajungând la depresie (boală căreia îi cad pradă îndeosebi oamenii perfecţionişti, ce îşi propun adesea ţeluri utopice, nerealiste). Statisticile medicale din România evidenţiază că şi la noi există peste două milioane de cetăţeni, care sunt înregistraţi ca depresivi (în februarie 2010), această boală situându-se pe locul doi (după hipertensiunea arterială) în ierarhia celor mai frecvente afecţiuni ale populaţiei din ţara noastră;

11.Reducerea cheltuielilor în unităţile private şi în instituţiile bugetare, ale statului. În general, lumea patronală a renunţat la tot felul de bonusuri şi facilităţi materiale acordate propriilor salariaţi. Limitarea cheltuielilor pentru sectorul public reprezintă, de asemenea, o cale viabilă de reducere a datoriei la bugetul de stat şi de creştere a fondurilor necesare investiţiilor publice (de natură să creeze noi locuri de muncă). Altfel spus, cheltuielile statului (cele mai mari fiind, de regulă, pentru plata salariilor angajaţilor) trebuie să fie raportate la propriile posibilităţi şi să nu le depăşească pe acestea din urmă;

12. Depăşirea crizei morale şi spirituale pe care o traversează diferitele societăţi şi mediul de business contemporan. Criza banilor poate fi privită, în ultimă instanţă, şi ca un rezultat al crizei valorilor, criză care se vede cu ochiul liber în privinţa modului în care sunt percepute şi respectate valorile autentice într-o societate. Orientarea preponderentă a oamenilor spre valorile materiale (bani, casă, maşină, confort exagerat ş.a.), în detrimentul valorilor sufleteşti (bunătate, compasiune, frumos ş.a.) şi sociale (solidaritate, libertate,

cooperare, înţelegere, ajutor, toleranţă etc.), i-a îndepărtat de coordonatele definitorii ale esenţei umane. Încă de la începutul veacului al XX-lea, Oswald Spengler a constat o decădere a lumii din Europa Occidentală, datorită faptului că oamenii au devenit tot mai ahtiaţi de bunurile materiale (care alcătuiesc ceea ce el numea civilizaţia) şi tot mai străini faţă de valorile spirituale (asimilate de gânditor cu creaţiile sufleteşti), din care a dedus opoziţia lor . Trecerea de la uz la abuz, în privinţa consumului pe credit, este o dovadă a neînfrânării şi nechibzuinţei, a iresponsabilităţii individuale. Acesta este întreţinut sistematic de către instituţiile bancare, al căror interes de maximizare a profitului le îndeamnă să cultive şi chiar să provoace nevoile de împrumut ale oamenilor, printr-o publicitate atrăgătoare, insistentă şi chiar agresivă.
O nouă concepţie morală înseamnă, deci, o valorizare în mai mare măsură a muncii decât a creditului, a traiului pe rezultatele propriului efort decât a celui bazat pe împrumut. Ne confruntăm, actualmente, cu trei feluri de consum ale populaţiei: consumul din necesitate, al bunurilor obligatorii, indispensabile; consumul normal, echilibrat al bunurilor folosite în mod cumpătat şi consumul peste limite, ostentativ, al bunurilor procurate în exces (de exemplu, furia cumpărăturilor din perioada sărbătorilor). Unii cheltuiesc în fiecare zi, fără să le pese de ziua de mâine, nu fac economii şi nu se gândesc la viitor. Alţii cheltuiesc nu ca să se simtă bine, ci ca să vadă semenii că au bani. Numeroşi indivizi cheltuiesc din dorinţa de a nu fi mai prejos decât alţii, ori de a obţine un prestigiu social ridicat şi recunoscut pentru faptul că sunt proprietarii unor case uriaşe sau al unor autoturisme scumpe şi luxoase. Schimbarea mentalităţii, prin intermediul educaţiei judicios organizate, este de natură să restabilească încrederea în valorile durabile dintr-o societate, valori care sunt, în primul rând, de ordin moral şi spiritual. Actuala criză a demonstrat că viaţa pe credit nu este o soluţie durabilă nici pentru indivizi, nici pentru firme şi nici pentru instituţiile care trăiesc pe baza speculării acestui gen de activitate social-economică. Lumea afacerilor este dominată, în prezent, de o concurenţă acerbă, iar lupta pentru câştig îi transformă pe competitori în fiinţe agresive şi orgolioase, care doresc să aibă mai mult decât este nevoie şi, pentru aceasta, sunt capabili să treacă peste orice principii morale. Pe de altă parte, reclama sufocantă pentru anumite produse îi transformă pe oamenii de rând în consumatori fără libertate de opţiune, iar strategiile seducătoare ale băncilor, de plasare a creditelor, le dă unor cetăţeni iluzia că munca (fizică şi intelectuală) nu este făcută pentru ei (preferând să împrumute, să înşele, să speculeze, să trândăvească etc.);

13. Adoptarea unor măsuri de relaxare fiscală, în general, şi de reducere a taxelor şi impozitelor, în particular, pentru a deveni suportabile în raport cu anumiţi agenţi economici, care se descurcă mai greu, şi pentru diferite categorii sociale sărace ori defavorizate ale populaţiei.

Desigur, criza financiară şi economică mondială actuală a ridicat problema valorii şi viitorului capitalismului, ca mod de organizare

şi funcţionare a vieţii sociale şi a activităţilor economice, politice etc. În cartea Declinul puterii americane, ca şi într-un interviu acordat ziarului francez Le monde (ianuarie 2009), filosoful şi sociologul american Immanuel Wallerstein aprecia că ne aflăm într-o perioadă de criză a capitalismului pentru că i se apropie sfârşitul, după o istorie de 500 de ani a acestuia. Gânditorul şi-a întemeiat diagnosticul pe teoriile unor autori de prestigiu în sociologie – precum sociologul francez Fernand Braudel (1902-1985) – şi în economie, cum ar fi economiştii Nicolai Kondratiev (1882-1930) şi Joseph Schumpter (1883-1950). În egală măsură sunt valorificate unele concluzii de bază, prezentate de Immanuel Wallerstein în binecunoscuta sa carte The Modern World System (Academic Press Inc., New York, 1980).

Bibliografie selectivă:

1. Bădescu, Ilie, *Despre criză în lumina teoriei succesiunii coexistente*, Editura Mica Valahie, Bucureşti, 2009

2. *** Comisia Europeană, *Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses*, 2009

3. *** European Comission, *EU Employment situation,* February, Bruselles, 2010

4. *** Eurostat, *Comunicat de presă. Euroindicatori*, nr.101/2010, 7 iulie 2010

5. *** Consiliul Europei, *Les femmes et la crise economique et financiaire,* Bruxelles, 8 aprilie 2010

6. *** Oxam, *Gender perspectives of global economic cris*is, February 2010

Solutions of Global Economic Crisis

Ph.D. Lecturer Adrian OTOVESCU
Ph.D. Prof. Dumitru OTOVESCU
Universitatea din Craiova
adiotovescu@yahoo.com , dumitruotovescu@yahoo.com

Abstract: *The economic crisis is an ambivalent phenomenon, having positive small consequences, but especially effects or negative social dysfunctional consequences. Therefore, in this article I try to make a systematic and synthetic exposure of the main solutions to the problem of global economic crisis, focusing on the ideas that were recently outlined.*

Key words: *solution, crisis, financial system, nationalization, economic privatization,*

1. Restricting the scope of financial groups and limit the risks assumed by banks, action which the president of the U.S. has taken in early 2010, militating for its settlement. Thus, after implementation, the project of Barack Obama (photo) would not allow banks to hold or to organize hedging funds (hedge funds) or private equity. Obama's initiative was welcomed by the Conservative Party in Britain, but in the U.S., a survey shows that three quarters of U.S. investors (77%) consider him an enemy of business and doubt its ability to manage the crisis (80% have given him very little confidence). The aim of the president is to restrict the risks and limit the excesses of the banking system. He has become repugnant to American investors and unpopular among bankers because he tried to cut wages and bonuses of directors of the banking system;

2. Temporary nation-alizetion of some banks with problems, idea labeled by the American, in early 2009, as a "European madness", but can be also experienced over the Atlantic, a solution that in the last decade proved to be viable. For example, in the early 1990s, Sweden nationalized its banking sector, after sold out banks with cleaned up balance of accounts. The German State applied a similar measure by a bill adopted in this regard;

3. The establishment of banks for losses, able to take toxic products from the international financial system, is one of the measures proposed in the Economic Forum in Davos (from January 28, 2009). Reinvigorate the world economy - which was close to zero growth rate in early 2009 (for the first time since 1945) - was considered possible only if financial markets stabilize. By establishing banks for losses, losses could be eliminated from the portfolio and financing institutions could again become profitable;

4. The need to reform the global financial system, particularly the institutions of the International Monetary Fund and World Bank, a

position shared by leaders of developed and emerging countries, meeting on November 15, 2008 in Washington, the first G20 summit, held at Head of State and government. They pledged to re launch the global economy and to reform the international financial system, calling, inter alia, to supplement contributions to the IMF, to support emerging economies and reforming institutions, in order to give developing economies a stronger role, establishing a college of supervisors, to monitor key developments banks, revision procedures of managerial accounting and bankruptcy, etc..;

5. Increasing consumption (including by reducing prices), a solution well known from the past and supported in December 2008 by Dominique Strauss Kahn, president of the IMF. He said that in order to stimulate economic growth, the government of each country need to spend more. He also stated the need for incentives worth about 2% of world GDP, to cover the budget deficit of some states and actually boost economic activities. We note, however, that an economy can not be kept afloat only through foreign loans, given that interest rates are burdensome;

6. Revitalizing credit by banks by relaxing lending conditions and, above all, by reducing interest rates, a process that would allow resumption of significant investment. In Romania, the investment needs are high in housing construction, the modernization of road infrastructure, agriculture, animal husbandry and fruit growing, etc. A study by consulting firm "A.T. Kearney" reveals that in early 2010, Romania ranked 16 out of 25 attractive destinations in the world, being ahead of the Czech Republic and Russia. Confidence Index on foreign investments, established by "A.T. Kearney", shows that the best places to foreign investment are, in descending order, China (is in the first place), USA (occupies the following two positions) and India (fourth). We point out that in the study prepared by the same company in 2007, our country was not included in the ranking of the 25 most attractive economies in the world.

7. The granting of bonus shares in various companies, when customers buy products of that company. For example, a Canadian dealer offered a bonus of 100 shares in Ford Motor Company (worth about 200 dollars), which increased the number of buyers, eager and proud to have a minority stake in Ford. Several car dealers have successfully run the same marketing strategy, not only in U.S. but also in Britain;

8. Continue the process of privatization in the economy, especially in former communist societies of Europe, which still have many properties of state and whose sale could rouse the public budget (we refer primarily to those who have proven less profitable). If, in 2008, governments of countries bought shares in banks and private companies, then, because budget deficits, more and more states have been forced to sell different economic units to cover their financial needs in times of crisis, as it happened in the

case of Russia, Germany, Britain, Poland and Romania. The new wave of privatization led to the revival of capitalism in the economy and the transfer of state anxiety on the shoulders of individual owners (knowledge that on long term, the latter have proved themselves to be better managers that the institutions of the state);

9. Nationalization of the bankrupt economic giants, a process which until now was conducted in parallel with the privatization of economic enterprises profitable or potentially profitable. Direct or indirect nationalization of private companies have started in the U.S., but this practice is seen in many other countries around the globe. We recall that after the collapse and bankruptcy of large Wall Street financial establishment, the U.S. government directly interfered in the financial industry, with a recovery plan, which cost one hundred thousand billion. Since the beginning of the crisis, the U.S. government massively supplied with funds Federal Home Loan Mortgage Corporation (Federal Loan Mortgage Corporation - Freddie Mac, founded in 1970) and the Federal National Mort Gage Association (Federal National Mortgage Association - Fannie Mae founded in 1938), rescuing it from bankruptcy. Then, the state took over entirely largest insurance company in the world - AIG - and has intervened in private industry, particularly that of car manufacturers, which gave the loans necessary for survival.

The situation described in the U.S. repeated in Europe also. For example, in Britain the state nationalized the banks Bradford & Bringley, Northen Rock and Royal Bank of Scotland. German and Austrian states have pumped billions of euros to save more financial institutions. Belgian-Dutch bank Fortis has the majority shareholders Member of Belgium, Netherlands and Luxembourg. Financial and economic crisis has really confused people trust in some institutions, reaching some anomalous situations such as the sale in Russia of some banks to one U.S. dollar (as reported in the press) or state intervention to save economic agents – an obvious socialist solution, in a world built on a capitalist base;

10. Reduction of staff salaries, temporary disposal (technical unemployment) and mass dismissals, measures that, during the crisis, can not be ignored, but they are painful and unpopular, having a negative impact on citizens. In economic terms, such measures could lead to restriction of socially useful activities and consumption, and, from a social perspective, generates the deterioration of people life. These interventions are among the most common adverse action (being the most readily available), both in private establishments, and the public, enhancing the risk of social protests of prolonged, and high cost of living, which has to bear all those affected, including their families. For example, low wages and growing unemployment has created a sense of fear among the employees: the fear of not being fired, especially in the case of employment to pay the bank rate, for several years, and thus fear of losing their goods purchased (houses, cars, etc.), which go hand in hand

with fear of poverty, the fear of leaving home community binding etc. For any individual, the job loss causes an emotional stress and disorientation of emotional value, especially when the individual is not able to see any positive solution in the social environment for personal subsistence. Japanese society is facing, now, a growth of cases of deliberate self-isolation at home for those left without jobs, especially among middle-age generations. They are disappointed that, although they meet the standards of qualification, performance and promotion of the company that worked, its management dispense them, measure that they could not logically understand, reaching depression (disease that affects especially perfectionist people, who often try to rich utopian goals, unrealistic). Medical statistic in Romania show that in our country there are over two million citizens who are registered as depressed (in February 2010), the disease topping second place (after hypertension) in the hierarchy of the most common disease of the population in Romania;

11. Reducing the costs in private establishments and in budgetary institutions of the state. In general, employer's world has abandoned all sorts of bonuses and material incentives granted to their employees. Limiting public sector expenditure is also a viable way to reduce the debt to the state budget and increasing the funds necessary for public investments (such as to create new jobs). In other words, state spending (the largest is usually the payment of salaries of employees) must be reported to their possibilities and do not exceed the latter;

12. Overcoming the moral and spiritual crisis that crosses different companies and contemporary business environment. Money crisis may be considered, as a last resort, also because of the crisis of values, crisis that is seen by the naked eye on how they are perceived and respected authentic values in a society. Predominant orientation of people to material values (money, house, car, exaggerated comfort etc.), to the detriment of spiritual values (kindness, compassion, beauty, etc.) and social (solidarity, freedom, cooperation, understanding, support, tolerance, etc.), estranged themselves from the coordinates defining the human essence. Since the beginning of the twentieth century, Oswald Spengler observed a decline of the society from Western Europe, because people have become more desperate for material goods (which make up what he called civilization) and more foreign to the spiritual values (assimilated by the thinker with the creations of the soul), which concluded their opposition.

The transition from use to abuse, concerning the credit consumption is evidence of restrain and recklessness, individual irresponsibility. It is systematically maintained by banks, whose interest of maximum profit urges them to grow and even cause the borrowing needs of the people, by appealing advertising, insistent and even aggressive. A new moral concept means, therefore, a greater valorization of labor than credit, living on their effort than the results

based on the loan. We face, now, with three kinds of household consumption: the consumption of necessity, the property required, essential, normal consumption, balance of goods used wisely and the unrestricted consumption, ostensibly, of goods purchased in excess (e.g., anger Christmas shopping period). Some spend every day, without caring about tomorrow, do not save money, and do not think about the future. Others spend not to feel good, but to see others that they have money. Many individuals spend in order not to seem inferior to others, or to obtain a high social prestige and recognition for being the owners of huge houses or to expensive and luxurious cars.

Changing the mentality through well-organized education is likely to restore confidence in lasting values in a society, values that are primarily moral and spiritual. The current crisis has shown that credit life is not a sustainable solution for individuals or for companies or institutions that live on the speculation of this kind of social and economic activity. The business world is dominated today by fierce competition and the struggle to win converts the competitors in aggressive and vainglorious beings, who wish to have more than necessary and, for this, are able to overcome any moral principles. On the other hand, stifling advertising for certain products makes the ordinary people consumers without freedom of choice and seductive strategies of banks of investing their credit, give some people the illusion that the work (physical and intellectual) is not made for them (preferring to borrow, to deceive, to exploit, to laze etc.)

13. Take measures to fiscal loosening, in general, and the reduction of taxes, in particular, to become bearable compared to some traders, who are managing more difficult, and for different categories of poor or disadvantaged population.

Of course, current global financial and economic crisis raised the value and future of capitalism as a way of organization and functioning of social and economic political activities, etc.. In his book The Decline of American power, and in an interview with French newspaper Le Monde (January 2009), American philosopher and sociologist Immanuel Wallerstein appreciate that we are in a time of crisis of capitalism because it is near the end, after a history of 500 years of it. The sociologist based his diagnosis on the theories of well-known authors in sociology - as well as French sociologist Fernand Braudel (1902-1985) - and the economy, economists such as Nikolai Kondratiev (1882-1930) and Joseph Schumpter (1883-1950). Immanuel Wallerstein presents some basic conclusions in his well-known book The Modern World System (Academic Press Inc., New York, 1980).

References:

1. Bădescu, Ilie, *Despre criză în lumina teoriei succesiunii coexistente*, Mica Valahie, Bucharest 2009
2. *** European Commission, Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses, 2009
3. *** European Commission, EU Employment situation, February, Bruselles, 2010

4. *** Eurostat, Comunicat de presă. Euroindicatori, nr.101/ 2010, 7 July 2010
5. *** Consiliul Europei, *Les femmes et la crise economique et financiaire*, Bruxelles, 8 April 2010
6. *** Oxam, Gender perspectives of global economic crisis, February 2010

Consecințele migrației familiei contemporane asupra creşterii şi educării copiilor

Lect. univ. dr.Maria PESCARU
Universitatea din Piteşti
mariapescaru@yahoo.com

Abstract: *Diferitele procese asociate globalizării au accentuat mişcarea în spațiul internațional. Pentru migrație sunt importante nu numai distanța geografică şi distanța tehnică (distanța influențată de mijloacele disponibile de transport şi comunicare) ci şi de distanța socială.*

Întotdeauna natura proiectului de migrațiune este în relație cu situația de viață individual-familială, experiența de migrațiune, valențele contextului comunitar-regional şi capitalul disponibil.

Fenomenul migrației a stârnit multe controverse nu numai în cercurile politice, ci şi în straturile societății, adică la nivel interpersonal, divizând fizic si emoțional prieteni, familii şi comunități.

Efectele negative ale emigrării se observă şi asupra familiilor care, de multe ori, se destramă, se micşorează rata natalității, se încurajează viața libertină reducând numărul căsătoriilor şi creşterea vârstei de întemeiere a familiilor.

Deplasarea unuia dintre membrii familiei pentru o perioadă în străinătate poate să ducă la modificări de roluri şi funcții în familie: unul dintre membrii familiei rămaşi în țară preia funcția de cap de familie. Efortul membrilor familiei de a îndeplini sarcinile celui plecat este adesea resimțit negativ.

Parțial, succesul şcolar este influențat de resursele familiei copilului (financiare, educaționale, timp liber, atenție şi ajutor acordat copilului pentru munca şcolară, sprijin afectiv, supraveghere). Plecarea unui părinte sau a amândurora în străinătate pentru o perioadă mai lungă de timp poate determina apariția unor probleme în performanța şcolară, în măsura în care funcțiile îndeplinite de părinți nu sunt preluate de altcineva. Este, însă, posibil ca efectele negative ale plecării unui părinte în străinătate să poată fi diminuate de efectele pozitive ale plecării cum ar fi: creşterea nivelului de trai, posibilitatea mai ridicată pentru copil de a călători în afara țării şi contactul cu o altă cultură.

Analizele cercetărilor realizate se vor axa pe studierea influenței factorilor care țin de caracteristicile familiei şi ale copilului pentru a vedea dacă familia, fără un ajutor din afară, are posibilitatea de a gestiona situația.

Grupul care este cel mai dezavantajat din punct de vedere al performanțelor şcolare, de plecarea părinților în străinătate este grupul de copii cu ambii părinți plecați, Această situație producând un efect negativ mai mare decât statutul social scăzut sau structura destrămată a familiei.

Cuvinte cheie: *migrație, globalizare, familie, succes şcolar*

1. Necesitatea abordării migrației contemporane

Se cunoaşte prea puțin faptul că emigrarea presupune în multe instanțe circumstanțe mai puțin plăcute. Ca orice vis, şi emigrarea este însoțită de un supra-optimism orb care percepe doar elementele propice unei astfel de decizii. Am întâlnit români care au părăsit România motivând cu rezolvarea unor probleme medicale şi nu au reuşit să şi le rezolve, ci, din contra şi-au creat şi alte probleme, şi mai mari, de natură financiară. Am întâlnit români

care, pentru a mânca o pâine mai bună, au muncit „la negru” printre străini (Grecia, Israel), s-au infiltrat în comunitatea europeană ascunzându-şi identitatea, au ajuns să muncească din greu în Europa Apuseană cu speranţa (realizabilă pentru foarte puţini) că, odată şi-odată, vor intra în legalitate şi-şi vor duce toată familia cu ei, sau vor începe o familie nouă. Am întâlnit români care au plecat cu acte în regulă să presteze în străinătate servicii pe care nu le-ar fi prestat niciodată în patrie, sau cărora li s-a promis un anumit standard al muncii şi s-au întâlnit cu un altul, inferior celui promis. Cunosc faptul că emigrarea este particularizată pentru fiecare caz în parte. Se pare că, indiferent de circumstanţele luării deciziei de emigrare, aceasta nu este o soluţie.Probabil că, generaţia tânără a României de astăzi este lamentabil de comodă şi disperat de indiferentă, tocmai pentru că nu cunosc semnificaţia cuvintelor „inaniţie", „deportare" sau „suferinţă" şi nu au trăit aceste stări în viaţa proprie. (Trebici, VL., Hristache, I., 1998, P.98)

În societatea democratică a contemporaneităţii noastre, fenomenul migraţiei cunoaşte valenţe necunoscute în vreuna din societăţile anterioare. Tocmai liberul arbitru şi dreptul la auto-determinare, atât de mult exploatate de societatea sec. XX, a ridicat posibilitatea interpretării migraţiei şi ca posibilitate ultimă de sancţionare a guvernării falimentare a unei naţiuni. Desfiinţarea frontierelor ca şi obstacole în calea liberei circulaţii a cetăţenilor Europei Apusene a fost posibilă numai în condiţiile stabilităţii economice din ţările semnatare şi a oportunităţilor egale de muncă şi viaţă.

2. Problemele emigranţilor români

Majoritatea imigranţilor acceptă slujbe refuzate de autohtoni. Pentru firmele din ţările de destinaţie, imigraţia înseamnă salarii mici şi profituri mai mari. Pe de altă parte, migraţia ilegală aduce profituri de 10-15 miliarde de dolari organizaţiilor de traficanţi, aşa cum arată un raport al ONU. Aproape jumătate din acestă sumă este estimată a proveni din tranzitul ilegal spre Europa a aproape 500.000 de persoane, anual! Majoritatea imigranţilor ilegali nu au nici o educaţie sau calificare, îngroşând considerabil numărul săracilor. Copiii născuţi din aceste familii nu au acces oficial la servicii medicale şi şcoli. Cei fără documente muncesc pe salarii mici, fără asigurări şi în condiţii dificile. În anul 2000, numărul accidentelor de muncă în rândul emigranţilor era de 64.707, în timp ce în 2001 acelaşi număr a înregistrat o creştere de 11,7% (76.129). Dintre cele 800.680 de persoane care au permis de şedere legal, fiecare al zecelea suferă un accident de muncă (9,5%). În 2000 şi-au pierdut viaţa în accidente de muncă 101 de străini; acest număr a crescut în anul 2001 la 125 de persoane (o creştere de 23,7%). Numărul accidentelor mortale depinde de condiţiile de muncă. Imigranţii care vin în Spania preferă să spună „da" în faţa altarului unor soţi aleşi din rândul spaniolilor, mai degrabă decât concetăţenilor lor. Deşi pare greu de crezut, este adevarat. 63% din numărul total de 173.038 imigranţi

care s-au căsătorit în Spania între anii 1996-2004, au făcut-o cu persoane care aveau paşaport spaniol, conform datelor oferite. Lipsa accesului la ocupare a fost identificată ca cea mai mare barieră în calea integrării şi astfel cea mai importantă prioritate din cadrul politicii naționale a integrării. Lipsa abilităților lingvistice şi dificultățile legate de recunoaşterea abilităților profesionale şi a calificărilor reprezintă bariere semnificative. Se înregistrează o serie de demersuri în vederea îmbunătățirii consilierii privind locurile de munca pentru imigranți.

Forța de muncă este decimată de emigrație. Deficitul de forță de muncă este real, se simte din ce în ce mai mult, iar explicația, din păcate, nu stă în creşterea economică. Banii trimişi în țara reprezintă pentru familiile rămase acasă, un venit suplimentar, dacă nu chiar unicul sprijin financiar. Valuta trimisă echilibrează deficitele produse de importurile masive, făcând ca moneda noastră națională să nu se devalorizeze. Satele depopulate astăzi vor deveni, probabil, atunci când se vor întoarce cei care le-au părăsit în căutarea unei slujbe, localități prospere.

După 2-3 ani, emigranții îşi găsesc joburi mai bune, plătite cu salariul mediu de peste 1.500 de euro în UE şi îşi fac planuri să se stabilească definitiv acolo, cu tot cu familii, depopulând şcolile din România. Efectele negative ale emigrării se observă şi asupra familiilor care de multe ori se destramă sporind numărul divorțurilor, se micşorează rata natalității, se încurajează viața libertină reducând numărul căsătoriilor şi creşterea vârstei de întemeiere a familiilor.

3. Problemele copiilor cu părinți plecați

Emigrația românilor în străinătate, la muncă, are efecte mai grave decât le-ar fi putut prevedea autoritățile De-abia acum autoritățile au început monitorizarea fenomenului „Singur acasă". Primele victime ale fenomenului sunt copiii, a căror fragilitate emoțională îi expune la riscuri mari. Doi din trei copii care au părinții plecați la muncă în străinătate resimt acut lipsa dragostei acestora. Copiii respectivi, spun psihologii şi sociologii, dezvoltă personalități dizarmonice şi, în consecință, este posibil ca, odată ajunşi la maturitate, să formeze o generație de adulți cu probleme de integrare socială. (Huditeanu, A., 2001, p. 112)

O zi din viața unui copil cu părinți plecați

Se trezeşte dimineața şi nimeni nu i-a pregătit micul dejun, cu o mână mănâncă ce e la îndemână, cu cealaltă îşi îndeasă în ghiozdan cărțile şi caietele cu temele poate nefăcute. Alege din maldărul de haine ce nimereşte şi pleacă spre şcoală. Dacă are chef, ajunge şi la ore. Dacă se întâlneşte pe drum cu „gaşca" în care a învățat să fumeze, amână pe altădată mustrările profesorilor. Oricum n-are cine-l lauda dacă ia o notă mare. După ce pierde toată ziua cu nimicuri amăgitoare, se-ntoarce acasă, îi minte pe cei cu care a fost lăsat că n-are teme de făcut, mai pierde ceva vreme uitându-se poate la televizor, apoi adoarme întrebându-se când o să-l

sune mama sau tata şi dacă părinţii lui se mai gândesc la el.

Efecte pe termen scurt:

Pericolul este mai mare la copiii mici, a căror personalitate se formează de la început dizarmonic. Mulţi dintre ei au tulburari de somn, devin agresivi, nu au încredere în ei - din cauza lipsei modelului parental. Copiii din ciclul primar încep să mintă, să frecventeze grupuri stradale pentru că nu mai pot comunica bine cu ceilalţi membri ai familiei, încep să fie agresivi şi labili emoţional. Elevii de gimnaziu, din cauză că rămân nesupravegheaţi de părintele de care obişnuiau să asculte, pot deveni agresivi verbal şi fizic, din cauza frustrărilor, a anxietăţii şi marginalizării care încep să se manifeste. Aceste nereguli pot fi recuperate cu consiliere serioasă. Un copil din zece chiuleşte de la şcoala în mod constant după plecarea părinţilor la muncă în străinătate, iau note mici şi pot ajunge chiar la abandon şcolar. (Pescaru-Baran, Adina, 2004, p. 89) E drept că o parte din copiii celor plecaţi duc o viaţă mai bună graţie banilor pe care îi trimit părinţii. Şi totuşi, spun psihologii, banii nu ţin locul afecţiunii.

Efecte pe termen lung:

Pe termen lung, aceasta generaţie de copii lipsiţi de iubirea părinţilor şi de armonia familială poate deveni una de adulţi-problemă. Psihologii nu exclud posibilitatea ca unii să ajungă infractori.Agresivitatea multor copii din generaţia „Singur acasă", refuzul lor de a accepta că au probleme, durerea cauzată de lipsa părinţilor îi transformă, la maturitate, într-o generaţie de adulţi neintegraţi social. Copilul care creşte fără părinţi sau numai cu unul dintre ei va deveni un adult care nu înţelege sensul căsătoriei, nu vor avea încredere în instituţia căsătoriei şi, în general, în oameni. Psihologii spun ca adulţii care au fost în preadolescenţă „singuri acasă" vor dori, în general, meserii care să le aducă bani rapid: fotbalist, fotomodel, cântareţ, dansatoare. Cei care au fost abandonaţi de mici îşi doresc mai degraba meserii prin care să împartă dreptatea, cum ar fi cea de politist. Puţini dintre cei plecaţi cu lunile la muncă ştiu să aleagă soluţii pentru copiii rămaşi în ţară. Lipsa informaţiilor este frapantă, adulţii neavând cunoştinţă de existenţa consultanţilor, a organizaţiilor neguvernamentale de la care ar putea primi câteva sfaturi. Sunt copii care ajung în centre de plasament, pentru că părinţii plecaţi la lucru peste hotare "au uitat" că au acasă nişte suflete care au nevoie de ei. O alta problemă care devine alarmantă: tot mai mulţi tineri, plecaţi la muncă în străinătate, pentru a strânge banii necesari să-şi cumpere o casă sau pentru a-şi asigura un trai mai bun, se întorc acasă cu grave afecţiuni psihice, singurătatea, lipsa celor dragi şi volumul mare de muncă sunt doar câteva dintre cauzele acestor boli. Ştim cu toţii în ce condiţii se munceşte în străinătate.

Soluţii:

Există instituţii şi organisme, atât în ţară cât şi în străinătate, abilitate să se ocupe de fenomenul migraţiilor, dar acestea nu au în vedere cauzele care duc la emigrarea persoanelor.

Strategia Europeană privind ocuparea forţei de muncă are ca scop

o mai bună integrare a imigranților pe piața muncii şi de a reduce diferența somajului dintre cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene şi cei din terțe țări şi insistă pe luarea de măsuri pentru transformarea muncii nedeclarate în angajare legală. Sunt încheiate acorduri între România şi unele țările membre UE care reglementează şi organizează numai circulația forței de muncă. Măsurile care ar trebui luate la nivel central, ar trebui să fie asigurarea unor venituri decente pentru familiile foarte sărace, acordarea de stimulente financiare sau în natură, dar şi mărirea numărului de asistenți sociali care să se ocupe de copii rămaşi acasă astfel încât efectele emigrării asupra lor să fie cât mai mic. (Mihăilescu, I., 1999, p. 176) În România sunt inspectorate şcolare şi organizații neguvernamentale care se ocupă de prevenirea şi combaterea traficului de persoane, de micşorarea efectelor emigrației asupra elevilor, de prevenire a abandonului şcolar şi a delicvenței printre elevii cu părinți plecați. Dar fenomenul migrațiilor contemporane, şi în special emigrația românească presupune cauze şi consecințe multiple şi diverse. De aceea măsurile şi posibilitățile de prevenire şi combatere a fenomenelor negative pe care le generează sunt numeroase, în funție de fiecare caz în parte. Cea mai bună soluție se află în fiecare dintre noi implicat în acest eveniment.

4. Studiu privind influența migrației familiei asupra performanțelor şcolare ale copiilor:

Scopul şi obiectivele investigației

Scopul acestei investigații este de a determina influența migrației familiilor (unul sau ambii părinți) asupra performanțelor şcolare ale copiilor lor (rămaşi în țară să frecventeze cursurile).

Obiectivele investigației:

- Identificarea influenței plecării familiei la muncă în străinătate asupra rezultatelor şcolare ale copiilor;
- Analiza percepției de către copii/elevi asupra plecării familiilor lor să lucreze în străinătate;
- Identificarea gradului de interes pe care şcoala îl are pentru diminuarea efectelor produse asupra performanțelor şcolare ale elevilor de către acest fenomen social.

Ipoteza:

Plecarea părinților să lucreze în străinătate lăsându-şi copiii acasă să frecventeze cursurile şcolare determină o scădere a performanțelor şcolare a acestora cel puțin pe perioada cât ei sunt plecați.

Populația investigată:

Lotul de subiecți a fost format din 100 de elevi din învățământul preuniversitar (Clasele I -IV) din Piteşti, județul Argeş. Pentru stabilirea eşantionului final am clasificat populația de referință după criteriile relevante ce fac obiectul investigației noastre (sex, vârstă şi mediu rezidențial), iar apoi prin procedeul eşantionării aleatorii simple am stabilit eşantionul final.

Tabel nr. 1 Structura eşantionului în raport cu variabila SEX

	Număr subiecţi	%
Masculin	50	50 %
Feminin	50	50%
Total	100	

Tabel nr. 2 Structura eşantionului în raport cu variabila VÂRSTĂ

	Număr subiecţi	%
7-9ani	50	50
9-11 ani	50	50
Total	100	

Tabel nr 3 raport cu variabila mediu rezidential

	Număr subiecţi	%
Rural	50	50
Urban	50	50
Total	100	

Metodologia investigaţiei

I. *Ancheta psihosocială* se realizează în special pe bază de chestionar (autoadministrarea sau prin intermediul auditorilor).

Această anchetă cuprinde mai multe etape de lucru, sintetizate în cinci acţiuni:

1. Pregătirea anchetei, în care intră o serie de acţiuni privind definirea obiectivelor şi
2. Ipotezelor anchetei, determinarea populaţiei anchetei (fixarea eşantionului reprezentativ)
3. Redactarea şi aplicarea chestionarului potrivit modului de administrare ales; în cursul căreia se rezolvă problema tipurilor de întrebări şi se testează proiectul chestionarului. Cercetătorul poate opta pentru o gamă foarte largă de întrebări (fie că sunt întrebări facturale, de cunoştinţe, de opinii şi atitudini sau motivaţionale). În formularea întrebărilor cercetătorul trebuie să aibă în vedere fenomenele şi implicaţiile psihosociale ale situaţiei de răspuns.
4. Prelucrarea şi interpretarea datelor anchetei cuprinde la rândul ei trei etape: "despuierea", *s-a analizat,* rezultatele obţinute şi semnificaţia lor, metodologia cercetării şi ţelurile utilizate. Rezultatele obţinute trebuie prezentate cu toată obiectivitatea, indiferent dacă ele confirmă sau nu ipotezele iniţiale ale anchetei.
5. Scopul codare, analiză cantitativă şi calitativă a datelor obţinute. În cursul "despuierii" se verifică completitudinea şi exactitatea răspunsurilor.
6. Redactarea şi comunicarea rezultatelor anchetei sub forma unui raport, redactat, clar şi *sistematic privind obiectivele anchetei, populaţia asupra căreia* final al anchetei nu a acela de predare, ci acela de ameliorare.

Pentru realizarea investigaţiei propuse am construit un chestionar cu 3 dimensiuni, astfel:

- Prima dimensiune analizează

percepţia elevilor asupra acestui fenomen (itemii 4, 18, 19,20,21,22,23,24);

- A doua dimensiune surprinde influenţa plecării familiei la muncă asupra rezultatelor şcolare ale copiilor (itemii 11, 12, 13, 14, 15, 16,17, 25, 26);
- A treia dimensiune a chestionarului analizează interesul pe care şcoala îl acordă elevilor aflaţi în situaţia în cauză (itemii 5, 6, 7, 8, 9, 10, 27, 28).

II. Analiza documentelor şcolare

S-a recurs la analiza cataloagelor pentru a identifica rezultatele şcolare ale elevilor înainte şi după plecarea familiilor lor la muncă în străinătate. Am considerat a fi suficientă prezentarea doar a mediei generale obţinută de elev pe semestru/semestrele şcolare corespunzătoare.

Analiza, prelucrarea şi interpretarea rezultatelor

Chestionarul a fost aplicat subiecţilor individual în perioada 1.02 2009- 25 04. 2009, rezultatele obţinute cuantificate în funcţie de cele trei dimensiuni fiind redate în continuare.

Prima dimensiune a chestionarului analizează percepţia elevilor asupra acestui fenomen (itemii 4, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24).

Motivele pentru care părinţii pleacă în străinătate sunt:

- pentru a munci 50%,
- un trai mai bun, o situaţie economică mai bună 30%,
- nevoia de a-şi achiziţiona sau renova locuinţa 10%,
- lipsa locurilor de muncă din România 10%,
- lipsa banilor, neajunsuri financiare 5%,
- specificul profesiei (marinar) 5%.

La itemul „Dacă ar depinde de tine plecarea părinţilor tăi să muncească în străinătate, ce ai hotărî?", 60 % dintre subiecţi nu vor ca părinţii lor să mai plece dacât dacă este absolut necesar. 23 % consideră că ar fi de acord cu plecarea pentru o perioadă scurtă de timp. 13% nu sunt de acord intru totul cu plecarea părinţilor în străinătate, iar 4 % dintre subiecţi sunt de acord întru-totul cu acest lucru.

Subiecţii care sunt de acord cu plecarea părinţilor lor consideră că acest lucru este benefic atât părinţilor, dar şi familiei în general, din următoare argumente:

- „colindă multe ţări",
- „este mai bine decât în ţară",
- „pentru că le este bine acolo, iar eu voi merge în vizită la ei câteva zile şi în vacanţe",
- „pentru că uneori sunt mai liniştit acasă şi nu mai sunt atât de presat",

Cei care nu sunt de acord aduc în cele mai multe cazuri argumente de ordin afectiv:

- „pentru că îmi este dor de ei",
- „nu pot sta fără ei", „îmi este greu fără ei",
- „le simt lipsa",
- „sunt îngrijorată pentru ei",
- „este greu fără mama, devin mai neglijent",
- „pentru că îi iubesc",
- „pentru că aş vrea să îmi petrec timpul rămas până la plecarea la facultate cu ei",
- „pentru că le este greu şi lor, nu numai mie",
- „nu avem cu cine să stăm".

dar şi argumente de ordin material, financiar:

- „acolo obţine un venit mai mare",
- „situaţia materială se îmbunătăţeşte când vine tata acasă",
- „nu avem posibilităţi financiare".

La itemul „Cum apreciezi faptul că părinţii tăi au plecat în

străinătate?" părerile subiecților investigați sunt variate, raportându-se atât la motivația intrinsecă, subiectivă, cât şi la argumente de ordin financiar. Un număr semnificativ de subiecți nu pot aduce argumente ferme, părerea lor fiind împărțită între consecințele afective ale plecării familiei asupra copilului, şi bunăstarea (situație financiară mai bună) pe care această plecare o aduce.

82 % dintre subiecți apreciază pozitiv plecarea, pentru că:

- „de când tata lucrează în Franța avem bani şi ne permite cumpăra orice",
- „este forte bine, deoarece o să am tot ce îmi doresc şi pot avea şi iubirea lor",
- „tata s-a recalificat pentru noi",
- „este un sacrificiu făcut pentru mine şi o viață mai bună",
- „un efort depus pentai bunăstarea mea şi a întregii familii",
- „nu o să uit niciodată acest lucru".

Ceilalți subiecți apreciază negativ această plecare, pentru că:

- „nu mi se pare un lucru rău, dar nici prea frumos. Este urât să stai singur, dar uneori nu sunt aşa de presat",
- „e bine, deoarece vin cu bani pentru o locuință, dar e rău pentru că e greu fără ei",
- „îmi este greu fără mama, şi acasă şi la şcoală".

Fiind întrebați ce ar face dacă ar fi în locul părinților („Dacă ai fi părinte, ai pleca în străinătate la muncă, lăsându-ți copiii cu alte persoane?), majoritatea subiecților răspund negativ (70%), doar 14 % răspund pozitiv, 2 % afirmă că ar pleca doar dacă este absolut necesar, iar 14 % afirmă că ar pleca doar dacă ar putea să-şi ia copiii cu ei.

Prin itemul „Care ar fi motivele pentru care ai pleca?" putem realiza o analiză comparativă şi verifica dacă subiecții împărtăşesc aceleaşi motive cu părinții lor. Motivele pentru care ei ar pleca sunt obiective:

- pentru condiții mai bune, pentru bani mai mulți (64%),
- pentru a munci, dat fiind faptul că în România nu sunt locuri de muncă accesibile, iar veniturile sunt mici (14%),
- pentru a locui şi a cunoaşte alte țări, care oferă oportunități mult mai diverse decât în țară (10%),
- pentru studii, pentru o carieră (12%).

58 % dintre subiecți sunt de acord cu decizia părinților de a pleca şi de a-i lăsa pe copii în țară, pentru că, apreciază subiecții, plecarea şi a copiilor însemnă întreruperea cursurilor în țară ceea nu ar fi fost potrivit; 20 % dintre ei regretă faptul că părinții au hotărât acest lucru, afirmând că este mult mai potrivit să fie aproape de părinți, chiar dacă acest lucru ar fi însemnat întreruperea cursurilor şi continuarea studiilor acolo. Nici un subiect nu este de acord ca copilul să rămână în grija unor persoane străine în afara rudelor apropiate, de pildă o bonă.

A doua dimensiune surprinde influența plecării familiei la muncă asupra rezultatelor şcolare ale copiilor (itemii 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 25, 26). Prin itemii construiți se urmăreşte analiza percepției pe care subiecții o au despre influența asupra performanțelor şcolare, măsurate prin rezultatele obținute activitatea şcolară (calitatea rezultatelor, calitatea prestației în activitatea de învățare, întâmpinarea unor dificultăți de învățare etc).

La itemul „De câte ori ai simțit că eşti în imposibilitatea de a-ți realiza temele?", subiecții afirmă că au simțit: rar acest lucru (60%), foarte rar (28%), des (6%) sau întotdeauna (6%).

Substituirea îndatoririlor părintelui plecat, în ceea ce priveşte sprijinirea copilului în îndeplinirea sarcinilor şcolare, o realizează într-o

mică măsură persoana (persoanele) în grija căreia a fost lăsat. Subiecții recunosc că de cele mai multe ori îşi realizează sarcinile: singuri (74%), cu părintele rămas sau cu bunicii (22%), şi doar uneori cu unchiul / mătuşa (4%).

Comportamentul şcolar al subiecților, în percepția lor, nu s-a modificat, pentru că ei comunică permanent rezultatele şcolare părinților, la fel ca înainte (90% din subiecți), doar unii recunosc că le comunică părinților doar rezultatele bune, pentru că nu există posibilitatea unei verificări imediate din partea părintelui (10%).

La itemul „Enumerați 3 motive pentru care familia ta este interesată de rezultatele şcolare pe care le obții, acum când sunt plecați?", subiecții aduc următoarele argumente:

- vor să învăț bine, să nu scad la note (41 %),
- vor să intru la un liceu bun, la o facultate bună (12%).
- „mă iubesc", (12%)
- „sunt îngrijorați pntru mine, cum mă descurc fără ei", (10%)
- „vor să am un loc de muncă uşor în viitor", (10%)
- „este normal, pentru că sunt fiul lor", (2%)
- „orice părinte se interesează de rezultatele şcolare ale copiilor", (2%)
- „pentru că vor să iau examen de testare", (2%)
- „să ştie dacă particip la ore", (2%)
- „pentru ca rezultatele mele şcolare să fie la fel de bune", (2%)
-„să mă încurajeze", (1%)
-„să ştie cât pot", (1%)
- „pentru a afla la ce materii sunt mai bun", (1%)
- „vor să-i ascult", (1%)
- „să ştie cum mă comport la şcoală" (1%).

Pentru a identifica unele consecințe ale plecării părinților asupra personalității subiecților am construit itemul „Cum ai resimțit plecarea părinților tăi în străinătate?", răspunsurile fiind următoarele:

- „este greu, dar după ce vor termina activitatea acolo se vor întoarce", (46%)
- „îmi este bine, pentru că se vor întoarce curând", (24%)
- „nu îmi este greu", (18%)
- „vreau să se întoarcă acasă" (10%).

Percepția subiecților asupra calității performanțelor şcolare în perioada în care familia este plecată în raport cu perioda când familia nu era plecată arată că ei consideră că: învață şi au rezultate la fel de bine ca înainte (60%), învață şi au rezultate mai bune acum, când părinții sunt plecați (30%), învață mai puțin şi au rezultate mai slabe ca înainte (10%).

Argumentele pe care le aduc pentru a motiva această situație - de îmbunătățire sau scădere a performanțelor şcolare- sunt:

- absența unei persoane care să controleze permanet îndeplinirea sarcinilor şcolare,
- absența unei persoane apropiate care să îl ajute,
-dificultatea de a învăța singur,
- dorul de părinți,
-dificultăți întâmpinate la unele discipline şcolare.

Subiecții care recunosc că au performanțe mai slabe ca înainte de plecarea părinților afirmă:

- „nu mai învăț aşa de mult",
- „bunicii nu ştiu să mă ajute",
- „eşti neglijat, nu are cine să te ajute",

Subiecții care apreciază că au performanțe mai bune ca înainte de plecarea părinților afirmă:

- „mă ambiționez mai mult",
- „vreau să devin cineva",
- „învăț mai mult pentru că mi-am dat seama",
- „pentru că apreciez efortul pe care l-au făcut şi am vrut să-i răsplătesc".

Cei care apreciază că au performanţe constante, ca înainte de plecarea părinţilor afirmă:

-„pentru că nu las situaţia familială să-mi afecteze rezultatele la învăţătură",

-„pentru a fi mândrii de mine",

-„dacă nu e mama lângă mine nu înseamnă că nu trebuie să învăţ".

A treia dimensiune a chestionarului analizează interesul pe care şcoală îl acordă elevilor aflaţi în situaţia în cauză (itemii 5, 6, 7, 8, 9, 10, 27, 28), interesând în special soluţiile pe care şcoala le adoptă pentru consilierea elevilor sau depăşirea crizei personale, în caz că aceasta apare.

La itemul „În ce măsură consideri că este necesar ca şcoala să ţină legătura cu familia ta privind rezultatele tale şcolare?" ei răspund:

- foarte mare măsură (85%),
- mare măsură (0%),
- măsură potrivită (5%),
- foarte mică măsură (10%).

Fiind întrebaţi care sunt motivele pentru care membrii familiei sunt chemaţi la şcoală în această perioadă, când părinţii sunt plecaţi, subiecţii răspund:

- pentru note, situaţie şcolară (22%),
- pentru comportament necorespunzător (18%),
- doar atunci când se organizează şedinţele obişnuite (60%).

Subiecţii apreciază faptul că şcoala organizează întrevederi cu familia - părintele rămas acasă, bunicii - de cele mai multe ori pentru clarificarea situaţiei şcolare, pentru rezolvarea unor probleme de comportament, sau probleme organizatorice ale clasei.

Fiind întrebaţi „Cum apreciază dirigintele clasei şi colegii faptul că părinţii tăi au plecat în străinătate'?", subiecţii răspund:

- „mă tratează la fel ca înainte",
- „nu cred că îi interesează",
- „li se pare ca fiind totul normal, dat fiind faptul că mulţi dintre ei se regăsesc în situaţia mea",
- „afirmă că este un lucru bun",
- „îmi dau sfaturi",
- „spun că sunt un norocos",
- „mă întreabă de ce nu plec şi eu",
- „unii cred că este bine fără părinţi acasă".

Pentru a identifica rezultatele şcolare ale elevilor înainte şi după plecarea familiilor lor la muncă în străinătate am recurs la identificarea rezultatelor şcolare ale subiecţilor la cele două momente pentru a determina dacă aceste rezultate au fost influenţate în sens de progres, regres sau au rămas constante. Am considerat a fi suficientă prezentarea doar a mediei generale obţinută de elev pe semestru/semestrele şcolare corespunzătoare.

În cazul a 29 % dintre subiecţi rezultatele şcolare au rămas constante sau au crescut foarte puţin.

Pentru ceilalţi 71 % dintre subiecţi rezultatele şcolare au scăzut mai mult sau mai puţin semnificativ faţă de rezultatele pe care le aveau înaintea plecării părinţilor. Dintre aceştia, doar în cazul a 8 % subiecţi rezultatele au scăzut nesemnificativ.

Concluzii:

La nivel macrosocial, tranziţia la economia de piaţă are importante consecinţe asupra familiei:

- scădere a nivelului de trai şi plasarea unui număr crescut de familii sub pragul sărăciei;
- diversificarea surselor de venituri;
- creşterea inegalităţii între veniturile diferitelor familii şi polarizarea societăţii şi a modurilor de viaţă;

Deşi, pe ansamblu consumul populaţiei a scăzut, există o ameliorare în ceea ce priveşte dotarea cu bunuri de uz îndelungat; o sursă majoră a sărăciei şi a insatisfacţiei o reprezintă şomajul;

- scade ponderea populaţiei feminine

ocupate, tot mai multe femei devin casnice;

- munca în agricultură tinde să devină o forma majoră de ocupare, de câştig de venituri suplimentare şi de sursă a autoconsumului;
- agravarea crizei de locuinţe;
- limitarea accesului la serviciile social-culturale;
- reducerea căsătoriilor;
- creşterea divorţurilor;
- prăbuşirea natalităţii;
- creşterea mortalităţii generale şi infantile;
- sporirea importanţei migraţiei din urban în rural;
- accentuarea unor fenomene patologice („bolile sărăciei", delicvenţa juvenilă, abandonul copiilor, neglijenţa sau exploatarea parentală etc).

Organizarea familială are un rol esenţial pentru supravieţuire şi adaptare. În cazul tranziţiei acest model se poate dovedi, de asemenea productiv. Capacitatea familiilor de a înfrunta probleme noi este însă influenţată de factori protectivi şi de factori de risc. Această capacitate se exprimă prin schimbări în viaţa internă precum şi în comportamentele externe.

De asemenea, există o strânsă legătură între viziunea individuală asupra lumii şi tipul de familie - tradiţional sau modern (ca structură de autoritate, roluri conjugale, relaţii, atitudini, valori familiale). Tipul de familie - modern sau tradiţional poate juca un rol esenţial în procesul de adaptare.(Mitrofan, I., Ciupercă, C., 1998, p. 267)

Percepţia subiecţilor asupra calităţii performanţelor şcolare în perioada în care familia este plecată în raport cu perioada când familia nu era plecată este diferită de situaţia reală, identificată în urma analizei documentelor şcolare.

Cele mai puternice consecinţe ale plecării familiei se înregistrează la nivelul personalităţii subiecţilor. Ei aduc în cele mai multe cazuri argumente de ordin afectiv „îmi este dor de ei", „nu pot sta fără ei", „îmi este greu fără ei", „le simt lipsa", „sunt îngrijorată pentru ei", „este greu fără mama, devin mai neglijent", „pentru că îi iubesc", „pentru că aş vrea să îmi petrec timpul rămas până la plecarea la facultate cu ei", „pentru că le este greu şi lor, nu numai mie".

Cert este că toţi îşi asumă responsabilitatea acestui fenomen, înţelegând atât necesitatea lui din motive financiare, dar şi din motive morale - obligaţia morală a părinţilor de creştere, educare a copiilor. Ei afirmă „mă ambiţionez mai mult", „vreau să devin cineva, să muncesc", „învăţ mai mult pentru că mi-am dat seama că e importantă şcoala", „pentru că apreciez efortul pe care l-au făcut şi am vrut să-i răsplătesc".

Ca punte de legătură între individ şi societate, între spaţiul privat şi cel public, familia este un punct de întâlnire între diverse tensiuni şi tendinţe ale societăţii. Schimbările exterioare sunt interiorizate de familie în procesul adaptării, dar familia nu suportă pasiv această adaptare. între adaptarea familiei şi adaptarea individuală există paralelisme şi intersecţii. (Stănciulescu, E., 1998, p. 153) Specificul şi istoricul fiecărei familii îşi va pune deci amprenta asupra modului în care va reacţiona în faţa schimbărilor.

Bibliografie selectivă:

1. Alexandru, Huditeanu, *Metode de cunoastere psihologica a elevilor*, Editura Pshihomedia, Sibiu 2001
2. Ioan, Mitrofan; C., Ciupercă, *Incursiune in Psihosociologia si*

Psihosexologia Familiei, Editura Press, Bucureşti, 1998
3. Mihăilescu, Ioan, *Familia în societățile europene*, Editura Universității din Bucureşti, Bucureşti, 1999
4. Cristina-Maria, Otovescu-Frăsie; Adrian,Otovescu; Dan, Semenescu, *Dreptul la emigrație al tinerilor şi evaluarea problemelor globale ale omenirii,* Sesiunea de comunicări ştiințifice *Dreptul românesc în contextul exigențelor Uniunii Europene*, Institutul de Cercetări Juridice "Academician Andrei Radulescu", din cadrul Academei Romane, Sectiunea a II-a**:** "Drept constituțional şi drept public, 29 aprilie 2009
5. Adina, Pescaru-Băran, *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică,* Editura Aramis, Educația XXI, Bucureşti, 2004
6. Elisabeta, Stănciulescu, *Sociologia educației familiei*, Editura Polirom, Iaşi 1998
7. Vl., Trebici; I., Hristache, *Demografia teritorială a României*, Editura Academiei, Bucureşti, 1986

Consequences of Migration of Contemporary Families on Children Upbringing and Education

PhD. Lecturer Maria PESCARU
University of Piteşti
mariapescaru@yahoo.com

Abstract: *The various processes associated with globalization have increased movement in the international area. For migration there are important not only the geographical distance and technical distance (distance influenced by the available means of transport and communication) but also by social distance.*

Nature of the migration project is always in relation to individual life situation, family, migration experience, valences of the community-regional context and available capital. The migration phenomenon has stirred controversy not only in political circles but also in the strata of society, at interpersonal level, physically and emotionally dividing friends, families and communities.

The negative effects of migration is observed also on families that often breaks down, the birth rate is decreasing, dissolute life is encouraged by reducing the number of marriages and increasing age of its founding families.

Displacement of family members for a period abroad may lead to changes in family roles and functions: one of the family members left in the country takes over the role as the head of the family. Effort of the family member to fulfill the task of the one that has left is felt negatively.

Partly, school success is influenced by the child's family resources (financial, educational, leisure, child care and aid for school work, emotional support, supervision). The departure of a parent or both abroad for a longer period of time can cause performance problems in school, to the extent that the functions of parents are not taken by someone else. It is however possible that the negative effects of a parent leaving for a foreign country can be reduced by leaving positive effects such as rising living standards, greater opportunity for the child to travel outside the country and establish contact with another culture.

Analyzes the research conducted will focus on studying the influence of factors related to child and family characteristics to see if the family without outside help, is able to handle the situation.

The most disadvantaged group in terms of school performance, the departure of parents abroad is the group of children with both parents left abroad. This situation produces a greater negative effect than the low social status or disintegrated family structure.

Key words: *migration, family, globalization, school success*

1. Necessity to address contemporary migration

Little is known in many instances that emigration involves less pleasant circumstances. Like any dream, migration as well is accompanied by an over-optimism blind to recognize only the proposed elements of such a decision. I met Romanians who have left Romania with the reason to solve medical problems and failed to solve them, but on the contrary they have created other problems, higher, financial problems.

I met Romanians that in order to eat better bread have worked "illegally" among strangers (Greece, Israel), they were infiltrated into the European community and hidden their identity, came to Western Europe working hard in the hope (feasible for very few) that, eventually, will become legal and their whole family will be brought there by them, or they will start a new family. I met with Romanians who left having legal papers in order to provide services abroad that they would never be provided at home, or have been promised a certain standard of work and met with another, lower than promised.

I know that emigration is customized for each case. It seems that regardless of the circumstances the decision to migrate, this is not a solution. Probably today's young generation of Romania is utterly indifferent convenient and desperate, just because they do not know the meaning of the word "starvation", "deportation" or "suffering" and they have not lived in these states in their own life. (Trebici, VL., Hristache, I., 1998, P.98)

In our contemporary democratic society, migration phenomenon has known unknown facets of any previous society. That free will and right to self-determination, much exploited by the 20th century society, has raised the possibility of migration and the possibility of interpreting the ultimate sanction of the filamentary government of a nation. Abolishing borders as obstacles to free movement of citizens of Western Europe was possible only in conditions of economic stability of the signatory countries and equal opportunities of work and life.

2. Romanian migrant issues

Most immigrants accept jobs rejected by the natives. For firms from the destination countries, immigration and low wages mean higher profits. On the other hand, illegal migration brings profits of 10-15 billion dollars to trafficking organizations, as evidenced by a UN report. Almost half of this amount is estimated to come from illegal transit to Europe about 500,000 people annually! Most illegal immigrants have no education or qualifications, thickening considerably the number of the poor. Children born in these families do not have official access to medical services and schools. Those without documents are working for low wages, without insurance and under difficult conditions. In 2000, the number of accidents among emigrants was 64,707, while the same number in 2001 increased by 11.7% (76,129). Of the 800,680 people who have legal residence, one in ten suffers from an occupational accident (9.5%). In 2000 died in workplace accidents 101 foreigners, this number rose in 2001 to 125 people (an increase of 23.7%). The number of fatalities depends on working conditions. Immigrants arriving in Spain prefer to say "yes" before the altar of spouses elected from among the Spaniards, rather than their fellow citizens. Although it seems hard to believe is true. 63% of the total number of 173,038 immigrants who were married in Spain between the years 1996-2004, made by people who had a Spanish passport, according to data provided. Lack of

access to employment was identified as the biggest barrier to integration and thus the most important priority of national policy integration. Lack of language skills and difficulties in recognition of professional skills and qualifications are significant barriers. There is a series of steps to improve counseling jobs for immigrants.

The labor force is decimated by emigration. Labor deficit is real, it feels increasingly more, and the explanation, unfortunately, is not economic growth. Money sent in the country for their families back home represents an extra income, if not the sole financial support. Currency sent balance deficits caused by massive imports, making our national currency not devalue. Today depopulated villages will become, probably when they return, those who have left in search of jobs, communities thrive.

After 2-3 years, emigrants find better jobs, the average salary paid 1,500 euros in the EU and make plans to establish definitively there, along with families, depopulating schools from Romania. The negative effects of emigration is observed on families that often splits increasing number of divorces, the birth rate is decreasing, it is encouraged a dissolute life by reducing the number of marriages and increasing age of its founding families.

3. The problems of children with parents working abroad

Romanians emigration abroad, at work, has more serious effects than they could be provided by the authorities. Only now have the authorities started monitoring the phenomenon of "Home Alone." The first victims of the phenomenon are the children, whose emotional fragility exposes them to greater risks.

Two out of three children who have parents gone to work abroad are affected by the lack of their love. Those children, psychologists and sociologists say, develop disharmonious personalities, and it is therefore possible that, once mature, to build a generation of adults with social integration problems. (Huditeanu, A., 2001, p. 112)

A day in the life of a child with parents working abroad

He wakes up and no one has prepared breakfast for him/ her eat with one hand what is at hand, with the other books in his/ her backpack and tamp down their notebooks with the themes that they may have neglected. Chooses from the pile of clothing that he / she gets and goes to school. If he/ she wants, will arrive to class.

If he / she meets on the road with the "gang" in which he/ she learned to smoke, postpones the teacher's reproaches. However, there is no one to praise him / her if he /she got a high mark. After losing all day with misleading junk, returns to home, lies to those who were at home that he has no homework to do, wastes some time watching TV, then goes to sleep wondering when mom or dad will call or if his parents think about him.

Short term effects:

The danger is greater in young children, whose personality is formed from the beginning in disharmony. Many have trouble

sleeping, become aggressive, do not trust themselves – because of the lack of parental models. Children in elementary school begin to lie, to attend street groups because they cannot communicate well with other family members, they will be aggressive and emotionally labile. Secondary school students, because they remain unattended by the parent whom they used to obey, can become verbally and physically aggressive because of frustration, anxiety and marginalization that began to unfold. These irregularities can be recovered with serious counseling.

One in ten children skipping school after his parents constantly works abroad, take low marks and may even reach school dropout. (Pescaru-Baran, Adina, 2004, p. 89) It is true that some children of the ones who had left lead a better life thanks to the money sent by the parents. And yet, psychologists say, money cannot replace affection.

Long term effects:

In the long run, this generation of children deprived of parental love and family harmony may become one of a problem - adults. Psychologists do not exclude the possibility that some more children become law – breakers. Aggressivity of many children from the generation "Home Alone", their refusal to accept they have problems, pain caused by the absence of parents turns them during the adulthood, a generation of adults socially unincorporated.

A child that grows up without parents or only with one of them will become an adult, who does not understand the meaning of marriage, will not trust the institution of marriage and, in general, people. Psychologists say that adults who were in preadolescence "home alone" wish jobs that make money fast: football, topmodel, singer, dancer. Those who have been abandoned since childhood would rather want jobs in which justice is served, such as police work. Few of those who left for work for months know how to choose solutions for children left at home. Lack of information is striking; adults have no knowledge of the existence of consultants, non-governmental organizations from which they could receive some advice. There are kids who grow up in orphanages because their parents who went to work abroad "forgot" that they have souls at home who need them. Another problem that becomes alarming: more young people, gone to work abroad to raise money to buy a home or to secure a better life, are returning home with serious mental illness, loneliness, the absence of the loved ones and workload are just some of the causes of these diseases. We all know the conditions for working abroad.

Solutions:

There are institutions and bodies, both at home and abroad, able to handle the migration phenomenon, but they are not considering the causes of emigration of people. European Strategy for Employment is aimed at better integrating immigrants into the labor market and reduces the unemployment gap between the citizens of Member States of the European Union and those from third countries and insists on taking measures to transform undeclared work into legal employment . There

are some agreements between Romania and EU countries that regulate and organize only the labor movement.

Measures should be taken at central level should ensure decent incomes for very poor families, providing financial incentives or barter system, but also increasing the number of social workers dealing with children back home so that the effects of emigration on them to be as small as possible. (Mihailescu, I., 1999, p. 176) In Romania, school inspectors and non-governmental organizations are concerned with preventing and combating trafficking in persons, decrease the effects of emigration on students to prevent school dropout and delinquency among students with parents who work abroad. But contemporary migration phenomenon, and in particular Romanian emigration involves multiple and diverse causes and consequences. Therefore, measures and options for preventing and combating negative phenomena that are generated are numerous, depending on each case. The best solution lies in each of us involved in this event.

4. Study on the influence of family migration on children's school performance:

Purpose and objectives of the investigation

The purpose of this investigation is to determine the influence of migration of families (one or both parents) on school performance of their children (left in the country to attend classes).

The objectives of the investigation:

- Identify the influence of family leaving to work abroad on academic achievement of children;
- Analysis of perception by children / students about leaving their families to work abroad;
- Identifying the degree of interest that the school has for reducing the effects on school performance of students by this social phenomenon;

Hypothesis:

Going to work abroad parents and children leaving home to attend school causes a decrease in their school performance at least for as long as they leave.

Population investigated:

The group of subjects consisted of 100 students from higher education (classes I-IV) in Pitesti, Arges county. To establish the final sample we have classified the relevant reference population covered by the criteria of our investigation (gender, age and residential environment) and then by simple random sampling process, we established the final sample.

Table no. 1 A sample structure in relation to the GENDER variable

	Number of subjects	**%**
Male	50	50
Female	50	50
Total	100	

Table no. 2 Sample structure in relation to the variable AGE

	Number of subjects	**%**
Age 7 - 9	50	50
Age 9 -11	50	50
Total	100	

Table no. 3 compared with the residential environment variable

	Number of subjects	**%**
Rural	50	50
Urban	50	50
Total	100	

Investigation methodology

I. Psychosocial investigation. It is achieved basically based on a questionnaire (self administration or by auditors).

This survey consists of several stages of work, summarized in five actions:

1. preparation of the survey, which includes a series of defining objectives and actions assumptions of the investigation, determination of the population from the survey (representative sample setting)
2. drafting and implementation of the proper questionnaire regarding the chosen administration mode, during which he resolves the types of questions and tests the draft questionnaire. The researcher may opt for a wide range of questions (be they style questions, knowledge, opinions and attitudes or motivational). In formulating the questions the researcher must consider the psychosocial implications of the phenomena and response situation.
3. survey data processing and interpretation in turn comprises three stages:

"Despoiling" *was analyzed*, the results obtained and their meaning, and goals of the research methodology used. The results should be presented with all objectivity, whether or not they confirm the initial assumptions of the investigation.

4. The purpose of coding, quantitative and qualitative analysis of data obtained. In the course of, despoiling" it is being checked the completeness and accuracy of responses.
5. drafting and communicating the results of the investigation as a report, drawn up clearly and *systematically regarding the survey objectives, the population over which* an end of the investigation is not that of surrender, but of improvement.

To achieve the proposed investigation we constructed a questionnaire with three dimensions, as follows:

- The first dimension examines students' perception of this phenomenon (items 4, 18, 19,20,21,22,23,24);

- The second dimension captures the influence of the family leaving for work on the educational attainment of children (items 11, 12, 13, 14, 15, 16,17, 25, 26);
- The third dimension of interest in the questionnaire examines the interest that school gives to students in the situation concerned (items 5, 6, 7, 8, 9, 10, 27, 28).

II. Analysis of school documents

Catalogs analysis was used to identify students' academic achievement before and after their families leaving to work abroad. I thought to be sufficient to provide only general average obtained by the student per semester / semesters in appropriate school.

Analysis, processing and interpretation of results

The questionnaire was applied to individual subjects between Februay, 2nd, 2009 and April, the 25th , 2009, the results quantified according to the three dimensions is given below.

The first dimension of the questionnaire examines student perceptions of this phenomenon (items 4, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24).

The reasons why parents are going abroad:

- To work 50%
- A better life, a better economic situation 30%
- The need to purchase or renovate housing 10%
- Lack of jobs in Romania 10%
- Lack of money, financial shortcomings 5%
- Specific profession (sailor) 5%.

At the item "If it depended on you your parents to leave to work abroad, what would you decide?", 60% of respondents do not want their parents to leave unless it is absolutely necessary. 23% believe that they would agree to leave for a short period of time. 13% do not agree entirely with their parents leaving abroad, and 4% of the subjects totally agree with this.

Subjects who agree to let their parents leave consider that this is beneficial to both parents and family in general, bringing the following arguments:

- Roams many countries,”
- "It is better than in the country,"
- "Because it is well there, and I'm going to visit them for a few days and holidays"
- "Because it is sometimes quieter at home and no longer so pressing,"

Those who disagree in most cases without affective arguments:

- "Because I miss them"
- "Can not bear without them," I find it hard without them,”
- "Miss them"
- "I'm worried for them,"
- "Is hard without mom, I become more reckless,"
- "Because I love them"
- "Because I want to spend my remaining time until departure to college with them,"
- "Because they find it difficult, not only me,"
- "We do not have someone to stay with us." or financial or material arguments:
- "There you get a higher income,
- "Financial situation improves when Dad comes home”
- "We have no financial means."

At the item "How do appreciate the fact that your parents have gone abroad?" Opinions of the subjects investigated are varied, with reference both to intrinsic motivation, which is subjective, and also the financial arguments. A significant number of subjects can not make strong arguments, Their opinion was divided between the emotional consequences of leaving the child family, and welfare (better financial situation) that this departure brings. 82% of subjects welcomes departure, because:

- "Since my dad works in France it allows us to have money and buy everything,"
- "it is very well, because you'll have everything you want and can also have their love '
- "Dad has been retrained for us,"
- "Is a sacrifice made for me and a better life"
- "An effort for my welfare and the whole family"
- "No one will never forget this."

Other subjects appreciate this departure as negative, because:

- "I do not think it's a bad thing, but not too nice, either. It is bad to sit alone, but sometimes not so pressing,"
- "It's good, because they bring money for a house, but bad because it's hard without them,"
- "I find it difficult without my mother, at home and at school."

When asked what they would do if they were in the place of their parents ("If you are a parent, would you go abroad to work, leaving your kids with other people?), Most subjects responding negatively (70%), only 14% responding positively 2% say they would go only if absolutely necessary, while 14% say they would go only if he could take their children with them.

The item "What would be your reasons for leaving?" We can achieve a comparison and verify that subjects share the same reasons their parents do. The reasons why they would leave are fairly:

- For better conditions, for more money (64%)
- To work, given the fact that in Romania the available jobs and incomes are low (14%)
- To live and to know other countries, offering more diverse chances than in our country (10%)
- To study for a career (12%).

58% of respondents agree with the parents' decision to leave and let the children in the country-side because, subjects say, children too leaving the country means stopping what courses would be appropriate in the country, 20% of them regret that parents have decided this, saying that it is much better to be close to their parents, even if this would have meant disruption and continuing education courses there. No subject agrees that the child should remain in the care of strangers than close relatives, such as a nanny.

The second dimension captures the influence of the family leaving for work on the educational attainment of children (items 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 25, 26). Through the built items it is aimed the analysis perception that subjects have about the influence on school performance as measured by school work performance (quality of results, quality of service in the learning, meeting learning difficulties etc).

The items “How often have you felt that you are unable to do your homework?" Subjects said they felt: so rarely (60%), rarely (28%), often (6%) or always (6%).

Substitution of duties for the parent that has left, in respect of supporting the child in school tasks, one done to a small extent by the person (s) in whose care he was left. Subjects recognize that often they carry out their tasks: alone (74%), with the remaining parent or grandparents (22%), and only sometimes with his uncle / aunt (4%). Behavior at school of the subjects in their perception, has not changed, because they constantly communicate school performance to parents, as before (90% of subjects), only some parents admit that they communicate only good results, because there is a possibility for immediate verification of the parent (10%).

The item "List three reasons why your family is interested in their school achievements, now they are gone?" Subjects answer as follows:

- Want to learn better, not to have lower marks (41%)
- Want to get into a good high school, a good university (12%).
- "they love me" (12%)
- They are worried for me, as how I could manage without them "(10%)
- "I want an easy job in the future" (10%)
- “It is normal, because I am their son" (2%)
- "Any parent is interested in their children's academic achievement, (2%)
- "Because they want to take the exam test '(2%)
- "To know if I participate in class, (2%)
- "School results to be as good" (2%)
- “To encourage me" (1%)
- “To be aware of as how much I can, (1%)
- "To find out what matters are best" (1%)
- “They want me to obey them", (1%)
- "They want to know how I behave in school" (1%).

To identify the consequences of their parents going on the personality of the subjects have built item "How have you felt your parents going abroad?" Replies were the following:

- "It's hard, but after they finish the work they will be back" (46%)
- "I'm fine, because they will return soon" (24%)
- "I am not at difficulty" (18%)
- "I want them to return home" (10%).

Subjective perception of quality of school performance during the period the family is gone in relation to the period when the family was not away shows that they believe that: are learning and performing as well as before (60%), are learning and performing better now when parents are away (30%), are learning less and have worse results than before (10%).

The arguments they make to justify this situation, the improvement or decrease in school performance, are:

- Absence of a person that controls the performance of school tasks
- The absence of a loved one to help him,
- Difficulty to learn alone
- Longing for parents
-Difficulties in some disciplines.

Subjects who admit underperformance compared to the period before the departure of their parents:

- "Do not learn so much,"
- "Grandma does not know how to help me"
- "I am ignored, there is no one to help me"

Subjects who consider that they perform better now than before the departure of their parents said:
- I am more inspired”
- "I want to become someone,"
- "I learn more because I realized"
- "Because I appreciate the effort that they have made and I wanted to repay them."

Those who like to have consistent performance, say that before their parents have left say:
- "Because I do not let family status affect my performance in school"
- "To make them proud of me"
- "If mother is not next to me it does not mean I don’t have to learn."

The third dimension of the questionnaire examines the interest that school has for the students in the present situation (items 5, 6, 7, 8, 9, 10, 27, 28), affecting in particular the solutions that they adopt for school counseling students or personal crisis, should they occur.

The item "To what extent do you think school is necessary to keep in touch with your family on the results of your school?" They say
- Very large extent (85%)
- Largely (0%)
- As appropriate (5%)
- Very little (10%).

When asked the reasons for which family members are invited to school during this period, when parents are away, the subjects answer:
- For marks, school event (22%)
- For misconduct (18%)
- Only when regular meetings are held (60%).

Subjects like the fact that school organizes meetings with family - father remained at home, grandparents - most times to clarify the school situation for solving behavior problems, or organizational problems of the class.

When asked "How does the class tutor and colleges appreciate the fact that your parents have gone abroad '?" subjects answer:
- "Treat me like before"
- "I do not think they are interested"
- "They find it to be quite normal, given that many of them found themselves in my situation"
- "They say it is a good thing,"
- "They give me some advice,"
- "They say I’m lucky"
- "They ask me why I'm not leaving as well’
- "Some think it is good home without parents."

To identify students' academic achievement before and after their families leaving to work abroad we used to identify the educational attainment of subjects at both times to determine whether these results were influenced in the sense of progress, regress or remain constant. I thought it to be sufficient to provide only general average obtained by the student per semester / semesters appropriate school.

If 29% of subjects in school have remained constant or increased very little.

For the other 71% the school results have dropped more or less significantly as opposed to the results they used to have before their parents departure. Among those, in only 8 % of the subjects the results have decreased insignificantly.

Conclusions:

At a macro level, the transition to a market economy has important consequences for the family:

• a decline in living standards and placing an increased number of families below the poverty line;

• diversification of income sources;

• increasing income inequality between different families and polarization of society and lifestyles;

While overall population consumption has decreased, there is an improvement in terms acquisition of durable goods usage, a major source of dissatisfaction is the poverty and unemployment;

• decreases the balance of female employment, more women are housewives;

• work in agriculture tends to become a major form of employment, earning additional income and source of self-consumption;

• worsening housing crisis;

• limiting access to social-cultural services;

• decrease in marriage;

• increase in divorces;

• birthrate fall;

• growth of general and infant mortality;

• increasing the importance of migration from urban areas;

• emphasis on pathological phenomena ("diseases of poverty", juvenile delinquency, child abandonment, parental neglection or exploitation, etc.).

Family organization is essential for survival and adaptation. In case of transition this model can also prove productive. The ability of families to cope with new problems, however, is influenced by protective factors and risk factors. This capacity is expressed through changes in domestic life as well as external behaviors.

Also, there is a close link between individual vision of the world and family type –traditional or modern (as a structure of authority, marital roles, relationships, attitudes, amily values). Family guy - modern or traditional may play a role in the adaptation process. (Mitrofan, I., mushrooms [, C., 1998, p. 267)

Subjective perception of quality of school performance during the period when the family is gone in the time period when the family was not away is different from the real situation, identified following analysis of school documents.

The strongest consequences of leaving the family are laid on the subjects personality. They bring in most cases affective arguments "I miss them,”,,I cannot stay without them, "I find it hard without them, miss them, "I am worried about them," ,, it is hard without mom, I become more reckless, "because I love them," because I want to spend my remaining time until necessity both for financial reasons but for moral reasons - the moral obligation of parents, is to bring up and educate the children. They say “I am inspired more," "I want to become someone, to work," " I want to learn more because I realized that school is important," because I appreciate the effort that they have made and I wanted to repay them. “departure to college with them, "because they find it difficult, not only me." The fact is that everyone assumes the responsibility

of this phenomenon, understanding its.

As a bridge between the individual and society, between private and public space, the family is a meeting point between the various tensions and societal trends. Exterior changes are internalized in the family adaptation process, but the family does not support passive adaptation. Family adjustment and adaptation between the individual there are parallels and intersections. (Stănciulescu, E., 1998, p. 153) The specific and history of each family thus will make its mark on how it will react to change.

References:

1. Alexandru, Huditeanu, *Metode de cunoaştere psihologică a elevilor*, Editura Pshihomedia, Sibiu, 2001.
2. Ioan,Mitrofan, C., Ciupercă, *Incursiune în Psihosociologia şi Psihosexologia Familiei,* Editura Press, Bucureşti, 1998.
3. Ioan, Mihăilescu, *Familia în societăţile europene*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti,1999.
4. Otovescu-Frăsie Cristina-Maria, Adrian, Otovescu Dan, Semenescu *Dreptul la emigraţie al tinerilor şi evaluarea problemelor globale ale omenirii*(în colab.), Sesiunea de comunicări ştiinţifice *Dreptul românesc în contextul exigenţelor Uniunii Europene*, Institutul de Cercetări Juridice "Academician Andrei Radulescu", din cadrul Academei Romane, Sectiunea a II-a**:** "Drept constituţional şi drept public, 29 aprilie 2009
5. Adina, Pescaru-Băran, *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică,* Editura Aramis, Educaţia XXI, Bucureşti, 2004
6. Elisabeta Stanciulescu, *Sociologia educaţiei familiei*, Editura Polirom, Iaşi, 1998
7. Vl., Trebici, I., Hristache, *Demografia teritorială a României*, Editura Academiei, Bucureşti 1986

Procesele de inovare și convergența Românei cu Uniunea Europeană

Prof.univ.dr. Ion GLODEANU
Institutul de Sociologie al Academiei Române
glodeanu@insoc.ro

Abstract: *The article deals with an issue of great present interest, namely the issue of innovation as one of the main sources for development and increasing competitiveness. For our country, innovation is a factor of major importance for bridging the gap separating it from the developed countries of the EU. Based on studies and statistical data at the level of the EU states, the article points out that our country ranks among the last with respect to all the indicators of innovative performance. The article also emphasizes the economic development gap between our country and the other countries of the EU.*
The article presents several strategic alternatives which could lead to the reduction of the gap between our country and the developed countries of the EU. For each of the alternatives, the article sets out the advantages and disadvantages of applying one or the other of the proposed strategies, in order to be able to assess which of the variants is the best for the circumstances and the current situation of our country.

Key words: *Innovation, gap, competitiveness, strategy, alternatives, knowledge-based society, objectives*

1. Decalajul dezvoltării

Intrarea țării noastre în Uniunea Europeană impune realizarea unei noi gândiri şi acțiuni strategice, în scopul reducerii decalajului si de a asigura României o poziție competitivă pe piața unificată a Uniunii Europene şi pe piețele globalizate.

Din această perspectivă se impun câteva întebări:

1. se poate face o diagnoză a situației României față de cea a țărilor Uniunii Europene? Pe ce criterii se poate face această evaluare?
2. care este ținta strategică în raport cu care folosim criteriile de evaluare?
3. care este scopul strategic?

Intrarea României în Uniunea Europeană a creat un **cadru favorabil** dezvoltării țării noastre, dar implică şi **o serie de constrângeri** rezultate din principiile şi obiectivele Uniunii Europene obligatorii pentru toate statele membre.

Aceste constrângeri, sub forma unor *obligații şi interdicții,* impun o serie de măsuri de adecvare a politicilor României la cele ale Uniunii Europene. Cadrul favorabil rezultă chiar din aceste constrângeri, căci ele asigură un mediu propice unei colaborări şi competiții, pe **criteriile câştigător-câştigător,** şi nu pe cele ale concurenței învingător-învins.

Printre sursele principale ale creşterii competitivității Uniunii Europene pe piețele globalizate şi asigurarea unor condiții mai bune de viață, *Raportul Kok* enumeră

„promovarea hotărâtă a strategiilor economice în cadrul unui mediu de tipul câştigător-câştigător”[1].

Scopul strategic, se referă la ceea ce se doreşte a se obține în cazul în care obiectivele se vor realiza.

În acest sens, scopul strategiei nu poate fi altul decât realizarea unei stări sociale durabile care să asigure condiții tot mai bune de viață populației țării şi conservarea unui mediu natural şi social sănătos. Pe această intenționalitate, comună pe întreaga Uniune, s-a modificat chiar definirea competitivității, precizându-se scopul şi mijloacele sale: „Competitivitatea este capacitatea economiei de a asigura populației sale atât standarde de viață superioare şi în permanentă creştere, cât şi rate superioare de angajare pe baze durabile”[2].

Cum poate fi realizat un asemenea scop? La această întrebare ar trebui să vedem *ce criterii* se pot utiliza în evaluarea stării de fapt.

Prin Tratatul de la Maastricht, Uniunea Europeană a fixat **cinci criterii nominale de convergență şi un al şaselea privind legislația.**

Cele cinci criterii se refereau la inflație, rata nominală a dobânzii pe termen lung, cursul de schimb, deficitul bugetar şi datoria publică.

Este uşor de înțeles că aceste criterii privesc doar câteva aspecte ale problemei. Alte criterii sunt la fel de necesare, avându-se în vedere structurile pe ramuri economice, ponderea cercetării şi învățământului în structura populației ocupate, etc.

Analizând *multicriterial* poziția României, realizările şi minusurile existente între țara noastă şi celelalte țări Europene, se constată un decalaj care trebuie diminuat sauz redus.

Obiectul diagnozei, fixarea corectă a locului Uniunii Europene în economia globă şi a mijloacelor de evaluare, a permis specialiştilor Uniunii Europene să trateze cu atenție fixarea obiectivelor.

Analizând deficiențele apărute în realizarea strategiei, *Raportul Kok* a subliniat că obiectivele sale rămân în totalitate valabile. „Europa a construit un model specific, economic şi social, care a combinat productivitatea, coeziunea socială şi adeziunea crescândă față de mediul durabil. Strategia Lisabona, reaxată pe creştere şi angajare, oferă Europei un nou spațiu pentru acest model economic şi social”[3].

Raportul atrage atenția că „Strategia Lisabona nu reprezintă o încercare ca Europa să devină o copie a SUA – departe de aceasta. Lisabona reprezintă dorința de realizare a viziunii Europei privind ceea ce vrea să fie şi ceea ce vrea să mențină cu prioritate în domeniile competiției globale crescânde, al populației în vârstă şi al lărgirii. Ea exprimă larga ambiție pentru solidaritatea cu cei săraci, acum şi în viitor”[4]. Obiectivele UE fixate la întâlnirea de la Lisabona

---

[1] European Communities, *Facing the Challenge,* Report from the High Level Group chaired by Wim Kok, noiembrie 2004, Luxembourg, p. 18.

[2] Commission of the European Communities, *Industrial Policy in an Enlarged Europe*, COM (2002), 714 final, Brussels, 2002, p. 2.

[3] European Communities, *Facing the Challenge. The Lisbon Strategy for Growth and Employment*, Luxembourg, 2004, p. 7.

[4] *Ibidem*, p. 12.

se concentrează pe următoarele cinci obiective:

- societatea cunoaşterii;
- dezvoltarea pieţei interne;
- îmbunătăţirea climatului de afaceri;
- măsuri privind piaţa muncii;
- mediul durabil.

Fiecare ţară membră arată raportul, va trebui să se concentreze pe două-trei obiective din cele cinci, fiind dificil să le abordeze simultan.pe toate.

În fixarea obiectivelor sale, ţara noastră porneşte de la o analiză comparativă. Pe de o parte, se evidenţiază decalajul dintre România şi ţările avansate ale Uniunii, se pun în lumină domeniile acestui decalaj şi efectele sale asupra scopului urmărit, pe de altă parte, se precizează limitele şi greutăţile, oportunităţile pentru a concretiza mijloacele.

Decalajul dintre România şi nivelurile medii ale Uniunii Europene este greu de lichidat, chiar de redus. Acesta a fost pus în evidenţă şi de studiile elaborate de Uniunea Europeană.

Începând din 2001, Uniunea Europeană realizează anual un studiu evaluativ, prin care compară nivelurile la care au ajuns ţările membre din punctul de vedere al procesului de realizare a trecerii spre societatea condusă prin cunoaştere.

Începând din 2002, aceste cercetări au cuprins şi România.

În 2003, studiul grupează ţările analizate în patru categorii:

a) ţări „lidere" („moving ahead");
b) ţări care au performanţe bune, dar ritmul lor de dezvoltare nu ţine pasul cu cel al ţărilor de lideritate (sintagma „losing momentum" – „pierderea vitezei" – le caracterizează);
c) ţări care pot practica strategia de „ajungere din urmă" („catching up") a fruntaşilor;
d) ţări „care continuă să cadă" („falling further behind") şi care nu reuşesc să reducă rămânerea în urmă - în această grupă se află şi România-[1].

Studiile din 2003 şi 2004 continuă să plaseze România în ultima grupă. Cel din 2005[2] prezintă, de asemenea, o situaţie nefavorabilă României. Pe baza unui indice sintetic (=1), ţările cuprinse în cercetare sunt grupate în patru categorii:

a) lideri inovatori pe plan global (indicele între 0,76 şi 0,67);
b) performeri de nivel secund (între 0,63 şi 0,50);
c) ţări care urmează performerilor („follower contries", cu indicele între 0,36 şi 0,33);
d) ţări rămase în urmă" („lagging countries", cu indicele între 0,29 şi 0,11).

România se află tot în ultima grupă, pe ultimul loc, cu un indice de 0,11.

Studiul din 2007[3], plasa România pe penultimul loc (înaintea Turciei). Operaţionalizând conceptul de „performanţă inovativă" prin cinci dimensiuni, UE consideă că, fără a lua în calcul unele surprize, României „i-

[1] "European Innovation Scoreboard", în rev. *Cordis-focus*, nr. 19, decembrie 2002, p. 15.

[2] "Persistent Gap", în rev. *Euroabstracts*, 2006, nr. 2, p. 3.

[3] *European Innovation Scoreboard 2007*, februarie 2008, www.nordforsk.org/_img/european_innovation_scoreboard_2007.pdf.

ar trebui circa 20 de ani pentru a ajunge la media UE în domeniul inovării şi dezvoltării inovative”[1].

Pe cele cinci dimensiuni ale performanţei inovative, situaţia României era următoarea:

1. dimensiunea „promotorii inovaţiei” , locul 24, din 27 ;
2. dimensiunea „crearea cunoaşterii” – locul 27;
3. dimensiunea „inovaţie şi antreprenoriat” – locul 18 din 27;
4. dimensiunea „aplicări” – locul 23 din 27;
5. dimensiunea „proprietate intelectuală” – pe ultimul loc.

2. Lichidarea decalajului şi alternativele strategice

Necesitatea lichidării decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare economică ale României şi cele ale ţărilor dezvoltate este acceptată de toţi.

Ce înseamnă însă a lichida decalajele? Urmărim să realizăm asemănarea economiei noastre cu cea a ţărilor avansate în ceea ce priveşte atât aspectele structurale, cât şi cele de performanţă? Sau să concepem o dezvoltare alternativă, pe căi mai „scurte” şi obiective specifice, să promovăm un proces de dezvoltare pe căi şi prin modalităţi care să ne permită alternative, dar cu performanţe de nivel comparabil cu cele ale ţărilor dezvoltate? Astfel, lichidarea decalajului va avea ca ţintă realizarea unei economii competitive pe pieţele globalizate, dar plasând competiţia pe zone, produse, tipuri de consumatori etc. avantajoase alternativelor noastre acţionale.

Lichidarea decalajului poate fi proiectată pe ipoteza folosirii aceloraşi căi utilizate de ţările avansate de-a lungul istoriei lor sau se impun căi noi, adecvate situaţiei noastre, şi care ar putea fi ele?

În general, pentru România ca şi pentru ţările aflate în situaţii similare, se pot concepe o serie de căi alternative, cu aspectele lor pozitive sau negative, cu avantaje şi dezavantaje, oportunităţi şi riscuri.

Înainte de a trece la prospectarea alternativelor noastre, să amintim – element teoretic şi practic foarte important – că şi ţările actualmente dezvoltate nu au mers pe căi identice. Au existat, în evoluţia lor, o serie de aspecte fundamentale comune, care însă s-au îmbinat cu aspecte specifice care ocupau ponderi destul de importante.

Mai întâi, trebuie amintit faptul că procesul de trecere de la economia şi regimul social politic feudal pentru Europa Apuseană s-a desfăşurat pe o perioadă istorică de câteva sute de ani. Astăzi, tranziţia spre societatea condusă prin cunoaştere implică un stadiu avansat de dezvoltare industrială, despre care Alvin Toffler vorbeşte chiar de un nivel al supraindustrialismului, de un industrialism care a ajuns la limitele modelului său.

În al doilea rând, a existat o succesiune de etape, cu caracteristici specifice, cu actori sociali diferiţi, promotori ai schimbărilor, cu probleme umane particulare etc. Între aceste etape, despărţite uneori, prin perioade de „maturizare” de zeci şi zeci de ani, s-au realizat schimbări treptate, pe măsură ce se dezvoltau actorii sociali şi se constituiau condiţiile necesare.

[1] *Ibidem*, pp. 12-13.

. Pentru o bună parte a istoriei moderne, ceea ce a caracterizat guvernele din Europa şi America de Nord, deosebindu-le de cele din alte părţi ale lumii, nu a fost democraţia, ci liberalismul constituţional. «Modelul occidental» este simbolizat cel mai bine nu de plebiscitul maselor, ci de judecătorul imparţial”[1].

Procesul de creare a economiei capitaliste şi a evoluţiei sale a depins de contextele naţionale şi internaţionale ale vremii, de specificul economiei şi cu deosebire, de particularităţile culturale ale statelor. Max Weber a pus în evidenţă particularităţile formării capitalismului în ţările în care a predominat credinţa protestantă. Adam Smith a tratat evoluţia capitalismului din Anglia pe baza proceselor legate de diviziunea muncii şi de politicile economice ale statelor.

Succesiunea unor etape în evoluţia ţărilor occidentale s-a realizat neforţat, în intervale de timp generate de mersul „natural” al evenimentelor, astfel:

Renaşterea (1450-1600) a pregătit „ruptura” de etapa reproducerii tendinţelor, prin instituirea unei viziuni noi despre om şi societate, cu o serie de aspecte pozitive, dar şi unele negative[2].

Revoluţiile politice democrate (Anglia – 1642, Franţa – 1789, lanţul de revoluţii din 1848) au creat noul spaţiu politic al democraţiei liberale.

Revoluţia ştiinţifică (Newton – 1687) a creat ştiinţa modernă, dar aceasta a rămas izolată de tehnologie până spre a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Formarea instituţiilor moderne de învăţământ (Universitatea din Paris – 1160) a realizat începutul difuzării culturii în rândul unor păturI mai largi ale populaţiei avute, ele funcţionând însă izolat de cercetare şi întreprinderi.

Revoluţia industrială (1750-1790) a creat motorul cu abur şi epoca societăţilor industriale. Revoluţia industrială s-a realizat la început fără aportul ştiinţei epocii, noua tehnologie fiind rezultatul creaţiei unor oameni autodidacţi.

Tranziţia spre societatea condusă prin cunoaştere, începută relativ din anii 1950-1960 aduce o schimbare radicală în principiile de funcţionare a economiilor moderne.

Iată, pe scurt, succesiunea unor etape care prin realizarea şi cumularea efectelor lor stau la baza resurselor şi accesibilităţii la competitivitatea ţărilor avansate.

Astăzi, România ca şi alte ţări aflate în situaţii similare, trebuie să judece aceste etape şi să hotărască asupra modului în care le va trata.

Pentru a putea judeca *unitar* asupra politicilor – ca proces final – şi *diferenţiat* – ca proces vizând atitudinea practică faţă de fiecare etapă în parte –, se pot schiţa principalele probleme cu care ne confruntăm şi pe care strategiile de postaderare ar trebui să le ia în considerare şi să le găsească soluţii.

---

[1] Zakaria Fareed, “The Rise of Liberal Democracy”, în rev. *Foreign Affairs*, noiembrie-decembrie 1997.

[2] Instituirea unei rupturi între ştiinţă şi filosofie, pe de o parte, şi religie, pe de altă parte, a constituit fundamentul (de gândire) al unor comportamente lipsite de înţelegerea datoriei umane.

În primul rând, România ar trebui să rezolve **trei probleme** privind economia în ceea ce are ea esenţial: 1) finalizarea şi consolidarea proceselor de creare a unei economii capitaliste pe plan naţional; 2) lichidarea decalajelor economice rezultate din faptul că, la noi, ca şi în alte ţări, constituirea unei economii de tip industrial nu a fost dusă până la capăt, industria cunoscând un nivel de dezvoltare tehnologică inferior celor occidentale, menţinându-se puternice elemente preindustriale, 3) trecerea spre societatea condusă prin cunoaştere ca o cerinţă imperioasă, dar dificilă pentru noi în condiţiile în care societatea industrială nu a fost încă constituită pe ansamblul economiei, persistând puternice elemente preindustriale legate de ponderea mare a populaţiei rezidente la sate şi care lucrează în agricultură.

O primă problemă se referă la modalitatea în care aceste trei procese care s-au realizat separat, pe etape succesive, în ţările occidentale avansate, ar putea fi urmate în cadrul unui „flux unitar" de schimbare de tip *structural indusă,* adică dirijată de politicile statale pe baza unor proiecte dezirabile şi cu deosebire, accesibile.

O a doua problemă se referă la *schimbarea sistemului instituţional*. Actualul sistem este şi la noi rezultatul proceselor de modernizare, în care instituţiile sunt proiectate şi acţionează pe principiul unifuncţionalităţii: întreprinderea produce bunuri şi servicii, unităţile de cercetare produc cunoaştere, universităţile produc specialişti, corelarea dintre ele făcându-se greoi pe piaţă.

Noua societate condusă prin cunoaştere are un alt sistem instituţional specific. Pe baza analizei critice a actualei practici, Uniunea Europeană a elaborat un model dezirabil şi accesibil, în care:

1. unităţile de cercetare şi de învăţământ devin elementul central al sistemului;
2. instituţiile capătă caracterul unor organizaţii multifuncţionale;
3. relaţiile tind a evita fragmentarismul şi medierea pieţei, trecându-se la reţele eterogene de cooperare, clustere şi megaclustere verticale.

În ce măsură aceste transformări sunt accesibile României şi prin ce căi pot fi ele realizabile în proiectele noastre strategice?

O a treia problemă se referă la raportul IMM-urilor cu întreprinderile mari.

În trecut, sistemul organizaţional al întreprinderilor avea la bază întreprinderi mari, fără o legătură organică cu întreprinderile mici şi mijlocii.

Astăzi, evaluarea întreprinderilor mari se modifică pe măsură ce pieţele însele se schimbă sub acţiunea a doi factori corelaţi: creşterea puterii de cumpărare a populaţiei şi generarea cerinţelor de consum pe baza sistemelor diferenţiate ale stilurilor de viaţă[1].

Astfel, în UE-25, circa 99,7% din numărul întreprinderilor sunt de tipul IMM. Totuşi, în unele ţări domină, proporţional, întreprinderile mari (tabelul 1).

---

[1] Ion Glodeanu, Oscar Hoffman (coord.), C. Leovaridis, S. Raşeev, A. Nicolaescu, *Paradoxul instituţional. IMM şi dezvoltarea durabilă*, Editura Expert, Bucureşti, 2006.

Tabelul 1
Tipul dominant de întreprindere pe țări[1]
(sub aspectul clasei de mărime)

Țara	Tipul dominant	Țara	Tipul dominant
Austria	Micro	Luxemburg	IMM
Belgia	Micro	Olanda	IM
Danemarca	IMM	Portugalia	IMM
Finlanda	IM	Spania	Micro
Franța	Micro	Suedia	Micro
Germania	IM	Anglia	IM
Grecia	Micro	UE-15	Micro
Islanda	IMM	Islanda	IM
Italia	Micro	România	Micro

Nu este întâmplător faptul că IM sunt proporțional majoritare în unele țări dezvoltate economic (Finlanda, Germania, Olanda, Anglia, Islanda). Acestea sunt țări în care modelele de conducere pun preponderent accentul pe deciziile de „sus în jos", țări cu concepții religioase protestante. Franța, Italia, Spania sunt țări în care funcționează modele cu orientări mai puternice „de stânga", în care instituțiile statale joacă un rol mai mare.

Studiile făcute de G. Hofstede şi J. McCormick aduc o anumită înțelegere în acest domeniu.

[1] European Commission, *Observatory of European SME's*, nr. 7, 2003, p. 29 (IM = întreprinderi mari, Micro = până la 9 salariați, Mici = 10-49 de salariați, Mijlocii = 50-249 de salariați).

Aceeaşi problemă este tratată şi de alţi cercetători. Astfel, modelul francez[1] implică, printre altele:

1. rolul statului: intervenţionist, legitimitatea intervenţiei statului;
2. ideologia: importanţa statului în protecţia socială.

O explicaţie a preponderenţei IM în unele ţări se află şi în structura pe ramuri a economiilor unor state, căci într-o serie de tipuri de producţie, prin natura muncii, domină marile întreprinderi: extracţia de petrol şi gaze, minerit, rafinării, industria chimică, industria metalurgică, confecţionarea mobilei, industria auto, maşini electrice, transport aerian, poştă, telecomunicaţii, asigurări sociale, bănci etc.[2].

Ţările în care aceste ramuri au o pondere mai semnificativă pe economie vor avea şi o pondere mai mare a IM.

În elaborarea strategiei, ce soluţie să promoveze România? Este necesar a căuta, cu tot dinadinsul, să presăm tendinţa de a reduce numărul IM şi al salariaţilor din cadrul lor?

A patra problemă se referă la formarea antreprenorilor. Antreprenoriatul definit ca reprezentând managementul inovativ – adică acel management care practică inovaţia în mod sistematic, permanent, voit, cu succes, benefic – devine specific pentru societatea condusă prin cunoaştere

3. Alternative cu grade diferite de accesibilitate şi dezirabilitate

Pornim de la problemele pe care politicile de postaderare trebuie să le aibă în vedere şi să le caute o rezolvare cu costuri sociale cât mai reduse.

Aşadar, vom lua pe rând fiecare alternativă teoretic posibilă şi o vom cerceta pe o *grilă de criterii corelate,* vizând pe de o parte, gradul de accesibilitate şi pe de altă parte, cel de dezirabilitate. Combinând cele două perspective, vom putea vedea care alternativă are un grad mai ridicat de accesibilitate şi de dezirabilitate.

- **Alternativa „A": urmarea drumului parcurs de ţările avansate**.

Această alternativă a fost cu succes experimentată de ţările capitaliste avansate. Se pot compara căile diverse prin care unele ţări au abordat această alternativă. Experienţele pot fi evaluate din perspectiva prezentului, punând în lumină ceea ce a fost pozitiv şi merită a fi luat în considerare de noi, dar şi ceea ce a fost negativ: erori, neîmpliniri, efecte colaterale periculoase – R. Boudon le numea „efecte perverse".

Deşi, în ansamblu, drumul parcurs de ţările avansate le-a dus spre rezultate pozitive, nu înseamnă că nu au existat şi încercări nereuşite, revizuiri, părăsiri de acţiuni. *Nu tot ce este o componentă a unei practici bune poate fi acceptată şi benefică pentru viitor în orice context..*

---

[1] Janice McCormick, „Combler l'écart entre logique industrielle et logique humaine dans le management internationale", în vol. *Management Européen et International*, Paris, Editura Economică, 1993, p. 36.

[2] *Observatory of European SME's*, pp. 74-76.

Ipoteza teoretică a acestei alternative se află în teoria lui Rostow, a „stadiilor dezvoltării”.

Walt Whitman Rostow a analizat situația țărilor în curs de dezvoltare în termeni de „întârziere”. În lucrarea sa apărută în 1960[1], Rostow considera că țările în curs de dezvoltare au o serie de probleme socioeconomice specifice, asemănătoare celor pe care le-au avut şi le-au rezolvat țările dezvoltate.

După Rostow, dezvoltarea economică trece prin *cinci mari etape,* care se succed istoric, într-o *ordine unică şi necesară*:

1. societatea tradițională: predominarea sectorului agricol, viziunea fatalistă, rolul important al familiei, puterea aparține proprietarilor funciari;
2. crearea condițiilor prealabile decolării: dezvoltarea optimismului şi dinamismului, valorificarea investițiilor, a profitului şi a economiei;
3. „decolarea” („take-off”) sau „demarajul”, înlăturarea blocajelor care împiedică creşterea, investițiile ajung la peste 10% din venitul național, industriile noi devin motorul dezvoltării, agricultura se modernizează şi furnizează forță de muncă;
4. mersul spre maturitate: prelungeşte efectele decolării, progresul tehnic avansat;
5. societatea de consum de masă este cea la care ajung țările industrializate.

Țările în curs de dezvoltare vor trebui să urmeze aceste etape dacă vor să ajungă la nivelul celor dezvoltate.

Ipoteza de lucru a acestei alternative presupune ca țările în curs de dezvoltare, în limbaj mai nou, cele care urmăresc lichidarea decalajelor şi „ajungerea din urmă” sau lichidarea întârzierii, să urmeze, pas cu pas, aceleaşi etape pe care le-au parcurs țările avansate, inclusiv actuala trecere spre societatea condusă prin cunoaştere.

- **Avantaje**. Aparent, această alternativă ar prezenta cele mai multe avantaje, cum ar fi:
  1. se practică o strategie pe baza unei experiențe care s-a verificat favorabil, prin însăşi poziția de lideritate a țărilor care au conceput-o şi au aplicat-o;
  2. se asigură un „răgaz” de timp, prin abordarea „pas cu pas” a drumului parcurs, ceea ce ar permite pregătirea resurselor necesare fiecărei etape;
  3. s-ar putea realiza un consens mai mare din partea diferitelor forțe politice, prin argumentarea strategiei pe baza succesului anterior;
  4. se va cunoaşte din vreme etapa care urmează, resursele necesare, actorii care vor trebui sprijiniți etc. şi în consecință, se vor realiza strategii apte să fie înfăptuite;
  5. succesul acestei alternative este în general asigurat, cu condiția să se cunoască bine cum au procedat – la timpul lor – țările avansate şi să nu

[1] Walt Whitman Rostow, “The Take-off into Self-Sustained Growth”, în vol. *Social Change* (ed. A. Etzioni), Basic Books Inc., New York, 1964.

se comită greşeli în aplicarea celor cunoscute.

Conform lui Rostow, creşterea economică se realizează uşor dacă se întreprinde ceea ce este necesar. „Procesul creşterii economice poate fi în mod util abordat ca fiind centrat pe un interval de timp relativ scurt, de două sau trei decenii, când economia şi societatea se transformă în aşa fel încât creşterea economică devine apoi mai mult sau mai puţin automată. Vom numi decolare această transformare decisivă”[1].

La prima vedere, această alternativă ar trebui îmbrăţişată. Dar dezavantajele sunt foarte mari.

- **Dezavantaje**. Aplicarea acestei teorii nu ia în considerare o serie de aspecte esenţiale ale contextului concret în care se desfăşoară astăzi competiţia pe pieţele globalizate.

Globalizarea tot mai adâncă şi multicriterială duce la internaţionalizarea pieţelor naţionale, pătrunderea marilor competitori pe pieţele noastre proprii. Pentru a „înainta” în ritmul şi în succesiunea etapelor precum ţările avansate, nu poate fi omis un factor esenţial: caracterul limitat al resursei timp. Timpul este un factor esenţial al schimbării.

Alternativa discutată implică o ipoteză tacită[2], şi anume credinţa într-un „timp constant”, cu alte cuvinte intervalele de timp în care s-au petrecut etapele de dezvoltare ale ţărilor actualmente avansate pot fi aceleaşi acum, şi pentru ţările în curs de dezvoltare. Ipoteza nu ţine cont de faptul că timpul necesar unei etape de dezvoltare în trecut nu mai poate fi acelaşi cu cel pentru aceeaşi etapă în prezent sau viitor, deoarece „timpul social” este fundamental altul.

Ţările care experimentau dezvoltarea în perioada „capitalismului timpuriu”,erau relativ la acelaşi nivel, astfel încât competiţia se ducea pornindu-se de la condiţii egale.

Azi, timpul nu mai poate fi judecat pe aceleaşi intervale, căci ţările în curs de dezvoltare au un concurent mult mai puternic, care avansează mai rapid decât ele.

A urma „pas cu pas” drumul ţărilor avansate înseamnă a condamna ţările mai puţin dezvoltate să se confrunte permanent cu un competitor mai avansat, capabil de a veni pe pieţe, chiar cele ale ţărilor mai puţin dezvoltate, cu produse mai bune, mai ieftine, mai diferenţiate, mai apropiate de personalitatea clientului, de a aduce tehnologii mai moderne etc.

„Decalajul de timp” pune permanent ţările mai slab dezvoltate în condiţii de inferioritate.

A urma această alternativă ar însemna a urmări o utopie, practic foarte dăunătoare.

Oricât de rapid ar fi ritmul de dezvoltare al României, experienţa arată că ţările avansate au oportunităţi superioare de creştere. Chiar la un ritm proporţional mai mic, creşterea absolută este mai mare.

Un ritm de creştere de 5% pentru ţara noastră creează un plus de valoare adăugată cu mult mai mic ca cel produs de o creştere de 1-2% a unei ţări dezvoltate.

Având avantaje mari din punct de vedere abstract, judecată într-un context concret al actualităţii,

[1] W. Whitman Rostow, *op. cit.*, p. 275.

[2] “Ipotezele tacite” sunt ipotezele care nu sunt formulate explicit, dar care, exprimând un mod de gândire, determină o serie de judecăţi explicite.

alternativa aceasta este totalmente nerealizabilă şi nedezirabilă.

- **Alternativa „B" a „pieţelor duale".**

Teoria care susţine „dualismul" are ca o primă premisă analiza inegalităţilor în dezvoltarea statelor, pe baza sintagmei „subdezvoltării".

În acest sens, aşa cum arătase F. Perroux, subdezvoltarea este prezentată „sub forma a două sectoare, unul modern şi celălalt arhaic (...) de unde reiese că o creştere puternică aplicată într-un punct (...) nu se propagă în ansamblu (...) Ansamblul este compus din insulițe de creştere economică înconjurate de spaţii economice vide sau care stagnează"[1].

Cele două sectoare au ca „bază" două tipuri de pieţe ale muncii care coexistă, dar evoluează după „logici de funcţionare diferite"[2].

Ipoteza autonomiei celor două sectoare şi tipuri de piaţă stă la baza teoriei dezvoltării duale, conform căreia ţările subdezvoltate, care nu au condiţii şi resurse să lichideze rămânerea în urmă pe ansamblul economiei, ar trebui să adopte o strategie pe două planuri: să dezvolte un sector modern, de înaltă tehnologie şi productivitate, în care să se „absoarbă" forţa de muncă bine calificată, puţin numeroasă şi un sector mult mai larg al producţiei „tradiţionale", care să dea de lucru majorităţii populaţiei, puţin calificată, şi care ar fi condamnată la şomaj şi sărăcie dacă s-ar trece la o dezvoltare de tip modern pe ansamblul economiei.

Strategia are ca scop asigurarea unui loc de muncă pentru masa populaţiei, dar şi un efort de modernizare care să aducă în ţară o serie de produse obţinute prin relaţiile de export-import.

Strategia aceasta, adaptată României, ar presupune menţinerea unui sector cuprinzător al unei agriculturi de subzistenţă, care să ofere de lucru unei mase mari de ţărani, a unor activităţi „tradiţionale" de tip neagricol la sate şi a unui sector asemănător mai restrâns la oraşe, urmând ca pentru export să se dezvolte o serie de subramuri în care am avea experienţă, resurse, pieţe de desfacere.

Avantajele aparente, de scurtă durată, ar consta în reducerea şomajului în primele momente.

Dezavantajele sunt numeroase, structurale, de lungă durată, dar şi imediate.

Ipoteza „autonomiei" celor două sectoare se dovedeşte neconsistentă în actualele condiţii ale pieţelor globalizate. Sectorul „tradiţional" nu poate să se menţină izolat de ceea ce se petrece cu ansamblul economiei. Experienţa negativă pe care o constatăm chiar acum la noi în ţară ne arată că competiţia cu economiile dezvoltate ale ţărilor fruntaşe, dar şi a altora care promovează dezvoltarea, se desfăşoară în tot mai mare măsură chiar pe pieţele noastre interne.

„Internaţionalizarea pieţelor naţionale" – ca un aspect al transformării economiilor naţionale în „regiuni ale economiei globale" (R. Reich) – generează o tot mai profundă interconectare, atât a economiilor

[1] A. Gélédan, J. Brémond, *Dicţionar economic şi social*, Bucureşti, Editura Expert, 1995, p. 375.

[2] *Ibidem*, p. 975.

naționale, cât şi a diferitelor sectoare ale unei economii naționale între ele şi cu economia mondială. În consecință, de exemplu, producția agricolă din România, în măsura în care a rămas „tradițională”, nu face față concurenței cu produsele altor economii naționale. Acest fapt, la rândul său, generează import de produse agroalimentare, chiar pentru produse pe care le realizăm şi noi, ducând în multe cazuri la îndepărtarea de pe piețele noastre a produselor şi producătorilor români. Sectorul „tradițional” al agriculturii nu este autonom, nu poate fi protejat, nu poate coexista alături de cel modern într-o strategie duală.

Urmărind a asigura un loc de muncă pentru populația mai săracă şi mai puțin calificată, strategia dezvoltării duale duce la adâncirea subdezvoltării şi la creşterea şomajului.

- **Alternativa „C”, a „arderii etapelor”,** are la bază principiile „alternativei A”.

Țările aflate în „urma” celor avansate trebuie să urmeze, în ceea ce este esențial, aceleaşi etape ca acelea pe care doresc „să le ajungă din urmă”, dar să „sară” peste unele etape, „să comprime” mai multe etape într-una singură. Prin această „scurtare a drumului”, vor putea să se dezvolte cu rezultate asemănătoare celor cu un ritm mai rapid de avansare.

În mod concret, cei care încearcă această strategie folosesc câteva principii din managementul strategic:

1. transformarea dezavantajelor în avantaje;
2. folosind experiența liderilor, se va evita acțiunile care s-au dovedit inutile;
3. folosind experiența liderilor, se vor adopta hotărârile lor finale, omițând etapele de căutări.

Aplicând aceste principii, se consideră că drumul se scurtează şi poate fi parcurs mai repede cu viteze mai reduse decât „drumul lung” care implică toate căutările, erorile, revenirile etc.

Strategia aceasta face o omisiune esențială, concentrându-se asupra timpului necesar țărilor rămase în urmă de a parcurge drumul mai lung pe care au mers liderii. Dar liderii nu „stau pe loc”, ei continuă să avanseze în ritm mai rapid chiar din punctul pe care vor să-l atingă țările rămase în urmă.

Liderii au performanțe mai mari în domeniile de bază ale generării vitezei: cercetarea-dezvoltarea, inovarea, productivitatea, valoarea adăugată etc.

Nu numai că țările în competiție cu liderii nu reuşesc să aibă performanțe mai mari, dar „ritmul” ascunde o „masă” mai mare de munci de realizat.

Avantajele strategiei ar fi importante DACĂ presupozițiile sale ar fi realiste, realizabile.

Transformarea dezavantajelor în avantaje este posibilă în anumite cazuri şi are, într-adevăr, efecte benefice. De exemplu, prin trecerea industriilor bunurilor de consum individual de la producția de masă, bazată pe productivitatea maşinii, spre producția personalizată, bazată pe munca manuală, superior calificată, ajutată de computer, s-ar putea ca industriile noastre mai slab utilate pentru competiția pe bază de

tehnologie să aibă unele ascendente în noua competiție bazată pe măiestria omului.

Dar, şi în acest caz, se impun:

1. măsuri de înzestrare cu tehnologiile informației;
2. o recalificare a forței de muncă, obişnuită acum să lucreze doar pe câteva operații ale ansamblului diviziunii muncii;
3. un management de tip nou;
4. pătrunderea pe piețele de desfacere cu aceste produse.

Experiența ne arată că aceste condiții, aparent simple, nu se pot realiza uşor şi pe scară largă din diferite cauze, printre care greutatea de a cuceri piețe dominate de producători de mare prestigiu. La vremea sa, Japonia a practicat strategia, cu bune rezultate, în cazul calculatoarelor „de buzunar", dar acest fapt a implicat eforturi deosebite şi o disciplină a muncii tipic japoneză.

Dezavantajele rezultă tocmai din nerealismul ipotezei. Drumul nu se poate scurta dacă folosim aceleaşi criterii de etapizare, de fixare a obiectivelor ca cele ale liderilor.

- **Alternativa „D"– „alternativele în fixarea drumului însuşi".**

Putem lichida decalajele dacă vom schimba radical modul de a formula problema sau, cum se exprima C. Noica, „dacă mutăm problema din loc". În acest caz, vom pune în alți termeni întrebarea: care ar trebui să fie obiectivele concrete, particulare, pentru a putea ajunge *la acelaşi nivel de competitivitate, dar prin alte ramuri economice*?

Mai exact, nu putem urmări mai întâi să „epuizăm" modelul industrial, dezvoltând industriile de tip mecanic, şi doar după aceea să începem trecerea spre societatea condusă prin cunoaştere.

Nu există o altă alternativă la societatea condusă prin cunoaştere, dar există alternative în cadrul societății conduse prin cunoaştere.

Țările occidentale avansate trec la societatea condusă prin cunoaştere în condițiile în care modelul industrial şi-a epuizat valențele sale, realizând o economie condusă prin cunoaştere cu o industrie puternică.

Noi vom putea sau ar trebui să realizăm o economie condusă prin cunoaştere cu o industrie modernă, informatizată, dar dezvoltată pe mai puține ramuri şi subramuri în care am putea fi competitivi şi în plus, îmbinând structurile industriale şi ale serviciilor cu o dezvoltare mai extinsă a agriculturii modernizate, ecologice, cu o populație ocupată în acest domeniu mai numeroasă față de cea din Anglia ori Germania şi cu un turism multifuncțional. Elemente ale acestei strategii sunt prezente cu bune performanțe în unele țări aflate la un nivel de dezvoltare generală superior țării noastre.

Programul Național de Reforme. Strategia Lisabona 2006, elaborat de Ministerul Integrării Europene, stabileşte un număr de 14 priorități, structurate pe trei obiective.

Obiectivul 1. Nivelul macroeconomic: stabilitatea economică şi sustenabilitatea finanțelor publice. Priorități:

1. Stabilitatea macroeconomică.
2. Sustenabilitatea finanțelor publice.
3. Reformarea sistemului de asigurări sociale şi de asigurări de sănătate.

4. Creşterea calităţii serviciilor publice şi a eficienţei administraţiei.
5. Asigurarea unei balanţe energetice echilibrate.

Obiectivul 2. Nivelul microeconomic: îmbunătăţirea competitivităţii şi productivităţii economice. Priorităţi:

1. Cunoaştere şi inovare.
2. Tehnologia informaţiilor şi a comunicării.
3. Promovarea antreprenoriatului.
4. Dezvoltarea reţelei de transport.
5. Îmbunătăţirea funcţionării pieţei interne.
6. Gestiunea durabilă a resurselor regenerabile şi neregenerabile.

Obiectivul 3. Priorităţi în domeniul ocupării: calitatea ocupării pentru toate categoriile de vârstă.

1. Flexibilitatea şi securitatea pe piaţa forţei de muncă.
2. Îmbunătăţirea accesului pe piaţa muncii.
3. Competitivitate pe piaţa muncii.

La aceste obiective şi priorităţi s-ar adăuga cele referitoare la agricultură şi sat, turism, cercetare-dezvoltare-inovare.

În cadrul priorităţilor menţionate se înscrie şi găsirea unui răspuns legat de raportul dintre IMM-uri şi marile întreprinderi.

Credem că, în alternativa a patra, soluţia ar putea fi: un procent mai mare de 0,3% întreprinderi mari, respectiv un procent mai mic de 99,7% IMM-uri. Raportul ar putea fi de 5-8% întreprinderi mari. Aceasta, pentru că doar întreprinderile mari pot asigura o legătură necesară între cercetare-inovare şi aplicarea rezultatelor în întreprinderi. Promovarea cu tot dinadinsul a reducerii numărului şi dimensiunilor IM este eronată chiar şi în viziunea Uniunii Europene. La dimensiunile economiei noastre, un procent de cel puţin 5-8% din numărul total al întreprinderilor mari ar putea fi „motorul" inovării, al transferului către IMM-uri, al legăturii cu cercetarea şi învăţământul. Întreprinderile mici şi mijlocii vor putea prelua inovaţiile, vor asigura difuzarea lor pe ansamblul economiei, unele vor putea să devină IMM-uri de tip „high-tech", să creeze cunoaştere.

În cadrul „alternativei D" pe care ne-am putea-o însuşi, procesele de schimbare a structurilor socioeconomice ale capitalismului se realizează prin mecanisme de „ruptură", adică au la bază „frângerea tendinţelor"; vechile tendinţe specifice reproducerii structurilor existente încetează a mai persista şi apar noi tendinţe care devin predominante.

„Dezvoltarea prin procese de ruptură" este proprie schimbărilor sociale şi în cazul trecerii spre economia condusă prin cunoaştere.

Noua societate şi economie schimbă radical mecanismele inovării şi „aliniamentul" actorilor sociali ai dezvoltării, impunând o nouă viziune tocmai pentru a putea promova în cunoştinţă de cauză asemenea mutaţii practice. Noua viziune nu se formează spontan, ca o simplă generalizare a practicilor economice, ci impune un **proiect opţional**, constant, pe baza unor analize pe criterii de accesibilitate şi dezirabilitate. O asemenea analiză în construcţia proiectului nostru strategic este de dorit.

Orice nouă fază a capitalismului a fost generată de actori sociali specifici care au pus în „acțiune” resurse şi mijloace particulare. Epoca industrială, declanşată prin „revoluția industrială” a fost susținută de investitorii industriaşi, de inventatorii autodidacți şi de muncitorii de execuție.

Între cei doi poli ai societății, muncitorii şi capitaliştii, s-a dezvoltat o largă şi importantă „clasă de mijloc”, infirmându-se teza lui Marx asupra „polarizării” sociale.

Societatea condusă prin cunoaştere pune în evidență alți actori sociali capabili să o proiecteze şi să o realizeze.

4. Noii actori ai schimbării

Trebuie să subliniem un fapt esențial: în istoria civilizațiilor au existat diverse epoci caracterizate prin resursele materiale de bază folosite (epoca pietrei, a pietrei şlefuite, a bronzului, a fierului etc.) sau prin cele energetice (epoca energiilor animale, mecanice, a electricității, atomice etc.). Factorul activ, care a **determinat** trecerea de la o epocă la alta, nu a fost resursa, ci noii actori care au creat-o şi promovat-o.

Astfel, revoluția industrială a fost generată de noii actori sociali, promotori ai marii industrii, deşi resursa folosită (cunoaşterea) fusese creată încă din antichitate. „Cunoştințele şi realizările din domeniul mecanicii, obținute în perioada elenistă, au fost prin ele însele cu totul suficiente pentru a putea produce principalele mecanisme care au dat naştere revoluției industriale, dar dezvoltarea mecanicii eleniste s-a oprit curând”[1]. Dacă aceste cunoştințe n-au generat revoluția industrială, faptul se datorează lipsei actorilor sociali interesați şi capabili în a realiza transferul spre o nouă industrie.

Trecerea spre societatea condusă prin cunoaştere nu poate fi explicată prin apelul la resurse, ci la actori. Şi societățile de tip industrial au avut o „elită intelectuală” care a produs cunoaştere: în a doua jumătate a secolului al XIX-lea apar primele ramuri industriale bazate direct pe ştiință. Şi „managerii profesionişti” apar la începutul secolului nostru.

Dacă termenul sau „metafora” „societății conduse prin cunoaştere” are o legitimare, aceasta trebuie căutată nu în zona resurselor, ci a actorilor sociali. Pe fundalul liberei concurențe specifice unei economii capitaliste de piață maturizate, grupurile sociale ale cunoaşterii, noua „clasă a cunoaşterii”[2], „clasa specialiştilor”[3], noile „elite tehnice”, „noua elită”[4], devin tot mai importante în asigurarea competitivității prin inovare pe baza cunoaşterii.

Noii actori au generat nu numai creşterea rolului cunoaşterii, ci şi – foarte important – schimbarea naturii cunoaşterii: ei au dezvoltat cunoaştere-rea, determinând „centralitatea cunoaşterii teoretice – primatul teoriei față de empirism – şi codificarea cunoaşterii în sisteme abstracte de simboluri care, în orice sistem

---

[1] J.D. Bernal, *Ştiința în istoria societății*, Editura Politică, Bucureşti, 1964, p. 159.

[2] Daniel Bell, *op. cit.*, p. 221.

[3] *Ibidem*, p. 238.

[4] *Ibidem*, p. 487.

axiomatic, poate fi folosit pentru a clarifica multe arii ale experienței, diferite şi variate”[1]. Actorii sociali au schimbat caracterul cunoaşterii, permițând generarea de algoritmi şi, prin aceasta, au inventat o nouă tehnologie, o „tehnologie intelectuală”. Astfel „o tehnologie intelectuală este un substitut al algoritmului în locul judecăților intuitive. Aceşti algoritmi pot fi introduşi într-o maşină automată, într-un program de computer, un set de instrucțiuni bazat pe unele formule statistice sau matematice”[2].

Aşadar:

Noua clasă a cunoaşterii a generat o schimbare în natura cunoaşterii, care a permis elaborarea de algoritmi şi prin acestea, noua tehnologie intelectuală. Aşa s-a instituit rolul nou al intelectualității.

Competiția a dus spre accesul tot mai relevant al intelectualității în diferitele sectoare ale societății şi prin aceasta, „la expansiunea noii intelectualități”[3].

Societatea condusă prin cunoaştere este rezultatul acțiunii noilor actori care au pus cunoaşterea la baza schimbării. Descifrarea metaforei „**societatea condusă prin cunoaştere**” este de găsit în domeniul actorilor, rolul conducător al noilor elite, în sensul de generare a direcției schimbării, care implică fundamentarea proceselor de decizie pe participarea directă a noilor actori, nu simplist pe cunoaştere.

Iată de ce a promova noua economie implică a stimula, a ajuta această nouă clasă să joace rolul său social, aşa cum promovarea societății industriale cerea stimularea liberei dezvoltări a promotorilor săi.

Complementar noii tendințe exprimate de creşterea numerică şi în special, a rolului noii clase a cunoaşterii, se desfăşoară şi o altă tendință majoră: decuplarea crescândă a proceselor tehnologice de procesele de muncă în cazul muncilor fizice, în prima etapă, apoi de activitățile ce pun în funcțiune abilitățile intelectuale rutiniere: de birou, gestiune, comerț etc.

Spre deosebire de **tehnologiile mecanice** care funcționează dirijate de om, tehnologiile inteligente transferă programul „din capul omului” în maşini, făcând ca acestea să funcționeze automat, omul doar supraveghindu-le.

În consecință, numărul muncitorilor manuali scade treptat, crescând exponențial cel al profesiilor intelectuale.

Chiar în cazul trecerii la managementul personalizat care readuce în prim plan munca manuală, superior calificată, asistată de mijloacele computerizate, scăderea numărului muncitorilor şi creşterea celui al profesiilor intelectuale caracterizează trecerea spre noua economie condusă prin cunoaştere. Acest proces este un element component esențial al „rupturii” în viziunea despre economie, părăsindu-se modelul „clasic” al economiei de tip industrial, caracterizat prin cele două clase principale, muncitori-capitalişti şi o clasă mijlocie tot mai numeroasă.

---

[1] *Ibidem*, p. 362 (“Resursa principală a societății postindustriale este personalul său ştiințific”, *ibidem*, p. 221).

[2] *Ibidem*, pp. 28-30.

[3] *Ibidem*, p. 15.

Trebuie să ne obişnuim cu viziunea unei economii care are ca protagonişti principali grupuri diferite ale elitelor cunoaşterii, inclusiv ale celor care investesc bani şi conduc prin medierea antreprenorilor profesionişti şi/sau prin participarea lor directă, în măsura în care sunt profesionişti ai afacerilor nu doar deținători de capital. Aceşti noi actori sociali se pot dezvolta şi spontan, dar procesul ar fi mai dificil şi îndelungat. Apare **noul rol al statului** – ca exponent al intereselor generale ale societății – de a interveni activ în susținerea, motivarea, ajutorarea acestor noi actori potențiali.

Care sunt aceşti actori?[1]

Ei sunt „noile elite" ale societății. De ce vorbim de **elite**?

Societățile conduse prin cunoaştere sunt generate de:

- **Elitele intelectuale**. Ne referim, în primul rând, la profesioniştii din învățământ, cercetare-inovare-dezvoltare, inventatorii, creatorii de programe, personalul ocupat cu strângerea, prelucrarea, difuzarea informației etc. Alături de aceştia, se cuvine a menționa intelectualitatea „din afara" cunoaşterii ştiințifico-tehnologice, şi anume cea din sfera artei, moralei, dreptului, religiei etc., care întregeşte gama valorilor unei culturi.
- **Elitele antreprenoriale**, managerii inovativi, cei care practică inovarea conştient, voit, permanent, sistematic şi cu succes (P. Drucker) şi care dau proceselor organizaționale un caracter dirijat prin cunoaştere de către cei care produc, prelucrează, difuzează, folosesc cunoaşterea şi inovarea prin cunoaştere, iar aceştia sunt recrutați din straturile cele mai pregătite, creatoare şi inovatoare. Societățile de tip industrial au fost generate de „actori de masă", investitori adesea fără studii de specialitate, practicanți ai tehnologiilor, muncitori de execuție. „Elitele intelectuale" lucrau „din afara economiei", jucând un rol doar prin medierea industriei. Actorii societății conduse prin cunoaştere sunt recrutați din „vârfurile" meritocrației (D. Bell).
- **Noile elite ale muncitorilor industriali** – posesori ai unor înalte calificări, punând preponderent în valoare aptitudinile lor intelectuale față de cele fizice.
- **Noile elite sindicale**, promotoare ale unei noi mentalități, ale „jocului cu sumă pozitivă", ale parteneriatului public-privat-sindicate.
- **Noile elite guvernamentale,** promotoare ale „noului liberalism intervenționist", care părăsesc politicile de „laissez-faire", trecând la un liberalism în care statul intră şi el ca

[1] Oscar Hoffman, Ion Glodeanu, *Cunoaşterea – noua resursă a puterii*, Editura Intact, Bucureşti, 2006, pp. 53-55; Oscar Hoffman, Ion Glodeanu, *De la mediocrație la meritocrație – societatea cunoaşterii şi noile elite*, Editura Expert, Bucureşti, 2007.

partener, alături de patronat şi sindicate.

- **Noile elite ale societăţii civile,** exponente ale acelor grupuri care se angajează în promovarea „liberalismului intervenţionist”, alături de elitele guvernamentale.

Crearea unor noi mecanisme ale schimbării prin acţiunea prioritară a acestor „elite” presupune şi o nouă viziune asupra sectoarelor economiei şi a rolului lor.

În societăţile de tip industrial, rolul preponderent al „actorilor de masă” din industrie făcea ca majoritatea populaţiei ocupate să se afle concentrată în sectorul II al industriei. În societatea condusă prin cunoaştere, majoritatea populaţiei ocupate se va afla concentrată în sectorul informatic (universităţi, unităţi de cercetare, activităţi antreprenoriale, recoltarea, difuzarea şi folosirea informaţiei, comunicare etc.) şi subsectorul „b” al industriei, producătoare a „tehnologiilor inteligente” (D. Bell)[1].

Noua viziune marchează „ruptura” prin mutarea preocupărilor spre noii actori şi noile sectoare prioritare ale economiei.

Credem că societatea condusă prin cunoaştere trebuie proiectată pe criteriul adecvării sale la ceea ce are ea esenţial-specific: a) promovarea sa de către noii actori; b) asigurarea rolului strategic prioritar al învăţământului, cercetării-inovării-dezvoltării; c) găsirea „nişei” în economia globalizată de competitivitate.

De asemenea, noua economie poate fi realizată şi cu o agricultură ce menţine un procent mai mare din populaţia ocupată, **cu condiţia** ca şi ea să se restructureze pe „axul” noii economii conduse prin cunoaştere: biotehnologiile, ecotehnologiile, agricultura ecologică etc. În orice caz, ar trebui să se ia în considerare, în diferitele variante ale structurii economico-ocupaţionale, faptul că această structură are ca „ax” principal actorii noi ai producerii, prelucrării, difuzării şi utilizării cunoaşterii.

„Producţia materială” rămâne o componentă de bază a noii economii. Omul trebuie să mănânce, să se îmbrace, să locuiască, să se deplaseze, să producă bunuri şi servicii, iar acestea se realizează printr-o producţie care implică „o nouă structură care poate fi descrisă ca «producţie inovativă» bazată pe cunoaştere şi capital”[2].

Noua economie va face şi din industrie o aplicare a cunoaşterii, transformând esenţial structura ocupaţională a întreprinderilor mari

[1] D. Bell a propus o nouă sectorizare a economiei: **sectorul I** (cel clasic, al exploatării directe a resurselor naturale: agricultura, silvicultura, pescuitul, mineritul etc.); **sectorul II** (industria) este subîmpărţit în două: *subsectorul “a”* (cel tradiţional, al industriilor de până acum) şi *subsectorul “b”* (subsectorul informatic al economiei), alcătuit din industriile electronice, de automatizare şi robotizare, calculatoare etc.; **sectorul III** (serviciile economice: transport, comerţ etc.); **sectorul IV** (serviciile sociale: băncile, sănătatea, loisir-ul etc.); **sectorul V** (serviciile informatice: învăţământul, cercetarea-inovarea, managementul, culegerea de date etc.) (Daniel Bell, *op. cit.*, pp. 14-15).

[2] European Commission, *Manufuture. A Vision for 2020*, Belgia, 2004, p. 13.

competitive şi „actorii cunoaşterii”, în elementul principal al resurselor umane. „Transformarea industriei este o necesitate. Pentru a face faţă competitivităţii, provocărilor privind mediile şi aspectele sociale, un efort concertat va fi necesar pentru a transforma industria spre una de tip intensiv-cognitiv, cu un sector inovativ capabil să atingă şi să menţină lideritatea tehnologică şi de producţie pe piaţa globală”[1]. Este posibilă o economie condusă prin cunoaştere cu o **structură industrial-agrară** şi de mare competitivitate pe pieţele globalizate?

Punându-şi asemenea obiectiv strategic de perspectivă, România poate să valorizeze aspectele specifice economiei ţării, asigurând o postaderare competitivă şi benefică, şi să reducă decalajul care o desparte de ţările avansate.

După părerea noastră, putem spune că politicile actuale subapreciază rolul determinant al „clasei cunoaşterii”, al „clasei specialiştilor”.

Bibliografie selectivă:

1. *2006 Global Innovation Scoreboard* (GIS), Report, “European Trend Chart on Innovation”, decembrie 2006.
2. *Anuarul statistic al României*, 2008.
3. Bell, Daniel, *The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting*, Basic Books Inc. Publisher, New York, 1973.
4. Bernal, J.D., *Ştiinţa în istoria societăţii*, Editura Politică, Bucureşti, 1964, p. 159.
5. Burnham, James, *The Managerial Revolution*, N.Y., 1991.
6. Chandler, A., *The Visible Hand, The Managerial Revolution in American Business*, Harvard University Press Cambridge, 1977.
7. Commission of the European Communities, *Industrial Policy in an Enlarged Europe*, COM (2002), 714 final, Brussels, 2002.
8. European Commission, Joint Research Center, *Knowledge and Learning. Towards a Learning Europe*, Seville, Spain, 1999.
9. European Commission, *Manufuture. A Vision for 2020*, Belgia, 2004.
10. European Commission, *Observatory of European SME’s*, nr. 7, 2003.
11. European Communities, “Helping Companies Reinvent Themselves”, în rev. *Euroabstracts*, Brussels, 2003, nr. 4.
12. European Communities, “Structure and Performance of the Bussines Economy in Bulgaria and in Romania”, în rev. *Statistics in Focus*, 2007.
13. European Communities, *Facing the Challenge,* Report from the High Level Group chaired by Wim Kok, noiembrie 2004, Luxembourg.
14. European Communities, *Facing the Challenge. The Lisbon Strategy for Growth and Employment*, Luxembourg, 2004.
15. “European Innovation Scoreboard”, în rev. *Cordis-focus*, nr. 19, decembrie 2002.
16. *European Innovation Scoreboard 2007*, februarie 2008, www.nordforsk.org/

[1] *Ibidem*, p. 5.

img/european_innovation_scoreboard_2007.pdf.
17. Fareed, Zakaria, "The Rise of Liberal Democracy", în rev. *Foreign Affairs*, noiembrie-decembrie 1997.
18. Fukuyama, Francis, *Trust*, New York, The Free Press, 1995.
19. Gélédan, A., Brémond, J., *Dicționar economic şi social*, Bucureşti, Editura Expert, 1995.
20. Glodeanu, Ion, Hoffman, Oscar (coord.), Leovaridis, C., Raşeev, S., Nicolaescu A., *Paradoxul instituțional. IMM şi dezvoltarea durabilă*, Editura Expert, Bucureşti, 2006.
21. Guvernul României, Ministerul Integrării Europene, *Programul Național de Reforme. Strategia Lisabona 2006*, 12.09.2006, anexa 1.
22. Hislop, Donald, *Knowledge Management in Organization*, Oxford University Press, N.Y., 2005.
23. Hoffman, Oscar, Glodeanu, Ion, *Cunoaşterea – noua resursă a puterii*, Editura Intact, Bucureşti, 2006.
24. Hoffman, Oscar, Glodeanu, Ion, *Cunoaşterea, noua resursă a puterii*, Editura Intact, Bucureşti, 2006, capitolul 9.
25. Hoffman, Oscar, Glodeanu, Ion, *Cunoaşterea, noua resursă a puterii*, capitolul 9.
26. Hoffman, Oscar, Glodeanu, Ion, *De la mediocrație la meritocrație – societatea cunoaşterii şi noile elite*, Editura Expert, Bucureşti, 2007.
27. Hofstede, Geert, *Managementul structurilor multiculturale*, Bucureşti, Editura Economică, 1996.
28. "Inviting Cinderella to the Innovation Ball", în rev. *Innovation and Technology Transfer*, 2004, nr. 4.
29. Macmillan, Hugh, Tampoe, Mahen, *Strategic Management*, Oxford University Press, Inc., N.Y., 2000.
30. McCormick, Janice, „Combler l'écart entre logique industrielle et logique humaine dans le management internationale", în vol. *Management Européen et International*, Paris, Editura Economică, 1993.
31. Nonaka, Ijikiro, *A Dynamic Theory of Organizational Knowledge Creation*.
32. *Observatory of European SME's*.
33. "Persistent Gap", în rev. *Euroabstracts*, 2006.
34. *Programul Național de Reforme. Strategia Lisabona 2006*.
35. "Reassessing Research Funding", în rev. *Innovation and Technology Transfer*, 2002, nr. 3.
36. Rifkin, J., *The End of Work*, Penguin, London, 2000.
37. "Scientists at the Frontiers", în rev. *Euroabstracts*, 2005, nr. 4.
38. Taylor, F.W., *The Principles of Scientific Management*, N.Y., Harper, 1911.
39. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1993.
40. Whitman Rostow, Walt, "The Take-off into Self-Sustained Growth", în vol. *Social Change* (ed. A. Etzioni), Basic Books Inc., New York, 1964.

Perspectivă comparativă asupra metodelor de dezvoltare comunitară utilizate în zonele rurale de preoţii din România şi Norvegia

Conf. univ. dr. Eugenia UDANGIU
Lect. univ. drd. Diana RĂDUŢ
Universitatea din Craiova
eudangiu@yahoo.com, ianacasiana@yahoo.com

Abstract: *Lucrarea de faţă îşi propune să prezinte, într-o manieră comparativă, percepţia preoţilor din câteva localităţi rurale aflate în sudul României şi Norvegiei, cu privire la dezvoltarea comunitară a zonelor lor de rezidenţă, în ansamblul contextului social, economic şi politic actual. De asemenea, am încercat să determinăm metodele utilizate de actorii sociali precum şi nevoile lor de autodezvoltare.*

Cuvinte cheie: *dezvoltare comunitară, perspectivă comparativă, nevoi de autodezvoltare*

1. Introducere

După aproape 50 de ani de colonizare ideologică şi nu numai, statele Estului european încearcă să-şi refacă „ţesătura" socială, bazându-se pe experienţa lor istorică precum şi pe modelele mai mult sau mai puţin convergente ale Vestului. Dezvoltarea tehnologică occidentală, mai mult decât cea ştiinţifică, a fost cea care a alimentat mitul „progresului" în general şi chiar a stat la baza progresului material al societăţii. La rândul său, bunăstarea materială asociată cu valorile creştine laicizate, au dat naştere statelor asistenţiale sau ale „bunăstării" (welfare states). Cum se întâmplă însă adesea cu deciziile bazate doar pe calcul raţional, „ingineria socială" practicată cu bune intenţii de statul savant, a început să-şi arate efectele perverse, efecte neintenţionate şi uneori destul de greu de anticipat. Astfel, departe de a se fi ajuns la „reţete" valabile în orice context, construirea şi re – construirea solidarităţii sociale este un proces mereu în desfăşurare, un „drum care se construieşte mergând". Confruntate cu fenomenul globalizării, statele Europei Unite trebuie să găsească un cadru general comun de acţiune, cadru suficient de flexibil încât să permită în acelaşi timp şi valorificarea experienţelor particulare ale fiecărei ţări.

2. Statul bunăstării: parte a soluţiei sau parte a problemei?

Sentimentul de apartenenţă la o societate de tip democratic este pe deplin constituit dacă se bazează pe patru dimensiuni: *integrarea civică*, care presupune exercitarea fără discriminare a drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti precum şi asumarea responsabilităţilor ce decurg din aceste drepturi; *integrarea economică*, care presupune a fi activ pe piaţa muncii; *integrarea socială*, care presupune a avea acces nediscriminatoriu la serviciile sociale furnizate de stat; *integrarea interpersonală* care presupune apartenenţa la reţelele interpersonale (familie, grup de prieteni, vecinătăţi, grupuri parohiale etc.) ce au menirea de a consolida identitatea socială şi de a oferi cadrul de manifestare a tuturor celorlalte dimensiuni şi nevoi specifice.(Preda, 2005)

Deşi poate părea cel puţin hazardat a discuta în România zilelor

noastre despre problemele generate de modelul social numit *welfare state*, realitatea ne confruntă cu următorul paradox: fără a dispune (încă?) de resursele de bunăstare care au permis funcționarea acestui model, statul român a adoptat modalitățile de intervenție socială caracteristice şi, odată cu ele, şi problemele care rezultă de aici.

Fie că se baza pe un sistem de asistență universalist, pe unul care avea ca țintă testarea mijloacelor sau pe o combinație a celor două, criza statului asistențial s-a declanşat în anii 70, odată cu criza petrolului şi de atunci dezbaterile în privința eficacității şi eficienței sale sunt permanent în discuție. Analiza sociologică şi economică a pus în lumină cel puțin două probleme majore (Zamfir, 1995):

- sistemul de asistență de tip universalist îşi datorează ineficiența erorii (asumate) de supraincludere (a se vedea de exemplu cazul alocației pentru copii pe care o primesc şi cei săraci şi cei care nu au câtuşi de puțin nevoie de ea);
- sistemul bazat pe testarea mijloacelor este şi el ineficient, dar din alte motive; predominantă aici este eroarea de excluziune cauzată la rândul ei de erorile administrative de sistem sau de persoanele care nu-şi solicită drepturile din lipsă de informație, de teama marginalizării sau/şi stigmatizării sociale.

De asemenea, costurile pentru extinderea rețelei birocratice statale în teritoriu, măresc şi mai mult ineficiența sistemului[1]. Pentru a se evita o parte a acestor neajunsuri, în Germania, de exemplu, în domenii precum ocrotirea copiilor, grupurile celui de-al „treilea sector" (i.e. voluntariatul şi organizațiile nonprofit) aproape că dețin monopolul în privința asistenței. În Olanda, aceste organizații alcătuiesc principalul sistem de furnizare a serviciilor sociale iar în Belgia şi Austria ele acoperă jumătate din acest tip de servicii.

Presupunând că statul ar dispune de resurse materiale şi umane suficiente pentru acoperirea nevoilor sociale, el nu ar putea interveni eficient pentru reducerea frustrării şi deprivării relative, stări de disconfort psihologic, generatoare de suferință, rezultate din raportarea individului la ceilalți. De altfel, într-o lucrare clasică, sociologul Emile Durkheim (1897/1993) constata că tocmai în perioadele de creştere economică când bunăstarea tuturor creşte şi, teoretic, şi mulțumirea generală ar trebui să crească, lucrurile nu se petrec aşa. Aceste perioade pot genera, paradoxal, puternice stări de frustrare care duc la creşterea numărului de sinucideri. Explicația pe care Durkheim o dă acestui fenomen atinge două aspecte: pe de o parte constatarea că, oricât de repede s-ar îmbunătăți accesul la diversele oportunități, *aşteptările* oamenilor cresc şi mai repede; pe de altă parte, în condițiile în care valorile şi normele sociale îşi pierd puterea de constrângere interioară se produce o hipertrofiere a eului care duce la slăbirea legăturilor sociale, la pierderea cadrelor de referință, la însingurare şi nelinişte. Tranzienta şi des-centrarea eului, sunt realități recunoscute ale vremurilor noastre. Aceasta demonstrează că doar intervenția pe plan material pe care statul asistențial o practică nu numai că nu rezolvă problema bunăstării înțeleasă în sens larg, dar poate deveni chiar el *parte* a acestei probleme.[2]

3. România şi Norvegia: rețele parohiale de intervenție socială

Statul bunăstării este acuzat din foarte multe direcții de a fi slăbit şi, uneori chiar distrus, rețelele de

interacţiune comunitare, ducând astfel la anemierea întregii societăţi civile. Specialiştii din diverse domenii au subliniat de mult că Biserica, familia şi prietenii sunt principalele surse ale solidarităţii sociale iar statul nu ar trebui să li se substituie lor ci ar trebui să intervină doar atunci când aceste instituţii nu-şi pot realiza în întregime finalităţile. (Udangiu, 2005) Având în vedere faptul că toate acţiunile întreprinse la nivel local, regional sau naţional de reprezentanţii cultelor din cele două ţări sunt fundamentate de prevederile legislative impuse la nivel naţional şi de statutele interne ale respectivelor Biserici, este necesar ca, mai întâi, să aducem în discuţie câteva repere pentru analiza relaţiei dintre Stat şi Biserică precum şi a regulamentelor şi statutelor proprii de funcţionare care favorizeaza implicarea preoţilor şi voluntarilor de pe lângă parohii în acţiuni de dezvoltare comunitară.

Biserica Ortodoxă Română îşi desfăşoară activitatea de filantropie într-o ţară puternic afectată de trecutul comunist şi de ritmul lent al aplicării reformelor cerute de procesul de aderare şi integrare în Uniunea Europeană. În perioada comunistă, activitatea Bisericii a fost orientată spre a păstra practicarea cultului şi a celorlalte servicii religioase, precum şi pentru conservarea unei minime structuri clericale şi de învăţământ teologic. Deşi fondurile primite de la stat au fost permanent reduse de guvernul comunist, iar controlul politic a fost foarte sever, Biserica a reuşit să funcţioneze neîntrerupt în cei peste 40 de ani de comunism.

În prezent, Biserica Ortodoxă Română este recunoscută de Statul român şi funcţionează conform Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor**,** publicată în Monitorul oficial Partea I, nr. 11/8.01.2007. Prin această lege, Statul român recunoaşte cultelor rolul spiritual, educaţional, social-caritabil, cultural *şi de parteneriat social*, precum şi statutul lor de factori ai păcii sociale (art. 7). Cultele recunoscute sunt *persoane juridice de utilitate publică iar autorităţile publice sunt încurajate să coopereze cu cultele în domeniile de interes comun* şi să sprijine activitatea acestora (art. 9).

Biserica Norvegiană este, în prezent, una dintre puţinele ”biserici oficiale de stat” rămase în lume. În anul 1814, Constitutia Norvegiei confirma religia Evanghelică Lutherană ca fiind religia oficială de Stat şi atribuţiile regelui de a organiza şi finanţa activitatea Bisericii.

Regele este conducătorul constituţional al Bisericii Norvegiene şi îşi exercită autoritatea prin intermediul unui Consiliu de Stat al Guvernului – acei reprezentanţi ai Consiliului care sunt botezaţi ca membri ai Bisericii. Conducerea este asigurată de o structură episcopală şi de una sinodală, constituită din reprezentanţi ai diverselor consilii şi comitete bisericeşti. În ultimii ani, au avut loc unele reforme în sânul Bisericii de Stat Norvegiene, care au condus la o mai mare autonomie a acesteia în raport cu Statul. Din 1989 guvernul nu mai are dreptul să numească preoţii, această atribuţie fiind preluată şi exercitată de către consiliile diocezane. Cu toate acestea, Parlamentul este cel care încă decide legile şi cadrul de finanţare a Bisericii şi are atribuţia de a numi episcopii.

Pentru a facilita analiza din perspectivă comparativă a gradului de implicare a preoţilor din mediul rural în activităţi de dezvoltare comunitară, patru instituţii de învăţământ superior de la nivel european şi un centru de informare al Comisiei Europene au

dezvoltat în parteneriat un amplu program de cercetare a nevoilor de formare şi informare şi a metodelor de implicare ale preoţilor în procesul de dezvoltare a comunităţilor în care slujesc. Intitulat *Metode interculturale de dezvoltare comunitară*, programul a fost finanţat de Comisia Europeană (Departamentul de Educaţie şi Training) – programul de Învăţare pe tot parcursul vieţii - Grundtvig, prin intermediul agenţiilor naţionale pentru programe comunitare în domeniul educaţiei şi formării profesionale din ţările partenerilor în proiect. Consorţiul proiectului este alcătuit din Facultatea de Teologie din Craiova, în calitate de instituţie coordonatoare, Facultatea de Teologie a Universităţii „St. Kliment Ochridsky" din Sofia (Bulgaria), Institutul Teologic al Bisericii Evanghelice Luterane Estoniene (Estonia), Şcoala Norvegiană de Teologie din Oslo (Norvegia) şi un centru de informare al Comisiei europene Europe Direct – Carrefour Europeo Emilia (Italia).

Activitatea de cercetare s-a derulat în toate ţările partenere în proiect, şi a vizat un număr de 250 de preoţi şi diaconi din medii rurale defavorizate, care au răspuns la o serie de întrebări (chestionare şi discuţii de grup) cu privire la tipul de probleme sociale existente în parohie, nivelul de implicare a membrilor comunităţii în rezolvarea acestor probleme, parteneriate încheiate cu alţi actori comunitari, apartenenţa la reţele locale de intervenţie, resursele utilizate de preoţi în participarea comunitară şi planurile acestora de intervenţie în procesul dezvoltării comunităţilor. Prezentarea, dintr-o perspectivă comparativă, a celor mai relevante rezultate ale cercetării realizate în România şi Norvegia, va oferi o imagine clară a realităţii intervenţiei reprezentanţilor cultelor din cele două ţări, în procesul de dezvoltare a comunităţilor rurale în care îşi desfăşoară activitatea pastorală. Răspunsurile sunt trecute în tabelul de mai jos în ordinea descrescătoare a frecvenţelor.

ROMÂNIA	NORVEGIA
1. Care sunt principalele probleme cu care se confruntă membrii comunităţii din care faceţi parte şi care afectează viaţa parohiei?	
1. Sărăcia 2. Vârstincii singuri 3. Accesul dificil la serviciile sociale 4. Şomajul	1. Copiii afectaţi de sărăcie 2. Blocajele interculturale 3. Singurătatea 4. Violenţa în familie şi comunitate
2. Care sunt principalele modalităţi de participare a preoţilor la viaţa comunităţilor?	
1. Oficierea de servicii religioase şi de cult; 2. Organizarea membrilor parohiei în grupuri de lucru/intervenţie: consiliul parohial, comitetul filantropic, comitetul de femei, grupul de tineri etc. 3. Participarea parohiei la reţele locale de colaborare, dezvoltare şi intervenţie comunitară (majoritatea menţionează doar legăturile cu şcoala locală) ;	1. Conducerea parohiilor; 2. Iniţierea de legături cu comunităţile şi furnizarea de asistenţă în consolidarea acestora; furnizarea de servicii de cult, îngrijire pastorală şi educaţie; 3. Măsuri privind diminuarea nedreptăţii sociale şi de protecţie a mediului;
3. Menţionaţi câteva din activităţile prin care preoţii se implică în viaţa comunităţii, în	

ordinea importanței (începând cu cea mai importantă).	
1. Activități de cult; 2. Activități administrative (construire sau restaurare de lăcaşuri de cult, amenajarea spațiului bisericesc); 3. Activități de filantropie;	1.Activități de caritate; 2.Activități de cooperare cu celelalte organizații; 3. Activități axate pe misiunea bisericii şi de organizare instituțională;
4. Care sunt principalele surse de informare privind problemele cu care se confruntă comunitatea?	
1. **A**dministrația locală; 2. Enoriaşii;	1. Administrația locală; 2. Enoriaşii;
5. Care au fost activitățile realizate în anul 2009 în beneficiul membrilor comunității, în afara serviciilor religioase?	
1. Consiliere/formare/catehizarea copiilor şi tinerilor; 2. Strângerea de fonduri în diverse scopuri (construirea unui nou lăcaş de cult, ajutor financiar în caz de urgență, sprijinirea persoanelor sinistrate sau nevoiaşe);	1. Activități educaționale; 2. Activități de dezvoltare durabilă;
6. Care sunt resursele umane, materiale şi financiare cu ajutorul cărora ați intervenit în rezolvarea unora dintre problemele cu care se confruntă membrii comunității?	
1. Fondurile parohiale; 2. Ajutoarele primite de la diferite ONG - uri pentru cazurile de urgență din parohie; 2. Voluntarii, atât cei cu expertiză în diferite domenii cât şi membrii Comitetului parohial filantropic sau ai Consiliului parohial;	1. Resursele umane; 2. Resursele financiare furnizate de stat; 3. Fondurile parohiale;
7. Ce fel de resurse spirituale au fost utilizate în rezolvarea problemelor comunității?	
1. Educația duhovnicească şi consilierea morală; 2. Îndrumarea şi sprijinul în rezolvarea problemelor individuale;	1. Consilierea pastorală; 2. Activtățile de cult;
8. Care sunt nevoile imediate de instruire profesională?	
1. Însuşirea şi aprofundarea noțiunilor şi abilităților de a completa şi înainta cereri de finanțare la autorități naționale sau europene (ghid de orientare în labirintul birocratic); 2. Îmbunătățirea activității liturgice şi pastorale; 3. Îmbunătățirea competențelor de administrare eficientă a resurselor parohiei; 4. Înființarea de rețele locale 5. Dezvoltarea abilităților de a strânge fonduri din parohie;	1. Cunoştințe cu privire la motivele teologice implicate în susținerea consolidării comunităților locale, în coordonarea forțelor societale cu rol formativ, şi a modalităților concrete de a face față nevoilor identificate; 2. Formarea abilităților de identificare a nevoilor locale şi de intervenție pentru satisfacerea lor; 3. Modalități de capacitare a membrilor comunității în vederea satisfacerii nevoilor şi autoorganizării.

4. Concluzii

Ținând cont de rezumatul cercetării prezentat în tabelul de mai sus, putem face următoarele observații:

- problemele sociale cu care se confruntă comunitățile din cele două țari sunt relativ similare, cu excepția celor provocate de migrație şi acomodarea culturală, aflate pe locul doi în ierarhia norvegiană;
- se remarcă o arie mai extinsă de implicare a preoților norvegieni, arie ce cuprinde preocupări pentru problemele legate de sănătatea mediului precum şi o atitudine proactivă în legătură cu diminuarea discriminărilor sociale;
- este semnificativ faptul că preoții norvegieni consideră activitățile caritabile ca fiind principala formă de implicare în viața comunității în timp ce preoții români pun accentul pe activitățile legate de desfăşurarea activităților de cult; considerăm că, printre altele, acest lucru se datorează relativ recentei implicări *organizate* a B. O. R. în chestiunile sociale;
- o particularitate a activității din parohiile româneşti o constituie construirea/restaurarea de biserici, demers susținut de bugetul de stat şi care se înscrie în logica firească a refacerii bazei materiale a Bisericii, grav deteriorată şi diminuată în perioada comunistă;
- în ambele cazuri observăm că statul este principalul susținător financiar al Bisericii prin fondurile oferite de la buget.

Astăzi, toate vechile obişnuințe umane, legate de viața într-o lume relativ statică şi stabilă, cu valori tradiționale bine stabilite, cu o împărțire clară a rolurilor sociale, par să se dezintegreze într-un flux anarhic, aleatoriu, semireal de evenimente (Aries şi Duby, 1994). De aceea, o coeziune socială durabilă, un corp social cu reflexe sănătoase, se construiesc şi de jos în sus iar această construcție va fi cu atât mai trainică cu cât decidenții politici vor cumpăni mai bine asupra efectelor pe termen lung pe care nişte hotărâri conjuncturale, momentan poate întemeiate, le pot produce.

NOTE

1. Nici o temă nu a polarizat mai profund stânga şi dreapta, în ultimii ani, decât statul bunăstării, elogiat pe de o parte, criticat pe de alta. Ceea ce a devenit „statul bunăstării" (un termen nefolosit atât de intens până în anii 60' şi pentru care William Beveridge, arhitectul statului britanic al bunăstării, a avut o aversiune totală) are de fapt o istorie destul de tumultoasă. La originile sale era diferit de idealurile stângii, fiind creat, în parte, pentru a alunga amenințarea socialistă. Grupurile conducătoare care au înființat sistemul de asigurări din Germania imperială, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, respingeau de fapt atât economia de tip laissez – faire cât şi pe cea de tip socialist. Sistemul pe care Bismark l-a creat în Germania, adoptat şi adaptat apoi şi de restul statelor europene,este considerat forma clasică a statului bunăstării. (Giddens, 1998/2001)
2. Acest fenomen de transformare a statului bunăstării în sursă generatoare de probleme sociale se produce pe două circuite: unul structural, datorită fiscalității ridicate care determină fuga sau ascunderea capitalului, demotivare şi şomaj; celălalt, cultural, încurajează o cultură

a dependenței care demotivează individul şi reduce responsabilitatea socială a familiei şi comunității locale paralizând inițiativa voluntară.

Bibliografie selectivă:

1. Philippe, Ariés; Georges, Duby, *Istoria vieții private*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1994
2. Emile, Durkheim, *Despre sinucidere*, Edit. Institutul European, Iaşi, 1897/2993.
3. Tron, Fagermoen, *Contextul național norvegian pentru implicarea Bisericii (pastori, diaconi) în activități de dezvoltare comunitară,* realizat în cadrul proiectului ”Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară”, Norvegia, 2010
4. Tron, Fagermoen, *Raport de cercetare cu privire la nevoile de informare şi posibilitățile de implicare în procesul de dezvoltare comunitară ale pastorilor şi diaconilor din Norvegia*, realizat în cadrul proiectului ”Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară”, Norvegia, 2010
5. Anthony, Giddens, *A treia cale*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998/2001
6. Marian, Preda, *Politica socială românească – între sărăcie şi globalizare*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002
7. Diana, Răduț, (coord) *Raport de cercetare cu privire la nevoile de informare şi posibilitățile de implicare în procesul de dezvoltare comunitară ale preoților care slujesc în comunitățile rurale din cuprinsul Arhiepiscopiei Craiovei*, realizat în cadrul proiectului ”Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară”, 2010
8. Eugenia, Udangiu, „Statul asistențial” în *Studii*, nr. 3, Ed. Mitropoliei Oltenia,Craiova, 2005
9. Elena, Zamfir; Cătălin, Zamfir, (coord) *Politici sociale. România în context european*, Ed. Alternative, Bucureşt, 1995

A Comparative Perspective on the Methods Used by Romanian and Norwegian Priests in the Communitarian Development of the Rural Areas

PhD. Reader Eugenia UDANGIU,
PhD. St. Lecturer Diana RĂDUȚ
University of Craiova
eudangiu@yahoo.com, ianacasiana@yahoo.com

Abstract: *The paper aims to present, in comparative perspective, the perception of priests in the rural communities of southern Norway and southern Romania, on the concept of community development, the historical, political, economic and social context where this process is taking place and, on the other hand, the methods used by priests from the target group in developing the communities in which they serve.*

Key words: *community development, comparative perspective, needs for selfdevelopment*

Introduction:

After almost fifty years of ideological colonisation, to say the least, the states in Eastern Europe have attempted to restore their social "texture" relying on their historical experience as well as on more or less concurrent Western models. The technological development that has expanded in the Western countries and supported the material wealth of the society was the one that has nourished the myth of "progress" in general, in more important ways than the scientific progress has. In its turn, material wealth and the secularised values of Christianity have given birth to the welfare states. However, as it usually happens in the case of rational decision making only, "social engineering" practised for good purposes by the state has started to show its vicious effects as well as its involuntary, and sometimes difficult to anticipate, consequences. Therefore, far from having found out the perfectly valid "recipes" to be used in any context, the construction and re-construction of social solidarity is an ongoing process, or, to put it differently, "We make the road by walking." In this age of globalisation, the states of the European Union should find a common framework of action, which should be flexible enough as to include the evaluation of those particular aspects characteristic for the experience of each country.

The Welfare State: Part of the Solution or Part of the Problem?

One's sense of belonging to a democratic society is fully accomplished if it is supported by four dimensions: *civic integration*, which is promoted by the democratic and legal system means that one has the right to be an equal citizen in a democratic system, which involves both rights and responsibilities of individual members of society; *economic integration*, which indicates that one should have a job and a valued economic function; *social*

integration, which means being able to access the social services provided by the state, without stigma; *interpersonal integration*, which means belonging to an interpersonal network (family, friends, neighbours, parochial groups, etc.). This network is meant to provide a stable social identity and constitute a framework in which the manifestation of all the other dimensions and specific needs will be possible (Preda, 2005).

Although it might seem unusual to discuss problems generated by the social model known as the welfare state in present day Romania, we have to face up to the following paradox: the Romanian state has adopted the modalities of social intervention specific to the welfare state and, as such, it has obviously taken on the consequences that result from this legacy.

Whether the welfare state has emerged as a universalistic assistance system, as a system which aimed at means testing, or as a mixture of both universal benefits and means testing, its crisis began in the 1970's, at the same time with the oil crisis. Ever since that moment, there have been ongoing debates regarding the effectiveness and competence of the welfare state. According to Zamfir (1995), a sociological and economic analysis highlights at least two major issues:

1. The fact that the universalistic-type of assistance system owes its incompetence to the (admitted) error of over-inclusion (See, for instance, the case of the state allocation for children, which is unconditionally paid to everybody, irrespective of their financial or social situation);

2. The system which is based on means testing is ineffective as well, but on completely different grounds. The error of exclusion prevails and is caused by errors in the administrative system or by the people who do claim their rights because they are either poorly informed or misinformed or they are afraid of being socially marginalised and/or stigmatised.

Moreover, the costs needed to expand the network bureaucracy over the territory greatly increase the ineffectiveness of the system.[1] Take Germany, for example. In order to avoid most of these shortcomings in such organisations as child protection, the third sector (volunteering and non-profit organisations) has the monopoly on providing assistance. In the Netherlands, these organisations represent the main provider of social services, while in Belgium and Austria they cover half of this type of services.

Even if we assume that the state had sufficient material as well as human resources to cover all the social needs, it would be impossible for the state to get involved in an efficient manner so as to reduce frustration and relative deprivation, characterised as psychological feelings of discomfort that cause distress when the individual defines himself in relation to the others. In his already classic work, *On Suicide,* the sociologist Émile Durkheim (1897/1993) observed that people cannot be happy despite the fact that their welfare increases during periods of rapid economic growth. In a paradoxical way, these prosperous periods can lead to a growth in individual frustration that can generate an increase in the rate of

suicide. Durkheim's explanation regarding this fact touches upon two aspects. On the one hand, he assumes that the more immediate access to information and opportunities people have, the higher their expectations and desires. On the other hand, if social values and norms no longer act as internal constraints, this would generate the hypertrophy of the ego-consciousness, which eventually leads to losing one's bearings, solitude, and anxiety. The transience and the decentering of the Self are well-known realities of our contemporary era. This fact proves that the material support that the welfare state provides does not solve the problem of welfare in a large sense. Besides, the welfare state can itself become *part* of this problem.[2]

Romania and Norway: Parochial Networks of Social Intervention

The welfare state has often been accused by various organisations of having weakened, and sometimes even destroyed, the communitarian interactive networks, a situation which has inevitably led to the deterioration of the civil society. Some experts from different professional backgrounds have repeatedly underlined the fact that the Church, family, and friends represent the main sources of social solidarity. The state should not subsume its interests to these institutions. Instead, it should get involved only if these institutions cannot reach their goals for one reason or another (Udangiu 2005).

Considering that all the actions undertaken at the local, regional, or national level by the Church representatives of both Romania and Norway have a legal framework which is normally founded on legislation at the national level and in view of the internal regulations of the two Churches, we find it necessary to bring into discussion some landmarks in order to look into the relationship between the State and the Church. Also, we need to examine the regulations and the internal statuses which encourage the priests and voluntaries from the parochial communities to get involved in actions of communitarian development.

The Romanian Orthodox Church unfolds its philanthropic activity in a country which has been strongly disturbed by its communist past and by the slow rhythm of those reforms required by the process of participation to and integration in the European Union. During the communist period, the activity of the Church focused on the religious practices and services specific to the Orthodox Church as well as on the preservation of a clerical hierarchy and theological education. Although state funds were permanently cut off by the communist regime, and despite the rigorous political domination, the Orthodox Church managed to function incessantly for more than forty years under the communist rule.

At present, the Romanian State has acknowledged the Romanian Orthodox Church, which functions according to the Law no. 489/2006 concerning the religious liberty and the general regime of the Church, published in *Monitorul Oficial,* first part, no. 11/08.01.2007. By this law, the Romanian State

acknowledges the spiritual role of the religious cults, as well as their educational, social-charity, cultural, and *social partnership* role, not to mention their status as factors which promote social peace (art. 7). The admitted cults are *juridical individuals of public utility, while public authorities are encouraged to work together with the cults in those domains of common interest and support their activity* (art. 9).

The Norwegian Church is nowadays one of the fewest State Official Churches in the world. In 1814 the Norwegian Constitution established the Evangelical Lutheran religion as the official State religion and attributed to the King the right to organise and financially sponsor the activities of the Church.

The King is the constitutional leader of the Norwegian Church and he exercises his authority by appointing a State Council of the Government, represented by those members of the Council who were baptised as members of the Church. The management is ensured by Episcopal hierarchy and a Sinodycal structure, made up of the various representatives of Church Councils and Committees. Lately, some reforms have taken place within the Norwegian State Church, which resulted in its greater autonomy in relation to the State. Ever since 1989, the government has had no right to appoint priests, this attribution having been assumed and exercised by the Diocesan Councils. Nevertheless, the Parliament still makes decisions on legal matters, resolves the financial situation of the Church, and appoints the bishops.

In order to look comparatively at the way that the priests in rural areas have got involved in communitarian development programmes, four higher education European institutions in partnership with a monitoring and information centre operated by the European Commission have set up a broader programme on the necessity to educate and inform as well as on the methods used to get priests involved in the development of the communities they represent. The programme is entitled *Intercultural Methods of Communitarian Development* and it has been sponsored by the European Commission in Brussels (Directorate of Education and Training Programmes and actions) – The Lifelong Learning Programme Grundtvig for adult education. The scheme has been established with the help of the national agencies for communitarian programmes in education and professional development in those countries which participate in the project. The institutions involved in this programme are as follows: the coordinating institution is The Faculty of Theology at the University of Craiova, Romania, The Faculty of Theology at the "St. Kliment Ochridsky" University in Sofia, Bulgaria, The Institute of Theology of the Estonian Evangelical Lutheran Church in Estonia, The Norwegian School of Theology in Oslo, and an Information Centre of the European Commission, Europe Direct – Carrefour Europeao Emilia (Italy).

The research activity was performed in all partner countries and it aimed at 250 priests and deacons

from poor rural areas, who answered a set of questions (questionnaires and group debates).

This activity concerns the various types of problems that the parish confronts with, the extent to which the members of the community get involved in finding solutions to these problems, partnerships formed with other communitarian actors, the sense of belonging to local networks of prevention and intervention, the resources employed by priests in the communitarian participation and the plans of intervention in the process of communitarian development. In what follows, we shall examine the most relevant results of the research done in Romania and Norway from a comparative perspective. Hence, we shall offer a plain image of the role played by the two representative religious cults in both countries in the development of those rural communities where they perform their pastoral activities and duties. The answers to the questions have been noted down according to a decline in frequency.

ROMANIA	NORWAY
1. What are the main problems that the members of your community face and that affect the parochial life?	
1. Poverty 2. Single older people 3. People lack access to social services 4. Unemployment	1. Child poverty 2. Intercultural barriers 3. Loneliness 4. Family and community violence
2. In what ways do priests participate in the life of the communities?	
1. Performing religious and cult services 2. The members of the parish are divided into teamworks/intervention groups: the parochial church council, the philanthropy committee, the women's committee, the teenage group, etc. 3. The participation of the parish in local networks for cooperation, development, and communitarian intervention (most of the people interviewed mention the local school only);	1. Leaders of the parish community 2. Priests set off networks between communities and provide assistance in consolidating these contacts; they perform religious and cult services; they are responsible for the education and pastoral care of the members of the community 3. Priests take measures to prevent and diminish social injustices and care about the protection of the environment
3. Please specify some of the most important activities initiated by the priests that show their involvement in the life of the community. List them according to their significance (start with the most significant one).	
1. Cult activities 2. Administrative activities (building up or restoring cult places and buildings; church arrangement); 3. Philanthropy;	1. Charity 2. Coordinating activities in cooperation with other institutions and organisations; 3. Coordinating activities which focus on the mission of the church and on its institutional organisation;

4. What are the main sources of information concerning the problems that the community face?	
1. Local administration; 2. The parishioners;	1. Local administration; 2. The parishioners;
5. Apart from the religious services, what other activities were organised for the benefit of the members of the community in 2009?	
1. Counseling/Training/Religious education for children and teenagers; 2. Raising funds for various purposes (a new cult building, financial assistance in emergency, support for the victims of a disaster or for people in need/poverty;	1. Educational activities; 2. Long-term development activities;
6. What human, material, and financial resources did you use in trying to solve some of the problems faced by the members of the community?	
1. Parochial funds; 2. NGO assistance for emergency cases in the parish; 3. Volunteers, both those specialised in various domains and those who are members of the Parish Philanthropy Committee or of the Parish Council;	1. Human resources; 2. Financial assistance provided by the state 3. Parochial funds;
7. What spiritual resources do you consider useful in solving the problems of the community?	
1. Religious education and moral advice; 2. Counseling and support in solving individual problems;	1. Religious counseling; 2. Cult activities;
8. What are the basic needs in professional training?	
1. Learning the basic notions and developing the necessary skills to fill in and apply for financial support to national or European auhtorities (an orientation guide in the bureaucratic labirynth); 2. Improvement of the liturgical and pastoral activity; 3. Improvement of the abilities to manage the parochial resources in a more efficient way; 4. Setting up local networks 5. Developing abilities to raise funds;	1. Knowledge of the theological motives involved in the process of consolidation of the local communities, in the coordination of those educational social forces, and the specific ways to follow in order to meet the needs of the community; 2. Development of those abilities which can help identify the local needs in order to do one's best to satisfy them; 3. The best methods used so as to determine the members of the community to do their best to satisfy their needs and be capable of self-organisation.

Conclusions

In view of the results collected in the above-mentioned table, we can conclude the following:

1. The social problems that the communities from both countries face are more or less similar, except for those issues related to the consequences of immigration and cultural accommodation, which take second place in the Norwegian hierarchy;
2. What we have inferred from the questionnaire is that Norwegian priests get more involved in various activities, such as environmental issues. They have also taken a serious stand against social discrimination;
3. It is noteworthy that Norwegian priests consider that charity is the main means of involvement in the life of the community, while Romanian priests focus more on cult and religious activities. We believe that, apart from other considerations, this fact is due to the recent *collective* involvement of the Romanian Orthodox Church in the social issues;
4. What is most characteristic for the Romanian parishes is the restoration of old churches and the building of new ones, which is financially supported by the state budget and which is a necessary step in the material reconstruction of the Church after having been deteriorated and weakened in communist times;
5. In both countries, we notice that the state is the main sponsor that allocates budget funds to the Church;

Nowadays, all the old human habits that existed in a relatively inert and stable traditional life, usually characterised by well-respected values and clear-cut social roles tend to disintegrate into a chaotic, arbitrary, and illusory flow of events (Aries and Duby 1994). As such, a long term social cohesion and a social body having healthy reflexes start from the bottom and this construction will be all the more durable if political decisions will be thoughtfully considered in the long term, thus avoiding unpleasant consequences that superficial choices can lead to.

References:

1. Ariés , Philippe; Georges, Duby, *Istoria vieții private (A History of Private Life)*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1994
2. Emile, Durkheim, *Despre sinucidere (On Suicide)*, Institutul European Publisher, Iaşi, 1897/2993
3. Tron, Fagermoen, *Contextul național norvegian pentru implicarea Bisericii (pastori, diaconi) în activități de dezvoltare comunitară (The National Norwegian Context of the Involvement of the Church (parishers, deacons) in activities of communitarian development),* as part of the programme "Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară" ("Intercultural Methods of Communitarian Development"), Norwegia, 2010
4. Tron, Fagermoen, *Raport de cercetare cu privire la nevoile de informare şi posibilitățile de implicare în procesul de dezvoltare comunitară ale pastorilor şi diaconilor din Norvegia (A Research Report Regarding the Need to Have Access to Information and the Way Parishers and Deacons Can Get Involved in the Communitarian Development Process),* as part of the programme entitled "Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară" ("Intercultural Methods

of Communitarian Development"), Norwegia, 2010
5. Anthony , Giddens, *A treia cale (The Third Way: The Renewal of Social Democracy)*, Ed. Polirom, Iaşi, 1998/2001
6. Marian, Preda, *Politica socială românească – între sărăcie şi globalizare*, Ed. Polirom, Iaşi, 2002.
7. Diana, Răduț, (coord) *Raport de cercetare cu privire la nevoile de informare şi posibilitățile de implicare în procesul de dezvoltare comunitară ale preoților care slujesc în comunitățile rurale din cuprinsul Arhiepiscopiei Craiovei (A Research Report Regarding the Need to Have Access to Information and the Way Parishers in Rural Communities around the Archbishopry of Craiova Can Get Involved in the Communitarian Development Process),* as part of the programme entitled "Metode Interculturale de Dezvoltare Comunitară" ("Intercultural Methods of Communitarian Development"), 2010
8. Eugenia, Udangiu, „Statul asistențial" in *Studii*, nr.3, Ed. Mitropoliei Oltenia, Craiova, 2005.
9. Elena, Zamfir; Cătălin, Zamfir, (coord.) *Politici sociale. România în context european*, Ed. Alternative, Bucureşti, 1995.

[1] No other theory has pinpointed so intensely the Left and Right lately except for the welfare state, which was either acclaimed or criticised. What is known today as "the welfare state" (a notion that had not been employed so often until the 1960's and a term completely detested by the architect of the British welfare state, William Beveridge) has a rather turbulent historical tradition. In its inception, it had different ideals than the Left, having been invented in order to eliminate the socialist threat. Those leading groups that established the insurance system in imperial Germany in the second half of the nineteenth century strongly rejected both the economics of *laissez-faire* and the socialist-type economy. The system that Bismark created in Germany, which was lately adopted by and adapted to the other European states is considered to be the "classic welfare state" (Giddens 1998/2001).

[2] The transformation of the welfare state into a source that generates further social problems occurs in two distinct layers: a structural one, due to high fiscality that leads to the disappearance of capital, lack of motivation, and unemployment; and a cultural one, which encourages the cultivation of dependence that will certainly demotes the individual and diminishes the social resposibility of the family as well as that of the local community, thus blocking voluntary initiatives.

Posibilitatea exercitării dreptului la migrație al tinerilor la nivel mondial*

Conf. univ.dr. Cristina OTOVESCU-FRĂSIE,
Asist.univ.drd. Gabriela MOTOI,
Lect.univ.dr. Florin PĂSĂTOIU, Lect.univ.dr. Adrian OTOVESCU
Universitatea din Craiova
otocris@yahoo.com, gabrielamotoi@yahoo.com,
florin.pasatoiu@gmail.com, adiotovescu@yahoo.com

Abstract : *Migrația masivă a populației europene s-a datorat unor cauze multiple: condițiile de viață precare, insecuritatea personală şi familială, supraaglomerarea unor zone demografice, anumite calamități naturale, persecuții politice şi religioase (de exemplu, circa 20% din populația evreiască din Rusia a părăsit această țară după 1880 pentru a putea scăpa de pogromuri). În esență, curentul migratoriu din Europa a fost alcătuit din categoria oamenilor săraci.*

În cadrul acestui articol vom prezenta câteva informații semnificative referitoare la opiniile tinerilor din întreaga lume cu privire la intenția acestora de a uza de dreptul lor de a migra în alte țări. Datele consemnate sunt rezultatul unor cercetări de teren, al unor analize statistice şi sondaje de opinie.

Cuvinte cheie: *migrație, tineri, drepturile omului, sărăcie*

*Acknowledgment
„Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/89/1.5/S/61968, proiect strategic ID 61968(2009), cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013”

1. Prezentarea fenomenului de migrație la nivel mondial

Datele istorice atestă faptul că statele puternice din partea occidentală a continentului nostru şi-au promovat timp de circa patru secole propriile valori economice, politice şi culturale astfel încât, la sfârşitul veacului ai XIX-lea şi începutul veacului al XX-lea, se putea constata o dominație evidentă a Europei asupra celei mai mari părți a globului. Anumiți cercetători ai problemei evidențiază faptul că, în trecut, activitatea industrială prosperă din țările europene mai bogate (situate în partea de nord-vest) a condus la o supremație a acestora în cadrul economiei mondiale. De pildă, Germania, Regatul Unit al Marii Britanii, Franța ş.a. asigurau, în anul 1913, 44% din producția industrială mondială, în timp ce S.U.A. contribuiau cu 35.8%, iar Canada cu doar 2%, ceea ce demonstra superioritatea europeană în cadrul economiei mondiale. De asemenea, 91% din capitalurile investite în lume erau tot europene: britanice, franceze, germane, belgiene, olandeze şi elvețiene[2].

[2] Jean Carpentier, Francois Lebrun (coordonatori), *Istoria Europei,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1997, p. 345

Deşi continentul european are un teritoriu care reprezintă doar 2% din suprafața globului (pe care, în prezent, se află 48 de țări – Rusia fiind cea mai mare şi Vaticanul, cea mai mică), totuşi, evoluția sa demografică şi economică a înregistrat, de-a lungul epocilor trecute, un parcurs rapid şi tumultos. Statisticile demografice ne arată că populația Europei a crescut constant şi spectaculos până la sfârşitul veacului al XX-lea, după care a intrat pe un trend descendent. Actualmente, Europa se află pe locul trei în privința numărului de locuitori – 710 milioane, situându-se după Asia – aproape 4 miliarde şi Africa – circa 900 milioane. În iulie 2007, populația globului număra peste 6,6 miliarde locuitori.

Anii	**1750**	**1800**	**1850**	**1900**	**1950**	**1999**	**2008 (ian.)**	**Estimări**	
								2050	**2150**
Dinamica populației din Europa (milioane)	163	203	276	408	547	729	710	628	517
% din populația globului	20.6	20.8	21.9	24.7	21.7	12.2	11	7	5.3

Sursa: Date interpretate din *World Population Prospects: The 2006 Revision Population Database* – United Nations (www.wikipedia.org/wiki/world_population)

Puterea economică a Europei s-a bazat pe factorul demografic, al cărui rol a fost decisiv pe toate planurile: de dezvoltare a tehnicii şi înfăptuire a procesului de industrializare; de creştere rapidă a comunităților urbane şi, implicit, a densității populației; de expansiune colonială şi dominație pe arii geografice întinse; de inaugurare a unor rute de transport şi comunicații intercontinentale.

Expansiunea economică europeană în toată lumea s-a desfăşurat concomitent cu creşterea generală a populației continentului nostru. Dezvoltarea industrială a provocat exodul populației rurale spre oraşe şi apariția marilor aglomerări urbane, care au schimbat radical raporturile dintre lumea satelor şi lumea oraşelor (de pildă, în anul 1910, populația rurală din Anglia ajunsese la 12% din totalul populației acestei țări). Industrializarea şi urbanizarea au determinat migrația de la sat la oraş, în plan național, în timp ce dezvoltarea accelerată a metropolelor (sub aspect economic, al serviciilor şi, în genere, al nivelului ridicat de trai) a devenit un pol de atracție pentru cetățenii din țările înapoiate, ceea ce a alimentat migrația în plan internațional.

Dominația şi influența statelor europene occidentale în lume s-au desfăşurat prin diferite forme (cucerirea de teritorii coloniale, concesionarea de ținuturi şi activități economice, aplicarea unor modele de educație şi guvernare etc.) şi reprezintă un factor major al istoriei moderne şi contemporane, generând, printre altele, formarea unor societăți de tip european, în diverse zone de pe glob. Anumiți cercetători apreciază că

aceste societăţi „au fost create de valul de emigranţi care, de-a lungul secolului al XIX-lea, au părăsit Europa. Se estimează că numărul acestora se ridica între 1840 şi 1914 la 30 sau 35 milioane”[3] (plecaţi mai ales din spaţiul anglo-saxon, irlandez, german, scandinav).

Deplasări masive de populaţie pe glob s-au produs şi în timpul sau în urma unor evenimente istorice de mare anvergură, cum au fost: primul război mondial (1914-1918) şi al doilea război mondial (1939-1945), prăbuşirea regimurilor comuniste în Europa Centrală şi de Est. De asemenea, războaiele locale constrâng mulţi oameni să îşi părăsească teritoriile şi ţara pentru a se stabili în alte ţări, unde domneşte pacea şi să se bucure de securitatea individuală şi familială.

Grupurile de imigranţi europeni de pe alte continente au adus cu ei o serie de modele de gândire şi acţiune din societăţile pe care le-au abandonat, fiind agenţii unei noi ordini economice, politice, religioase (creştine) şi culturale. Astfel, procesul de colonizare a ţinuturilor îndepărtate ori izolate, a teritoriilor locuite de popoare înapoiate din punct de vedere economic şi educaţional, a dezvoltat celor dintâi europeni ajunşi acolo mentalitatea că au o misiune civilizatoare şi, deci, un rol salvator, în special pe linia educaţiei creştine. Însuşirea limbii vorbite de coloniştii europeni, a obiceiurilor alimentare şi vestimentare, a unor norme morale şi educaţionale, a unor deprinderi ocupaţionale specifice acestora de către populaţiile autohtone cu care au venit în contact, este o realitate care s-a perpetuat în timp şi a contribuit la comunicarea valorică între popoare.

Mişcările de persoane din ţările Europei de Est spre ţările din Vest erau evidente şi masive, îndeosebi după 1989, când s-au năruit regimurile politice de factură comunistă aflate la putere, iar cetăţenii s-au bucurat de dreptul la liberă circulaţie. Anumiţi cercetători ai problemei migraţiei apreciază că „între 1987 şi 1991, un milion de persoane au părăsit U.R.S.S., şi, în 1990, 800.000 de persoane au părăsit oficial România. Acest flux, vizibil crescând la începutul anilor ’90, s-a stabilizat apoi începând cu anul 1994”[4].

2. Exercitarea dreptului la migraţie de către tineri

În continuare vom prezenta câteva informaţii semnificative referitoare la opiniile tinerilor din întreaga lume cu privire la intenţia acestora de a uza de dreptul lor de a migra în alte ţări. Datele consemnate sunt rezultatul unor cercetări de teren, al unor analize statistice şi sondaje de opinie.

Una dintre concluziile esenţiale ale studiului este aceea că, pe ansamblu, marea majoritate (79%) a tinerilor (cu vârste între 15 şi 17 ani) cunosc dreptul la liberă circulaţie al persoanelor şi consideră că trebuie să aibă dreptul de a emigra în orice ţară ar dori. Libertatea de a-şi alege

[3] *Ibidem,* p.348

[4] Stephanie Potot, *Circulation et reseaux de migrants roumains,* Université de Nice, Franţa, 2003, p. 5

țara în care să trăiască este apreciată ca o valoare fundamentală de către cei mai mulți dintre tinerii chestionați, așa cum reiese din tabelul ce urmează:

Considerați că oamenii ar trebui să aibă posibilitatea să locuiască în orice țară doresc?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscova	Londra
Eșantion	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Da	79%	70%	79%	79%	87%	92%	62%	90%	72%	82%	74%
Nu	16%	15%	20%	21%	11%	8%	29%	6%	22%	13%	18%
Nu știu	5%	14%	2%	1%	2%	0%	9%	3%	7%	5%	7%
NR	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%

Sursa: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 16

Se știe, de altfel, că fenomenul emigrației este mai des întâlnit în societățile sărace, iar ponderea celor care văd în plecarea într-o țară bogată este întotdeauna mai mare, deoarece aceasta constituie cea mai la îndemână soluție, îndeosebi pentru tineri.

Rezultatele sondajului amintit confirmă o asemenea ipoteză de cercetare sociologică. Mai mult, datele obținute ne arată că 1 din 7 tineri care trăiesc în statele sărace evaluează perspectiva emigrării ca fiind atât de importantă încât nu ar ezita să-și riște chiar și viața pentru a reuși să ajungă pe teritoriul unei țări înstărite. În esență, adolescenții își doresc o lume care să le permită a emigra oriunde le convine. Dorința lor se justifică nu numai prin particularitățile vârstei (caracterizată prin dinamism, gândire liberă, propensiunea spre bine), dar și prin valorile împărtășite și promovate.

V-ați risca viața ca să emigrați în altă țară?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio	Baghdad	Delhi	Jakarta	Moscova	Londra
Eșantion	2740	307	300	300	300	300	300	320	0	300	313
Da	14%	6%	31%	13%	10%	12%	13%	9%	-	8%	19%
Nu	80%	75%	64%	86%	88%	87%	82%	87%	-	81%	66%
Nu știu	7%	19%	5%	1%	2%	0%	5%	3%	-	10%	14%
NR	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-	1%	2%

Principalul motiv pentru care adolescenții chestionați au luat în calcul emigrarea este legat de nivelul de trai din propria lor țară. Astfel, 1 din 3 tineri din Nairobi (capitala Kenyei) a mărturisit intenția de a pleca din țară, din cauza condițiilor de trai foarte scăzute. De asemenea, 50% dintre tinerii care locuiesc în capitala Irakului (Bagdad), devastată de război din anul 2003 încoace, împărtășesc aceeaşi intenție de plecare.

O altă concluzie importantă, degajată din chestionarea celor 3000 de adolescenți, este că două treimi dintre aceştia sunt gata să plece într-o altă țară în căutarea unor condiții de viață mai bune. Ponderea răspunsurilor favorabile este diferențiată de la o metropolă la alta, însă valorile cele mai ridicate se corelează şi cu țările în care nivelul de trai este mai scăzut.

De pildă, tinerii din Nairobi, Lagos şi New Delhi sunt, în proporție de 80% şi peste, hotărâți să-şi găsească o altă țară în care să-şi clădească viitorul lor, în timp ce mai puțin de un sfert din adolescenții din New York ar opta pentru o asemenea variantă. La întrebarea: *Ați emigra într-o altă țară pentru a avea un viitor mai bun?* s-au obținut următoarele categorii de răspunsuri, cu ponderi variabile pentru fiecare grup de tineri din cele 10 metropole investigate:

Ati emigra intr-o alta tara pentru a avea un viitor mai bun?

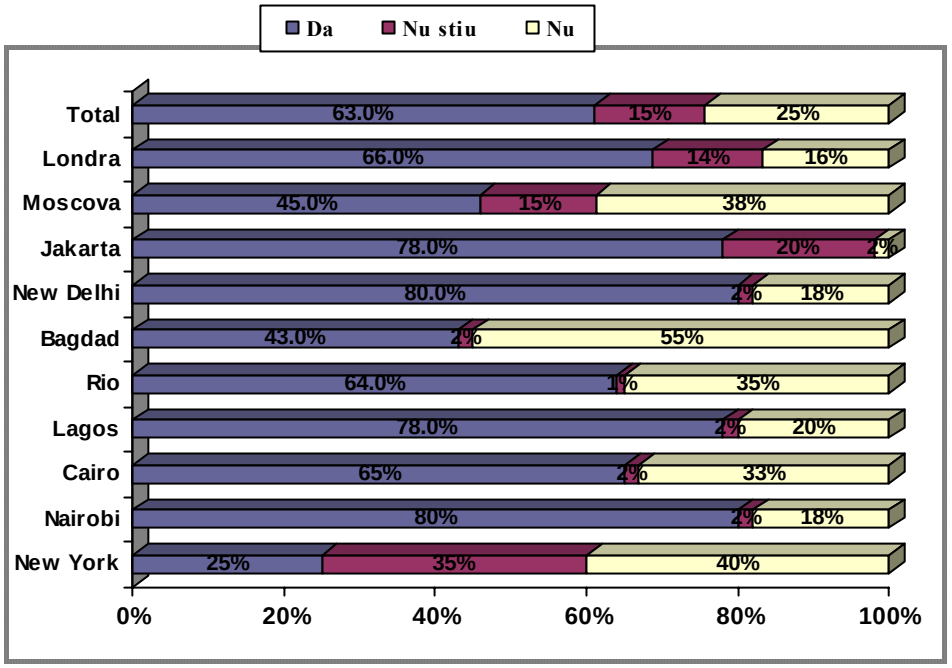

Sursa: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 17

Problema care se degajă din rezultatele sondajului de opinie este dacă opțiunea tinerilor pentru părăsirea țării de origine reprezintă consecința unei aspirații ori a unei stări de disperare. Dacă vom lua în considerare faptul că emigrația este un fenomen social obișnuit în țările sărace, atunci cu siguranță că nivelul de trai scăzut constituie un factor de alimentare a emigrației și, deci, motivația disperării este cea plauzibilă.

Acolo unde intenția emigrării se exprimă prin ponderi relativ scăzute – ca în cazul tinerilor americani ori londonezi – aceasta se explică mai degrabă ca o aspirație sau ca un drept de care sunt conștienți că pot beneficia adolescenții din statele avansate ale lumii. Un caz cu totul aparte îl constituie răspunsurile tinerilor din Bagdad, care, în proporții relativ egale, se pronunță pentru rămânerea sau plecarea din propria țară. Faptul că circa jumătate dintre ei preferă să rămână în țară, deși sunt obligați să-și riște viața, din cauza războiului, poate fi explicat prin cauze moral-educaționale și religioase, cum ar fi atașamentul față de valorile familiale și față de destinul în cumpănă al societății căreia îi aparțin.

Pentru tinerii din România, statele occidentale constituie o sursă de atracție permanentă și, totodată, o alternativă sigură a problemelor lor de angajare și exercitare a profesiei. Aceasta cu atât mai mult cu cât tara noastră a devenit membră a Uniunii Europene de la 1 ianuarie 2007.

Semnificative, în acest sens, sunt și datele unui sondaj de opinie efectuat în țara noastră de INSOMAR, în perioada 9-14 noiembrie 2006, pe un eșantion național, și dat publicității pe 3 decembrie 2006 (deci, în preajma intrării efective a României în U.E.). La întrebarea: *În situația că veți călători în străinătate după ianuarie 2007, călătoria va avea ca scop…..?* s-au înregistrat următoarele categorii de răspunsuri:

In situatia ca veti calatori in strainatate dupa ianuarie 2007, calatoria va avea ca scop…?

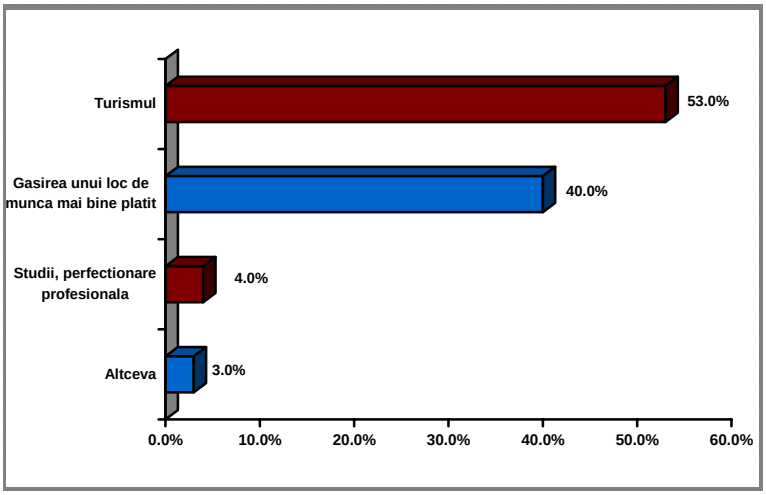

Rezultă, aşadar, că cei mai mulţi români vor călători pentru turism (53%) şi pentru a se angaja într-un loc de muncă mai bine plătit (40%).

Actualmente, oraşele din statele occidentale dezvoltate sunt asaltate de tinerii veniţi din diverse state (europene necomunitare, islamice, africane şi arabe) pentru a munci, a studia, a se afirma şi, în esenţă, a-şi construi un suport material de viaţă sigur şi demn. În fond, sărăcia înseamnă umilinţă, degradare fizică şi morală, coborârea la pragul biologic al fiinţării, lipsa siguranţei şi a perspectivei. Nevoia tinerilor emigranţi de a-şi găsi rezolvarea la problemele lor de viaţă în statele dezvoltate se conjugă cu nevoia societăţilor occidentale de forţă de muncă şi de populaţie tânără.

Din datele furnizate de studiile efectuate de către Banca Mondială reiese că 9 din 10 tineri de pe glob locuiesc în ţările în curs de dezvoltare (caracterizate printr-un nivel de trai scăzut, o rată înaltă a mortalităţii şi o speranţă de viaţă care nu depăşeşte 45 de ani în majoritatea ţărilor). După statisticile O.N.U. pe 1998, continentul african reprezintă *polul tinereţii* din întreaga lume, aici aflându-se 44% din totalul tinerilor de pe glob; alţi 34% trăiesc în America Latină, 32% în Asia ş.a. Ţara cu cea mai mare pondere a populaţiei tinere este Kenya (51,2% din totalul populaţiei sale), iar în Uganda 57% dintre locuitori au vârste sub 18 ani. Europa, în schimb, constituie *polul bătrâneţii* (are 14% din totalul vârstnicilor de pe glob), fiind urmată de America de Nord (are 13%din vârstnicii lumii). În Italia, Grecia şi Spania, proporţia tinerilor sub 18 ani este de numai 17%. Dintre statele membre ale U.E, Suedia este ţara cu cea mai mică pondere a populaţiei tinere (16,9%) şi cu cea mai mare pondere a populaţiei vârstnice (17,9%)[5].

Studiul comandat de BBC în cele 10 metropole din lume a evidenţiat şi poziţia tinerilor în raport cu stilul de viaţă pe care ar trebui să-l adopte în ţara în care ar dori să imigreze. Aproape jumătate din rândul celor chestionaţi s-a pronunţat pentru integrarea culturală şi socială deplină în ţara aleasă pentru a trăi (au afirmat 49%). Alţi 38% au considerat că e necesar să-şi păstreze propriile credinţe, obiceiuri şi valori culturale în noul mediu social în care au intrat. Ideea de integrare este susţinută de 61% dintre tinerii din New York, de 63% dintre cei din Bagdad, 69% din Rio de Janeiro, 71% din Cairo, 50% din Jakarta, cărora li se pare normal ca străinii să adopte obiceiurile şi tradiţiile din societatea nouă în care au ales să trăiască. Alţi 11% dintre adolescenţii metropolei americane sunt de părere că este mai bine ca imigranţii să-şi păstreze tradiţiile natale. În schimb, tinerii indieni din New Delhi au optat în proporţie covârşitoare (81%) pentru păstrarea şi respectarea integrală a propriilor valori (poziţie împărtăşită şi de majoritatea celor din Lagos şi Nairobi – oraşe ce aparţin unor societăţi africane) şi doar 11% au considerat că imigrarea trebuie să fie însoţită de

[5] Cf. *World Population Prospects. The 1998 Revision,* vol III, Analytical Report, O.N.U.

însuşirea totală a tradiţiilor şi valorilor din noua societate.

Cele două puncte de vedere predominante ale tinerilor din cele două ţări – SUA şi India – reflectă sistemele educaţionale diferite în care s-au format. Societatea americană, deşi este alcătuită dintr-un mozaic etnic şi cultural, este o societate deschisă şi unitară, care rezistă prin integrarea în sistemul social al noilor veniţi. Aceştia se bucură de exerciţiul libertăţii, în condiţiile respectării legilor şi ale valorilor promovate de instituţiile americane. Societatea indiană este clădită pe suportul tradiţiei şi o abdicare de la valorile acesteia este înţeleasă, probabil, ca o pierdere a propriei identităţi.

În general, tinerii chestionaţi au apreciat în termeni favorabili educaţia primită în ţările lor, procentul acestora ridicându-se la 75%, însă reţine atenţia procentul redus al celor din New York (45%) şi Moscova (50%) care s-au pronunţat pozitiv.

Consideraţi că educaţia pe care o aveţi vă face pregătit pentru viitor?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscova	Londra
Eşantion	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Da	75%	45%	64%	66%	96%	82%	88%	96%	79%	50%	80%
Nu	17%	13%	33%	31%	2%	18%	9%	4%	19%	36%	10%
Nu ştiu	8%	40%	3%	3%	1%	0%	3%	1%	2%	14%	9%
NR	1%	2%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%

Sursa: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 2

De asemenea, majoritatea tinerilor (72%) consideră că au probleme în găsirea unui loc de muncă în fiecare dintre cele 10 metropole ale lumii, ceea ce înseamnă că motivul primordial al plecării lor în alte ţări va fi cel al procurării unui serviciu convenabil.

Aveţi probleme în a vă găsi un loc de muncă bun?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Baghdad	Delhi	Jakarta	Moscow	London
Eşantion	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Da	72%	58%	75%	71%	89%	97%	59%	85%	66%	67%	55%
Nu	22%	26%	21%	26%	10%	3%	36%	13%	27%	25%	33%
Nu ştiu	6%	15%	4%	3%	1%	0%	5%	2%	7%	8%	12%
NR	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Sursa: *Ibidem*, p. 3

Solicitați să-şi exprime părerea în legătură cu problemele globale ale umanității, tinerii chestionați au indicat terorismul (36%), educația (25%) şi SIDA (17%) ca fiind cele mai însemnate probleme cu care se confruntă lumea contemporană. Diferențieri semnificative în privința ponderilor opțiunilor apar de la o societate la alta. Astfel, peste jumătate dintre tinerii indieni (66%), americani (63%), irakieni (59%) şi ruşi (52%) au indicat pe primul loc terorismul ca problemă mondială. Obezitatea, cariera şi schimbarea climatică, deşi sunt conştientizate ca probleme de interes general pentru comunitate, nu întrunesc ponderi ridicate.

Ponderile menționate indică măsura în care sunt aplicate anumite drepturi ale omului. Este evident că terorismul afectează dreptul la pace şi înțelegere, că lipsa ori deficitul educației oficiale, cu caracter sistematic, lezează exercitarea dreptului la educație şcolară al tinerilor, că ravagiile pe care le fac unele boli (precum SIDA, cancerul etc.), în absența unui tratament eficace, diminuează dreptul la ocrotirea sănătății, deşi toate aceste drepturi figurează în coduri juridice şi în programe politice sau de asistență socială.

Care considerați că sunt cele mai importante probleme globale, în acest moment?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscova	Londra
Eşantion	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Terorismul	36%	63%	17%	***	4%	20%	59%	66%	31%	52%	44%
Schimbarea climatică	5%	10%	2%	2%	0%	9%	1%	0%	3%	6%	17%
SIDA	17%	8%	35%	14%	22%	13%	1%	17%	19%	27%	11%
Educatia	25%	6%	32%	31%	63%	35%	27%	9%	34%	5%	9%
Cariera	7%	1%	6%	33%	5%	3%	7%	4%	2%	2%	3%
Obezitatea	1%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	2%	4%
Foametea	8%	9%	6%	18%	5%	19%	0%	2%	9%	4%	9%
Alta	2%	2%	2%	2%	0%	0%	4%	0%	1%	2%	4%

***** Nu au fost întrebați**

Sursa: Ibidem, p. 12

Bibliografie selectivă:

1. Jean Carpentier, Francois Lebrun (coordonatori), *Istoria Europei,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1997
2. Stephanie Potot, *Circulation et reseaux de migrants roumains,* Université de Nice, Franța, 2003
3. *World Population Prospects. The 1998 Revision,* vol III, Analytical Report, O.N.U.
4. Sandu, D., *Locuirea temporară în străinătate. Migrația economică a românilor: 1990-2006,* Fundația pentru o Societate Deschisă, 2007,
5. Toanchină, Camelia, *Migrația internațională şi politicile sociale,* Editura Lumen, Iaşi, 2006
6. Maria Pescaru, *Asistența şi protecția drepturilor copilului*, Editura Universității din Piteşti, 2010
7. *Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate,* 2006

The possibility to exercise the right to migration of the young people world wide*

Conf. univ.dr. Cristina OTOVESCU-FRĂSIE,
Asist.univ.dr. Gabriela MOTOI,
Lect.univ.drd. Florin PĂSĂTOIU,
Lect.univ.dr. Adrian OTOVESCU
Universitatea din Craiova
otocris@yahoo.com, gabrielamotoi@yahoo.com,
florin.pasatoiu@gmail.com, adiotovescu@yahoo.com

Abstract : *The massive migration of the European population was due to some multiple causes: the precarious life conditions, the personal and familial insecurity, over-crowding of some demographic zones, certain natural calamities, political and religious persecutions (for example almost 20% of the Jewish population from Russia left this country after 1880 to escape the pogroms). In essence, the migratory current from Europe was made of poor people.*

In this article we will present little significant information referring the young people's opinion world wide regarding their intention to use their right to migrate in other countries. The gathered data are the result of some field researches, of some statistic analyses and polls.

Key words: *migration, young people, human rights, poverty*

The presentation of the worldwide migration phenomenon

The historical data attest the fact that the powerful states from the western part of our continent promoted for about four centuries their own economic, political and cultural values that, at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, could be noticed an evident domination of Europe on most of the world. Certain researchers of this problem evidence the fact that, in the past, the prosperous industrial activity from the richer European countries (situated in the north-west) led to their supremacy in the world economy. For example, Germany, The United Kingdom, France etc. were assuring, in 1913, 44% from the world industrial production, while USA was contributing with 35.8% and Canada with only 2%, which had proved the European superiority in the world economy. Also, 91% from the invested capitals in the world were European: British, French, German, Belgian, Dutch and Swiss[2].

Although the European continent has a territory that represents only 2% from the world's surface (on which there are now 48 countries – Russia being the largest

* Acknowledgment
„This work was supported by the strategic grant POSDRU/89/1.5/S/61968, Project ID 61968(2009), co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Program Human Resources Development 2007-2013"

[2] Jean Carpentier, Francois Lebrun (coordinators), *Istoria Europei* [*Europe's history*], Humanitas Publishing House, Bucharest, 1997, p. 345

and Vatican the smallest), its demographical and economic evolution registered, along the past eras, a fast and tumultuous advancement. The demographic statistics show that the Europe's population has constantly and greatly grown, until the end of the 20th century, after getting on a descendent trend. Now, Europe is on the third place as regarding the number of inhabitants – 710 million, situating, after Asia – almost 4 billion and Africa – about 900 million. In July 2007, the world population was of over 6.6 billion people.

Years	**1750**	**1800**	**1850**	**1900**	**1950**	**1999**	**2008 (Jan)**	**Estimations**	
								2050	**2150**
The Europe' s population dynamics (millions)	163	203	276	408	547	729	710	628	517
% from the world population	20.6	20.8	21.9	24.7	21.7	12.2	11	7	5.3

The source: Data interpreted from *World Population Prospects: The 2006 Revision Population Database* – United Nations (www.wikipedia.org/wiki/world_population)

The Europe's economic power was based on the demographic factor, which play a decisive role on all the levels: that of development of technique and fulfilling of the industrialization process; of fast growth of the urban communities and, of course, the population density; of colonial expansion and dominations in wide-spread areas; of inauguration of transportation routes and intercontinental communications.

The European economic expansion in the whole world took place once with the population's general growth on our continent. The industrial development led to the rural people's exodus to the cities and with the emergence of big metropolises that radically changed the relations between the countryside world and the city world (such as in 1910, the rural population from England had reached to 12% from this country's entire population). The industrialization and the urbanization determined the migration from village to town, on the national level, while the metropolises' accelerated development (on the economic, services and the living standard in general) had become an attractive place for the citizens from the backward countries that helped the migration on the international level.

The domination and the influence of the western European countries had different shapes (the colonial territories conquering, the areas and economic activities concession, the appliance of some education and governing methods) and represent a major factor of the modern and contemporary history, generating, among other things, the construction of some European type

societies, in different areas from the world. Certain researchers appreciate that these societies "had been created by the immigrants that, along the entire 19th century, left Europe. It is estimated that their number ran into 30 or 35 million, between 1840 and 1914"[3] (left especially in the British, Irish, German or Scandinavian space).

The Europe's population massive migration was due to some multiple causes: the precarious living conditions, the familial and personal insecurity, the supra-agglomeration of some demographical areas, certain natural calamities, political and religious persecutions (for example, 20% from the Jewish people from Russia left this country after 1880 in order to escape from the massacres). The migratory current from Europe was essentially made from the category of the poor people.

Massive movements of the population in the world took place during or after some very important historical events such were: the First World War (1914-1918) and the Second World War (1939-1945), the crushing of the communist regimes in Central and Eastern Europe. The local wars also constraint many people to leave their places and country to settle in other countries where is peace and where they can enjoy the individual and familial security.

The European immigrants groups from other continents brought with them many thinking and acting models from the societies they abandoned, being the agents of a new economic, political, religious (Christian) and cultural order. Consequently, the process of colonization of the far or isolated lands, of the territories inhabited by people backward from the economic and educational point of view, developed in the case of the first arrived Europeans in those territories the mentality that they have a civilizing mission and, therefore, a saving role, especially in the case of the Christian education. The learning of the language spoken by the European colonists, of the eating and dressing habits, of some moral and educational norms, of some occupation specific to the colonists by the autochthon people with whom they got in touch, is a reality that perpetuated along the time and that contributed to the valuable communication among people.

The persons movements from eastern and western Europe had been evident and massive, especially after 1989, when the leading communist regime collapsed and the citizens could enjoy the free circulation right. Some researches on the migration appreciate that "between 1987 and 1991, a million people left U.S.S.R. and in 1990, 800.000 people officially left Romania. This flux, visibly increased in the beginning of '90s was stabilized starting with 1994"[4].

At global level, one of 35 persons leaves his/her native country looking for a better opportunity abroad. More exactly, there are 192 migrants all over the world, out of which approximately 60 to 65 millions work; the annual rate of the international migration's growth nears 3%.

[3] *Ibidem,* p.348

[4] Stephanie Potot, *Circulation et reseaux de migrants roumains,* Université de Nice, France, 2003, p. 5

Romanian citizens employed abroad represent an important part of the national labour force. This grew very much after the moment when visa in the European Union was removed. Many of the migrants do not know their rights. Every time they have to take a decision concerning their migration, but, unfortunately, they still rely upon fables and myths.

Sometimes, being at conflict with the specific regulations of the states they settled in, especially those arriving there clandestinely, they are sent back to their native country. All of them feel, nevertheless, the need for real, institutional support to face multiple challenges, equally originating in the native country, left behind, and the new, unknown world where they have to find a place to live, a job and to learn to communicate socially.

2. **Exercising the right to migration of the young people**

We shall present further on some significant information referring to the opinions of the young people from the entire world concerning their intention to use the right to migration in other countries. The gathered data are the result of some field researches, of some strict analysis and polls.

One of the essential conclusions of the study is that, on the whole, the great majority (79%) of the young people (between 15 and 17 years old) knows the persons' right to the free circulation and considers that they should enjoy the right to emigration in any country they want to. The freedom to choose the country they desire to live in is appreciated as a fundamental value by most of the questioned young people, as coming from the next table:

Do you consider that people should have the possibility to live in any country they want?

	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscow	London
Sample	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Yes	79%	70%	79%	79%	87%	92%	62%	90%	72%	82%	74%
No	16%	15%	20%	21%	11%	8%	29%	6%	22%	13%	18%
Don't know	5%	14%	2%	1%	2%	0%	9%	3%	7%	5%	7%
Don't answer	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%

The source: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 16

It is also known that the migration phenomenon is more often met in the poor societies and the share of those who want to leave in a wealthy country is always bigger because this constitutes the easiest solution, especially for the young people.

The results of the above mentioned poll confirms such a hypothesis of sociological research. Even more, the data obtained show us that 1 of 7 young people who live in the poor countries evaluates the perspective of emigration as being of such a great importance that they wouldn't hesitate to risk even their lives in order to succeed to get on the territory of a wealthy country. In essence, the teenagers wish for a world which will allowed them to emigrate wherever they like. Their wish is justified not only through the particularities of the age (characterized by dynamism, free thinking), but also the values they share and promote

Would you risk your life to emigrate in another country?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio	Baghdad	Delhi	Jakarta	Moscow	London
Sample	2740	307	300	300	300	300	300	320	0	300	313
Yes	14%	6%	31%	13%	10%	12%	13%	9%	-	8%	19%
No	80%	75%	64%	86%	88%	87%	82%	87%	-	81%	66%
Don't know	7%	19%	5%	1%	2%	0%	5%	3%	-	10%	14%
Don't answer	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-	1%	2%

The data from Jakarta aren't registered for this question

The source: Ibidem, p. 18

The main reason for which the questioned teenagers took into account the emigration is related to the living standard from their own country. Thus, one of 3 young people from Nairobi (the capital of Kenya) declared their intention to leave the country because of the very low living conditions. Also, 50% from the young people who live in the capital of Iraq (Bagdad), devastated by war from 2003 on, share the same intention to leave the country.

An important conclusion that appeared after questioning 3000 teenagers is that two thirds of them are ready to leave the country in searching for better life conditions. The share of the favorable answers is differentiated from one metropolis to another, but the highest values are

correlated with the countries where the living standard is lower too.

For example, the teenagers from Nairobi, Lagos and New Delhi are, in a proportion of 80% and over, decided to find another country for building their future, while less than a quarter from the teenagers from New York would choose such an alternative. To the question: *Would you emigrate in another country in order to have a better future?* were obtained the next categories of answers, with variable shares for each group of young people from the 10 investigated metropolises.

Would you emigrate in another country in order to have a better future?

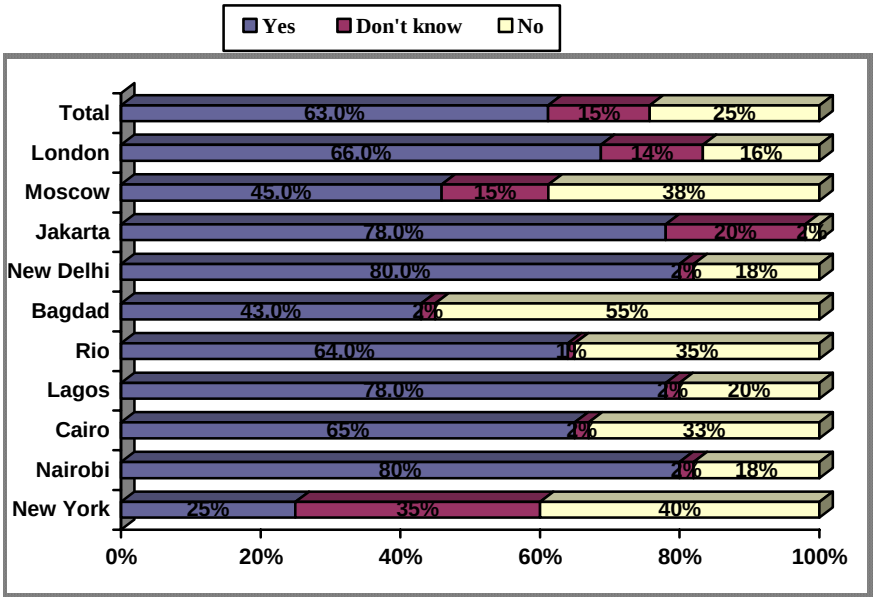

The source: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 17

The problem that appears from the results of the poll is if the option of the young people for leaving the country of origin represents the consequence of an aspiration or of a despondency feeling. If we take into account the fact that the emigration is a social phenomenon common in the poor countries, then, the low living standard constitutes surely a factor that increases the emigration and, as a consequence, the motivation of the despair is plausible.

There, where the intention of emigration is expressed through relatively low shares – as in the case of the young Americans and Londoners – this is explained more likely as an aspiration or as a right of which they are aware that the teenagers from the developed countries of the world will benefit by. A special case is that of the answers given by the young people from Bagdad who, in relatively equal proportions, declare themselves for remaining or leaving their own country. The fact that almost half of

them prefer to remain in the country, although they are obliged to risk their life because of the war, can be explained through moral-educational and religious causes, such is the attachment to the family values and to the unstable destiny of the society to which they belong.

For the young people in Romania, the western states are a permanent source of attraction and, in the same time, a certain alternative to their problems of becoming employed and of exercising their profession. This is even more important as our country became a member of the European Union since January the 1st 2007.

In this respect, are significant the data gathered after a poll made in our country by INSOMAR, between 9th-14th of November 2006, on a national sample and published on December 3rd 2006 (so close to the date when Romania effectively entered in U.E.). The question: *Suppose you would travel abroad after January 2007, the purpose of the travel would be…?* registered the next answers:

Suppose you would travel abroad after January 2007, the purpose of the travel would be…?

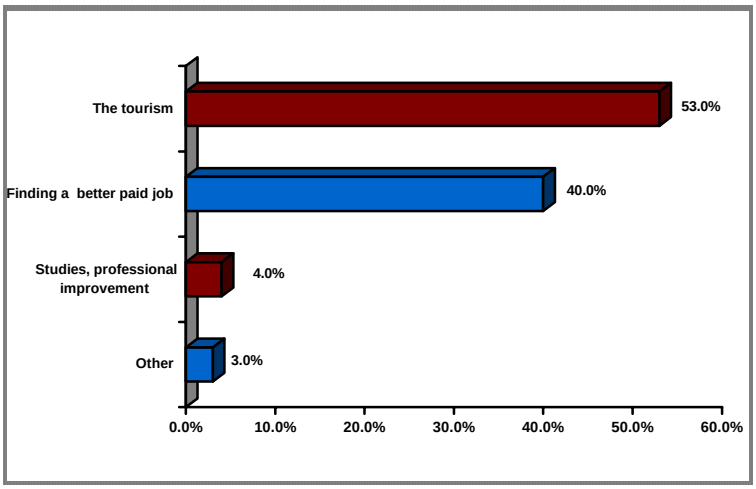

The source: INSOMAR, 3rd of December 2006

It result that, most of the Romanian people will travel for tourism (53%) and to become employed in a better job (40%).

Nowadays, the cities from the western developed states are assailed by young people arrived from different states (extra European community, Islamic, African and Arab) in order to work, to study, to make oneself respected and, essentially, to build a safe and dignify material life support. After all, the poverty means humiliation, physical and moral degradation, the descending to the biologic threshold of being, the lack of security and perspective. The need of the young emigrants to find a solution for their problems in the developed countries is mixing with the western societies' need of labour and young population.

From the data resulted after the studies made by The World Bank

ensues that 9 from 10 young people around the world live in process of development (characterized by a low living standard, a high rate of the mortality and a life expectancy that doesn't go beyond 45 years old in the majority of the countries). According to the statistic data of U.N.O. for 1998, the African continent represents *the pole of youth* from the entire world, here being 44% from the entire young people in the world; other 34% live in Latin America, 32% in Asia etc. The country with the highest share of young people in Kenya (51% from its entire population) and in Uganda 57% from the inhabitants are 18 years old. On the other side, Europe represents *the pole of old* (it has 14% from the entire number of old people from around the world). In Italy, Greece and Spain, the proportion of the young people under age is of only 17%. From all the states members of the E.U., Sweden is the country with the lowest share of young population (16.9%) and with the highest share of old population (17.9%)[5].

The poll ordered by BBC in the tenth world metropolises evidenced also the position of the young people in connection with the life style they should adopt in the country they would like to immigrate. Almost half of those questioned pronounced for the complete cultural and social integration in the country they choose to live in (said 49%). Other 38% considered that it is necessary to keep their own beliefs, customs and cultural values in the new social environment they entered. The idea of integration is sustained by 61% of the young people from New York, 63% of those from Bagdad, 69% of those from Rio de Janeiro, 71% of Cairo, 50 of Jakarta, who considered it was normal that the foreign people to adopt the customs and the traditions from the new society they had chosen to live in. Other 11% of the teenagers from the American metropolis believe that it is better that the immigrants to keep their native traditions. In exchange, the young Indians from New Delhi chose, in a overwhelming majority, (81%) to entirely keep and respect their own values (position also shared by those from Lagos and Nairobi – cities that belong to some African societies) and only 11% considered that the immigration should be accompanied by the full assimilation of the traditional and values from the new society.

The two predominant points of view of the young people from the both countries – USA and India – reflect the different educational systems in which they developed themselves. The American society, although is made of an ethnic and cultural mosaic, is a open and unitary society that resists because of the integration into the social system of the newcomers. They enjoy the exercise of freedom, with the condition to observe the law and values promoted by the American institutions. The Indian society is built up on the support of tradition and any resigning from its traditional values is maybe understood as a lost of their own identity.

Generally, the questioned young people appreciated in

[5] Cf. *World Population Prospects. The 1998 Revision,* vol III, Analytical Report, O.N.U.

favourable terms the education they received in their countries, their percent getting to 75% but the low percent draws the attention of those from New York (45%) and Moscow (50%) who answered positively.

Do you think that the education that you were provided prepare you for the future?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscow	London
Sample	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Yes	75%	45%	64%	66%	96%	82%	88%	96%	79%	50%	80%
No	17%	13%	33%	31%	2%	18%	9%	4%	19%	36%	10%
Don't know	8%	40%	3%	3%	1%	0%	3%	1%	2%	14%	9%
Don't answer	1%	2%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%

The source: Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate, 2006, p. 2

Also, the majority of young people (72%) consider that they have problems in finding a job in each of the tenth metropolises of the world, which means that the primordial reason of their leaving in other countries will be that to get a convenient job.

Do you have problems in finding a good job?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Baghdad	Delhi	Jakarta	Moscow	London
Sample	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Yes	72%	58%	75%	71%	89%	97%	59%	85%	66%	67%	55%
No	22%	26%	21%	26%	10%	3%	36%	13%	27%	25%	33%
Don't know	6%	15%	4%	3%	1%	0%	5%	2%	7%	8%	12%
Don't answer	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

The source: *Ibidem*, p. 3

When asked to express their opinion regarding the global problems of the humanity, the questioned young people indicated the terrorism (36%), the education (25%) and AIDS (17%) as being the most important problems that the contemporary world confronts with. Significant differentiations concerning the share of the options appear from one society to another. Thus, over a half from the young Indians (66%), Americans (63%), Iraqi people (59%) and Russians (52%) indicated on the first place the terrorism as a world problem. The obesity, the carrier and the climatic change, although identified as problems of general interest for the community, don't have high shares.

The mentioned shares indicate the extent in which there are applied certain human rights. It is obviously that the terrorism affects the right to peace and understanding, that the lack or the deficit of the official education, with systematic character, injure the exercising of the young people' right to education, that the devastations of some diseases (such is AIDS, cancer etc.), in the absence of a right cure, diminishes the right to health protection, although all these rights can be seen in juridical codes and political and social assistance programs

Which do you consider it is the most important global problem in this moment?											
	Total	New York	Nairobi	Cairo	Lagos	Rio de Janeiro	Bagdad	Delhi	Jakarta	Moscova	Londra
Sample	3050	307	300	300	300	300	300	320	310	300	313
Terrorism	36%	63%	17%	***	4%	20%	59%	66%	31%	52%	44%
Climatic changing	5%	10%	2%	2%	0%	9%	1%	0%	3%	6%	17%
AIDS	17%	8%	35%	14%	22%	13%	1%	17%	19%	27%	11%
Education	25%	6%	32%	31%	63%	35%	27%	9%	34%	5%	9%
Carrier	7%	1%	6%	33%	5%	3%	7%	4%	2%	2%	3%
Obesity	1%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	2%	4%
Hunger	8%	9%	6%	18%	5%	19%	0%	2%	9%	4%	9%

Other	2 %	2 %	2%	2 %	0%	0%	4%	0 %	1%	2%	4%

*** They weren't asked

The source: Ibidem, p. 12

References:

1. Jean Carpentier, Francois Lebrun (coordonatori), *Istoria Europei,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1997
2. Stephanie Potot, *Circulation et reseaux de migrants roumains,* Université de Nice, Franța, 2003
3. *World Population Prospects. The 1998 Revision,* vol III, Analytical Report, O.N.U.
4. Sandu, D., *Locuirea temporară în străinătate. Migrația economică a românilor: 1990-2006,* Fundația pentru o Societate Deschisă, 2007
5. Toanchină, Camelia, *Migrația internațională şi politicile sociale,* Editura Lumen, Iaşi, 2006
6. Maria Pescaru, *Asistența şi protecția drepturilor copilului*, Editura Universității din Piteşti, 2010
7. *Generation Next – Global Research Poll, BBC/Synovate,* 2006

Religia şi creşterea economică

Prep. drd. Veronica ION
Universitatea din Craiova
veronikaion@yahoo.com

Abstract: *Această lucrare analizează relația dintre religie şi creşterea economică, avându-se în vedere două perspective de abordare. Prima subliniază modul în care viața religioasă este influențată de evoluția aspectelor economice, urmărindu-se modificările ce au avut loc în convingerile şi frecvența participării religioase a indivizilor. Cea de-a doua perspectivă analizează modul în care religia, ca variabilă dependentă, influențează viața economică şi socială a unei comunități. În plus, lucrarea îşi propune să prezinte principalele concepții teoretice cu privire relația dintre religie şi prosperitate economică, precum şi să identifice factorii care stau la baza acesteia.*

Cuvinte cheie: *religie, creştere economică, secularizare, cultură, modelul de piață religios*

Creşterea economică este un proces global ce defineşte evoluția ascendentă a unor mărimi economice agregate, într-o anumită perioadă de timp, la nivel național sau internațional, cu efecte favorabile în planul vieții economice şi sociale. Astfel, se urmăreşte o sporire a producției bazată în exclusivitate pe modificarea cantitativă şi pozitivă, deci o sporire a producției, ce are la bază modificarea cantitativă a factorilor primari ai producției (forța, mijloacele şi obiectele muncii).

Astfel, creşterea economică va fi asociată cu dezvoltarea, ” numai în cazul implicării unei modificări structurale în sistemul socio-economic, adică va îmbunătăți calitatea vieții şi a mediului, va conserva patrimoniul cultural, va implica comunitatea în rezolvarea problemelor comune şi respectiv în valorificarea comună a beneficiilor”.[1]

În prezent, literatura de specialitate explică creşterea economică făcând apel la diverşi factori cu o influență directă asupra vieții economice. Totuşi, diverse studii susțin că explicațiile pentru creşterea economică ar trebui să meargă mai departe şi să includă şi alți factori precum cultura, politicile guvernamentale, instituțiile publice ale unei societăți etc. Deşi s-a acordat puțină atenție legăturii dintre creştera economică şi aceşti factori, concluzia general acceptată este că ” explicațiile de succes ale performanțelor economice ar trebui să meargă dincolo de îngustele măsuri ale variabilelor economice şi să includă forțe sociale şi politice”.[2]

În acest context, factorul religios în calitatea de dimensiune culturală este înțeles ca o variabilă importantă în evoluția vieții economice din cadrul unei societății şi capabil să ofere o explicație cu

---

[1] *Mihai Roşcovan,* Articol: Dezvoltare economică locală, p. 15

[2] Robert J. Barro, Rachel M. McCleary, Articol: *Religion and Economic Growth,* Universitatea Harvard, aprilie 2003, p. 2

privire la diferențele de dezvoltare economică între țări.

Teorie dezvoltării economice a fost dezbătută inițial de Max Weber în lucrarea sa *Etica protestantă şi spiritul capitalismului.* Sociologul şi filosoful german a susținut că ” protestantismul ca mişcare religioasă a influențat dezvoltarea culturii materiale şi a imprimat o tendință generală activităților umane”. [3]

Acesta şi-a concentrat analiza asupra modului cum activitatea lumească intensă a protestanților a favorizat creşterea capitalismului modern, deoarece doctrinele protestante încurajau un nou tip de comportament economic, cu un puternic conținut etic intrisec. Astfel, pornind de la legătura între modelele comportamentale, conceptele eticii şi doctrinele religioase ale protestantismului, dovedeşte că intensificarea activității religioase este însoțită şi de o creştere a preocupărilor laice, în timp ce intensificarea activităților economice este însoțită de creşterea gradului de implicare religioasă. Prin urmare, analiza sa pune în evidență faptul că ideile religioase afectează economia prin modul cum influențează anumite trăsături ale indivizilor şi impune un mod de viață pentru un întreg grup de oameni.

Studiul modern al religiei şi economiei începe cu lucrarea lui Adam Smith’s *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* (1776). Acesta menționează că activitățile şi credințele religioase sunt alegeri raționale, oamenii reacționând într-un mod previzibil la costurile şi beneficiile religioase. De asemenea, filosoful a susținut ideea separării bisericii de stat şi a promovat pluralismul religios, urmărind să creeaze o atmosferă de ”temperament bun şi moderație” şi un cadru deschis, în care grupurile religioase se angajeze într-o discuție rațională cu privire la proprile convingeri religioase.

La popul opus se află concepția teologului John Wesley, fundamentată pe legătura cauzală existentă între religie şi economie şi exprimată prin fraza ”câştigă cât poți, economiseşte cât poți şi dă cât poți”. Acesta a precizat efectul negativ al creşterii economice asupra religiei, menționând că acumularea bunurilor materiale ar putea slăbi gradul de religiozitate al individului.

În ultimii ani, legătura dintre religie şi creşterea economică a fost studiată în detaliu, de un număr mare de cercetători, care şi-au construit argumentele pe o gamă largă de statistici.

Huntington, Landes, Inglehart şi Baker prezintă felul în care cultura unei națiuni influențează creşterea economică prin modificarea trăsăturilor personale, cum ar fi corectitudinea, implicarea în muncă, deschiderea față de străini şi capacitatea de a face economie. Un alt puct de vedere este susținut de Fanfari care afirmă că religia poate să influențează creşterea economică numai dacă obține autonomie față de viață economică şi politică a societății. În caz contrar nu se poate vorbi despre vreo implicare a

[3] Max Weber, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului,* Editura Inciatus, Bucureşti, 2003, p. 10

aspectului religios în procesul de dezvoltare economică.

Guiso observă lipsa de încredere a musulmanilor în străini şi modul negativ în care este afectată creşterea economică. Pe de altă parte Pryor, Watt şi John Perkins au indicat că religia nu poate explica creşterea economică a ţărilor musulmane, ea fiind mai degrabă un obstacol al dezvoltării acesteia.

În studiul *Religion, Culture and economic Performance*, Marcus Noland afirmă că ”rezultatele cu privire la Islam nu suportă ideea că este în opoziţie cu creşterea economică. Dimpotrivă, fiecare rezultat statistic semnificativ asupra populaţiilor musulmane este pozitiv, ceea ce demontrează că Islamul promoveaza creştere economică”.[4]

Din punct de vedere teoretic, legătura dintre religie şi economie este analizată din două perspective. Prima abordare subliniază modul în care viaţa religioasă este influenţată de evoluţia aspectelor economice, urmărindu-se modificările ce au avut loc în convingerile religioase, dar şi în frecvenţa participării religioase a indivizilor (rugăciunea personală sau participarea la servicii religioase orgazanizate).

Aceast punct de vedere este discutat prin prisma *teoriei secularizării şi modelului de piaţă religios*.

Teoria secularizării susţine modul în care economiile ţărilor au capacitatea de a influenţa gradul de religiozitate: pe măsură ce economiile se dezvoltă, oamenii devin mai bogaţi, dar şi mai puţin religioşi, deoarece religia îşi pierde autoritatea în toate aspectele vieţii sociale. Această perspectivă este larg răspândită în rândul analiştilor care asociează ţările cu un model mai puternic de dezvoltarea economică şi un venit mai mare pe cap de locuitor, cu un grad de religiozitate mai mic.

În schimb, *modelul de piaţă religios,* subliniază rolul competiţiei în economie şi modul în care guvernul interacţionează cu religia şi influenţea ză gradul de participare religioasă. Astfel, diversitatea religioasă dintr-o ţară sau regiune impune o mai mare diversitate de religii şi implicit o concurenţă sporită între acestea. Prin urmare rezultă o calitate mai bună a produsului religios şi totodată o creştere a gradului de religiozitate. „Gradul de diversitate religioasă şi concurenţa depind de modul în care guvernul reglementează piaţa religioasă. De exemplu, existenţa unui stat-biserică evidenţiază lipsa pluralismului religios şi, prin urmare, o participare redusă la orice fel de activitate religioasăa organizată”.[5]

Astfel, pluralismul religios poate să promoveze un monopol religios care să împiedice răspândirea altor religii şi implicarea indivizilor în activităţi religioase total diferite. Adam Smith susţinea că monopolul de stat pe religie sau oligopolul între religii, va determina impunerea

[4] Rodney Wilson, Articol: *Economic Development in the Middle East*, J.KAU: Islamic Econ., Vol. 18, No. 1, Routledge, Londra, 1995, p. 45

[5] Robert J. Barro, Rachel M. McCleary, Articol: *Religion and Economic Growth,* Universitatea Harvard, aprilie 2003, p. 3

proprilor idei asupra publicului. În cazul în care există o piață deschisă pentru religie şi libertatea de exprimare, se va găsi moderație şi rațiune.

Ca o concluzie a studiilor lor, economiştii Robert Barro şi Rachel McCleary de la Universitatea Harvard evidențiază consecințele pozitive ale existenței unei religii oficiale deoarece " religia de stat tinde să fie însoțită de politici de subvenționarea a activității religioase (precum plăți către angajații bisericii sau scutirea de taxe), în diferite moduri de către stat."

În literatura de specilaitate există patru factori fundamentali care indică influența economiei asupra religiei[6]:

- *Educația* - cu cât nivelul de educație este mai mare, cu atât este mai mic gradul de religiozitate. Un individ educat va prefera să apeleze la explicațiile ştiințifice şi le va evita pe cele oferite de religie. Pe de altă parte, participarea la serviciile religioase va fi ridicată în rândul populației cu studii deoarece aceştia apreciează formele de capital social şi rețelele sociale.
- *Valoarea timpului*- persoanele implicate pe piața forței de muncă acordă mai multă importanță timpului, prin urmare vor participa mai puțin la activități, inclusiv cele cu caracter religios.
- *Speranța de viață* - odată cu creşterea longevității scade şi participarea la diverse activități religioase.
- *Urbanizarea* - în zonele urbane, indivizii au mai multe modalități de petrecere a timpului liber (muzeu, teatru, activități de voluntariat), religia fiind nevoită să concureze cu acestea.

Cea de-a doua perspectivă cu privire la legătura dintre religie şi economie, urmăreşte să prezinte modul cum religia, ca variabilă dependentă, influențează viața economică şi socială a unei comunități.

Această abordare este susținută de studiul efectuat de Robert Barro şi Rachel McCleary, care observă că unele credințe religioase, c um ar fi credința în rai, viața de apoi, iad, Dumnezeu, au un rol pozitiv asupra economiei, deoarece acestea susțin aspecte ale comportamentului individual care sporesc productivitatea. Barro şi McCleary susțin ideea că teama de iad este un factor mai puternic ce favorizează creşterea economică decât perspectiva raiului. De asemenea, cei doi autori menționează că prezența la serviciile religioase au un efect negativ asupra individului deoarece implică o utilizare mai mare a resurselor materiale şi spirituale ale instituțiilor religioase.

La polul opus, pentru anumite religii, creşterea participării religioase este invers proporțională cu creşterea economică. Acest efect este corelat cu timpul şi resursele utilizate de insituțiile religioase, precum şi efectele adverse ale religiei organizate asupra reglementărilor economice (de exemplu restricții asupra piețelor de credit şi de asigurare).

---

[6] Pentru mai multe deteli vezi Rachel M. McCleary, Articol: Religion and Economic Development, Hoover Institutions, Universitatea Stanford, p.2-3

La rândul său, religia influențează cei mai importanți indicatori ai creşterii economice. [7]

- *Educația* - convingerile religioase sunt interesante pentru persoanele cu niveluri mai ridicate de educație, din cauza că acestea nu pot fi explicate şi demonstare ştiințific. De asemenea, convingerile religioase contează pentru rezultatele economice, deoarece obținerea unor recompense (viața de apoi, absolvirea de păcat) motivează oamenii să muncească mult şi să aibă un comportament virtuos.
- *Valoarea timpului* – în unele credințe participarea religioasă tinde să favoriza creşterea economică deoarece oamenii dobândesc cunoştiințe religioase utile. Totuşi, dacă oamenii petrec prea mult timp în aceste activități, atunci se înregistrează efecte negative asupra creşterii economice.
- *Speranța de viață* - în majoritatea religiilor participarea individului la activitățile religioase creşte pe măsură ce acesta îmbătrâneşte. Religile care promit salvarea sufletului indiferent de vârstă, înregistrează o reducere a participării religioase a oameninilor mult mai devreme față de celălalte.

De asemenea, participarea religioasă în rândul tinerilor este corelată cu o stare de sănătate mai bună, reducere a delicvenței şi cu o atitudine pozitivă cu privire la familie.

- Urbanizarea- participarea religioasă este mai mare în zonele rurale, decât în cele urbane, datorită lipsei activităților de agrement şi faptului că locuitorii rurali îşi explică fenomenle din natură prin intermediul credințelor religioase

Evoluția vieții economice a societăți contemporane influențează religiozitatea unui popor, precum participarea la biserică sau convingerile religioase. Pe de o parte creşterea participării religioase are tendința de a reduce creşterea economică, în timp ce răspândirea credințelor religioase favorizează creşterea economică. Cu alte cuvinte, creşterea economică depinde în principal de gradul de credință şi nu de apartenență.

De asemenea, studile demonstrează că religiozitatea scade odată cu opresiunea şi reglementările religioase impuse de către stat, pe măsură ce țările cu o mare diversitate religioasă sunt asociate cu o prezență mai mare la biserică şi cu convingeri religioase mai puternice[8].

Bibliografie selectivă:

1. Otovescu, Dumitru (coord.), *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010
2. Weber, Max, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului,* Editura Inciatus, Bucureşti, 2003

[7] *Idem*

[8] Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/ CPP107/DMI1.5/S/78421, proiect strategic ID 78421 (2010), cofinanțat din Fondul Social European – Investeşte în Oameni, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

3. Barro, Robert J., Rachel M. McCleary, Articol: *Religion and Economic Growth,* Universitatea Harvard, aprilie 2003
4. Rodney Wilson, Articol: *Economic Development in the Middle East*, J.KAU: Islamic Econ., Vol. 18, No. 1, Routledge, Londra, 1995
5. Rachel M. McCleary, Articol: Religion and Economic Development, Hoover Institutions, Universitatea Stanford,
6. Blum, Ulrich, Dudley, Leonard, *Religion and Economic Growth: Was Weber Right* ?, Departamentul de cercetări economice, Universitatea din Montréal, 2001

Religion and Economic Growth

Ph.D. Assistant Professor Veronica ION
University of Craiova
veronikaion@yahoo.com

Abstract: *This article examines the relationship between religion and economic development, taking into account two perspective approaches. The first, highlights how the evolution of religious life is influenced by economic issues, monitoring the changes that took place in the religious beliefs of individuals and frequency of participation. The second perspective examines how the religion as a dependent variable influences the economic and social life of a community. In addition, the article aims to present the main theoretical concepts on the relationship between religion and economic prosperity, and to identify the factors underlying it.*

Key words: *religion, economic development, secularization, cultural, religious market model.*

Growth is a process that defines the overall upward trend of aggregate economic size in a given period of time, nationally or internationally, with favorable effects in terms of economic and social life. Thus, seeking an increase in production based solely on quantitative and positive change is based on quantitative change of primary factors of production (power, resources and work items). Thus, economic growth will be associated with development," only in case of involvement of changes in the socio-economic system, that will improve quality of life and environment, will preserve the cultural heritage, will involve the community in solving common problems and the common recovery benefits.[1]

Currently, the literature explains growth by appealing to various factors with a direct influence on economic life. However, several studies claim that explanations for economic growth should go further and include other factors such as culture, government policies, public institutions of a society, etc.. Although it is paid little attention to the link between economic growth and these factors, the generally conclusion accepted is that "successful explanations of economic performance should go beyond narrow measures of economic variables and to include social and political forces".[2]

In this context, the religious factor seen as a cultural dimension is understood as an important variable in the evolution of economic life within a society which it is able to provide an explanation to the differences in

[1] Mihai Roscovan, Article: *Local Economic Development*, p. 15
[2] Robert J. Barro, Rachel M. McCleary, Article: *Religion and Economic Growth*, Harvard University, April 2003, p. 2

the economic development between countries.

The Theory of Economic Development was initially discussed by Max Weber in his paper „The Protestant ethic and the spirit of capitalism”. The German sociologist and philosopher, argued that "Protestantism as a religious movement which has influenced the development of the material culture which established a general trend of human activities”.[3]

This analysis focused on how the intense worldly activity of Protestants favored the growth of modern capitalism, as the Protestant doctrine encouraged a new kind of economic behavior, with a strong intrinsic ethical content. Thus, the connection between behavioral patterns, concepts of ethics and the religious doctrines of Protestantism, proves that the increase of the religious activity is accompanied by an increase in secular concerns while enhancing economic activities is accompanied by increasing religious involvement. Therefore, the analysis reveals that religious ideas affect the economy by influencing on certain features of individuals and requires a certain lifestyle to a whole group of people.

The modern study of religion and economy starts with the work of Adam Smith's An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (1776). It states that religious activities and beliefs are rational choices that people react in a predictable way to the religious costs and benefits. The philosopher also supported the idea of church and state separation and promoted the religious pluralism, aiming to create an atmosphere of "good temper and moderation" and an open framework in which the religious groups engage in a rational discussion about their own religious beliefs. This concept is the opposite of the theologian John Wesley’s concept, based on the causal connection between religion and economy, concept expressed by the phrase "Gain all you can, Save all you can, Give all you can. "). His concept shows that the negative effect of religion on economic growth, indicates that the accumulation of material goods may weaken the individual's degree of religiosity.

In recent years, the relationship between religion and economic growth has been studied in detail by a large number of researchers who have built their arguments on a wide range of statistics. Huntington, Landes, Inglehart and Baker show how culture influences a nation's economic growth by changing personal traits such as honesty, involvement in work, openness to foreign and ability to save. Another point of view is showed by Fanfari who says that religion can influence economic growth only if it obtains independence from the economic and political life of the society. Otherwise we can not talk about any involvement in the religious aspect of economic development. Guiso observed the Muslims lack of confidence in foreigners and the negative way in which this matter affected the economic growth. On the other hand

[3] Max Weber, *Etica protestantă şi spiritul capitalismului*, Inciatus Publishing, Bucureşti, 2003, p. 10

Pryor, Watts and John Perkins have shown that religion can not explain the growth of Muslim countries; it is rather an obstacle to its development.

In the study of Religion, Culture and Economic Performance, Marcus Noland argues that "the results do not support the idea that Islam is opposed to economic growth. On contrary, each statistically significant result on Muslim populations it's a positive one; a belief which demonstrates that Islam promotes economic growth".[4]

The relationship between religion and economics -from a theoretical point of view-, is viewed from two perspectives. The first approach emphasizes the way in which religious life is influenced by economic development issues, aiming the changes that took place in religious beliefs, but also in the frequency of religious individual's participation (individual prayer or attending to orgazanized religious services).

This point of view is discussed in terms of the secularization's theory of and religious model market.

The secularization's theory argues how economies are able to influence the degree of religiosity: as economies grow, people become richer, and less religious, as religion lost its authority in all aspects of social life. This point of view is widespread among analysts who associate countries with a more powerful model of economic development, a higher income and with a lower degree of religiosity.

On contrary, the religious market model, stresses the role of competition in the economy and how the government interacts with religion and influences the degree of religious participation. Thus, the religious diversity in a country or in a region requires a greater diversity of religions and increases the competition between them. Therefore, it results a better quality product and in the same time it increases the degree of religiosity. „More fundamentally, the extent of religious diversity and competition are thought to depend on how the government regulates the market for religion. For example, the existence of an established state church—as in Scandinavia—is viewed as one source of a low degree of religious pluralism and, therefore, reduces the participation in any organized religious activity".[5]

According to this, religious pluralism may promote a religious monopoly to prevent the spread of other religions and of the individuals involved in different religious activities. Adam Smith argued that the state monopoly or oligopoly religion among religions will lead to impose its own ideas on the public. If there is an open market for religion and freedom of expression, it will be find the moderation and reason.

As a conclusion of their studies, economists Robert Barro and Rachel McCleary of Harvard

[4] Rodney Wilson, Article: *Economic Development in the Middle East*, J.KAU: Islamic Econ., Vol. 18, No. 1, Routledge, London, 1995, p. 45

[5] Robert J. Barro, Rachel M. McCleary, Article: *Religion and Economic Growth,* Harvard University, April 2003, p. 3

University point out the positive consequences of the existence of an official religion because "the state religion tends to be accompanied by policies of subsidizing religious activity (such as payments to church employees or exemption charges) of state in different ways".

There are four primary indicators of the influence of economic development on religion.[6]

- *Education* – the higher is the level of education, the lower is the degree of religiosity. An educated person will prefer to use scientific explanations and will avoid those offered by religion. On the other hand, participation in religious services is higher among educated people because they appreciate the forms of social capital and social networks.
- *The value of time*- people involved in the labor market attach a lot of importance to time, therefore they will less participate to activities, including religious ones.
- *Life expectancy* - with people living longer, it decreases the participation in any religious activities.
- *Urbanization* – in urban areas, people have more opportunities to spend their spare time (museum, theater, volunteer activities), religion being forced to compete with them.

The second perspective on the relationship between religion and economics, seeks to show how religion as a dependent variable influencing economic and social life of a community.

This approach is supported by the study by Robert Barro and Rachel McCleary, who notes that some religious beliefs such as belief in heaven, afterlife, hell, God, have a positive role on the economy because they support aspects of individual behavior enhancing productivity. Barro and McCleary support the idea that fear of hell is a factor that favors stronger economic growth than the prospect of heaven. The two authors also mention that attendance to religious services has a negative effect on the people because it involves a greater use of material and spiritual resources of religious institutions. On contrary, for certain religions, religious participation increase is inversely proportional to growth. This effect is correlated with the time and resources used by religious institutions and in the same time the adverse effects of organized religion on economic regulations (eg.: restrictions on credit and insurance markets).

Religion also influences the four primary indicators of economics growth.[7]7

• *Education* - religious beliefs are interesting for people with higher levels of education, because they can not be scientifically explained and demonstrated. Also, religious beliefs matter for economic performance since obtaining reward (afterlife, absolution of sin) motivates people to work hard and behave virtuously.

[6] For more details, see: Rachel M. McCleary, Article: *Religion and Economic Development*, Hoover Institutions, Stanford University p. 2-3

[7] *Idem*

• *The value of time* - in some faiths, religious participation tends to foster economic growth as people acquire useful religious knowledge. However, if people spend too much time on these activities, then there are recorded negative effects on growth.

- Life expectancy - in most religions, a person's participation in religious activities grows as he grows older. Religions which promise salvation of the soul regardless of age, record a small people's participation much earlier than the other. In addition, religious participation among youth is correlated with a better health status, reduce delinquency and gives a positive attitude about family.
- Urbanization, religious participation is higher in rural areas than in urban areas due to lack of leisure and that rural residents explain their the religiosity of people, such as participation in church or religious beliefs, Nature phenomena through the religious beliefs.

The evolution of economic life in contemporary society influences On the one hand the increase of religious participation tends to reduce the economic growth, while economic growth favors the spread the religious beliefs.

In other words, economic growth depends mainly on the degree of faith and not on belonging. The studies also show that religiosity decreases with religious oppressions and regulations imposed by the state, as countries with high religious diversity are associated with a higher church attendance and stronger religious beliefs[8].

References:

1. Otovescu, Dumitru (coord.), *Tratat de sociologie generală*, Beladi Publishing, Craiova, 2010
2. Max Weber, *Etica protestantă și spiritul capitalismului,* Inciatus Publishing, București, 2003
3. Robert J. Barro, Rachel M. McCleary, Articol: *Religion and Economic Growth,* Universitatea Harvard, April 2003
4. Rodney Wilson, Articol: *Economic Development in the Middle East*, J.KAU: Islamic Econ., Vol. 18, No. 1, Routledge, Londra, 1995
5. Rachel M. McCleary, Articol: Religion and Economic Development, Hoover Institutions, Universitatea Stanford,
6. *Blum, Ulrich, Dudley, Leonard,* Religion and Economic Growth: Was Weber Right ?, Departament of economics research, University of Montréal, 2001

[8] This work was supported by the strategic grant POSDRU/ CPP107/DMI1.5/S/78421, Project ID 78421 (2010), co-financed by the European Social Fund – Investing in People, within the Sectoral Operational Programme Human Resources Development 2007 – 2013."

Politica generală şi legislaţia din Spania referitoare la imigrare

Drd. Cristina ILIE
Universitatea din Craiova
cristin_il@yahoo.com

Abstract: *Politica de imigrare din ultimii zece ani a constat în încercări ale mai multor guvernespaniole de a regla fluxul migrator ca răspuns la nevoile pieţei naţionale a muncii, ducând la stabilirea ratelor de muncitori imigranţi. Cele mai importante măsuri adoptate de guvernul spaniol pentru a regla fluxul migrator în cooperarea cu ţările de origine, mai ales acele ţări din care fluxul migrator este mare, sunt acordurile bilaterale care îi vizează pe muncitorii străini.*

Cuvinte cheie: *Spania, politica de imigrare, legislaţia imigrării*

1. Politica generală şi obiceiurile imigranţilor

Emigrarea în Spania a crescut semnificativ în ultimele decenii. Potrivit Municipal Rolls, în 1995 Spania avea doar 500 000 de străini care locuiau pe teritoriul ei, adică 2% din întreaga populaţie. În comparaţie, la începutul anului 2007 erau peste 4,48 milioane de străini în Spania, adică 9,9% din populaţia totală(Institutul Naţional de Statistică).

Politica de imigrare din ultimii zece ani a constat în încercări ale mai multor guverne spaniole de a regla fluxul migrator ca răspuns la nevoile pieţei naţionale a muncii, ducând la stabilirea ratelor de muncitori imigranţi. Politica vamală pentru combaterea imigrării ilegale şi mafiei care se ocupă cu traficul de persoane au fost de asemenea o prioritate în ultimul deceniu.[1]

Mai mult, politica recentă de imigrare a Spaniei este caracterizată prin procese continue de regularizare.

S-au făcut încercări de ţinere sub control a imigrării, dar instabilitatea legislativă, nesiguranţa şi lipsa de informare cu privire la regulile aplicabile, precum şi politicile de imigrare contradictorii, au dus la prezenţa unui număr estimativ de 1 300 000 imigranţi în Spania. Mai mult, lipsa de integrare a populaţiei de imigranţi a dus la conflicte între populaţia gazda şi persoanele nou-venite.

2. Legi si condiţii de imigrare

2.1. Generalităţi privind tipurile de imigrare

Legislaţia spaniolă face distincţie între două situaţii: străinii din Spania pot fi într-o situaţie de şedere sau reşedinţă. Şederea este definită ca prezenţa pe teritoriul spaniol pe o perioadă de până la 90 de zile, cu excepţia studenţilor, care pot sta pe o perioadă egală cu cea a cursurilor la care sunt înmatriculaţi. Pe de altă parte, persoanele cu reşedinţă sunt străinii care locuiesc în Spania cu un permis de reşedinţă

[1] Organizaţia Internaţională a Imigrării, „*Studiu comparativ al legilor din cele 27 de state al UE cu privire la imigrarea legală”*, februarie 2008

valabil. Ei pot fi în situaţia de şedere permanentă sau temporară.

Legislaţia ţine cont de asemenea de trei situaţii specifice: regimul special al studenţilor, reşedinţa persoanelor apatride, oamenii fără documente şi reşedinţa minorilor.

În funcţie de acest lucru, se poate spune că cele două situaţii principale în care cetăţenii unei ţări din afara UE se pot afla în Spania sunt acelea de vizită şi reşedinţă. Un vizitator poate locui pe teritoriul spaniol pe o perioadă limitată, fără a depăşi 90 de zile şi nu are nevoie de o autorizaţie prealabilă, cu excepţia nevoii de viză de intrare în altă ţară, când este cazul.

Pe de altă parte, situaţia unui rezident este definită în mod precis de lege ca necesitând o autorizaţie de reşedinţă, temporară sau permanentă. În acest cadru de reşedinţă temporară sau permanentă şi regimuri speciale, legislaţia acoperă intrarea şi reşedinţa membrilor familiei, persoanelor angajate sau liber-profesioniste şi a studenţilor.

2.2 Reguli de primire – politica vizelor

Ambasada sau Consulatul Spaniei în ţara de reşedinţă a străinului este autoritatea competentă pentru acceptarea cererilor de viză şi pentru eliberarea vizelor.

Trebuie totuşi notat, cu privire la vizele de reşedinţă, că Ambasada sau Consulatul (atunci când cererea nu poate fi admisă) va trimite această cerere către Ministerul de Externe şi Cooperare, precum şi la Delegaţia sau Sub-delegaţia guvernului din regiunea în care aplicantul doreşte să locuiască. Delegaţia sau Sub-delegaţia este autoritatea competentă pentru aprobarea autorizaţiei de reşedinţă care este încorporată în viză.

O viză este necesară pentru cetăţenii unei ţări din afara UE care intră în Spania, cu excepţia cazurilor în care un tratat internaţional a stabilit altceva. Vizele vor fi aplicate de Ambasada sau Consulatul Spaniei în ţara de reşedinţă a cetăţeanului străin, şi pot fi eliberate cu scop de tranzit, şedere temporară sau studii.

O viză de şedere temporară în Spania pe o perioadă de maxim 90 de zile în 6 luni. O viză de reşedinţă permite străinului să locuiască în Spania. Nu este acordată pe mai mult de 3 luni, dar include autorizaţia iniţială de reşedinţă. Se face diferenţierea între tipurile diferite de viză[2].

Primul tip de viză permite imigrantului să locuiască în Spania fără a avea o activitate profesională. Cererea de viză trebuie însoţită de următoarele documente: un paşaport valabil; un certificat de cazier sau document echivalent; un certificat medical; şi documente care să facă dovada deţinerii de mijloace financiare suficiente. Acest tip de viză include mai multe subcategorii.

Viza de Reşedinţă pentru Reîntregirea Familiei este acordată rudelor străinilor care locuiesc în Spania în mod legal, pentru a le asigura dreptul la viaţă de familie şi intimitate. După ce familia este

[2] Ripoll Carulla, S., *"Acordurile bilaterale ale Spaniei cu privire la muncitorii străini: un nou instrument al politicii spaniole privind imigrarea si dezvoltarea",* VII Almanahul spaniol de drept internaţional (1999-2000), 2004, p. 39

reîntregită şi locuieşte legal în Spania, soţul sau soţia sponsorului şi copii săi peste vârsta de 16 ani pot cere o autorizaţie de muncă şi de practicare a unei profesii sau meserii remunerate.

Pe de alta parte, Viza de Reşedinţă pentru Activităţi Non-lucrative este acordată dacă reşedinţa în Spania nu are ca scop întreprinderea de activităţi economice. Existenţa unor mijloace materiale suficiente pentru a locui în Spania pe timpul şederii trebuie dovedită pentru a primi o astfel de viza.

Pentru obţinerea unei Vize de Reşedinţă pentru Activităţi care nu necesită un permis de muncă, aplicantul trebuie mai întâi să obţină un certificat în care autorităţile spaniole declară că nu este necesar un permis de muncă.

O viză de muncă sau reşedinţă ii dă posibilitatea străinului să întreprindă o activitate profesională sau să locuiască în Spania. Cererea de viză trebuie însoţită de următoarele documente: un paşaport; un certificat de cazier sau document echivalent; un certificat medical; şi o copie după autorizaţia de reşedinţă şi muncă.

În cele din urmă, trebuie menţionată viza de studii, care ii permite străinului să rămână în Spania pe durata cursurilor, studiilor sau muncii de cercetare sau informare.

2.3 Reguli de şedere şi reşedinţă

2.3.1 Reguli generale indiferent de Categoria de Imigrare

Autorizaţiile de Reşedinţă sunt acordate „în ţară" de Ministerul de Interne şi Ministerul Muncii şi Problemelor Sociale, care acţionează prin Biroul de Imigranţi al Subdelegaţiei Guvernului în fiecare provincie (Legea Organica, Art. 67(2); Regulamentul de Implementare, Art. 159; Art. 160; Art. 161; Art. 162).

Un străin care doreşte să locuiască în Spania (adică să stea acolo mai mult de 3 luni) trebuie să deţină o autorizaţie de reşedinţă. Se face o deosebire principală între reşedinţa temporară, între 3 luni şi 5 ani, şi reşedinţa permanentă. Deoarece condiţiile şi cerinţele depind în mod semnificativ de tipul de statut pentru care se aplică, vor fi analizate în secţiunile de mai jos.

Ca regulă generală, deciziile administrative şi rezoluţiile adoptate în legătură cu străinii pot fi atacate. Executarea lor va urma regimul legal general, cu excepţia unor cazuri speciale de expulzare.

2.3.2 Condiţii în funcţie de durata şederii

a)Reşedinţa temporară

O autorizaţie de reşedinţă temporară este acordată pentru o perioadă cuprinsă între 90 de zile şi 5 ani. Poate fi acordată pentru mai multe scopuri, cum ar fi reşedinţa fără exercitarea unei activităţi profesionale, reunificarea familiei sau pentru activităţi profesionale (angajare şi activităţi independente). Condiţiile şi cerinţele cu privire la acordarea şi înnoirea unor asemenea autorizaţii depind de statutul specific pentru care se aplică.

Trebuie menţionat că autorizaţia de primă reşedinţă este inclusă în viza pentru reşedinţă. Prin urmare cererile pentru ea se depun la misiunea diplomatică sau consulară din ţara de origine. Ca regulă

generală, autorizația inițială de reşedință temporară este acordată pe o perioada de un an. Autorizația poate fi reînnoită pe o perioadă de încă doi ani, ținând cont de condițiile care motivează cererea de reînnoire, până la cel mult 5 ani în total.

b) Reşedința permanentă

Reşedința permanentă îi permite unui individ să locuiască şi să muncească în Spania pe timp nedefinit. Indivizii care au avut rezidența temporară legală timp de cel puțin 5 ani consecutivi au dreptul la reşedință permanentă (Legea Organică, Art. 32; Regulamentul de implementare, Art. 71; Art. 72). Alături de această categorie de indivizi, mai sunt câteva categorii care se bucură de dreptul la reşedință permanentă fără cerința celor 5 ani, inclusiv: rezidenții pensionari beneficiari ai sistemului de securitate socială spaniol; străinii născuți în Spania şi care până la vârsta majoratului au petrecut cel puțin 3 ani de reşedință continuă şi legală în Spania; străinii care au fost inițial spanioli dar au pierdut această naționalitate; şi străinii care au contribuit la dezvoltarea economică, ştiințifică sau culturală a Spaniei.

Atunci când aplicantul primeşte statutul de rezident permanent, are la dispoziție o lună în care să capete o carte de identitate pentru străini. Această carte trebuie reînnoită o dată la 5 ani.

2.3.3 Condiții pentru tipuri de imigrare specifice

a) Reîntregirea familiei

Se poate depune o cerere pentru reîntregirea familiei dacă sponsorul locuieşte în Spania de cel puțin un an şi are o autorizație de şedere pentru cel puțin încă un an (Legea Organică, Art. 16; Regulamentul de Implementare, Art. 38).

Reîntregirea familiei este permisă pentru soții legali, copiii sponsorului sau ai soțului/soției acestuia care au mai puțin de 18 ani sau sunt dependenți şi necăsătoriți, inclusiv copiii adoptivi, precum şi pentru antecesorii sponsorului sau ai soției/soțului, dacă depind de el sau ea (Legea Organica, Art. 17(1); Regulamentul de implementare, Art. 39).

Pentru ca reîntregirea să aibă loc, sponsorul trebuie să furnizeze: documente care fac dovada relației de rudenie; o copie a pașaportului său; o copie a titlului său de rezident; dovada angajării şi/sau dovada unor mijloace financiare suficiente pentru susținerea sa şi a membrilor familiei sale; şi dovada care să ateste că are o locuință adecvată. În plus, în cazul reîntregirii familiei cu soțul sau soția, sponsorul trebuie să arate că nu locuieşte în Spania cu un alt soț sau altă soție.

Când sunt aprobate reîntregirile de familie, membrii familiei trebuie să depună o cerere pentru o viză de reşedință la consulatul sau misiunea diplomatică din locul lor de reşedință. Viza este acordată pentru nu mai mult de trei luni, timp în care membrii familiei trebuie să intre în Spania şi apoi să capete o carte de identitate pentru străini.

Durata autorizației de reşedință acordată membrilor de familie depinde de statutul sponsorului. Dacă are o autorizație

temporară de reşedinţă, dreptul de reşedinţă al familiei expiră la aceeaşi dată ca dreptul sponsorului. Dacă sponsorul este rezident permanent, primul titlu de rezident acordat expiră la aceeaşi dată la care expiră cartea de identitate pentru străini a sponsorului. Următoarea autorizaţie de reşedinţă va fi apoi permanentă.

Soţii şi antecesorii reuniţi vor putea obţine o autorizaţie independentă de reşedinţă dacă obţin o autorizaţie de muncă. Copiii care s-au alăturat unui părinte vor obţine o autorizaţie independentă de reşedinţă în momentul în care vor atinge vârsta legală şi vor obţine o autorizaţie de muncă. În orice caz, reşedinţa independentă poate fi obţinută după cinci ani de reşedinţă în ceea ce priveşte soţii şi, în ceea ce priveşte copiii, când devin majori şi după ce au locuit cel puţin cinci ani în Spania.

Mai mult, soţul/soţia şi copiii sponsorului pot obţine o autorizaţie de muncă fără a avea statut independent de rezident în cazul în care contractul de muncă propus este part-time sau pentru completarea serviciilor şi nu acordă un salariu mai mare decât salariul minim pentru muncă full-time.

b) Munca

Angajarea

Legislaţia spaniolă recunoaşte două cazuri în care un angajator poate angaja un cetăţean al unei ţări din afara UE. Primul este atunci când situaţia angajării din ţară permite angajările pe posturi „greu de acoperit", angajatorul oferind dovada incapacităţii de a găsi un angajat care să ocupe postul. Al doilea caz este pe calea unei angajări programate a muncitorilor străini pe baza unui sistem de rate aprobat anual de Guvernul spaniol.[3]

În ceea ce priveşte primul caz, se doreşte ca la fiecare trei luni să fie pus la punct un catalog al meseriilor pentru fiecare provincie, precum şi pentru Ceuta şi Melilla, care să conţină informaţii privind ofertele de slujbe anunţate de angajatori la serviciile de ocupare publică a forţei de muncă.

Al doilea caz la care s-a făcut referire este angajarea cetăţenilor din afara UE care nu sunt rezidenţi, în conformitate cu sistemul de rate. În lumina situaţiei ocupării forţei de muncă din ţară şi ţinând cont de propunerile făcute de Comunităţile Autonome şi cele mai importante organizaţii sindicale şi ale angajatorilor, Guvernul poate aproba o rată pentru muncitorii străini (Legea Organică, Art. 39; Regulamentul de implementare, Art. 77; Art. 80). Scopul acestei rate este de a facilita angajarea programată a muncitorilor străini prin fixarea unui număr provizoriu de slujbe stabile şi definirea caracteristicilor acestora. Numărul de oferte de locuri de muncă poate fi revizuit pe parcursul unui an pentru a răspunde eventualelor schimbări de pe piaţa de muncă.

Stabilirea unei rate anuale poate de asemenea să seteze un anumit număr de vize pentru persoanele care caută un loc de munca (Regulamentul de implementare, Art. 81), rezervând de asemenea un număr de vize membrilor familiilor

[3] Crespo Navarro, E., "The incipient immigration policy of the European Union and regularisation of aliens in Spain", X *Spanish Yearbook of International Law* (2004), 2004

cetăţenilor spanioli (Regulamentul de implementare, Art. 82). Alte vize pot fi rezervate anumitor sectoare de activitate sau ocupaţii dintr-o anume zonă geografică (Regulamentul de implementare, Art. 83). Angajarea prin sistemul ratei nu implică imigranţii care locuiesc deja în Spania. În schimb, muncitorii sunt selectaţi în ţara de origine pe baza ofertelor făcute de angajatori, prioritate având ţările cu care Spania a semnat acorduri privind reglementarea şi controlul fluxului migrator. Printre aceste ţări se află Columbia, Republica Dominicană, Ecuador, Maroc şi Peru.[4]

Ca regulă generală, străinii trebuie să obţină o autorizaţie de reşedinţă temporară şi de muncă pentru a întreprinde o activitate salarizată.[5] Această autorizaţie este acordată la cererea angajatorului de Ministerul Muncii şi Problemelor Sociale, prin birourile din provincie sau Biroul pentru Străini din provincia angajatorului. Autorizaţia iniţială este acordată pe o perioadă de un an şi poate fi limitată la o regiune sau sector profesional anume.

Trebuie îndeplinite câteva condiţii pentru eliberarea unei autorizaţii de reşedinţă temporară şi de muncă, inclusiv: situaţia ocupării forţei de muncă trebuie să permită recrutarea de străini (adică este aplicat un test al pieţei de muncă); trebuie să existe garanţia angajării continue pe durata valabilităţii autorizaţiei; angajatorul trebuie să-l fi înregistrat pe angajat în sistemul de securitate socială; iar condiţiile ofertei de muncă trebuie să corespundă normelor activităţii profesionale şi regiunii.

Sistemul autorizaţiilor de muncă se bazează pe presupunerea că persoana care caută o slujbă se află în altă ţară şi primeşte o ofertă de angajare din partea unui angajator spaniol când se află peste hotare. Autoritatea diplomatică sau Consulară cere apoi un raport din partea autorităţilor de muncă spaniole pentru a verifica dacă slujba nu poate fi acoperită de un muncitor spaniol. Acest lucru se numeşte testul pieţei de muncă. După ce este primită aprobarea, este redactat un contract de angajare. Cu toate acestea, o relaţie

---

[4] Ripoll Carulla, S., *"Acordurile bilaterale ale Spaniei cu privire la muncitorii străini: un nou instrument al politicii spaniole privind imigrarea si dezvoltarea",* VII Almanahul spaniol de drept internaţional (1999-2000), 2004, p. 42

[5] Printre excepţiile de la cerinţa autorizaţiei de muncă se află: 1) tehnicienii şi oamenii de ştiinţă, invitaţi sau contractaţi de stat sau de comunităţile autonome cu scopul promovării şi dezvoltării ştiinţei şi cercetării; 2) profesorii invitaţi sau contractaţi de o universitate spaniolă; 3) personalul străin de conducere sau personalul străin din învăţământ ale unor instituţii culturale publice sau private de renume recunoscute oficial de Spania, cu scopul de a dezvolta programele culturale şi educative; 4) civilii sau angajaţii civili din armată ai unui alt stat care vin în Spania ca urmare a unor acorduri de cooperare; 5) jurnaliştii; 6) artiştii care sosesc pentru o interpretare anume; 7)clerul sau personalul afiliat unei organizaţii religioase, cu condiţia ca activitatea lor să se limiteze la ceremonii religioase; si 8) oamenii născuţi în Spania care şi-au pierdut naţionalitatea spaniolă (Legea Organică, Art. 41; Regulamentul de implementare, Art. 68)

de muncă este o relație personală şi nimeni nu se poate aştepta ca, în cele mai multe cazuri, angajatorul spaniol să angajeze un muncitor străin fără a cunoaşte în mod direct pregătirea, abilitățile şi dispoziția personală a acestuia din urmă. În mod paradoxal, un angajator nu poate angaja în mod legal un imigrant care se află deja în Spania şi pe care îl cunoaşte personal dacă imigrantul nu are un permis de reşedință valabil deoarece lucrează deja în Spania pe baza unui contract de angajare precedent.

Există câteva excepții de la cerința testului pieței de muncă[6]. Printre cele notabile regăsim: soții/soțiile sau copiii unui rezident străin cu o autorizație reînnoită; un străin care este tutorele legal al antecesorilor sau descendenților unui cetățean spaniol; un străin care a obținut autorizația de reşedință din motive umanitare sau datorită colaborării cu organele legii; şi străinii care au fost autorizați să lucreze ca muncitori sezonieri pe o perioada de patru ani şi care s-au întors în țara lor de origine.

Pentru obținerea unei autorizații de muncă, este nevoie în general ca individul să treacă examenul medical şi să dea o declarație formală în care să spună că nu are o boală contagioasă. În funcție de tipul de angajare, poate fi nevoie şi ca străinul să furnizeze documente care să ateste că a obținut certificările şi diplomele relevante necesare pentru a desfăşura munca sau serviciul respectiv. Adeseori este necesară cunoaşterea limbii spaniole pentru a fi angajat şi poate fi chiar obligatoriu în anumite tipuri de angajare.

Activități independente

Pentru a desfăşura activități independente în Spania, un străin trebuie să îndeplinească toate cerințele pe care legislația în domeniu le cere din partea cetățenilor spanioli pentru începerea şi desfăşurarea activității, precum şi să facă dovada unui nivel suficient de investiții şi să aibă potențialul de a crea locuri de muncă[7].

Autorizația inițială de reşedință va fi acordată pentru un an şi poate fi reînnoită pe o perioadă de doi ani.

Munca sezonieră

Autorizația de muncă acordată unui individ cu scopul de a desfăşura activități sezoniere sau de cules poate avea o durată egală cu cea a contractului de muncă, cu o perioadă limită maximă de nouă luni în 12 luni consecutive. Trebuie notat faptul că nu se aplică nici un test formal al pieței de muncă în ceea ce priveşte munca sezonieră.

Cererea de muncitori sezonieri este orientată mai ales spre țările cu care Spania a semnat

[6] Legea Organică 4/2000 privind Drepturile si libertățile străinilor în Spania şi integrarea socială a acestora, 11 ianuarie 2000, completată prin Legea Organica 8/2000, Legea Organica 11/2003 si Legea Organica 14/2003 (Legea Organica 4/2000), Art. 40

[7] Legea Organică 4/2000 privind Drepturile şi libertățile străinilor în Spania şi integrarea socială a acestora, 11 ianuarie 2000, completată prin Legea Organică 8/2000, Legea Organică 11/2003 şi Legea Organică 14/2003 (Legea Organica 4/2000), Art. Art. 37; Regulamentul de implementare, Art. 58; Art. 59; Art. 60; Art. 61; Art. 62

acorduri asupra reglementării fluxurilor migratoare[8].

c) Studii şi pregătire

Străinii care doresc să studieze în Spania trebuie să obţină o viză pentru studii. O aplicaţie pentru această viză va fi însoţită de următoarele documente: un paşaport; dovada admiterii la o instituţie de învăţământ recunoscută, publică sau privată; o copie a conţinutului programei şcolare, pregătirii sau cercetării cu care se va ocupa studentul; dovada acoperirii asigurării de sănătate; dovada cazării şi a unor mijloace financiare suficiente; iar în cazul studenţilor minori, autorizaţia corespunzătoare din partea părinţilor sau tutorilor. Atunci când durata studiilor sau cercetarea depăşesc 6 luni, aplicantul va trebui sa furnizeze o adeverinţă medicală şi o copie a cazierului.

Studenţii străini sunt consideraţi ca fiind prezenţi într-o perioadă şedere în Spania, nu ca rezidenţi.

Durata autorizaţiei este egală cu cea a cursului la care s-au înregistrat. Cu toate acestea, autorizaţia poate fi prelungită anual dacă titularul face dovada faptului că îndeplineşte în continuare condiţiile pe care le-a îndeplinit pentru autorizaţia iniţială şi că împlineşte cerinţele instituţiei pe care o frecventează.

Cetăţenii străini care deţin o viză cu scop de studiu pot fi autorizaţi să lucreze în instituţii publice sau organizaţii private dacă angajatorul prezintă o cerere pentru o autorizaţie de muncă şi sunt îndeplinite toate cerinţele relevante. Va fi necesar ca aceste activităţi să fie compatibile cu îndeplinirea studiilor, iar venitul obţinut să nu fie o resursă necesară pentru traiul zilnic sau şederea studentului. În cazul în care slujba este full-time, durata sa nu va putea să depăşească trei luni, nici să se suprapună studiilor.

3. Comparaţie intre condiţiile din statele membre şi condiţiile stabilite la nivelul UE şi la nivel internaţional

Există câteva diferenţe mici între legislaţia UE ţi cea a Spaniei cu privire la protecţia acordată unui rezident permanent în Spania împotriva măsurilor de expulzare, care pot fi adoptate doar pentru încălcări serioase a politicii sau siguranţei publice[9].

Autorizaţia de reşedinţă permanentă prezintă mai multe probleme, deoarece Articolul 49 cere, în cele mai multe cazuri, ca prima cerere pentru autorizaţia temporară de reşedinţă şi muncă să fie însoţită de o viză de reşedinţă valabilă în acel moment.

Exista câteva excepţii de la această cerinţă, cum ar fi: străinii cu o autorizaţie de reşedinţă în vigoare şi studenţii, sau atunci când există o

[8] Regulamentul de implementare al Legii Organice 4/2000, Buletinul oficial de stat nr 174. 21 iulie 2001, Art. 55

[9] Legea Organica 4/2000 privind Drepturile si libertăţile străinilor în Spania şi integrarea socială a acestora, 11 ianuarie 2000, completata prin Legea Organica 8/2000, Legea Organica 11/2003 si Legea Organica 14/2003 (Legea Organica 4/2000), Art. 54(1); Art. 57(5)

cerere pentru scutirea de la cerința de viză de reşedință, care este acordată doar în unele cazuri particulare. Cu toate acestea, în toate celelalte cazuri străinul trebuie să părăsească teritoriul spaniol şi să aplice pentru o viză de reşedință din străinătate.

Referitor la dreptul de reîntregire a familiei, şi Legea Organică 4/2000 şi completările sale prin Legea Organică 8/2000 prevăd dreptul la reunificare cu membrii familiei nucleare. În acelaşi timp, Legea Organică 8/2000 a eliminat două categorii de rude pe care Legea Organică 4/2000 le includea printre cele eligibile pentru reunificare: rudele cetățenilor spanioli care nu cad sub definiția UE (adică rude care nu sunt soțul/soția, copiii sub 21 de ani şi antecesorii, care sunt dependenți financiar de cetățeanul spaniol); şi orice altă rudă a rezidentului legal atunci când există considerații umanitare.

Regulamentul spaniol nu recunoaşte mariajul de drept comun, cu excepția negării reunificării persoanelor căsătorite legal care nu locuiesc împreună, spre deosebire de Directiva Consiliului 2003/86/EC privind dreptul la reunificarea familiei.

În ceea ce priveşte reglementarea admiterii imigranților economici şi abordarea practică precum şi cea teoretică a UE scot la iveală unele linii de acțiune comune la care se conformează prevederile legale spaniole. Legislația spaniolă face diferența între regimul general şi unele situații speciale, cum ar fi locurile de muncă pe termen fix sau serviciile transnaționale. Procedurile introduse pentru admiterea legală a muncitorilor se bazează pe nevoi economice justificate, aşa cum sunt ele determinate de situația de angajare națională, alături de un sistem de rate. Mai mult, ca răspuns la cererile repetate de reforma, legislația spaniolă introduce o viză pentru persoanele care caută un loc de muncă pentru a suplimenta căutarea în țara de origine. În cele din urmă, uşurează formalitățile de aplicare stabilind o singură procedura pentru autorizațiile de reşedință şi muncă şi implică angajatorul în proces permițându-i să prezinte formularul de aplicație din partea cetățeanului unei țări din afara UE.

Cele mai recente reforme legale din 2003 nu au inclus şi principiul „preferinței comunitare", acordat celor care au lucrat deja în UE timp de câțiva ani înainte de a se întoarce în țara lor de origine. Doar în cazul în care au lucrat pentru o instituție publică spaniolă nu li se va cere să obțină o autorizație de muncă pentru a rămâne şi a continua să lucreze în Spania.

În concluzie, se poate spune că legislația spaniolă a modificat în mod comprehensiv legea privind străinii pe parcursul ultimilor ani pentru a adapta legislația la obligațiile internaționale si ale UE. Cu toate acestea, rămân nişte diferențe cu privire la Legea Europeană.

Restricțiile de la drepturile fundamentale cum ar fi respectul pentru viața de familie şi privată, dreptul la adunare şi asociere şi dreptul de a demonstra şi de a face grevă conținute în Legea Organică 4/2000, completată de Legea Organică 8/2000, sunt în mod evident împotriva acestor drepturi aşa cum sunt ele definite de Carta Drepturilor

Fundamentale a Uniunii Europene şi CEDO.

4. Impactul real al legislației privind imigrarea asupra imigrării

Din pricina lipsei de informații corecte, este greu de diferențiat între impactul real şi consecințele implementării legislației asupra imigrării în practică. În principiu, nu este o diferență foarte mare între condițiile legale ale imigrării la nivel național, regional şi local deoarece, conform Constituției spaniole, politica şi legislația privind străinii şi imigrarea cad exclusiv sub jurisdicția guvernului central.[10]

Fără a ține seama de acest lucru, comunitățile autonome au posibilitatea de a implementa anumite aspecte ale acestor politici şi legi. În plus, comunitățile autonome pot afecta condițiile de trai ale străinilor în chestiunile în care comunitatea a obținut jurisdicție exclusivă, inclusiv sănătate, educație şi asistență socială.

Într-adevăr, există dovezi privind diferențe între regiuni şi provincii spaniole cu privire la condițiile de trai ale străinilor. De exemplu, condițiile reale din Ceuta şi Melilla, Insulele Canare şi Andaluzia, ca puncte de sosire pentru valuri de imigranți neregulați, sunt complet diferite unele de altele, aşa cum diferă de restul țării. Pe de altă parte, oraşele mari ca Barcelona, Madrid sau Valencia sunt locuri de reşedință pentru majoritatea populației străine. Deoarece au mai multe resurse economice şi umane, precum şi infrastructuri mai bune, aceste zone urbane pot oferi condiții mai bune. Cu toate acestea, este la fel de adevărat că în oraşele mari problemele de integrare socială în societatea gazdă, precum şi rasismul şi xenofobia care rezultă din acestea, sunt mai vizibile decât în oraşele mici. El Egido în Almeria reprezintă un caz special, unde există o populație mare de imigranți cu probleme de integrare socială.

Cu privire la „ratele de muncitori imigranți", fără evaluarea unor rezultate reale, ofertele de locuri de muncă publicate în ultimii 15 ani de statul spaniol pentru a acoperi slujbele normale sau greu de acoperit este foarte scăzut. Există o diferență mare între cererea oficială şi cea reală. Rezultatul final este că cererea reală poate fi acoperită doar apelând la imigranți neregulați.

5. Cooperarea cu țările din afara Uniunii Europene

Cele mai importante măsuri adoptate de guvernul spaniol pentru a regla fluxul migrator în cooperarea cu țările de origine, mai ales acel țări din care provine un flux mare, sunt acordurile bilaterale în legătură cu muncitorii străini. Aceste acorduri bilaterale pot servi ca instrumente cu care sa fie dezvoltată o politica națională a imigrării[11]. Guvernul

[10] Sagarra Trias, E., *"Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante, irregular, empadronado, residente trabajando y con orden de expulsión" ("Un nou statut al străinilor în Spania: imigrantul nstatornic cu ordine oficiale de deportare, care este un rezident înregistrat şi munceşte în Spania"),* Revista de Derecho Migratorio y Extranjería, Barcelona, 2002, p. 20

[11] Ripoll Carulla, S., *"Acordurile bilaterale ale Spaniei cu privire la muncitorii străini: un nou instrument al*

spaniol a semnat acorduri de acest tip cu Columbia, Ecuador, Maroc, Republica Dominicană şi Peru. Aceste tratate se aplică lucrătorilor migratori care sunt definiţi ca cetăţeni ai părţilor contractante, autorizaţi să practice activităţi remunerate ca persoane angajate pe teritoriul spaniol, inclusiv muncitorii sezonieri. Deşi aceste acorduri pot lua diferite forme, conţinutul lor se axează pe migraţia pentru muncă şi dorinţa de a controla piaţa muncii şi fluxul migrator.

Aceste acorduri bilaterale reglementează următoarele probleme: anunţurile de locuri de muncă; alegerea candidaţilor; condiţiile şi semnarea contractelor de angajare; eliberarea permiselor de şedere şi muncă în Spania; călătoria şi primirea în Spania; angajarea şi condiţiile sociale ale muncitorilor din Spania; drepturile muncitorilor migratori pe durata şederii în Spania şi de asemenea înainte şi în timpul călătoriei până în Spania; muncitorii migratori se întorc în ţările lor de origine. Acordurile au o abordare comprehensivă şi coordonată a tuturor aspectelor fenomenului imigrării în Spania. Ele oferă cooperare pentru dezvoltare şi pentru lupta împotriva imigrării neregulate, exploatării şi încălcării drepturilor sociale, fraudei în acte şi, mai ales, traficului ilegal de persoane.

Este interesant de notat că, în general toate aceste acorduri bilaterale oferă drepturi subiective diferite muncitorilor imigranţi. Acordurile recunosc dreptul muncitorilor migratori de a se reuni cu anumiţi membri ai familiilor lor, conform prevederilor legii spaniole.

Muncitorii care au avut ocazia de a se pregăti şi de a câştiga experienţa profesională peste hotare pot fi agenţi importanţi pentru dezvoltare în ţările lor de origine. Tratatele în chestiune se leagă de ideea unei dezvoltări simultane sau a unei co-dezvoltări între ţările dezvoltate şi în curs de dezvoltare. Cu acest scop, acordul cu Columbia stabileşte că măsurile vor fi puse în aplicare pentru încurajarea reintegrării muncitorilor migratori în Columbia, experienţa emigrării fiind un factor de dezvoltare economică, socială şi tehnologică.

Cu acelaşi scop, acordul cu Ecuador stabileşte că părţile vor asigura dezvoltarea proiectelor care au ca scop încurajarea pregătirii profesionale şi recunoaşterii experienţei profesionale dobândite în Spania, promovarea stabilirii companiilor mici şi mijlocii de către imigranţi care se întorc în Ecuador, precum şi crearea unor întreprinderi bi-naţionale care asociază angajatorii şi muncitorii.[12]

Noile acorduri nu abordează chestiunea ciclului migrator complet, care poate fi obstacolul principal în atingerea unei game largi de obiective

politicii spaniole privind imigrarea şi dezvoltarea", VII Almanahul spaniol de drept internaţional (1999-2000), Carulla 2004, p. 39

[12] Sagarra Trias, E., *"Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante, irregular, empadronado, residente trabajando y con orden de expulsión" ("Un nou statut al străinilor în Spania: imigrantul neregulat (instabil) cu ordine oficiale de deportare, care este un rezident înregistrat şi munceşte în Spania"),* Revista de Derecho Migratorio y Extranjería, 2002, p. 89

dorite de tratate. În cazul Marocului, de exemplu, ciclul migrator nu începe întotdeauna pe teritoriul acestui stat, ci adesea în Africa sahariană; Marocul este o țară de tranzit. Aceste acorduri nu țin cont de acest lucru, deoarece întinderea lor se limitează la cetățenii celor două țări, şi nu la toți oamenii care locuiesc în ele.

Pentru a creşte acoperirea geografica a abordării sale şi a ține cont de ciclul migrator complet, în ultimul an a fost semnat un acord între Spania şi țările sahariene africane (inclusiv Gambia, Guineea, Guineea Bissau şi Mauritania). Aceste acorduri asigură repatrierea cetățenilor care intră în Spania prin mijloace ilegale sau care stau în Spania cu o situație neregulată.

Migranții pot avea acces la securitate socială şi drepturi de pensie plătite de ei în țara gazdă pe durata şederii în Europa atunci când se întorc în țara de origine. Spania a semnat mai multe acorduri cu alte state pentru a garanta transferul drepturilor căpătate în oricare dintre țări, ținând cont de durata serviciului, locul angajării, securitatea sociala şi taxarea.

Migranții pot de asemenea să transfere bani în țările de origine folosind sistemul poştal, sistemul bancar sau orice altă companie privată din Spania.

Bibliografie selectivă:

1. Boelaert-Suominen, S., "Non-EU nationals and Council Directive 2003/109/EC on the status of third country nationals who are long-term residents: five paces forward and possibly three paces back", 42 *Common Market Law Review* , 2005

2. Crespo Navarro, E., "The incipient immigration policy of the European Union and regularisation of aliens in Spain", X *Spanish Yearbook of International Law* (2004), 2004

3. Garcia Rodriguez, I., "The right to family reunification in the Spanish law system", VII *Spanish Yearbook of International Law* (1999-2000), Carrula, 2004

4. Ripoll Carulla, S., *"Spain's bilateral agreements on foreign workers: a new instrument of Spanish immigration and development policy",* VII Spanish Yearbook of International Law (1999-2000), Carulla 2004

5. Rojo Torrecilla, E. , *Inmigración y mercado de trabajo en la era de la globalización: Estudio de la normativa internacional, comunitaria y española* (Immigration and job market in the globalization era: study of the international, European and Spanish norms), Editorial Lex Nova, Valladolid, 2006

6. Sagarra Trias, E., *"La legislación sobre extranjería e inmigración: Una lectura - Los derechos fundamentales y libertades públicas de los extranjeros en España" ("Legislation on aliens and immigration: a reading – fundamental rights and public freedoms of aliens in Spain")*, Universidad de Barcelona, 2002

7. Sagarra Trias, E., *"Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante,irregular, mpadronado, residente trabajando y con orden de expulsión"("A new alien status in Spain: the irregular immigrant with official deportation orders, who is a registered resident and works in Spain"),* Revista de Derecho Migratorio y Extranjería, 2002

8. Sandu, D, „*Lumile sociale ale migrației românești în străinătate”,* Editura Polirom, București, 2010
9. Legea Organică 4/2000 privind Drepturile şi libertățile străinilor în Spania şi integrarea socială a acestora, 11 ianuarie 2000, completată prin Legea Organică 8/2000, Legea Organică 11/2003 şi Legea Organică 14/2003 (Legea Organică 4/2000)
10. Regulamentul de implementare al Legii Organice 4/2000, Buletinul oficial de stat nr 174. 21 iulie 2001, (Regulamentul de implementare)
11. Acord între Spania şi Columbia privind reglementarea şi organizarea fluxului migrator pentru angajare, semnat pe 21 mai 2001, Buletinul Oficial de Stat nr. 159, 4 iulie 2001

General Immigration Policy And Legislation In Spain

PhD St. Cristina ILIE
University of Craiova
cristin_il@yahoo.com

Abstract: *Immigration policy over the past ten years has consisted of attempts by successive Spanish governments to regulate migratory flows in response to the needs of the national labour market, leading to the establishment of immigrant worker quotas. The most important measures adopted by the Spanish government to regulate migration flows in cooperation with countries of origin, particularly those countries from which flows are of a significant size, are bilateral agreements on foreign workers.*

Key words: *Spain, immigratin policy, immigration legislation*

1. General Immigration Policy and Trends

Immigration to Spain has increased significantly in recent decades. According to the Municipal Rolls, in 1995 Spain had only 500 000 foreigners residing within its territory, amounting to 2 per cent of the total population. In comparison, at the beginning of 2007, there were more than 4.48 million foreigners in Spain, representing 9.9 per cent of the total population (National Institute of Statistics).

Immigration policy over the past ten years has consisted of attempts by successive Spanish governments to regulate migratory flows in response to the needs of the national labour market, leading to the establishment of immigrant worker quotas. Border policies combating illegal immigration and human trafficking mafias have also been a priority in the past decade.[1]

Moreover, Spain's recent immigration policy is characterized by continued regularizations processes.

Attempts have been made to manage immigration, but legislative instability, insecurity and misinformation regarding applicable rules, along with contradictory immigration policies, have led to the presence of an estimated 1 300 000 irregular immigrants in Spain. Furthermore, the lack of integration of the immigrant population has led to friction between the host society and the new entrants.

2. Laws and Conditions of Immigration

2. 1. Overview of immigration types

Spanish legislation distinguishes between two situations: foreigners in Spain can be in a situation of stay or residence. Stay is defined as presence on Spanish territory for a period of time up to 90 days, except in the case of students, who can stay for a period equal to that of the courses in which they are matriculated. On the other hand,

[1] International Organisation of Migration, „*Compartive study of the laws in the 27 UE states for legal immigration*", February 2008

residents are foreigners who live in Spain with a valid residence authorization. They can be in a situation of temporary or permanent residence.

The legislation also contemplates three specific situations: the special regime for students, the residence of stateless persons, undocumented people and refugees, as well as the residence of minors.

Accordingly, one can state that the two principal legal situations in which third country nationals may find themselves in Spain are visitors or residents. A visitor may stay in Spanish territory for a limited period of time, in principle, not exceeding 90 days and does not require a prior authorization, apart from the requirement of a visa to enter the country, where applicable.

On the other hand, the situation of a resident is precisely defined by law as requiring an authorization to reside, whether temporarily or permanently. Within this framework of temporary and permanent residence and special regimes, the legislation covers the entry and residence of family members, employed and self-employed persons and students.

2.2 Admission rules – visa policy

The Spanish Embassy or Consulate in the foreigner's country of residence is the competent authority to accept visa applications and subsequently issue visas.

It must nevertheless be noticed, that with regards to visas of residence, the Embassy or Consulate shall (when the request is not considered as inadmissible) forward the request to the Ministry of Foreign Affairs and Cooperation, as well as to the Delegation or Sub-Delegation of the Government of the region in which the applicant wishes to reside. The Delegation or Sub- Delegation is the competent authority to grant the authorization of residence that is incorporated in the visa.

A visa is required for a third country national's entry into Spain, except in cases where an international treaty has established otherwise. Visas shall be applied for at the Spanish Embassy or Consulate in the foreigner's country of residence, and they may be issued for the purpose of transit, temporary stay, residence or studies.

A temporary stay visa permits a stay in Spain for a maximum period of 90 days within six months. A residence visa qualifies a foreigner to reside in Spain. It is granted for no more than three months, but it incorporates the initial authorization of residence. Different types of residence visas can be distinguished[2].

A first type of visa of residence qualifies the immigrant to reside in Spain without carrying out any professional activity. The visa request has to be accompanied by the following documents: a valid passport; a criminal record or equivalent document; a medical certificate; and documents that prove possession of sufficient financial means. This type of visa includes several subcategories.

---

[2] Ripoll Carulla, S., *"Spain's bilateral agreements on foreign workers: a new instrument of Spanish immigration and development policy",* VII Spanish Yearbook of International Law (1999-2000), Carulla 2004, p. 39

The Residence Visa for Family Regrouping is granted to relatives of foreigners legally residing in Spain, in order to guarantee their right to family life and privacy. Once regrouped and legally residing in Spain, the spouse of the sponsor and his or her children over the age of 16 years can ask for an authorization to work and undertake a remunerated profession or job.

On the other hand, the Residence Visa for Non-Lucrative Activities is granted if residence in Spain is not for the purpose of undertaking economic activities. The existence of sufficient economical means to live in Spain during the stay must be proved in order to be granted this type of visa.

To obtain a Residence Visa to Undertake Activities that do not require a work authorization, the applicant must first obtain an official certificate whereby Spanish authorities declare that a work permit is not required.

A visa of work and residence qualifies the foreigner to undertake a professional activity and reside in Spain. The visa application has to be accompanied by the following documents: a passport; a criminal record or equivalent document; a medical certificate; and a copy of the conditioned authorization of residence and work.

Finally, mention can be made of the visa for studies, which qualifies a foreigner to remain in Spain for the attendance of courses, studies, or works of investigation or formation.

2.3 Stay and residence rules

2.3.1 General Rules regardless of the Immigration Category

Residence authorizations are granted "in-country" by the Ministry of Interior and the Ministry of Labour and Social Affairs, both acting through the Foreigners Bureau of the Subdelegation of the Government in each province (Organic Law, Art. 67(2); Implementing Regulation, Art. 159; Art. 160; Art. 161; Art. 162).

A foreigner wishing to reside in Spain (i.e. stay longer than three months) is required to possess an authorization of residence. A principal distinction is made between temporary residence, from three months up to five years, and permanent residence. As conditions and requirements depend significantly upon the type of status applied for, they will be analysed in the following sections.

As a general rule, the administrative decisions and resolutions adopted in relation to foreigners may be appealed. Their execution will follow the general legal regime, with the exception of some special expulsion cases.

2.3.2 Conditions according to Length of Stay

a)Temporary Residence

A temporary residence authorization is granted for no less than 90 days and up to five years. It may be granted for several purposes, such as residence without exercising a professional activity, family reunification or for professional activity (employment and self-employment). The conditions and

requirements with regard to the granting and renewal of such authorizations depend on the specific status applied for.

It is notable that the first residence authorization is incorporated in the visa for residence. It is therefore applied for at the diplomatic or consular mission in the country of origin. As a general rule, the initial temporary residence authorization is granted for a period of one year. The authorization may be renewed for a period of two additional years, taking into account the circumstances that motivate the application for renewal, up to a maximum of five years in total.

b) Permanent Residence

Permanent residency authorizes an individual to reside indefinitely and to work in Spain. Individuals who have had legal temporary residence for at least five continuous years have a right to permanent residency (Organic Law, Art. 32; Implementing Regulation, Art. 71; Art. 72). Next to this first category of individuals, other categories benefit from the right to permanent residence without the five-year requirement, including: retired residents benefiting from the Spanish social security system; foreigners born in Spain and who at the age of majority have spent at least three years of continuous and legal residence in Spain; foreigners who were originally Spanish and lost their Spanish nationality; and foreigners who have contributed to the economical, scientific or cultural development of Spain.

When the applicant is granted the status of permanent resident, he has one month within which to acquire an identification card for foreigners. This card is to be renewed every five years.

2.3.3 Conditions for Specific Immigration Types

a) Family Reunification

Family reunification can be applied for if the sponsor has been living in Spain for one year and has an authorization to stay for at least another year (Organic Law, Art. 16; Implementing Regulation, Art. 38).

Family reunification is permitted for legal spouses, children of the sponsor or his spouse who are under the age of 18 or dependent and unmarried, including adopted children, as well as for the sponsor or his spouse's ancestors, if they are dependent upon him or her (Organic Law, Art. 17(1); Implementing Regulation, Art. 39).

For reunification to take place, the sponsor must present: documents evidencing the family relationship; a copy of his passport; a copy of his resident title; proof of employment and/or proof of sufficient financial means to support himself and his family members; and evidence proving that he possesses adequate housing. Additionally, in the case of family reunification with a spouse, the sponsor must establish that he does not reside in Spain with another spouse.

When family reunification is granted, the family members must present a request for a visa of residence to the consulate or diplomatic mission of their place of residence. The visa is granted for no more than three months, during which

family members must enter Spain and then acquire an identity card for foreigners.

The duration of the residence authorization granted to the family members is dependent on the status of the sponsor. If he has a temporary residence authorization, the right of residence of family members expires on the same date as the sponsor's. When the sponsor is a permanent resident, the first resident title granted expires on the same date as the sponsor's identity card for foreigners expires. The next residence authorization granted shall then be permanent.

Reunited spouses and ancestors will be able to obtain an independent authorization of residence if they obtain an authorization to work. Children who are reunited with a parent will obtain an independent authorization of residence when they reach the legal age and obtain an authorization to work. In any case, independent residence may be obtained after five years of residence with regard to spouses and, in relation to children, when they reach majority and have spent at least five years in Spain.

Moreover, the spouse and children of the sponsor may obtain a work authorization without having independent resident status if the proposed work contract is part-time or for the completion of services and does not supply a remuneration superior to the minimum salary for full-time employment.

b) Work

Employment

Spanish legislation recognizes two cases in which an employer may hire a non-resident third country national. The first is when the national employment situation permits hiring in cases of "hard to fill employment", the employer having provided evidence of an inability to find an employee to fill the vacancy. The second circumstance is by way of a scheduled hiring of foreign workers on the basis of a quota system approved annually by the Spanish Government (Navarro 2004).

With regard to the first case, it is envisaged that every three months a catalogue of occupations will be compiled for each province, as well as for Ceuta and Melilla, containing information on job offers submitted by employers to the public employment services.

The second circumstance referred to is the hiring of non-resident third country nationals in accordance with a quota system. In the light of the national employment situation and taking into account proposals submitted by the Autonomous Communities and the most representative trade union and employer's organisations, the Government may approve a quota for foreign workers (Organic Law, Art. 39; Implementing Regulation, Art. 77; Art. 80). The purpose of the quota is to facilitate a scheduled hiring of foreign workers by setting a provisional number of stable job offers and defining their characteristics. The number of job offers may be reviewed over the course of the year in order to respond to any changes in the labour market.

The establishment of the annual quota may also set a certain number of visas for jobseekers

(Implementing Regulation, Art. 81), as well as reserving a number of visas for family members of Spanish citizens (Implementing Regulation, Art. 82). Other visas may be reserved for certain sectors of activity or occupations in a specific geographical area (Implementing Regulation, Art. 83). Hiring through the quota system does not involve immigrants already residing in Spain. Instead, workers are to be selected in their country of origin on the basis of blanket offers made by the employers, with priority given to countries with which Spain has signed an agreement on the regulation and management of migratory flows. Such countries include Colombia, Dominican Republic, Ecuador, Morocco and Peru (Carulla 2004).

As a general rule, foreigners are required to obtain a temporary residence and work authorization in order to perform a salaried activity.[3] This authorization is granted on the employer's request by the Ministry of Work and Social Affairs, through their provincial office or the Foreigners' Office of the province of the employer. The initial authorization is granted for one year and may be limited to a specific region or professional sector.

Several conditions have to be met in order to issue a temporary residence and work authorization, including: the situation of employment must allow the recruitment of foreigners (i.e. a labour market test applies); there must be a guarantee of continuous employment during the authorization period; the employer must have registered the employee within the social security system; and the conditions of the job offer must correspond to the norms within the professional activity and the region.

The work authorization system is based on the assumption that the job-seeker is in another country and receives an offer of employment from a Spanish employer while he is abroad. The Diplomatic or Consular authority then requests a report from the Spanish labour authorities to verify that the job cannot be filled by a Spanish worker. This is known as the labour market test. Once this is approved, a contract of employment is drawn up. However, a labour relationship is a personal relationship and one cannot expect that, in most cases, a Spanish employer will hire a foreign worker without direct knowledge of his

[3] Among several exceptions to the work authorization requirement there are: 1) technicians and scientists, invited or contracted by the State or autonomous communities with the intent of promoting and developing science and investigation; 2) professors invited or contracted by a Spanish university; 3) foreign directive staff and teaching staff of prestigious public or private cultural institutions, officially recognised in Spain, with aims to develop cultural and educational programs; 4) civilian or military civil employees of a foreign state coming to Spain by virtue of agreements of cooperation; 5) journalists; 6) artists coming for a specific performance; 7) clergy or personnel affiliated with a religious organization, provided their activity is limited to religious functions; and 8) people born in Spain who have lost their Spanish nationality (Organic Law, Art. 41; Implementing Regulation, Art. 68).

training, skills and personal disposition. Paradoxically, an employer cannot legally hire an immigrant who is already in Spain and whom he knows personally unless the immigrant has a valid residence permit because he has already been working in Spain based on a previous employment contract.

There are several exceptions to the labour market test requirement [4]. Among the notable ones are: spouses or children of a resident foreigner with a renewed authorization; a foreigner who is the legal guardian of a Spanish national's ancestors or descendants; a foreigner who has obtained residence authorization for humanitarian reasons or because of collaboration with law enforcement; and foreigners who have been authorized to work as seasonal workers for a period of four years and have returned to their country of origin.

To obtain a work authorization, it is generally required that an individual pass a medical exam, as well as provide a formal declaration stating that he is not infected with any contagious disease. Depending on the type of employment, it may also be required that the foreigner submit documents showing the he has obtained the relevant certification and diplomas needed to undertake the work or service. Knowledge of the Spanish language is often necessary to be hired and may even be obligatory in certain types of employment.

Self Employment

To be self-employed in Spain, a foreigner must fulfil all the requirements that the relevant legislation demand of Spanish nationals for the opening and development of the activity, as well as provide a sufficient level of investment and have the potential to create employment[5] .

The initial residence authorization shall be granted for one year and may be renewed for a period of two years.

Seasonal Work

The authorization of work granted to an individual for the purpose of undertaking seasonal or harvesting activities may have a duration equal to that of the contract of work, with a maximum time limit of nine months within a period of twelve consecutive months. It is notable that no formal labour market test is applied with regards to seasonal work.

The seasonal worker demand is oriented with preference towards the countries with which Spain has

[4] Organic Law 4/2000 on the Rights and Freedoms of Aliens in Spain and their Social Integration, 11 January 2000, amended by Organic Law 8/2000, Organic Law 11/2003 and Organic Law 14/2003 (Organic Law 4/2000), Art. 40;

[5] Organic Law 4/2000 on the Rights and Freedoms of Aliens in Spain and their Social Integration,
11 January 2000, amended by Organic Law 8/2000, Organic Law 11/2003 and Organic Law 14/2003 (Organic Law 4/2000), Art. Art. 37; Implementing Regulation, Art. 58; Art. 59; Art. 60; Art. 61; Art. 62;

signed agreements on regulation of migratory flows[6].

c) Studies and Training

Foreigners wishing to study in Spain must obtain a visa for studies. An application for such a visa shall be accompanied by the following documents: a passport; evidence of admission at an officially recognized, public or private teaching institution; a copy of the content of the curriculum, formation or investigation that the student will undertake; proof of medical insurance cover; proof of sufficient financial means and lodging; and in the case of minor students, the corresponding authorization of the parents or tutors. When the duration of the studies or the investigation surpasses six months, the applicant will also be required to provide a medical certificate and a copy of his criminal record.

Foreign students are considered to be present on a stay in Spain rather than as residents.

The duration of the authorization is equal to that of the course for which they are registered. The authorization may, however, be prolonged annually if the holder demonstrates that he continues to meet the conditions met for the initial authorization and that he fulfils the requirements demanded by the institution he is attending.

Foreigners who hold a visa for the purpose of study may be authorized to work in public institutions or private organizations if the employer presents a request for work authorization and all the relevant requirements are fulfilled. These activities will have to be compatible with the accomplishment of the studies and the obtained income must not be a necessary resource for the student's sustenance or stay. In the case of such employment being full-time, its duration will not be able to surpass three months, nor to supersede enrolment.

3. Comparison of Conditions in Member State with Conditions established at EU Level and International Level

Some small differences exist between the Spanish and EU legislation with regard to the protection granted to a permanent resident in Spain against expulsion measures, which may be adopted only for serious breaches of public policy or security[7] .

The temporary residence authorization is more problematic, as Article 49 of the Implementing Regulation requires, in most cases, that the first application for a temporary authorization of residence and employment be accompanied by a currently valid residence visa.

There are some exceptions to this requirement, for example: foreigners with a residence

[6] Implementing Regulation of Organic Law 4/2000, Official State Bulletin No. 174. 21 July 2001, Art. 55

[7] Organic Law 4/2000 on the Rights and Freedoms of Aliens in Spain and their Social Integration
11 January 2000, amended by Organic Law 8/2000, Organic Law 11/2003 and Organic Law 14/2003 (Organic Law 4/2000), Art. 54(1); Art. 57(5)

authorization in force and students, or when there is an application for exemption from the residence visa requirement, which is granted only in a few specific cases. However, in all the other cases the foreigner must leave the Spanish territory and apply for a residence visa from abroad.

With regard to the right to family reunification, both Organic Law 4/2000 and it amendments under Organic Law 8/2000 provide for the right to reunification with members of the nuclear family. At the same time, Organic Law 8/2000 eliminated two categories of relatives that Organic Law 4/2000 had included amongst those eligible for reunification: relatives of Spanish nationals not coming under the EU definition (i.e. relatives other than the spouse, children aged under 21 years and ancestors, where economically dependent on the Spanish national); and any other relative of the legal resident where there are humanitarian considerations.

The Spanish rules do not recognize common-law marriage, other than to deny reunification of relatives for legally-married persons not living together, unlike Council Directive 2003/86/EC on the right to family reunification.

Regarding regulation of the admission of economic immigrants, both the practical and the theoretical approaches of the EU reveal certain generally-shared lines of action with which the Spanish legal provisions conform. The Spanish legislation distinguishes between a general regime and certain special situations, such as fixed-term jobs or trans-national services. The procedures introduced for the legal admission of workers are based on justified economic needs, as determined by the national employment situation, alongside a quota system. Furthermore, in response to reiterated calls for reform, the Spanish legislation introduces a visa for job-seekers as a supplement to searching in the country of origin. Finally, it facilitates the application formalities by establishing a single procedure for residence and work authorizations and involves the employer in the process by allowing him to present the application form on behalf of the third country national.

The recent legal reforms in 2003 did not include the principle of 'Community preference,' afforded to those who have already worked in the European Union for some years before returning to their country of origin. Only if they have worked for a Spanish public institution will they not be required to obtain a work authorization to remain and continue working in Spain.

In conclusion, it could be said that the Spanish legislature has comprehensively amended the law on aliens over the past years in order to adapt its legislation to meet international and European Union obligations. However, some differences remain with regard to European Law.

The restrictions on fundamental rights such as respect for private and family life, the right of assembly and association and the right to demonstrate and to strike contained in Organic Law 4/2000, as amended by Organic Law 8/2000, clearly impinge on the general scope of these rights as defined in the

European Union Chart of Fundamental Rights and the ECHR.

4. Real Impact of Immigration Legislation on Immigration in Practice

Due to the lack of relevant accurate information, it is difficult to ascertain the real impact and consequences of the implementation of the legislation on immigration in practice. In principle, there is no great difference between the legal conditions of immigration at national, regional and local levels because, pursuant to the Spanish Constitution, the policy and legislation on foreigners and immigration fall exclusively within the jurisdiction of the central government.[8]

Notwithstanding this, autonomous communities have the ability to develop and implement certain aspects of these policies and laws. In addition, autonomous communities can affect the living conditions of foreigners in such matters where the community has obtained exclusive jurisdiction, including health care, education and social assistance.

Indeed, there is evidence of disparities between regions and provinces in Spain with regard to living conditions of foreigners. For example, the actual conditions in Ceuta and Melilla, the Canary Islands or Andalusia, as points of arrival for waves of irregular immigrants, are completely different from one another, as well as from the rest of the country. On the other hand, large cities such as Barcelona, Madrid or Valencia, are places of residence for the majority of the foreign population. Having more economic and human resources and better infrastructures, these urban areas can often provide better conditions. However, it is also true that in these cities problems of social integration of immigrants into the host society, and the resulting racism or xenophobia, are more apparent than in small towns. El Egido in Almeria represents a special case, where there is a large population of immigrant workers with challenges of social integration.

Regarding the "immigrant worker quotas", without evaluating actual results, the job offers published over the past 15 years by the Spanish State to cover normal or hard-to-fill jobs are notably low. There is a large gap between official and real demand. The final result is that actual demand can only be met by resorting to irregular immigrants.

5. Cooperation with Third Countries

The most important measures adopted by the Spanish government to regulate migration flows in cooperation with countries of origin, particularly those countries from which flows are of a significant size, are bilateral agreements on foreign workers. These bilateral agreements may serve as instruments with which to develop a global national policy on

[8] Sagarra Trias, E., *"Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante, irregular, empadronado, residente trabajando y con orden de expulsión" ("A new alien status in Spain: the irregular immigrant with official deportation orders, who is a registered resident and works in Spain"),* Revista de Derecho Migratorio y Extranjería, Barcelona, 2002, p. 20

immigration[9] . The Spanish Government has signed agreements of this kind with Colombia, Ecuador, Morocco, the Dominican Republic and Peru. These treaties apply to migrant workers defined as nationals of the contracting parties authorized to engage in remunerated activities as employed persons on Spanish territory, including seasonal workers. Although these agreements may take a variety of forms, their content focuses on migration for employment and a willingness to manage the labour market and to control migratory flows.

These bilateral agreements regulate the following issues: notification of job offers; selection of candidates; conditions and signing of employment contracts; issuance of permits for stay and work in Spain; travel and reception in Spain; employment and social conditions of workers in Spain; rights of migrant workers during their stay in Spain and also before and whilst travelling to Spain; and migrant workers return to their countries of origin. The agreements have a comprehensive and coordinated approach to all the aspects of the migration phenomenon in Spain. They provide for development cooperation and for cooperation in the fight against irregular immigration, exploitation and violation of social rights, document fraud and, in particular, illegal trafficking in human beings.

It is interesting to note that, in general, all of these bilateral agreements provide different subjective rights to migrant workers. The agreements acknowledge the right of these migrant workers to reunite with certain members of their family, as specified under Spanish law.

Workers who have had the chance to train and gain professional experience abroad can be important agents for development in their countries of origin. The treaties in question are linked to the idea of joint development or co-development between developed and developing countries. To this end, the agreement with Colombia establishes that measures shall be put in place to encourage the reintegration of migrant workers in Colombia, with the added value of the emigration experience constituting a factor of economic, social and technological development.

For the same purpose, the agreement with Ecuador establishes that the parties shall foster the development of projects designed to encourage the professional training of migrants and recognition of the professional experience gained in Spain, the promotion of the establishment of small and medium-sized enterprises by migrants returning to Ecuador, as well as the creation of bi-national undertakings associating employers and workers.[10]

[9] Ripoll Carulla, S., "Spain's bilateral agreements on foreign workers: a new instrument of Spanish immigration and development policy", VII Spanish Yearbook of International Law (1999-2000), Carulla 2004, p. 39

[10] Sagarra Trias, E., *"Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante, irregular, empadronado, residente trabajando y con orden de expulsión" ("A new alien status in Spain: the irregular immigrant with official deportation orders, who is a registered resident and works in Spain"),* Revista de

The new agreements do not deal with the full migratory cycle, which may be the main obstacle to the achievement of the wide set of objectives envisaged by the treaties. In the case of Morocco, for example, the migration cycle does not always begin in the territory of Morocco, but often in Sub-Saharan Africa; Morocco is a country of transit. These agreements fail to take into account this fact, since their scope is limited to national citizens of both countries, and not to all the people living in them.

In order to increase the geographical scope of its approach and to take into account the full migratory cycle, in the last year a new class of agreement has been signed by Spain with Sub- Saharan African States (including Gambia, Guinea, Guinea Bissau and Mauritania). These agreements provide for the repatriation of citizens that arrive in Spain by illegal means or who are staying in Spain in an irregular situation.

Migrants can access social security and pension rights paid by them in the host State during their stay in Europe when they return to their country of origin. Spain has signed many agreements with other States to guarantee the transfer of entitlements acquired in either country, taking into account the length of service, place of employment, social security and taxation.

Migrants may also transfer money to countries of origin using the postal service, the banking system or any other private enterprise in Spain.

Derecho Migratorio y Extranjería, 2002, p. 89

References:

1. Boelaert-Suominen, S., "Non-EU nationals and Council Directive 2003/109/EC on the status of third country nationals who are long-term residents: five paces forward and possibly three paces back", 42 *Common Market Law Review* , 2005;
2. Crespo Navarro, E., "The incipient immigration policy of the European Union and regularisation of aliens in Spain", X *Spanish Yearbook of International Law* (2004), Navarro, 2004
3. Garcia Rodriguez, I., *The right to family reunification in the Spanish law system*, VII *Spanish Yearbook of International Law* (1999-2000), Carrula, 2004
4. Ripoll Carulla, S., *Spain's bilateral agreements on foreign workers: a new instrument of Spanish immigration and development policy,* VII Spanish Yearbook of International Law (1999-2000), Carulla 2004
5. Rojo Torrecilla, E. , *Inmigración y mercado de trabajo en la era de la globalización: Estudio de la normativa internacional, comunitaria y española* (Immigration and job market in the globalization era: study of the international, European and Spanish norms), Editorial Lex Nova, Valladolid, 2006
6. Sagarra Trias, E., *"La legislación sobre extranjería e inmigración: Una lectura -Los derechos fundamentales y libertades públicas de los extranjeros en España" ("Legislation on aliens and immigration: a reading – fundamental rights and public*

freedoms of aliens in Spain"), Universidad de Barcelona, 2002
7. Sagarra Trias, E., *Un nuevo status de extranjero en España: El Inmigrante, irregular, empadronado, residente trabajando y con orden de expulsión* ("A new alien status in Spain: the irregular immigrant with official deportation orders, who is a registered resident and works in Spain"), Revista de Derecho Migratorio y Extranjería, 2002
8. Sandu, D, *Lumile sociale ale migraţiei româneşti în străinătate*, Editura Polirom, Bucureşti, 2010
9. *Organic Law 4/2000 on the Rights and Freedoms of Aliens in Spain and their Social Integration,* 11 January 2000, amended by Organic Law 8/2000, Organic Law 11/2003 and Organic Law 14/2003 (Organic Law 4/2000);
10. *Implementing Regulation of Organic Law 4/2000*, Official State Bulletin No. 174. 21 July 2001 (Implementing Regulation)
11. *Agreement between Spain and Colombia on the regulation and organization of migratory flows for employment*, signed 21 May 2001, Official State Bulletin No. 159, 4 July 2001.

Aspecte ale migraţiei românilor pentru studii în Germania
-studiu de caz-

Drd. Alexandra PORUMBESCU
Universitatea din Craiova
alexandraporumbescu@yahoo.com

Rezumat: *Articolul îşi propune să evidenţieze anumite particularităţi ale fenomenului de migraţie în Germania în rândul tinerilor români cu scopul de urma studiile universitare. Creşterea deosebit de mare a numărului de studenţi înregistrată în România postcomunistă precum şi exodul masiv de populaţie către ţările din vestul Europei argumenteză necesitatea unei analize sociologice a acestui fenomen. Studiile de caz prezentate dezvăluie experienţele unor foşti studenţi în Germania, precum şi aprecierile acestora referitoare la studiile efectuate acolo sau la mediul social în care şi-au desfaşurat activitatea şi relaţiile de comunicare pe care le-au stabilit.*

Cuvinte cheie: *migraţia românilor, Germania, studenţi, universitate*

Prăbuşirea regimului comunist în ţările din sud-estul Europei a însemnat pentru tinerii români şi posibilitatea de realizare a studiilor dincolo de graniţele impuse de Cortina de Fier. În ultimii douăzeci de ani s-a înregistrat o creştere semnificativă şi constantă a numărului acestora, fapt ce argumentează importanţa analizării raţiunilor care stau la baza adoptării unei decizii de acest gen precum şi a efectelor survenite în plan social.

Statisticile realizate la nivel european propun o cifră oficială de 22.000 de tineri români aflaţi la studii în străinătate[1], în timp ce unele organizaţii din România avansează o cifră de până la 50.000 de studenţi români aflaţi în străinătate[2].

Numărul studenţilor din ţara noastră a crescut considerabil de la an la an, începând cu anul 1990. Astfel, daca în anul univeristar 1990-1991 erau 25. 927 de studenţi în România, şapte ani mai târziu numărul acestora era de peste zece ori mai mare - ajungând la 360.590. În anul universitar 2008 – 2009 numărul total al studenţilor din învăţământul superior din România era de 891.098[3]. Aceste date statistice relevă o creştere fără precedent a numărului populaţiei studenţeşti din România, ceea ce semnifică implicit şi dezvoltarea societăţii în ansamblul ei, în special din punct de vedere economic, datorită forţei de muncă superior calificate.

Calitatea învăţământului de după 1990 a fost şi ea influenţată în

---

[1] Potrivit informaţiilor furnizate de UNESCO, OECD, Institute for International Education (numărul de studenţi români aflaţi la studii în SUA) şi DAAD (numărul de studenţi români aflaţi la studii în Germania)

[2] organizaţia Integral Programe Educaţionale

[3] *Cf. Anuarul Statistic al României*, Institutul Naţional de Statistică, 2009, *populaţia şcolară pe niveluri de educaţie şi sexe (învăţământ de zi, seral, cu frecvenţă redusă şi deschis la distanţă)*

mod direct de deschiderea graniţelor, întrucât atât studenţii, cât şi profesorii lor au acum ocazia de a beneficia de studii la universităţi consacrate, baze de date şi cercetare moderne precum şi comunicare pe linie profesională care se încadrează în standardele ştiinţifice.

După aderarea României la Uniunea Europeana de la 1 ianuarie 2007, învăţământul superior într-un alt stat european a devenit şi mai accesibil pentru tinerii români, existând în acest sens numeroase proiecte comunitare care sprijină mobilităţile, precum şi importante scăderi în ceea ce priveşte cuantumul taxei de studiu, unele universităţi de prestigiu oferind chiar si burse de studiu pentru studenţii foarte bine pregătiţi. Cu toate acestea, nu s-a înregistrat o creştere semnificativă a numărului de tineri care aleg sa urmeze o facultate în străinătate. Principalele destinaţii de studiu alese de peste 12.000 de tineri care au dorit să urmeze studii superioare la o universitate din străinătate sunt Franţa, Germania, SUA şi Italia[4].

Elemente determinante ale evoluţiei tendinţei de migrare pentru studii în Germania

In ceea ce priveşte Germania ca şi destinaţie de studii pentru tinerii români, datele oficiale indică o scădere a numărului de sudenţi de la 4.043 în anul 2006 la 2.964 în 2010. Acest fapt poate avea următoarele motivaţii:

- În primul rând numărul absolvenţilor de liceu şi de facultate a fost mai mic decât în anii anteriori, această tendinţă descrescătoare înregistrându-se pe parcursul ultimilor ani.

- Teama de necunoscut, birocraţia excesivă, sau chiar ezitarea în a-şi verifica potenţialul în străinătate îi determină pe mulţi tineri români sa dovedească lipsă de deschidere faţă de experienţele noi.

- Problemele financiare cu care se confruntă din ce în ce mai multe familii din România, inclusiv pe fondul crizei economice, determină o scădere a bugetului alocat pentru studii, fiind de presupus în mai toate situaţiile că urmarea unei facultăţi în afara ţării presupune anumite cheltuieli suplimentare. Tot legat de acest aspect, mulţi tineri rămân în ţară pentru că preferă sau sunt nevoiţi să lucreze încă din timpul facultăţii, lucru care este mai greu de realizat în străinătate.

- Un aspect specific al migraţiei românilor pentru studiu în Germania este şi limba utilizată, germana fiind mai greu accesibilă pentru tinerii români decat alte limbi cum ar fi cele de origine latină.

- Unele ţări din vestul Europei tind să devină din ce în ce mai atractive pentru studenţii români, aşa cum este cazul Spaniei şi Italiei, odată ce comunităţile de români din aceste ţări au crescut foarte mult, iar tinerii tind să prefere să meargă într-o ţară în care au o rudă sau o cunoştinţă care îi poate ajuta să se acomodeze mai uşor.

[4] Ziarul Financiar, ediţia din 18 aug 2010, *Câţi studenţi români învaţă în străinătate: 22.000, 35.000 sau 50.000?*, citat Mircea Miclea, fost ministru al educaţiei şi preşedintele Comisiei prezidenţiale pentru educaţie

Studiu de caz asupra unor români foşti studenţi în Germania

În scopul evidenţierii aspectelor specifice ale migraţiei tinerilor români în Germania pentru efectuarea studiilor superioare am apelat la realizarea unor studii de caz. Astfel, am analizat situaţia unor persoane care au absolvit recent facultatea în Germania, pentru a evidenţia aspecte specifice ale experienţei acestora. Rezultatele studiului efectuat confirmă încadrarea în tipologia generală a tânărului migrant român pentru studii: persoanele intervievate provin din familii cu nivel de venituri ridicat, foarte bine pregătite, şi care doresc sa urmeze o carieră în domeniul în care s-au pregătit.

În urma prelucrării informaţiilor obţinute prin intermediul întrebării „Ce motive v-au determinat să urmaţi cursuri la o universitate din afara României?", întrebare care a fost însoţită de răspunsuri libere, rezultatele arată că factorul determinant a fost dorinţa de *„a cunoaşte o cultură nouă şi un sistem de învăţământ foarte dezvoltat şi apreciat în Europa", „dorinta de independenţă şi dorinţa de a cunoaşte locuri noi"* completate de interesul faţă de un anumit domeniu de studiu care nu era accesibil în România.

Un aspect important pentru studiul desfăşurat a fost constituit de identificarea raţiunilor care au stat la baza selectării Germaniei ca şi ţară de destinaţie. Astfel, important a fost aspectul material *„facilităţile financiare care sunt acordate studenţilor din partea guvernului german, nivelul înalt de dezvoltare economică a Germaniei, eventualele posibilităţi de angajare după terminarea facultăţii, într-o ţară puternic dezvoltată şi tehnologizată; experienţa de viaţă, costurile reduse ale chiriilor şi necesităţilor zilnice, faţă de alte ţări dezvoltate din Europa*", precum şi prestigiul facultăţii în respectivul domeniu: *„Industria şi managementul textilelor este specializarea pe care am urmat-o, iar în Moenchengladbach, Germania este una dintre cele mai bune universităţi din acest domeniu"*. Pentru C.M. însă, determinant a fost faptul că avea deja cunoştinţe în Germania.

Principalele avantaje ale studierii în altă ţară au fost identificate de către subiecţii studiului ca fiind:

- învăţarea limbii
- modul de prezentare şi de predare al profesorilor: *„se pune foarte mult accentul pe sistemul <<learning by doing>>"*
- infrastructura foarte bine pusă la punct
- contacte la diferite instituţii, posibilitate obţinerii unui internship la o companie multinaţională, *„fapt ce te ajută să îţi faci o impresie despre munca într-un mediu competitiv şi te iniţiază în cariera pe care o vei urma"*.
- dezvoltarea individuală a abilităţilor de adaptare şi comunicare

Toate persoanele chestionate au apreciat calitatea studiilor ca fiind mai ridicată decât în România, fiind de menţionat aici şi faptul că două dintre aceste persoane au urmat în paralel şi cursurile unei facultăţi din România.

La întrebarea „Care consideraţi că este rezultatul faptului că aţi ales să studiaţi în Germania?",

întrebare cu răspunsuri libere, subiecții au apreciat ca având importanță aproximativ egală diploma obținută şi experiența de viață dobândită. Astfel, C. M. afirmă: *„diploma obținută la o universitate germană mi-a asigurat o continuitate a studiilor la una din cele mai bune zece universități din Europa – Politecnico di Milano”,* în timp ce A. C. apreciază : „*poate la fel de importantă este şi experiența de viață pe care am obținut-o prin interacțiunea pe o perioadă îndelungată cu persoane de diferite naționalități cât şi prin încercarea de integrare socială într-un mediu nou*”, iar A. B. mărturiseşte: „*studiul în Germania în primul rând m-a ajutat să mă formez ca om. Am devenit o persoană mai responsabilă deoarece am fost nevoită să învăț să mă descurc singură*”.

Dintre persoanele analizate în cadrul acestui studiu doar una şi-a continuat studiile în străinătate, alegând un master în acelaşi domeniu al studiilor de licență, dar într-o altă țară europeană. La întrebarea „Ce anume v-a determinat să vă întoarceți?” , răspunsurile au fost variate, dar se identifică o intenție comună de a utiliza cunoştințele dobândite pe parcursul şederii în Germania: „*M-am întors pentru a mă implica în afacerea familiei, fiind în acelaşi domeniu în care mi-am efectuat studiile*” sau „*Legăturile puternice cu România, cu familia şi prietenii, dorința de a mă realiza profesional în propria țară prin aplicarea cunoştințelor dobândite în Germania. De asemenea dificultățile de integrare socială, de acomodare cu stilul de viață şi cu particularitățile compor-tamentale ale germanilor.*”

Relațiile de comunicare ale studenților români din Germania

Un alt aspect urmărit în cadrul acestui studiu a fost acela de a identifica relațiile sociale pe care tinerii români migranți în Germania pentru studii le-au stabilit cu persoanele cu care au intrat în contact. S-au urmărit astfel în principal relațiile cu profesorii şi cu colegii.

La întrebarea „Cum apreciați relațiile pe care le-ați avut cu profesorii?”, tinerii au avut de ales între răspunsuri predefinite: C.M. a afirmat ca „*nu a existat interacține cu profesorii*”, în timp ce celalte aprecieri au fost „bune” sau „foarte bune”.

Studiul relevă faptul că tinerilor români le-a fost mult mai uşor să construiască relații de amiciție cu tinerii de alte naționalități decât cea germană, invocând ca motiv caracterul mai conservator şi atitudinea acestora din urmă, dar afirmă că nu au întâmpinat dificultăți în interacțiunea cu aceştia. Mai mult decât atât, chiar dacă în plan general atitudinea a fost una rezervată, C.M. a mărturisit: „*Mi-am facut câțiva prieteni de naționalitatea germană, dar vreau sa menționez ca nemții stăteau mai mult între ei, într-un grup al lor. Totuşi, cea mai bună prietenă a mea din perioada studiilor în Germania este de naționalitate germană şi încă păstrăm legătura.”*

De altfel şi în această privință răspunsurile sunt variate, astfel că unii dintre foştii migranți afirmă că în prezent nu mai mențin nici un fel de relații de comunicare cu foştii colegi.

Cu toate acestea, experiența studiilor în Germania este apreciată ca

o experiență pozitivă, deşi în niciunul dintre cazurile studiate nu s-a concretizat într-o migrație definitivă în această țară.[5]

Bibliografie selectivă:

1. Ana, Bleahu, *Fenomenul migrației externe în rândul tinerilor din România*, în revista *Calitatea Vieții*, I.C.C.V., Bucureşti, nr. 3-4, 2004
2. Gallup Inc. Consulting, Neli Esipova şi Julie Ray, *Potential Net Migration Index*, august 2010
3. Jennissen, Roel, *Causality Chains in the International Migration Systems Approach*, 2007
4. Oecd, International Migration Outlook: *Recent Changes In Migration Movements And Policies (Country Notes*), 2010
5. Sandu, Dumitru, *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Editura Polirom, Iaşi, 2010
6. Camelia, Toanchină, *Migrația internațională şi politicile sociale*, Editura Lumen, Iaşi, 2006

[5] Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/ CPP107/DMI1.5/S/78421, proiect strategic ID 78421 (2010), cofinanțat din Fondul Social European – Investeşte în Oameni, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Aspects Of The Romanian Migration For Studies In Germany
-Case Study-

PhD. ST. Alexandra PORUMBESCU
University of Craiova
alexandraporumbescu@yahoo.com

Abstract: *This paper aims to highlight certain features of the phenomenon of migration in Germany of the Romanian youth in order to attend college. The particularly large increase in the number of students registered in post-communist Romania and the massive exodus of population to the West European countries claim the need for a sociological analysis of this phenomenon. The case studies presented reveal the experiences of former students in Germany, as well as their opinions regarding the studies conducted there, or the social environment in which they operated and communication relationships they have established.*

Keywords: *romanian migration, Germany, students, college*

The collapse of the communist regime in the countries of south-eastern Europe has also meant for young Romanians the chance to study beyond the Iron Curtain. In the past twenty years there has been noticed a significant and steady increase in their number, which argues the importance of analyzing the reasons that underlie such a decision, and the social effects occurred.

Statistics conducted at European level suggest an official figure of 22,000 young Romanians studying abroad[1], while some organizations in Romania advance an annual figure of 50,000 Romanian students abroad[2].

The number of students in our country has grown considerably from year to year since 1990. Thus, in the univeristar year 1990-1991 there were 25. 927 students in Romania, seven years later their number was ten times higher - reaching 360,590. In the academic year 2008 - 2009 the total number of students in higher education in Romania was 891 098[3]. These statistics reveal an unprecedented increase in student population in Romania, which subsequently means development of the whole society, especially economically, due to higher skilled labor force. Quality of the education system since 1990 has also been directly influenced by the opening of borders, since both students and their teachers have the opportunity to benefit from studies at famous universities, and modern

[1] According to the information provided by UNESCO, OECD, Institute for International Education (number of romanian students in USA) and DAAD (number of romanian students in Germany)

[2] Integral Programe Educaționale Organization

[3] *According to the Romanian Statistic Annuary* , National Institute of Statistics, 2009*, school population on levels of education and gender*

research databases and professional communication line fall within the scientific standards.

After Romania joined the European Union on 1 January 2007, higher education in another European country has become more accessible for young Romanians, as there are numerous communitary projects in this regard to support mobility as well as substantial reductions in the amount of tax study, some prestigious universities even offering scholarships for highly qualified students. However, there was no significant increase in the number of young people who choose to attend an university abroad. The main study destinations chosen by over 12,000 young people who wanted to pursue higher education at a foreign university are France, Germany, USA and Italy[4].

Definig elements of the development trend of migration for studies in Germany

As regards Germany as an educational destination for Romanian youth, official data show a decrease in the students number from 4043 in 2006 to 2964 in 2010. This may have the following reasons:

- First, the number of high school and university graduates was lower than in the previous years, this downward trend having been recorded throught the past years.

- Fear of the unknown, excessive bureaucracy, or even reluctance to check their potential abroad makes many young Romanians to prove lack of openness to new experiences.

- Financial difficulties that increasingly more families in Romania face, including the economic crisis, lead to a decrease in the budget allocated for education, being given that in most of the cases studying abroad involves additional expenditure . Also regarding this issue, many young people remaining in the country preffer or are forced to work even during college, which is more difficult abroad.

- A specific aspect of the migration of Romanians for studies in Germany is the language, German being more difficult for Romanian youth than other languages such as those of Latin origin.

- Some countries in western Europe tend to become increasingly attractive to Romanian students, as for Spain and Italy, once the Romanian communities in these countries have increased dramatically, while the young tend to prefer to go to a country where they have a relative or acquaintance who can help them adjust more easily.

Case study upon Romanias former students in Germany

In order to highlight specific aspects of the migration in Germany for higher education I have turned to the development of case studies. Thus, we analyzed the situation of people who have recently graduated college in Germany, in order to highlight specific aspects of their experience. The results of the

[4] Financial Newspaper, aug ust, 18th 2010 edition, *How many romanians study abroad: 22.000, 35.000 or50.000?,* interview wirh Mircea Miclea, former minister of education and chairman of the Prezidential Comission for education.

conducted study confirm that they fit the general typology of young Romanian migrant to study: the respondents come from families with higher income level, highly trained, and who wish to pursue a career in the field they were prepared for.

After processing the information obtained by the question „What reasons led you to follow courses at a university abroad?" which accompanied by the free responses, the results show that the determining factor was the desire *„to know a new culture and a highly developed educational system that is appreciated in Europe"*, *„the desire for independence and to get to see new places"*, accompanied by interest in a particular field of study that was not accessible in Romania.

An important aspect of the study was to identify the reasons that have formed the basis for selection of Germany as the country of destination. Therefore, the material aspect was seen as important: *„financial facilities are granted to students from the German government, the high level of economic development of Germany, the potential employment opportunities after graduation, in a highly technologically developed country; the life experience, cheaper rent and daily necessities than in other developed countries in Europe",* as well as the prestige of the faculty in that field*: „I followed Industry and management of textiles, and in Moenchengladbach, Germany is one of the best universities in this field"*. For CM, however, the main reason was that she already had acquaintance in Germany.

The main advantages of studying in another country were identified by the study subjects as:

- Learning the language
- the presentation and teaching ways *„teachers put great emphasis on << learning by doing >> „*
- very well developed infrastructure
- contacts at various institutions, the possibility of obtaining an internship at a multinational company, *„which helps you make an idea of working in a competitive environment and initiates you in a career that will follow*"
- development of individual adaptation and communication skills.

All respondents rated the quality of education as being higher than in Romania, and there is to note here that two of these people have also followed courses of a university in Romania.

When asked „what is the result of the fact that you chose to study in Germany?", free-answer question, the subjects appreciated as having approximately equal importance the degree obtained and the life experience gained. Thus, M.C. says *"graduating from a German university has ensured me with continuing my studies in one of the top ten universities in Europe - Politecnico di Milano"* , while A.C. considers *„perhaps as important is the life experience that we got through interaction over a long period with people of different nationalities and the attempt of social integration in a new environment"*, and A.B. confesses: *„Firstof all studying in Germany helped me shape as a person. I have become a more*

responsible person because I had to learn to handle myself alone".

Among the persons analyzed in this study only one has continued her studies abroad, choosing a master in the same field of undergraduate studies, but in another European country. When asked „What made you come back?" responses were varied, but they show a common purpose of using the knowledge gained during their stay in Germany: *„I came back in order to get involved in my family`s business which is in the same field where I conducted my studies"* or *„strong ties with Romania, with family and friends, I wanted to do business in my country by applying knowledge gained in Germany; also difficulties in social integration, accommodation with lifestyle and behavioral peculiarities of the Germans".*

Communication relationships of the romanian students in Germany

Another aspect followed in this study was to identify the social relations in Germany that young Romanian migrants have established with the people they came in contact with. The main point of interest were their relationships with teachers and colleagues.

When asked „How do you assess the relationship you have had with the teachers?", they had a choice of predefined answers: C.M. said that *„there was no interraction with my teachers"*, while other findings were „good" or „very good".

The study reveals the fact that it was much easier for young Romanians to build friendship relationships with other nationalities than the young German, citing as a reason more conservative character and attitude of the latter, but said that there were no difficulties in interacting with them. Moreover, even if the overall plan was a reserved attitude, C.M. said: *„I made some friends of German nationality, but I want to mention that Germans had their own group. However, the best friend from my study period in Germany is German and we still keep in touch."*

However in this aspect the answers are varied, so that some former migrants currently state that they no longer maintain any communication with former colleagues.

However, the experience of studying in Germany is regarded as a positive experience, although in none of the cases studied it was followed by settling in this country[5].

References:

1. Bleahu, Ana, *Fenomenul migrației externe în rândul tinerilor din România*, în revista *Calitatea Vieții*, I.C.C.V., Bucureşti, nr. 3-4, 2004
2. Gallup Inc. Consulting, Neli Esipova şi Julie Ray, *Potential Net Migration Index*, august 2010

[5] „This work was supported by the strategic grant POSDRU/ CPP107/DMI1.5/S/78421, Project ID 78421 (2010), co-financed by the European Social Fund – Investing in People, within the Sectoral Operational Programme Human Resources Development 2007 – 2013."

3. Jennissen, Roel, Causality Chains in the International Migration Systems Approach, 2007
4. Oecd, International Migration Outlook: Recent Changes In Migration Movements And Policies (Country Notes), 2010
5. Sandu, Dumitru, *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Editura Polirom, Iaşi, 2010
6. Toanchină, Camelia, *Migrația internațională şi politicile sociale*, Editura Lumen, Iaşi, 2006

Teorii cu privire la relațiile sociale

Drd. Florin Nicolae IONESCU
Universitatea din Craiova
ionescuflorin78@yahoo.com

Abstract: *Încă de la origine şi până în zilele noastre, oamenii s-au aflat într-o intercondiționare permanentă cu natura, încercând să o stăpânească şi să o folosească în interesul şi după bunul lor plac. Prin trăsăturile sale, natura le-a oferit oamenilor resursele necesare pentru a se bucura de plăcerile existenței umane şi a supraviețui între celelalte vietăți, încurajându-i, în acelaşi timp, să se apropie cât mai mult de necunoscutele ei. La începuturi, omul a găsit în natură cel mai bun partener pentru orice faptă întreprinsă, ba mai mult, la anumite intervale de timp, aceasta s-a manifestat ca un adevărat scut în fața vicisitudinilor vieții. Altfel spus, omul şi natura erau totuna, deoarece acesta era o ființă care trăia în natură, îşi făcea rost de hrană şi de cele necesare traiului tot din natură, evolua treptat alături şi în mijlocul naturii. Cu timpul, dezvoltarea speciei umane, creşterea numărului de indivizi a determinat începutul îndepărtării omului de natură şi organizarea vieții acestuia în grupuri de indivizi, care, la început, se pare, se identificau ca „cete de vânători-culegători". Un astfel de grup, oricât de rudimentar l-am considera, implică existența unor relații între membri grupului, atât pe linie ocupațională, cât şi pe linie personală. De asemenea, cunoaştem că orice grup este necesar să aibă un lider care se detaşează de restul membrilor grupului prin calitățile specifice superioare ce îl propun pentru ocuparea acestei poziții. Existența mai multor grupuri, care, probabil, se deosebeau prin felul ocupației membrilor ce îl alcătuiau, admite apariția conflictului, pe de o parte, între membri grupului, pe de altă parte, între grupuri, precum şi într-o anumită măsură schimbul, întrucât, o dată specializate, aceste unități primitive vor încerca să-şi diversifice mijloacele de hrană şi existență.*

Conflictul îşi trage rădăcinile din dorința oamenilor de a produce schimbare, de a înlocui sistemele vechi cu altele noi, şi din năzuința acestora de a accede pe o treaptă superioară în sistemul de valori specific unei societăți. Locul ocupat în prezent de specia umană se datorează progresului continuu înregistrat în decursul a zeci de mii de ani, perioadă în care conflictul a reprezentat elementul determinant al acestei evoluții umane în linie ascendentă. Acest proces a însoțit ființa umană încă de la apariția acesteia, constituind laitmotivul naşterii şi sfârşitului epocilor ce au marcat, prin trăsăturile specifice, traiectoria societății genului uman.

În ceea ce priveşte schimbul bunurilor, la începuturi acesta a fost cu putință datorită specializării oamenilor pe îndeletnicirile respective, a nevoii acestora de a-şi diversifica sursele de hrană şi de a obține o utilitate de la bunurile înlocuite, fiind posibil o dată cu adoptarea unui mod de viață stabil, ce a permis formarea unor surplusuri de obiecte de consum şi implicit necesitatea depozitării acestora. Statornicia s-a aflat la originea cristalizării relațiilor sociale şi a statului unitar. Înainte de toate, relațiile dintre indivizi au avut loc în cadrul grupului şi aveau ca scop asigurarea surselor necesare existenței, pe urmă, în strânsă legătură cu creşterea numărului de indivizi şi a multiplicării grupurilor, acestea s-au desfăşurat inter-grup, îmbrăcând forma asocierii, conlucrării ori disputării pe tema deținerii întâietății.

De altfel, gândirea sociologică s-a preocupat, vreme îndelungată, în a explica supremația şi avantajele societății deschise prin comparație cu elementele

specifice ale societății închise. „În acest sens, gânditorul de origine austriacă, Karl Popper, aprecia faptul că tranziția de la societatea închisă la societatea deschisă poate fi considerată una dintre cele mai profunde revoluții prin care a trecut omenirea.”[1]

Cuvinte cheie: *relație socială, stat ideal, ființă socială, mercantilism, drept natural, statica socială, dinamica socială, dialectică materialistă, segmentare de rol, interacționism simbolic, lumea actuală, lumea posibilă, relație de asemănare, miracol de divergență, miracol de convergență, schimbări contrafactuale, spațiu dens, minisisteme, imperii-lume, economii-lume.*

Ilie Bădescu înțelege relația socială ca fiind „acel tip de legătură între doi, trei sau mai mulți actori sociali care acționează împreună, gândesc împreună, simt împreună, aşteaptă ori solicită un răspuns unii de la ceilalți în cadrul unor manifestări de viață ori al unor activități comune, repetabile, durabile şi semnificative”[2]. Observăm că „manifestarea de viață” reprezintă temelia unei relații sociale, deoarece contactele, interacțiunile, dintre doi sau mai mulți indivizi, înfățişează un comportament social. Cu toate acestea, Ilie Bădescu surprinde că aceste tipuri de manifestări care au loc între indivizi, în calitatea lor de actori pe scena vieții sociale, sunt insuficiente pentru a vorbi despre o relație socială, întrucât, în accepțiunea sa, atât timp cât manifestările dintre aceşti indivizi nu dobândesc înțelesul unui „sens de viață” înseamnă că ceea ce fac ei este lipsit de sens, însă „un contact ori o interacțiune capătă caracter de relație socială numai dacă se repetă, au o anumită regularitate, sunt predefinite sub formă de norme şi fixate sub forma unor modele sociale”[3]. Conceptul de relație socială ocupă locul central în domeniul ştiințelor sociale, drept care, încă din cele mai îndepărtate vremuri, numeroşi gânditori au urmărit legăturile statornicite între indivizi, grupuri, mulțimi de oameni, au identificat şi analizat categoriile de instituții ale statului şi rolul acestora în comunitate, iar mai nou, sensul acțiunilor dintre entitățile naționale, în contextul globalizării sau al mondializării.

Primele reflecții cu privire la valorile societății le întâlnim în opera platoniciană. Prin urmare, în lucrările sale reprezentative „*Republica*” şi „*Legile*”, care tratează conceptul de societate şi înțelesul relațiilor ce iau naştere între indivizi, *Platon* (429-347 î.e.n.) a prezentat o societate ideală, care funcționează după un mecanism asemănător corpului uman, unde fiecare individ îşi are un rol bine determinat în ansamblul relațiilor sociale. Indivizii sunt împărțiți în două categorii, cei care datorită voinței divine au trăsături fizice şi intelectuale superioare, puțini la număr, şi cei care sunt asemănători animalelor, respectiv sunt dominați de plăceri obişnuite, alcătuind marea majoritate a populației. Plecând de la aceste premise, Platon a conceput un

[1] Radu Gabriel Pârvu, Valentin Popa, *Teme filozofice*, Editura Independența Economică, Piteşti, 2001, p. 177

[2] Ilie Bădescu, Relațiile sociale. Spațiul dens. Noi teorii asupra relațiilor sociale, în Dumitru Otovescu, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010, p. 279

[3] *Ibidem*, p.280

model de *stat ideal* format din două categorii sociale importante, *aristocrația*, însemnând acei cetățeni puțini la număr şi grație valorilor spirituale superioare sunt demni de a fi conducători, respectiv *demosul*, cei simpli, inferiori, care nu au calitățile necesare pentru a exercita rolul de conducători în societate. Prima categorie socială, aristocrația, este formată din magistrați, filosofi, dar şi o parte din cei care se ocupă cu apărarea cetății, diferită semnificativ de restul grupurilor sociale prin înțelepciune, curaj şi stăpânire de sine. A doua categorie socială, demosul, reuneşte cea mai mare parte a societății, cuprinzând agricultorii, meşteşugarii, comercianți etc. Statul ideal, în viziunea lui Platon, este conceput prin relaționarea societății cu sufletul individual, acesta conținând trei părți: „partea rațională, avându-şi sălaşul în cap, partea înflăcărată, pasională, având sediul în zona pieptului, a diafragmei şi a inimii şi partea apetentă (poftitoare, proprie dorințelor animalice), cu sediul în pântec”[4]. În felul acesta, statul ideal este alcătuit din trei clase sociale diferite, care corespund celor trei părți ale sufletului individual: agricultorii şi meşteşugarii, ce au datoria de a munci şi dacă dau dovadă de stăpânire de sine sunt de apreciat în rândul societății, militarii sau paznicii ce se află pe treapta imediat superioară, întrucât sunt obligați să posede pe lângă stăpânire de sine şi caracteristici specifice părții înflăcărate, respectiv curaj, pasiune, în vederea apărării cetății, şi magistrații sau filosofii, îndeplinind rolul de conducători ai statului care, pe lângă stăpânire de sine, curaj, trebuie să posede înțelepciunea necesară ce îi va ajuta să conducă cu onoare cetatea ideală. În viziunea lui Platon, fiecare grup social are un rol bine determinat în societate, pe care este nevoie să îl exercite sub cerințele unei societăți ideale, perfecte, altminteri, totul ar degenera, pricinuind revolte şi depravarea bunelor rânduieli.

Aristotel (384-322 î.e.n.), elevul lui Platon, considerat al doilea mare filosof grec, a analizat societatea şi relațiile dintre indivizi şi stat după modelul organicist, plecând de la ideea că statul este anterior individului, aşa cum corpul este mai înainte de organe. În viziunea sa, omul este o ființă imperfectă, înzestrată cu capacitatea de a se asocia, întrucât nu poate să îşi satisfacă toate nevoile prin mijloace proprii, din care cauză, este obligat să se asocieze. Această calitate de a se asocia, specifică omului, îl determină pe Aristotel să formuleze principiul potrivit căruia „omul este o ființă socială” (*zoon politikon*), trăsăturile înnăscute ale individului fiind puse în valoare prin intermediul educației publice întemeiată de către stat. Cu privire la cetatea ideală, pentru Aristotel, aceasta este alcătuită din familii care tind să se asocieze în sate, în vederea realizării independenței membrilor ei şi creării condițiilor necesare ce ar corespunde unui trai cât mai bun. Referitor la cetățeni, asemenea ca şi Platon, aceştia s-ar împărți în două categorii, unii, fiind mai pricepuți la lucrurile manuale, au datoria de a munci, iar alții, având manifestări spirituale superioare şi înțelepciune, au menirea de a

[4] Radu Gabriel Pârvu, Valentin Popa, *op.cit.*, p. 193

participa la conducerea societății. Totuşi, spre deosebire de Platon, conceptul de proprietate este considerat absolut necesar, atât pentru influențele pe care le are în sfera politico-economică a statului, cât şi datorită faptului că, prin intermediul său, sunt cultivate şi respectate valorile superioare umane.

Intrând în posesia unei bogate colecții de legi, aparținând altor state, ca urmare a campaniilor militare ce au avut loc la acea vreme, Aristotel ajunge la concluzia că există trei forme de guvernare: monarhia, aristocrația şi republica, precizând că fiecăruia dintre aceste sisteme de guvernare îi corespunde o treaptă specifică a decăderii statului: tirania, oligarhia şi demagogia. Plecând de la numeroase observații empirice, acesta a analizat modul de organizare a familiei din acea perioadă, relațiile interumane din cadrul cetății, diferite forme de schimb şi sisteme de guvernare intuind, dintr-o perspectivă deterministă, că societatea este o realitate socială complexă şi dovedindu-se, în acelaşi timp ca majoritatea filosofilor greci, adversar al modelului societății deschise şi adept al statului autarhic.

Epoca Evului Mediu se caracterizează printr-un ansamblu de idei ce înfățişau interesele unor grupuri sociale restrânse, cu rol privilegiat în societate, şi care dețineau puterea politică, având ca principală preocupare formularea de principii, norme de conduită, pentru conducerea statelor, după un model specific sistemelor închise. Aceste idei au găsit sprijinul în biserică care, în toată această perioadă, a jucat un rol pozitiv. Punctul de referință l-a reprezentat justificarea Bibliei şi a canoanelor religioase, iar eventuale relatări cu privire la chestiunile sociale specifice vremii respective, sporadice de altfel, îşi găseau înțelesul în dogmele bisericeşti. Astfel, Sfântul Augustin (354-430), autorul lucrării „Cetatea lui Dumnezeu" prezintă divinitatea ca un factor al civilizației de până atunci, cercetările sale îndreptându-se asupra imperiului roman şi credinței evreilor. În lucrările lui Toma d'Aquino (1225-1274), societatea apare „ca un mijloc natural, aflat la dispoziția oamenilor pentru atingerea scopurilor lor"[5], iar rolul statului în reglementarea vieții sociale devine primordial, deoarece având ca obiectiv protejarea binelui comun, acesta trebuie să vegheze la înlăturarea exceselor acelor cetățeni care ar determina funcționarea anormală a sistemului statal.

Amplificarea relațiilor dintre cetățeni, dezvoltarea comerțului, formarea statelor naționale, cristalizarea unor noi clase sociale sunt câteva elemente ce au condus la trecerea de la societatea tradițională, medievală la societatea modernă. Debarasându-se de canoanele religioase şi dogmele bisericeşti, asistăm la începutul unei noi perioade în care oamenii devin interesați de operațiunile comerciale şi câştigul bănesc. Societatea bazată pe autoconsum este, treptat, înlocuită de valențele societății deschise. Dorința negustorilor de a se îmbogăți şi implicit a statelor naționale au contribuit la dezvoltarea unor ramuri ale producției, stimularea comerțului

[5] Dumitru Otovescu, *Istoria sociologiei. Din antichitate până la începutul secolului al XX-lea. Antologie*, Editura Beladi, Craiova, 2007, p. 24

exterior şi extinderea sferei de influenţă a societăţilor puternice asupra celor mai puţin dezvoltate, fenomen ce a rămas cunoscut în istorie sub sintagma „politica colonială”, practicată de ţările occidentale europene dezvoltate. Aceste noi interese, în contextul noilor descoperiri geografice, a schimbării mentalităţii societăţii şi instituirii unor modele specifice de relaţii în viaţa populaţiei, au determinat conturarea primului curent de gândire economică modernă ce s-a dezvoltat cu precădere în secolele XVI-XVII şi care s-a numit „mercantilism”. Specific doctrinei mercantiliste „forma ideală sau esenţială a bogăţiei sunt banii, respectiv metalele preţioase din care erau confecţionaţi aceştia (…); scopul oricărei activităţi lucrative, inclusiv al comerţului este profitul, care se obţine în procesul circulaţiei mărfurilor prin mijlocirea banilor, ca rezultat al diferenţei dintre preţul de vânzare şi preţul (mai mic) de cumpărare al mărfurilor respective (…); cea mai profitabilă sferă de activitate era, după părerea lor, comerţul exterior, deoarece asigura profiturile cele mai ridicate”[6].

Thomas Hobbes (1588-1679), în celebra sa lucrare *Leviathan*, va adopta o poziţie opusă celei aristotelice cu privire la natura şi evoluţia umană. În viziunea acestuia, la naştere, omul nu este o fiinţă socială, dimpotrivă, va deveni o fiinţă socială, numai după ce se va supune autorităţii statului şi normelor de conduită implementate în regimul exercitării puterii de stat, conform încheierii contractului social. Acest consimţământ nu reprezintă nimic altceva decât nevoia omului de autoconservare, de a-şi apăra propria viaţă care, în absenţa statului autoritar, nu ar fi posibilă. Înaintea creării statului, în starea naturală, societatea se caracteriza prin agresivitate, individualism, haos, omul înfăţişându-se ca o fiinţă rea şi violentă, având „dreptul natural” de a apela la orice mijloace pentru a supravieţui. Expresia „homo homini lupus” (omul este lup pentru aproapele său) arată că fiinţa umană naturală prezintă pericol pentru semenul său, fiind capabilă de a produce cele mai mari atrocităţi. Conştientă de efectele ce s-ar obţine ca urmare a aplicării principiului „dreptului natural”, Hobbes ajunge la concluzia că fiinţa umană acţionează după alt principiu, specific „legii naturale” şi bazat pe raţiune, care o face să se ferească de actele şi faptele ce i-ar ameninţa viaţa. Dar, pentru a se realiza acest lucru, este nevoie ca oamenii să accepte autoritatea şi crearea unei structuri statale care să o exercite în numele lor. Practic, fiecare fiinţă umană renunţă la dreptul său natural şi aderă la un contract social ce conţine reguli şi norme de conduită stabilite de către anumite persoane care, primind mandatul de a le reprezenta, au calitatea de conducători. Ideea lui Hobbes arată că statul este singura structură ce poate înfăptui socializarea oamenilor, iar pentru aceasta este nevoie de o autoritate statală puternică şi legitimă,

[6] Sultana Sută-Selejan, *Doctrine Economice. Tendinţe majore şi opere reprezentative în istoria modernă şi contemporană a gândirii economice. -O prezentare selectivă-*, Editura Independenţa Economică, Piteşti, 2000, p. 34-35

monarhia fiind considerată forma de guvernare perfectă, capabilă să contracareze comportamentele necorespunzătoare în societate. Thomas Hobbes, considerat inițiatorul „teoriei contractualiste", a explicat noțiunea de stat plecând de la individ, pe care îl consideră ca fiind anterior statului, şi locul acestuia în societate.

John Locke (1632-1704) a înțeles statul tot ca un contract social, dar sub auspiciile prevederilor constituționale ale democrației. Spre deosebire de Hobbes, în concepția căruia statul trebuia să aibă puteri depline pentru a înlătura consecințele negative specifice stării naturale, Locke aduce argumente în sprijinul principiului separării puterilor în stat, considerând că aceeaşi autoritate, care se ocupă, atât de emiterea legilor, cât şi de aplicarea acestora, este susceptibilă de a acționa în interes propriu şi nu în interes general, ceea ce ar genera un rău mai mare membrilor săi decât cel ce s-ar produce în virtutea stării naturale.

Immanuel Kant (1724-1804) a abordat problematica interacțiunilor dintre oameni, în conformitate cu *principiul imperativului categoric*, detaşându-se de teoria sociabilității înnăscute a oamenilor, specifică concepției aristotelice, şi teoria sociabilității dobândite, de sorginte modernă, prin care se înțelege că omul nu trebuie privit ca mijloc pentru atingerea scopurilor, omul trebuie să reprezinte scop în sine, atât pentru ceilalți semeni, cât şi pentru oricare structură instituțională.

Claude Henri de Rouvroy, conte de Saint-Simon (1760-1825) este gânditorul care încheie etapa presociologică, ideile şi lucrările sale reflectând aspecte importante ale societății de la sfârşitul secolului XVIII şi începutul secolului XIX. Saint-Simon consideră că este nevoie de o societate organizată pentru a se realiza dezvoltarea economiei, administrația să devină eficientă, producția de bunuri să crească iar repartizarea beneficiilor să se facă după contribuția fiecăruia la dezvoltarea societății. Reprezentant al socialismului premarxist ce presupune limitarea proprietății private, dezaprobarea individualismului şi a profitului obținut ca urmare a desfăşurării activității private, gânditorul de origine franceză a încurajat consolidarea proprietății de stat, a industriei şi utilizarea în activitatea economică a inovațiilor tehnico-ştiințifice în scopul interesului general al societății. Mai mult, o parte din judecățile sale vor servi sursă de inspirație lui Auguste Comte care, pentru întâia oară în lecția cu numărul 47 din cadrul „Cursului de filosofie pozitivă", va formula termenul de sociologie ca ştiință a societății renunțând la expresia „fizică socială" utilizată de Saint-Simon.

Auguste Comte (1798-1857), prin studiile sale despre societate, este părintele sociologiei pe care o consideră „ştiință pozitivă" ce are menirea de a cerceta şi explica realitatea socială. Considerând-o cea mai nouă şi cea mai complexă, Comte, într-o ierarhie a ştiințelor din vremea sa, poziționează sociologia după matematică, care deține primul loc, astronomie, fizică, chimie şi biologie. În concepția sa, societatea este alcătuită din două componente: „statica socială" ce vizează aspecte legate de structura societății şi „dinamica socială" dirijată către

analiza evoluției omenirii de la *starea teologică*, când gândirea şi faptele oamenilor erau subordonate religiei, *şi starea metafizică*, specifică perioadei în care interpretările filosofice erau răspunsul tuturor problemelor existente în societate, la *starea pozitivă* sau ştiințifică, care înfățişează maturitatea gândirii. Opera lui Comte a însemnat un nou moment în istoria gândirii sociologice, curentul pozitivist aducând în atenția publicului superioritatea explicațiilor teoretice susținute cu fapte verificate experimental în detrimentul observațiilor şi judecăților bazate pe ipoteze şi aparențe.

Karl Marx (1818-1883) a conceput o metodă nouă de cercetare a realității sociale denumită *dialectică materialistă*. Conținutul paradigmei sale aduce în centrul atenției, pe de o parte, rolul primordial al mijloacelor de producție şi implicit al producției de bunuri ce influențează semnificativ relațiile dintre oameni în societate, şi care alcătuiesc structura economică a societății, pe de altă parte, în opinia sa, deasupra acestei structuri, aflate într-o continuă interdependență, se află componentele politice, juridice, ideologice ce constituie suprastructura societății. Karl Marx consideră că mecanismul specific economiei de piață nu creează avantaje decât pentru deținătorii de capital ale căror interese sunt îndreptate către propriul câştig bănesc şi mai puțin pentru bunul mers al societății. În felul acesta, Marx arată că proletariatul este exploatat de proprietarul de capital, pentru că salariul acordat nu reprezintă decât o parte foarte mică din totalul valorii obținute în procesul de producție, iar diferența este însuşită de proprietarul mijloacelor de producție, situație ce are drept rezultat puternice conflicte de interese între cele două clase sociale. Având în vedere aceste considerente, gânditorul german propune înlocuirea proprietății private cu proprietatea comună asupra mijloacelor de producție, preluarea puterii politice de către proletariatul industrial, considerat a fi mult mai capabil în ceea ce priveşte organizarea structurii statale în raport cu întreprinzătorii capitalişti, depăşirea sistemului politico-economic capitalist şi înființarea unei noi structuri sociale care să răspundă intereselor tuturor membrilor societății. În definitiv, prin paradigma sa, Karl Marx a pus bazele unei noi perspective în sociologie „conflictualismul", sugerând că „un comportament social poate fi văzut ca un proces de conflict: încercarea de a-i domina pe ceilalți şi de a evita să fii dominat"[7].

Émile Durkheim (1858-1917) a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai sociologiei. Fiind preocupat, mai cu seamă, de fenomenul sinuciderii şi amploarea sa de la sfârşitul secolului XIX, acesta ajunge la concluzia că „există două cauze majore pentru care oamenii se sinucid: *integrarea socială*, reprezentând ataşarea voluntară a indivizilor la societatea de care aparțin, şi *reglarea socială*, reprezentând intervenția coercitivă a grupului asupra comportamentului

[7] Earl Babbie, *Practica cercetării sociale*, traducere de Sergiu Gherghina, George Jiglău, Monica Andriescu, Editura Polirom, Iaşi, 2010, p.70

indivizilor”[8]. Cât priveşte noţiunea de relaţie socială, Durkheim identifică două categorii: relaţii bazate pe asemănarea indivizilor şi relaţii bazate pe diferenţa acestora. În acest sens, atunci „când doi sau mai mulţi indivizi simt la fel, gândesc la fel, acţionează la fel avem o relaţie socială bazată pe asemănare, pe care Durkheim o numeşte relaţie de solidaritate mecanică, când interacţiunea dintre doi sau mai mulţi indivizi se bazează pe deosebirea lor, interacţiunea dintre ei îmbracă forma legăturii funcţionale sau de solidaritate organică”[9], precum membrii unei instituţii care realizează activităţi diferite, dar raportaţi la întreaga instituţie, aceştia apar ca organe, cu rol specific, în lipsa cărora însăşi existenţa întregii organizaţii ar putea fi pusă sub semnul întrebării. Profund interesat de procesul diviziunii muncii sociale, ilustrul gânditor ajunge la concluzia că principalul efect, al acestui proces, îl reprezintă separarea indivizilor, ca urmare a exercitării rolurilor, pe care trebuie să le joace pe scena muncii. Mai mult decât atât, acest proces a determinat încetarea calităţii de persoană, pentru că viaţa devine o piesă de teatru, iar actorii sociali simple personaje, care îşi joacă rolul sub regia curentului modernist. O asemenea transformare, produsă pe scară largă, a rămas cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de „segmentare de rol”, înfăţişând un tip aparte de legături sociale între indivizii societăţii moderne sau post-moderne.

În acest sens, segmentarea de rol aduce în centrul atenţiei o nouă perspectivă cu privire la relaţiile sociale, „teoria legăturilor slabe”, emisă de Mark Granovetter, care, pe de o parte, împarte legăturile ce iau naştere între indivizi în două categorii: categoria legăturilor tari, stabilite în relaţiile cu prietenii, şi categoria legăturilor slabe, stabilite între cunoştinţe, pe de altă parte, demonstrează că „legăturile slabe au un rol neaşteptat: ele sunt *punţi* între câmpuri de legături tari”[10]. Orice individ are un grup de prieteni apropiaţi, alături de care se manifestă într-un mod specific, formând o comuniune, graţie căreia, el şi prietenii săi, se identifică în societate ca entitate distinctă, dar, în acelaşi timp, individul are şi cunoştinţe, care, la rândul lor, fac parte din alte entităţi, pentru că au o comuniune cu alţi indivizi. Concret, dacă analizăm doi indivizi ce se regăsesc în cadrul unor entităţi distincte, deducem că între ei există legături slabe, dar aceste legături slabe pot fi de ajutor la constituirea unei „structuri sociale” mai largi, care va lua naştere din unirea celor două entităţi sociale. Deci, „o structură socială este constituită într-o atare viziune din grupuri dense, conectate prin legături slabe sau, altfel spus, structura socială e compusă din câmpuri de legături

[8] Florentina Sîrbii, *Fenomenul social al sinuciderii*, Editura Beladi, Craiova, 2007, p. 33

[9] Ilie Bădescu, *op.cit.*, p. 280

[10] Alina Ionela Bădescu, Relaţiile sociale. Spaţiul dens. Noi teorii asupra relaţiilor sociale, în Dumitru Otovescu, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010, p. 94

puternice inter-conectate prin subcâmpuri de legături slabe”[11].

George Herbert Mead (1863-1931) a contribuit la dezvoltarea teoriei sociologice prin concepția sa cu privire la poziția centrală ocupată de simboluri şi limbaj în ansamblul vieții sociale. Punctul său de vedere porneşte de la ideea că interacțiunile umane reprezintă efectul sensului pe care îl percep indivizii, în calitatea lor de participanți pe scena societății, față de ceilalți actori sociali, fapte sau evenimente sociale. Această abordare teoretică se numeşte *interacționism simbolic* şi a luat naştere la începutul secolului XX surprinzând, în mod plăcut, întreaga societate academică prin aducerea în prim plan a individului, a chestiunilor legate de „sentimentul de identitate”, precum şi a modului în care oamenii adoptă un oarecare comportament pornind de la un set de simboluri însuşite în contextul procesului de socializare. Într-un fel sau altul, „adepții interacționismului simbolic nu văd oamenii ca elemente pasive în societate, ci mai degrabă ca fiind selectivi şi sensibili la structurile sociale şi la procesele din viața lor”[12]. În explicarea viziunii sale, Mead analizează noțiunea de „sine” şi arată că „sinele” se dezvoltă în timp ca urmare a procesului de interacțiune socială la care participă orice individ şi a capacității acestuia de a se vedea din perspectiva celuilalt. Pentru acesta, „sinele” se compune din două componente, aflate în legătură reciprocă, respectiv „eul”, ca reflectare a propriei existențe ce nu are legătură cu viața socială, şi „minele”, care semnifică componenta socială a sinelui. „Minele” este componenta ce exprimă valorile, normele, tradițiile acceptate şi însuşite de individ în procesul de socializare, iar acest lucru nu se poate realiza decât cu ajutorul setului de simboluri ce devine accesibil o dată cu vârsta şi cu capacitatea ființei umane de a percepe şi utiliza diversele semne convenționale. Ca o consecință a dezvoltării ființei umane, Mead introduce noțiunea de „alt generalizat”, pentru a arăta că oamenii ajung să se identifice şi să-şi exercite setul de simboluri, dobândit în procesul socializării, din perspectiva „comunității” şi nu a unei norme precise ori din punctul de vedere al unei alte persoane. Comunitatea se caracterizează printr-un ansamblu de norme şi valori ce înfățişează voința generală a membrilor ei. Încuviințarea acestor principii îl face pe individ să intuiască singur adevăratele valori, să deosebească binele de rău şi, în definitiv, să adopte acel comportament pe care îl consideră cel mai potrivit în raport cu idealurile promovate de societate.

Alături de Mead, C.H. Cooley este unul dintre reprezentanții proeminenți ai „interacționismului simbolic”. Acesta justifică relația socială prin intermediul metaforei „looking-glass” (privirii în oglindă), potrivit căreia, mai întâi, „relația există ca posibilitate spirituală pură de gândire împreună şi simțire împreună, ca loc spiritual”, pe urmă, acest loc spiritual devine „unicul loc de întâlnire reală a oamenilor”, iar în ultimul rând, în accepțiunea sa,

[11] *Ibidem*, p. 294-295

[12] Norman Goodman, *Introducere în sociologie*, traducere de Ioana Rădulescu, Editura Lider, Bucureşti, 1992, p. 26

„aceste locuri sunt de esenţă mentală, sunt realităţi mentale”[13].

Chestiunea relaţiilor sociale a fost pusă în lumină şi cu ajutorul teoriei factorilor asincroni sau a teoriei contrafactualelor, elaborată prin studiile lui David Lewis, care introduce concepte specifice, precum: *lumea actuală*, *lumea posibilă*, *relaţie de asemănare*, *schimbări contrafactuale*, *miracol de divergenţă*, *miracol de convergenţă*. Astfel, trecutul, prezentul şi viitorul sunt analizate în legătură deplină cu schimbările contrafactuale adăpostite de lumea reală sub puterea lumii posibile. Lewis arată că „faţă de puterea trecutului, orice schimbare contrară, găzduită într-o societate care prin ea însăşi prezervă trecutul, este rodul unui miracol de divergenţă, faţă de puterea viitorului, orice schimbare contrafactuală găzduită de lumea reală spre a conduce diferitul la asemănare este rodul unui miracol de convergenţă”[14]. Aşadar, în cazul miracolului de divergenţă, reiese că viitorul este mai puternic decât trecutul, însă, în privinţa miracolului de convergenţă, forţa care acţionează în sensul readucerii diferenţei la asemănare este mult mai mare decât puterea viitorului, cu alte cuvinte, lumea posibilă este o lume interioară lumii reale, iar asemănarea celor două lumi, interioară, latentă, respectiv exterioară, manifestă, depinde de forţa lui Dumnezeu. Încercând să explice societăţile în funcţie de cele două situaţii extreme în care se pot afla acestea, pacea şi războiul, Lewis formulează „teoria prevenţiilor” prin care demonstrează că relaţia cauzatoare depinde de puterile latente. Plecând de la exemplul tablei de biliard, gânditorul ajunge la concluzia că armonia lumii se află în legătură strânsă cu „vidul unor interacţiuni” sau „eficacitatea unor prevenţii”, deoarece „acolo unde în plan manifest avem un spaţiu vid, în plan latent avem un câmp de eficacitate”, deci, „spaţiul dens desemnează, într-o atare înţelegere, totalitatea legăturilor vide care sunt expresia prevenţiilor, a opririi indivizilor de la dorinţe nestrunite, de la interese egoiste, de la închipuiri şi patimi ruinătoare etc., adică a opririi indivizilor şi chiar a grupurilor din mişcarea inerţială pe care le-o imprimă atari impulsuri. Într-un anume sens, cu cât sunt mai multe legături vide în câmpul interacţiunilor omeneşti cu atât mai mare este densitatea spirituală a unei colectivităţi”[15].

În încheierea prezentării mele succinte a câtorva perspective şi teorii din literatura de specialitate universală, cu aplicabilitate în domeniul relaţiilor sociale, doresc să fac o scurtă expunere a *teoriei sistemului mondial*, elaborată de către gânditorul american *Immanuel Wallerstein* (n.1930). Motivul pentru care am ţinut să aduc în discuţie acest subiect se datorează mai multor aspecte, după cum urmează:

- în primul rând, prezenta abordare teoretică readuce în discuţie şi chiar se sprijină pe doctrina unor gânditori de „orientare radicală”, atât din ţările slab dezvoltate, printre care putem aminti de argentinianul Raul Prebisch, egipteanul Samir Amin etc., cât şi din ţările dezvoltate, cum ar fi germanul André Gunder Frank, francezul

[13] Ilie Bădescu, *op.cit.*, p.281
[14] *Ibidem*, p. 306
[15] *Ibidem*, p. 313

Arghiri Emmanuel ş.a., care arată că principala cauză a subdezvoltării o constituie *structurile pauperizante* din cadrul comerţului internaţional dintre cele două categorii de ţări, respectiv ţările agrare sau ţările slab dezvoltate care, în acest mecanism al schimbului, pierd de două ori, adică o dată când cumpără produse industriale la preţuri foarte mari şi a doua oară când îşi vând produsele primare la preţuri foarte mici, şi ţările puternic industrializate sau ţările dezvoltate care, după acelaşi mecanism, câştigă de două ori, atunci când cumpără produse primare la preţuri foarte mici, precum şi atunci când îşi vând produsele industriale la preţuri mult mai mari decât costurile. Pentru prima dată, o asemenea perspectivă a fost formulată de către *Raul Prebisch* (1901-1982), prin teoria sa intitulată „teoria economiei periferice". Folosindu-se de metafora „centru-periferie", gânditorul argentinian vrea să arate că aşa cum o aşezare urbană deţine un centru luxos, curat, prosper, înconjurat de cartiere mărginaşe, sărace şi mizere, în acelaşi fel, economia mondială este alcătuită din ţări bogate, puternic industrializate, puţine la număr („centrul"), dar şi din numeroase ţări sărace, slab industrializate, având o economie predominant agrară („periferia economiei mondiale")[16].

- în al doilea rând, această concepţie îşi păstrează valabilitatea şi în zilele noastre, oricare ar fi domeniul supus investigaţiei. Astfel, în cele ce au precedat, am constatat că putem vorbi despre existenţa unui sistem economic mondial polarizat alcătuit din societăţi puternic dezvoltate, sub impactul progresului tehnico-ştiinţific, şi societăţi slab dezvoltate ori în curs de dezvoltare cu o orientare economică predominant agrară. În aceeaşi măsură se petrec lucrurile şi în domeniul politico-diplomatic, deoarece construcţii politico-militare puternice au caracterizat şi au influenţat într-o măsură semnificativă evoluţia şi dezvoltarea societăţii. Despre ceea ce discutăm astăzi se datorează mersului politico-diplomatic din cele mai vechi timpuri şi până în zilele noastre. Dintr-un motiv sau altul, lideri politico-militari cu proeminenţă în istoria societăţii universale, de la imperatorul Cezar până la Napoleon sau Hitler ori mai străluciţii conducători ai lumii contemporane, au decis soarta a numeroase comunităţi şi o fac în continuare. Societatea academică a explicat în nenumărate rânduri că repartizarea inegală a resurselor, caracterul lor limitat, condiţiile fizico-geografice şi climaterice, în definitiv tot ceea ce are legătură cu interesul economic al statelor sau calitatea nivelului de trai a populaţiei, au determinat schimbări majore în ceea ce priveşte traiectoria umanităţii. Totuşi, avem dreptul să ne gândim că lumea economică nu este suficientă pentru schimbări atât de majore aşa cum s-au întâmplat şi se întâmplă în continuare. Dacă ne aducem aminte despre atentatele asupra Statelor Unite ale Americii din 11.septembrie.2001, cu siguranţă vom avea dovezi pentru a ilustra că interesul economic nu este îndestulător ca să modifice parcursul normal al întregii omeniri. Din păcate, la nivel de sistem mondial abordarea este mult mai complexă şi foarte diferită de ceea ce întâlnim la nivel de

[16] A se vedea, pe larg, Sultana Sută-Selejan, *op.cit.*, p. 184-190

scară redusă, respectiv individual şi chiar grupal.

Din punctul meu de vedere, viața economică reprezintă totul atunci când examinăm, mai ales în zilele noastre, un individ sau grup de indivizi. Oamenii doresc să trăiască bine şi din ce în ce mai bine, puțini fiind aceia care îşi mai aduc aminte de unde au plecat sau ce au fost odată. Latura financiară le oferă o nouă perspectivă, iar aceştia, pentru că sunt ființe înzestrate cu raționament, dispun de capacitatea necesară pentru a profita din plin de orice oportunitate ivită în viață. Spre exemplu, am cunoscut un mare om de afaceri ale cărui venituri anuale, evidențiate sub forma profitului, demult îi asigurau lui şi familiei sale un trai luxos, probabil până la sfârşitul vieții. Cu toate acestea, pe marginea unei discuții profesionale distinsul a încheiat: „cinstit să vă spun, nici acuma nu m-am săturat de bani". Îmi vine greu să cred că este vorba de un caz izolat, deoarece şi eu şi dumneavoastră cu certitudine, în acest moment, avem imaginea unei situații asemănătoare. Mai mult decât atât, nu pot admite nici egoismul ori avariția subiectului ceea ce mă face să-mi închipui că, în realitate, dorința de a avea mai mulți bani sau de a aborda discuția la o asemenea manieră îşi are sursa în cu totul altceva, adică în acel ceva care implică o judecată şi o continuitate în sufletul şi mintea personajului nostru, cu alte cuvinte, în înfăptuirea scopului acestuia de a deveni cel mai bun, cel mai puternic. Consistența părții financiare te face să devii puternic, „să calci mai bine", să priveşti lucrurile după o altă treaptă şi să te raportezi la alte valori, bune sau rele puțin contează, dar care să îi arate omului nostru drumul la al cărui capăt se găseşte „primul loc". În concluzie, nutresc convingerea că la nivel de individ şi grup de indivizi dorința de a fi cel mai puternic este prioritară „noțiunii de ideal", întrucât oamenii sunt conduşi doar de aspectul material al lucrurilor, de sentimente elementare, simple pe care le canalizează în vederea depăşirii adversarilor şi dobândirii supremației.

Nu acelaşi lucru se întâmplă atunci când vorbim despre o națiune, privită ca un grup de organizare specială, a cărei formă de orânduire a cunoscut în decursul timpului modele diferite, de la „cetele de vânători-culegători", ginți şi triburi până la statul național şi regional, caracteristic epocii în care trăim. Fiecare din aceste unități, mai mult sau mai puțin sistemice, au avut întotdeauna ceva specific, pentru că altfel nu am fi putut discuta, în zilele noastre, despre apariția, dezvoltarea şi evoluția umanității. Privind, de exemplu, la statul național constatăm diferențe semnificative în ceea ce priveşte felul de a participa în arena societății mondiale. Aici, este momentul care mă face să gândesc că latura financiară nu înseamnă *alfa şi omega* năzuinței unităților statale, în calitate de personaje pe scena sistemului internațional, deoarece sunt aduse în prim plan elemente intangibile, care țin de prestigiu, autoritate, tradiții, obiceiuri, credință religioasă, istoria poporului, cultura, valorile, miturile, simbolurile, convingerile şi atitudinile indivizilor, într-un cuvânt ideologia națiunii respective. Expansiunea Germaniei naziste în prima jumătate a secolului XX îşi găseşte raționamentul mai puțin în avantajele economico-

financiare, pe care i le-ar fi putut aduce câştigarea războiului, şi mai mult în veleităţile acesteia de a fi considerată „cea mai superioară" între toate celelalte naţiuni. În acelaşi mod, revenind la evenimentele din 11 septembrie 2001, atentatele sinucigaşe nu sunt de esenţă economică, dimpotrivă ele au vizat simbolurile libertăţii, puterii şi comerţului, iar fenomenul în sine a prezentat profunde conotaţii ideologice. Un alt exemplu, ar fi ceea ce se numeşte astăzi pretenţia statului american de a acţiona în numele întregii umanităţi. Din acest punct de vedere, limba engleză, dolarul şi managementul, stilul de viaţă, politica expansionistă şi economia Statelor Unite ale Americii, cultura şi civilizaţia americană sunt tot atâtea motive pentru a argumenta ambiţiile acestei naţiuni de a revendica cele mai înalte consideraţii din partea celorlalţi subiecţi de drept internaţional. În definitiv, actuala configuraţie mondială consider că este determinată, într-un procent semnificativ, de un sistem de elemente imateriale, ceea ce dovedeşte că aspectul material nu reprezintă decât mijlocul, uneori pretextul, naţiunilor candidate de a-şi impune valoarea ideologică între celelalte unităţi statale.

Suspendând temporar prezentarea celui de-al treilea aspect, care m-a determinat să analizez *teoria sistemului mondial*, şi pentru a înţelege într-o manieră comprehensibilă considerentele ce tocmai le-am discutat cu privire la celulele de bază ale sistemului internaţional, în continuare voi relata, pe scurt, concepţia istoricului american.

Pornind de la o abordare economică, Wallerstein stabileşte două momente de trecere în dezvoltarea şi evoluţia sistemului mondial, cu precădere anul 10000 î.e.n., până la care supravieţuirea depindea de reciprocitate, activitatea de bază era formată din agricultură primitivă, vânat şi cules, iar relaţiile dintre indivizi se desfăşurau în cadrul familiei extinse, şi anul 1500 e.n. În felul acesta, istoricul american identifică trei perioade în istoria sistemului mondial: prima perioadă este cea a „minisistemelor", despre care tocmai am vorbit, a doua perioadă o reprezintă epoca „imperiilor-lume", Imperiul Roman sau Imperiul Incaşilor, care în opinia sa au dominat istoria societăţii omeneşti, iar a treia perioadă înfăţişează întemeierea unor „economii-lume", cu prioritate în Europa.[17] Potrivit viziunii lui Wallerstein, „atunci când imperiile-lume s-au prăbuşit, s-a născut un sistem divizat din punct de vedere politic, dar interdependent din punct de vedere economic", iar noua economie mondială a devenit stabilă „datorită structurii politice care cuprindea state puternice în centrul sistemului şi state slabe la periferie, surplusul produs la periferie fiind acumulat la centru"[18]. Aceste accepţii ilustrează, pe de o parte, subordonarea economicului în faţa politicului, relaţiile din cadrul sistemului

[17] A se vedea, pe larg, Barry Buzan, Richard Little, *Sistemele internaţionale în istoria lumii: reconfigurarea studiului relaţiilor internaţionale*, traducere de Simona Soare, Editura Polirom, Iaşi, 2009, p. 80-82

[18] *Ibidem*, p.81

internațional stabilindu-se nu numai după criterii economice, dimpotrivă categorii de natură organizatorică, istorică, militară dovedindu-se prioritare la definirea noii arhitecturi mondiale. Pe de altă parte, dezmembrarea imperiilor şi întemeierea statelor naționale ilustrează o polaritate, asemănătoare mecanismului economic, între unități naționale puternice, aflate în centrul sistemului, şi unități slabe ce se găsesc la periferia sistemului mondial, dependente într-o măsură semnificativă de rezoluțiile statelor de la centru.

Wallerstein explică originea şi dezvoltarea sistemului internațional utilizând, deopotrivă, atât noțiuni furnizate de ştiința economică, cât şi cunoştințe specifice istoriei universale. Ne putem imagina, că acest model de studiu nu reprezintă nimic altceva, decât aşezarea la masa negocierilor a două ştiințe de rang universal ce-şi propun să găsească soluția veridică cu referire la fenomenul supus cercetării. În opinia mea, viitorul societății noastre depinde foarte mult de modul în care oamenii politici, factorii decizionali vor înțelege necesitatea aducerii la masa negocierilor al întregului sens de gândire ştiințifică, menit să identifice soluții reciproc avantajoase actualilor subiecți de drept internațional. Nu vreau să se înțeleagă că încerc să readuc în prim plan profilul enciclopediştilor, dar susțin prioritatea utilizării unui instrumentar diversificat, precum şi a unui set de cunoştințe propriu numeroaselor discipline mai mult sau mai puțin consacrate în gândirea universală.

- în al treilea rând, consider primordial ca fiecare cetățean, în condițiile adâncirii procesului de globalizare, să dețină un minim de cunoştințe referitoare la mecanismul sistemului mondial, pentru a reuşi să-şi formeze o viziune de ansamblu asupra capacității de interacțiune între celulele sale de bază, să stăpânească noțiuni legate de conştiința națiunii şi interesele economice ale statelor.

Concluzii

Ne aflăm la începutul unui nou mileniu puternic solicitat de numeroase controverse social-economice şi politice. Adâncirea interdependențelor dintre indivizi, dintre entitățile naționale au condus la formarea unor blocuri politico-economice şi militare regionale, care astăzi îşi dispută supremația. De asemenea, au luat naştere numeroase instituții şi organisme cu vocație regională sau planetară, în vederea apărării drepturilor şi libertăților cetățenilor sau pentru a îndeplini anumite obiective strategice, cum ar fi: reducerea decalajului dintre țările sărace şi țările bogate, combaterea acțiunilor care ar putea aduce prejudicii ființei umane sau ar pune în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea acesteia (traficul de arme, traficul de droguri, traficul cu carne vie), protecția mediului înconjurător, construirea pârghiilor economice, financiar-bancare, necesare desfăşurării activităților entităților naționale ori agenților economici, asigurarea şi garantarea păcii şi securității la nivel planetar. Din păcate, aceste organisme nici pe departe nu au reuşit să-şi îndeplinească obiectivele, datorită cărora au luat ființă, de cele mai multe ori dovedindu-se neputincioase, în fața multiplelor acțiuni ale actorilor

social-economici sau politici, precum şi ineficiente, ca urmare a sumelor uriaşe cheltuite în scopul desfăşurării activităţii. Dacă ţinem cont că resursele naturale sunt din ce în ce mai puţine, iar utilizarea lor este neraţională, deducem complexitatea problemelor cu care se confruntă omenirea la acest început de mileniu III. În felul acesta, avem posibilitatea să ne gândim la o „societate postmodernă", unde „realitatea este construită" şi nu „dată", o „societate fără de sens", care surprinde „sfârşitul certitudinilor şi începutul confuziilor". Probabil, am ajuns în acea situaţie, intuită de D. Lewis, unde spaţiul vid este plin de interacţiuni, ce determină scăderea intensităţii câmpului de eficacitate, cu alte cuvinte, instalarea în lumea noastră a haosului şi anarhiei. Potrivit acestor aspecte, consider, la fel ca şi adepţii postmodernismului, nevoia reîntoarcerii cu faţa spre Dumnezeu şi depăşirea mentalităţii moderne care a dominat societatea noastră secole la rând.

Bibliografie selectivă:

1. Babbie, Earl, *Practica cercetării sociale*, traducere de Sergiu Gherghina, George Jiglău, Monica Andriescu, Editura Polirom, Iaşi, 2010
2. Bădescu, Alina-Ionela, Relaţiile sociale. Spaţiul dens. Noi teorii asupra relaţiilor sociale, în Otovescu, Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010
3. Bădescu, Ilie, Relaţiile sociale. Spaţiul dens. Noi teorii asupra relaţiilor sociale, în Otovescu, Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010
4. Buzan, Barry, şi Little, Richard, *Sistemele internaţionale în istoria lumii: reconfigurarea studiului relaţiilor internaţionale*, traducere de Simona Soare, Editura Polirom, Iaşi, 2009
5. Giddens, Anthony, *Sociologie*, traducere de Radu Săndulescu şi Vivia Săndulescu, Editura BIC ALL, Bucureşti, 2001
6. Goodman, Norman, *Introducere în sociologie*, traducere de Ioana Rădulescu, Editura Lider, Bucureşti, 1992
7. Otovescu, Dumitru, *Sociologie generală*, ediţia a IV-a, Editura Beladi, Craiova, 2009
8. Otovescu, Dumitru, (coord.), *Istoria Sociologiei. Din antichitate până la începutul secolului al XX-lea. Antologie*, Editura Beladi, Craiova, 2007
9. Pârvu, Radu-Gabriel, şi Popa, Valentin, *Teme filozofice*, Editura Independenţa Economică, Piteşti, 2001
10. Sîrbii, Florentina, *Fenomenul social al sinuciderii*, Editura Beladi, Craiova, 2007
11. Sută-Selejan, Sultana, *Doctrine Economice. Tendinţe majore şi opere reprezentative în istoria modernă şi contemporană a gândirii economice. - O prezentare selectivă-*, Editura Independenţa Economică, Piteşti, 2000

Theories on Social Relations

PhD. Nicolae Florin IONESCU
University of Craiova
ionescuflorin78@yahoo.com

Abstract: *Since its origin till today, people have been in an inter-permanent nature, trying to master and use it in their interest and their pleasure. Through its features, nature has given people the resources needed to enjoy the pleasures of human existence and survival among other creatures, encouraging, while approaching them as much as unknowns. In the beginning, man has found best partner in kind for any action taken, moreover, from time to time, it behaved like a real shield against the vicissitudes of life. In other words, man and nature were the same thing, because it was a creature that lived in the wild, they get food and all their living from nature and gradually evolves with nature. In time, development of the human species, increasing human individuals resulted in early removal of his life in nature and organization of groups of individuals who, at first, it seems, is identified as "bands of hunter-gatherers." One group, however rudimentary I believe, implies the existence of relationships between group members, both on-line occupational and personal line. We also know that any group should have a leader who is detached from the rest of the group members with higher specific qualities that you propose to fill this position. The existence of several groups, which probably differ in how they formed the occupation of members, admit the appearance of conflict, on the one hand, the group members, on the other hand, between groups, and to some extent the exchange, whereas once specialized, these primitive units will try to diversify the means of food and existence. The conflict is rooted in people's desire to cause change, to replace old systems with new ones, and their aspiration to accede to a higher level in a company-specific value system. Place currently occupied by the human species is due to continuing progress in the course of tens of thousands of years, during which the conflict was the main determinant of human development in the ascending line. This process has accompanied human beings ever since its birth and the end being the leitmotif era marked by specific features, the trajectory of human gender society.*

Regarding the exchange of goods, from the beginning it has been possible due to specialization occupations of the people concerned, the need to diversify their sources of food and get a utility from goods replaced, possibly with the adoption of a stable way of life, which enabled the formation of surplus consumer goods and hence their need for storage. Perseverance rise to the crystallization of social relations and the unitary state. First of all, relations between individuals occurred in the group and were designed to provide resources necessary existence, then, in close liaison with the increasing number of individuals and the multiplication of groups, they have held inter-group, took the form of association, cooperation or disputing the primacy of holding on. Moreover, sociological thinking was concerned, long time, to explain the advantages of open society and rule by comparison with specific elements of the closed society. "In this sense, the thinker of Austrian origin, Karl Popper, appreciates the fact that the transition from closed to open society, society can be considered one of the most profound revolutions experienced by mankind."[1]

---

[1] Pârvu Gabriel Radu, Valentin Popa, *Teme filozofice*, Economic Independence House, Piteşti, 2001, p. 177

Key words: *social relationship, the state budget, social being, mercantilism, natural law, social status, social dynamic, dialectical materialism, role segmentation, symbolic interactionism, the present world, possible world, a relation of similarity, the divergence miracle, miracle of convergence, counterfactual changes, space dense minisisteme, world-empires, world economies*.

Ilie Bădescu understood social relationship as "kind of link between the two, three or more social actors who work together, think together, feel together, waiting times requesting a response from each other in the manifestations of life or activities common, repeatable, sustainable and meaningful."[2] Note that "life event" is the foundation of social relations as contacts, interaction between two or more individuals, showing a social behavior. However, Ilie Bădescu surprised that these types of events that occur between individuals in their capacity as actors on the stage of social life, are insufficient to talk about a social relationship, since its meaning, so long as the manifestations of these individuals do not acquire the meaning of a "sense of life" means that what they are doing is meaningless, but "contact or interaction becomes a character of social relationship only if it occurs, have a certain regularity, are built in the form of rules and fixed form of social models."[3] The concept of social relationship occupies a central place in the social sciences, law, since ancient times, many thinkers have followed have established links between individuals, groups, crowds of people were identified and investigated categories of state institutions and their role in community, and more recently, meaning the shares of national entities, in the context of globalization or globalization.

First reflections on the values of society in the work they are just platonic. Therefore, its representative works "The Republic" and "laws", which deals with the concept of society and the meaning of the relations between individuals arise, Plato (BC 429-347) presented an ideal society, which operates by a mechanism similar human body, where each individual has a well defined role in the ensemble of social relations. Individuals are divided into two categories, those who because of divine will have physical features and intellectual abilities, few in number, and those who are like animals that are dominated by the ordinary pleasures and constituted the vast majority of the population. Starting from these premises, Plato developed a model of two ideal state key groups aristocracy, meaning those citizens and thanks to the few higher spiritual values are worthy to be leaders, that the demos, the simple, inferior, which not have the necessary qualities to perform the role of leaders in society. The first social aristocracy is made up of magistrates, philosophers, and some

[2] Ilie Bădescu, Social relations. Dense area. New theories on social relations in Otovescu Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Beladi Publishing House, Craiova, 2010, p. 279

[3] *Ibidem,* p. 280

of those concerned with defending the city, significantly different from the rest of social groups through wisdom, courage and self control. A second social category, demos, meets the largest part of society, including farmers, artisans, traders etc. Ideal state in Plato's view, is developed by linking the company with the individual soul, it containing three parts: the rational, having his abode in the head, the fiery, passionate, based in the chest, diaphragm and heart and the appetite (lustful, own animal desires), established in the womb."[4] Thus, the ideal is composed of three different social classes, which correspond to the three parts of the individual soul: farmers and artisans, who have a duty to work and if you demonstrate self-control are valued in the society, military or guards who are on the next higher gear as they are required to possess in addition to self-control and passionate party characteristics, namely courage, passion to defend the city, and judges or philosophers, fulfilling the role of state leaders, in addition self-discipline, courage, must possess the necessary wisdom to help them to lead with honor ideal city. In Plato's view, every social group has a well defined role in society, which is required to perform under the terms of an ideal society, perfect, otherwise everything would degenerate depravity caused riots and Good Order.

Aristotle (384-322 BC), pupil of Plato, Greek philosopher, considered the second largest, has examined the relationship between individuals and society and state after organicist model, based on the idea that the state is above the individual, as the body is before organ. In his view, man is an imperfect creature, endowed with the ability to associate, because it can not satisfy all the needs of their own means, which is why it is required to join. This quality of association, human specific, we determined the principle that Aristotle "Man is a social being (zoon politikon) innate characteristics of individuals being released through value based education by the state government. The ideal city, for Aristotle, it is composed of families that tend to associate in villages in order to achieve the independence of its members and creating the necessary conditions would correspond to a life as good. On individuals, such as Plato, they were divided into two categories; some things are more skilled at hand, have a duty to work, and others, with superior wisdom and spiritual manifestations, are meant to participate in leadership society. However, unlike Plato, the concept of ownership is considered essential for both the influences it has in the political-economic sphere of the state, and the fact that, through its higher values are cultivated and respected human.

Coming into possession of a rich collection of laws of other states, as a result of military campaigns that took place at that time, Aristotle concludes that there are three forms of government: monarchy, aristocracy and republic, adding that each of these systems government corresponds to a specific stage of decay rule: tyranny, oligarchy and

[4] Pârvu Gabriel Radu, Valentin Popa, *op.cit.*, p. 193

demagogy. Considering the many empirical observations, it has analyzed the organization of the family at that time, relations between people of the city, various forms of exchange and sensing systems of government, from a deterministic perspective, society is a complex social reality and proving is, while most Greek philosophers, adversary model and advocate of open society self-sufficient state.

Middle Ages era is characterized by a set of ideas that portrayed the interests of small social groups with a privileged role in society, and holding political power, whose primary concern the formulation of principles, rules of conduct for member leadership as a model specific closed systems. These ideas have found support in the church that, during this period, played a positive role. The reference point was the justification for the Bible and religious canons, and any reports on specific social issues that epoch, or sporadic, meaning to be found in religious dogmas. Thus, St. Augustine (354-430), author of "City of God 'has deity of civilization as a factor by then, his research and headed the Roman Empire and the Jewish faith. In the works of Thomas Aquinas (1225-1274), the company is "as a natural, available to people to achieve their goals[5], and the state role in regulating social life becomes paramount, as aiming to protect the common good, it must ensure the removal of excess of those people that would lead to abnormal functioning of the state system.

Enhancing relations between citizens, trade expansion, formation of national states, and the crystallization of new social classes are some elements that have led to a change from traditional society, medieval to modern society. Jettisoning the religious canons and dogmas of the church, witnessing the beginning of a new period in which people become interested in marketing and earning money. Society based on self-consumption is gradually replaced by its values of open society. The desire to get rich merchants and hence the national states have contributed to the development of some branches of production, stimulate foreign trade and expand the influence of powerful corporations over those less developed, a phenomenon that remained known in history as the phrase "colonial policy" practiced in the developed Western Europe. These new interests, to the new geographical discoveries, of changing attitudes of society and the establishment of specific patterns of relationships in public life, led to the first current shaping modern economic thinking that has developed mainly in the sixteenth and seventeenth centuries and was called "mercantilism. Specific mercantilist doctrine of "essential, or ideal form of wealth is money, that precious metals from which they were made (...) to any gainful activities, including commerce is profit, which is obtained in the movement of goods by means of money as a result of difference between the selling price (less than)

[5] Dumitru Otovescu, *Istoria sociologiei. Din antichitate până la începutul secolului al XX-lea. Antologie*, Beladi House, Craiova, 2007, p. 24

the purchase of those goods (...), the most profitable area of activity was in their view, foreign trade, because it provides the highest profits.[6]

Thomas Hobbes (1588-1679) in his famous work Leviathan will take a position opposite of Aristotle on the nature and human evolution. In his vision, at birth, man is a social being, by contrast, will become a social being, only after which will be subject to state authority and rules of conduct of the exercise regime implemented by the State under the social contract is concluded. This consent is nothing more than human need for self-preservation, to defend their lives that, in the absence of authoritarian rule, would not be possible. Before creating the state in its natural state, the society was characterized by aggression, individualism, chaos, portraying himself as a man being evil and violent, with the 'natural right' to seek any means to survive. The term "homo homini lupus (man is wolf to his neighbor) shows that human beings naturally present danger to his fellow man, being able to produce the greatest atrocities. Aware of the effects were obtained following the application of the principle of "natural law", Hobbes concludes that human beings acts upon another principle, specific "natural law" and based on reason, which makes them wary of acts and deeds which would endanger life. But to achieve this, we need people to accept authority and the creation of state structures to pursue their behalf. Virtually every human being surrenders his natural right and adheres to a social contract that contains rules and standards of conduct established by certain persons who received the mandate to represent them, have the quality of leadership. Hobbes's idea that the state is the only show what people can accomplish socialization, and this requires a strong and legitimate State authority, the monarchy is considered the perfect form of government, able to counteract improper conduct in society. Thomas Hobbes, considered the initiator of the "theory contractualist", explained the concept of state based on the individual, which we previously regarded as the state and its place in society.

John Locke (1632-1704) throughout the state understood as a social contract, but under the auspices of the constitutional democracy. Unlike Hobbes, in the view that the State must have full powers to remove the negative consequences of specific natural state, Locke argues in support of the principle of separation of powers, considering that the same authority, dealing with both the issue of laws and their application is likely to act in their own interest rather than interest, which could bring its members a greater evil than what would occur under natural condition. Immanuel Kant (1724-1804) addressed the interactions between people, in accordance with the categorical imperative, the theory is detaching people's innate sociability,

[6] Sută-Selejan Sultana, *Doctrine Economice. Tendințe majore și opere reprezentative în istoria modernă și contemporană a gândirii economice. -O prezentare selectivă-*, Economic Independence House, Piteşti, 2000, p. 34-35

specific Aristotelian concept and theory acquired sociability, of modern origin, which means that man not viewed as a means to achieve goals, man must be an end in itself, for other people, as well as any institutional structure.

Claude Henri de Rouvroy, comte de Saint-Simon (1760-1825) is the concluding stage presociological thinker, his works reflecting the ideas and important aspects of society in the late eighteenth and early nineteenth centuries. Saint-Simon considers the need for an organized society to achieve economic development, to become effective administration, to increase production of goods and the distribution of profits to be made by individuals contributing to society.

Representative of the pre-Marxist socialism implies the limitation of private property, individualism and the profit from disapproval because of their private business, the thinker of French origin consolidation encouraged state ownership of industry and business use in scientific and technical innovations to the public interest society. Moreover, some of his judgments will serve Auguste Comte's inspiration, for the first time in lesson number 47 of the "Course of Positive Philosophy," will make the term of sociology as a science of society by giving up the term "social physics "used by Saint-Simon.

Auguste Comte (1798-1857) through his studies of society, is the father of sociology that it considers "positive science" that is meant to explore and explain social reality. Considering her latest and most complex, Comte, in a hierarchy of sciences of the time, positioned as mathematical sociology, which holds the first place, astronomy, physics, chemistry and biology. In his view, society consists of two components: the "social state" that focused on issues related to the structure of society and "social dynamics" driven by the analysis of human evolution from the state of theological thinking and actions when people were subordinated to religion, and metaphysical status, specific period in which the response was philosophical interpretations of all problems in society, scientific or positive state, showing the maturity of thought. Comte's work represented a new moment in the history of sociological thought, bringing to public attention the current superiority of positivist theoretical reasons supported by facts verified experimental observations and expense assumptions and judgments based on appearances.

Karl Marx (1818-1883) designed a new research method called dialectical materialist social reality. The content of his paradigm to focus attention on the one hand, the primary role of the means of production and hence the production of goods significantly influence the relationship between people in society, and which constitute the economic structure of society, on the other hand, according to above this structure are in a continuous interdependence components are political, legal and ideological superstructure constituting society. Karl Marx believes that the specific mechanism of market economy creates benefits not only for equity holders whose interests are directed

towards their own monetary gain and less for the good of society. Thus, Marx shows that the proletariat is exploited by the owners of capital, given that salary is only a fraction of the total amount obtained in the production process, and the difference is acquired by the owner of the means of production, a situation which results strong conflicts of interest between the two classes. Given these considerations, the German thinker proposes to replace private ownership with joint ownership of the means of production, taking over political power by the industrial proletariat, believed to be much more capable in terms of organization structure in relation to the state capitalist entrepreneurs, overcoming the political system -capitalist economy and the establishment of a new social structures to meet the interests of all members of society. Ultimately, the paradigm was Karl Marx founded a new perspective in sociology "conflictualism, suggesting that" social behavior can be seen as a process of conflict: an attempt to dominate others and to avoid being dominated ".[7]

Émile Durkheim (1858-1917) was one of the leading representatives of sociology. Being concerned, in particular, the phenomenon of suicide and its magnitude at the end of the nineteenth century, he concludes that "there are two major reasons why people commit suicide: social integration, representing the voluntary attachment of individuals to their societies, and social adjustment, coercive intervention group representing the behavior of individuals."[8] As for the notion of social relationship, Durkheim identifies two categories: individuals and relations based on similarity relations based on their difference. In this sense, "when two or more individuals feel the same, think the way we act as a social relation based on similarity, which Durkheim calls mechanical solidarity relationship, the interaction between two or more individuals are based on their difference, the interaction between them takes the form of functional relationship or organic solidarity"[9] as well as members of an institution which carries out various activities, but to the whole institution, they appear as bodies with a specific role, without which the very existence of all such organizations could be questioned. Deeply interested in the social division of labor, the famous thinker concludes that the main effect of this process is the separation of individuals, roles following exercise, which should play on the labor scene. Moreover, this process resulted in termination of person, because life becomes a drama, characters and simple social actors, who play under the direction modernist. Such a transformation, widely produced, remained in the literature known as "segmentation role, portraying a particular type of

[7] Earl Babbie, *Practica cercetării sociale*, translated by Sergiu Gherghina, George Jiglău, Monica Andriescu, Polirom House, Iaşi, 2010, p.70

[8] Florentina Sîrbii, *Fenomenul social al sinuciderii*, Beladi House, Craiova, 2007, p. 33

[9] Ilie Bădescu, *op.cit.*, p.280

social bonds between individuals modern or postmodern society.

In this respect, the role segmentation to focus attention on a new perspective on social relations, "the theory of weak ties", issued by Mark Granovetter, who, on the one hand, share connections that arise between individuals in two categories: category strong ties, established relationships with friends, and category bad links established between knowledge, on the other hand, demonstrated that "unexpectedly weak bonds play a role: they are bridges between the fields of hard links.[10] Everyone has a group of close friends, with whom is manifested in a specific way, forming a community, thanks to which he and his friends in society is identified as a distinct entity, but at the same time, the individual has knowledge which, in turn, are part of other entities, because they have a communion with others. Specifically, if we look at two individuals who are found in separate entities, we deduce that there are weak links between them, but these weak links may be helpful in establishing a "social structure" wider, which will arise from the union of two entities social. So, "a social structure is formed in such a vision of dense groups, connected by weak links, in other words, social structure is composed of fields of inter-connected by strong links subfields of weak ties."[11]

George Herbert Mead (1863-1931) contributed to the development of sociological theory with his conception of the central position occupied by symbols and language in all social life. His point of view assumes that human interaction is the effect of the direction they charge individuals in their capacity as participants in society scene, to other social actors, social facts or events. This theoretical approach is called symbolic interactionism arose in the early twentieth century, capturing, in a pleasant, academic society by bringing to the forefront of the individual, issues of
"Sense of identity and how people adopt a certain behavior from a set of symbols learned in the context of socialization. In one way or another, "symbolic interactionism followers do not see people as passive elements in society, but rather to be selective and sensitive to social structures and processes of their lives."[12] In explaining his vision, Mead examines the notion of "self" and shows that "self" develops over time as a result of social interaction process involving every individual and his ability to see the other's perspective. For this, the "self" consists of two components, in mutual respect and "ego" as a reflection of his own existence is not about social life, and "mines", which signifies the social component of self. "Mines" is the component that expresses the values, norms, traditions accepted and appropriated

[10]Alina Ionela Bădescu, Social relations. Dense area. New theory of social relations in Otovescu Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Beladi House, Craiova, 2010, p. 294
[11] *Ibidem*, p. 294-295

[12]Norman Goodman, *Introducere în sociologie*, translated by Ioana Radulescu, Leader Publishing, Bucharest, 1992, p. 26

by the individual in the socialization process, and this can be achieved only with a set of symbols that is accessible with age and human ability to perceive and use various conventional signs. As a consequence of human development, Mead introduces the notion of "generalized other" to show that people come to identify themselves and to exercise the set of symbols, acquired in the socialization process, in terms of "community" and not a rule precise times from the point of view of others. Community is characterized by a set of rules and values that depict the general will of its members. Declaration of these principles makes one individual to intuit the true values to distinguish right from wrong and, ultimately, to adopt the behavior that it considers most appropriate in relation to the ideals promoted by the company.

Along with Mead, C.H. Cooley is one of the prominent representatives of "symbolic interactionism." This justifies the social relationship through the metaphor of "looking-glass" (look in the mirror) that the first "pure spiritual relationship exists as a possibility of thinking together and feeling together as a spiritual place," then this place is spiritually "the only real meeting place of the people", and lastly, its meaning, "these places are essentially mental, are mental realities."[13]

The issue was brought into social relations with the theory of light and induction factors or contrafactual theory, developed in studies by David Lewis, introducing specific concepts, such as today's world, the world possible relationship of similarity, counterfactual changes, the divergence miracle, convergence miracle. Thus, past, present and future are fully considered in relation to changes in the real world kept counterfactual world power possible. Lewis states that "to power past any change to the contrary, housed in a society that preserves the history itself is the result of a divergence miracle, to power the future, any change in the real world to the counterfactual hosted by the similarity of different driving Convergence is the result of a miracle."[14]

So, if the divergence miracle, that the future is stronger than the past, but in the miracle of convergence, the force acting in restoring much difference in similarity is greater than the power of the future, in other words, is a possible world inner world of the real world, and the similarity of the two worlds, inner, latent, that outward manifest God's power depends. Trying to explain the companies for the two extreme situations where they can find peace and war makes Lewis' theory of prevention "by demonstrating that the relationship depends on the cause latent powers. Based on the example sheet pool thinker concludes that world harmony is closely connected with the "void of interaction" or "effectiveness of prevention" because "the plan where we manifest a vacuum space, the plan we have a latent effective field ", so" dense

[13] Ilie Bădescu, *op.cit.*, p. 281

[14] *Ibidem*, p. 306

space means in such a deal, all empty links that are the expression of prevention to stop individuals from unbridled desires, the selfish interests of the fantasies and passions so ruinous., ie stop individuals and even groups of inertial motion which prints such a pulse. In a sense, how many links are empty in the field of human interactions with the greater the density of a community spirit."[15]

In concluding my brief presentation of some perspectives and theories of universal literature, legislation relating to social relations, I want to make a brief statement of the world system theory developed by American thinker Immanuel Wallerstein (n.1930). The reason I wanted to bring into question the issue is due to several issues as follows:

- First, this theoretical approach and call into question whether the doctrine is based on some thinkers' radical orientation, both in underdeveloped countries, among which we mention the Argentinean Raul Prebisch, Samir Amin Egyptian etc. And from countries developed, such as Andre Gunder Frank German, Frenchman Emmanuel Arghir others, showing that the main cause of underdevelopment is the poor structure of international trade between the two categories of countries, namely agricultural countries or underdeveloped countries, in this mechanism of exchange, lost twice, ie once they buy high-priced industrial products and a second time when they sell their primary products at very low prices, and industrialized countries or developed countries, where the same mechanism, gaining twice when buying primary products at very low prices, and industrial products when selling at prices much higher than the costs. For the first time such a perspective has been made by Raul Prebisch (1901-1982), the theory on "peripheral economic theory." Using the metaphor of a "center-periphery", Argentine thinker wants to show that as an urban center has a luxurious, clean, prosperous, surrounded by outlying neighborhoods, poor and miserable, just as the world economy consists of countries rich, industrialized, fewer in number ("center") but also in many poor countries, less industrialized, with a predominantly agrarian economy (the "periphery of the global economy").[16]

- Secondly, this concept remains valid and today, whatever field under investigation. Thus, what has preceded, we found that we can speak of a polarized world economic system composed of highly developed societies, under the impact of technological and scientific progress, and companies in less developed or developing countries with a predominantly agrarian economic orientation. In the same way things happen in the politico-diplomatic, political and military construction because the powerful have characterized and influenced in a significant evolution and development of society. What today is due to discuss political and diplomatic progress of ancient times

[15] *Ibidem*, p. 313

[16] See, in general, the Sută-Selejan Sultana, *op.cit.*, p. 184-190

until these days. For one reason or another, political and military leaders to prominence in the history of universal society, the emperor Caesar to Napoleon or Hitler times the brilliant contemporary world leaders have decided the fate of many communities and still do. Academic Society said repeatedly that the unequal distribution of resources, their limited physical-geographical and climatic conditions, in short everything that is related to the economic interests of states or the quality standard of living of the population, have caused major changes in the path of humanity. However, we may think that the world is not sufficient for such major changes as they happened and is still happening. If we remember about the attacks on the United States of America of September, 11th 2001, we certainly have evidence to show that economic interest is not sufficient to alter the normal course of all mankind. Unfortunately, the global system level approach is more complex and very different from what we find at small scale, that individual or even group. From my point of view, economic life is everything when examining, especially today, an individual or group of individuals. People want to live well and increasingly better, few are those who remember where they went or what they once were. Financial side offers a new perspective, and they, for they are beings endowed with reasoning, have the capacity to take full advantage of every opportunity in life emerged. For example, I met a great businessman whose annual revenues, as evidenced in the form of profit, recently assured him and his family's luxurious living, probably by the end of life. However, on the edge of distinguished professional discussions concluded: "fair to say, even now I have not had enough money." It is difficult to believe that this is an isolated case, and because you and I certainly, at this point, we picture a similar situation. Moreover, I can not accept any selfishness or avarice subject which leads me to imagine that in reality, the desire to have more money or discussion to address such a way has its source in something else, is something that involves a trial and a continuing character in our hearts and minds, in other words, in achieving its goal of becoming the best, most powerful. Consistency financial side makes you become stronger, "better to step, to look at it as another step and to relate to other values, good or bad does not matter, but our man to show him the way to the end of which is finds the first place." In conclusion, cherish the belief that at the individual and the group of individuals desire to be the greatest priority is "ideal concept", as people are driven only by the material aspect of things, basic emotions, channeling them into simple to overcome opponents and rule acquisition.

Not the same thing happens when talking about a nation, considered as a group of special organization, the form of arrangement has experienced different patterns over time, the "hunter-gatherer bands, gens nation state and tribes to regional and characteristic times in which we live. Each of these units, more or less systemic always had something

specific, because otherwise we could not discuss today, occurrence, development and human evolution. Looking, for example, the national state we find significant differences regarding how to participate in the arena of world society. Here is the moment that makes me think that the financial side is not the alpha and omega state aspiration units, as characters on the stage of the international system because they are intangible elements to the fore, which are the prestige, authority, tradition, customs, religion, history, people, culture, values, myths, symbols, beliefs and attitudes of individuals, in a word that the nation's ideology. Nazi Germany's expansion in the first half of the twentieth century finds its reasoning less financial and economic benefits on which they could have won the war and its more talents to be considered "most superior" among all nations. Similarly, returning to the events of September 11th 2001, suicide bombings are not essentially economic, rather they are concerned the symbols of freedom, power and trade, and the phenomenon itself has presented profound ideological connotations. Another example would be what is now called the American state's claim to act on behalf of all humanity. From this perspective, English language, the dollar and management, lifestyle, politics and expansionist U.S. economy, American culture and civilization are so many reasons to argue the nation's ambitions to reclaim the highest consideration from the other subjects of international law. Ultimately, I believe that the current global configuration is determined, a significant percentage of a system of immaterial elements, which proves that the material aspect is merely the means, sometimes the pretext, candidate nations to impose their ideological value between the other units state.

Temporarily suspending the presentation of the third part, which led me to analyze the world system theory, and to understand in a comprehensible manner the considerations we have just discussed the basic cells of the international system, still I will relate, in short, the American conception of history.

From an economic approach, Wallerstein establishes two moments of transition in the development and evolution of the global system, especially since 10 000 BC, by which survival depended on mutuality, main activity consisted of primitive agriculture, hunting and gathering and unfolding relationships between individuals within the extended family, and the year 1500 AD In this way, the American historian identifies three periods in the history of the world system: the first period is the "minisistemelor" I have just spoken, the second period is the time "world-empires, the Roman Empire or the Inca Empire, which according to have dominated the history of human society, and the third period shows the foundation of "world economies", with priority in Europe.[17] According to Wallerstein's

[17] See, in general, Barry Buzan, Richard Little, *Sistemele internaționale în istoria lumii: reconfigurarea studiului relațiilor internaționale*, translated by Simona

vision, "when empires collapsed, the world was born a divided politically, but economically interdependent, "and the new global economy has become stable "because of the political structure which included states center of the strong and weak states in the periphery, the periphery being accumulated surplus items at the center."[18] These meanings show, on the one hand, the subordination of economics before politics, international relations within the system being established not only by economic criteria, rather categories such as organizational, historical, military proving priority to defining the new global architecture. On the other hand, the dismantling of empires and the establishment of national states shows a polarity similar economic mechanism between strong national unity, at the heart of the system, and units that are weak at the periphery of the world system, dependent to a significant extent the resolutions States the center.

Wallerstein explains the origin and development of the international system using both, as provided by the economics concepts and specific knowledge of world history. We can imagine that this study model is nothing else than putting to the negotiating table two universal senior science that aim to find a solution accurate to refer to the phenomenon under research. In my opinion, our society's future depends very much on how politicians, decision makers will understand the need to bring to the negotiating table the whole purpose of scientific thinking, aimed to identify mutually beneficial solutions to current international law subjects. I do not understand that trying to move the encyclopaedists profile, but their priorities using a diverse instrumentation and a set of their knowledge of many subjects more or less enshrined in the universal mind.

- Thirdly, I consider crucial to ensure that every citizen, according to the deepening of globalization, have a minimum knowledge about the mechanism of global system to be able to form an overall view on the ability of interaction between its cells basic concepts to govern the nation's consciousness about the economic interests of states.

Conclusions

We are at the beginning of a new millennium, strongly requested by much socio-economic and political controversy. The deepening interdependence between individuals, between national entities led to the formation of economic blocs and regional military who dispute their supremacy today. Also arose numerous institutions and regional or global bodies with a view to protecting human rights and freedoms of citizens or to meet certain strategic objectives such as reducing the gap between poor and rich countries, reduction would bring human harm or jeopardize the life, physical integrity, its health (arms trafficking, drug trafficking, trafficking in human beings), environmental protection, construction of economic

Soare, Polirom House, Iaşi, 2009, p. 80-82

[18] *Ibidem*, p. 81

instruments, financial and banking activities was national or economic entities , providing and guaranteeing peace and security on a planetary scale. Unfortunately, these bodies far failed to meet its objectives because of which they arose, most often proved impotent in the face multiple social and economic actors' actions or policies, and ineffective as following the huge sums spent to operate its business. If we consider that natural resources are increasingly scarce, and their use is irrational, we deduce the complexity of problems facing humanity at the beginning of the third millennium. In this way, we can think of a "postmodern society", where "reality is constructed" and not "time", a "society without sense", which captures the "end of certainties and the beginning of confusion." Perhaps we got in that situation, envisioned D. Lewis, where space is full vacuum interactions, which effectively lowers the field strength, in other words, the installation in our world of chaos and anarchy. According to these aspects, I believe, like the followers of postmodernism, the need to return to God and overcome the modern mentality that has dominated our society for centuries.

References:

1. Babbie, Earl, *Practica cercetării sociale*, translated by Sergiu Gherghina, George Jiglău, Monica Andriescu, Polirom House, Iasi, 2010
2. Bădescu, Alina-Ionela, Social relations. Dense area. New theory of social relations in Otovescu, Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Beladi House, Craiova, 2010
3. Bădescu, Ilie, Social relations. Dense area. New theory of social relations in Otovescu, Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Beladi House, Craiova, 2010
4. Buzan, Barry, and Little, Richard, *Sistemele internaționale în istoria lumii: reconfigurarea studiului relațiilor internaționale*, translated by Simona Soare, Polirom House, Iasi, 2009
5. Giddens, Anthony, *Sociologie*, translated by Radu Săndulescu and Vivia Săndulescu, BIC ALL Publishing House, Bucharest, 2001
6. Goodman, Norman, *Introducere în sociologie*, translated by Ioana Radulescu, LEADER Publishing, Bucharest, 1992
7. Otovescu, Dumitru, *Sociologie generală*, Fourth edition, Beladi Publishing House, Craiova, 2009
8. Otovescu, Dumitru, (eds.), *Istoria Sociologiei. Din antichitate până la începutul secolului al XX-lea. Antologie*, Beladi House, Craiova, 2007
9. Pârvu, Radu-Gabriel and Popa, Valentin, *Teme filozofice*, Economic Independence House, Pitesti, 2001
10. Sîrbii, Florentina, *Fenomenul social al sinuciderii*, Beladi House, Craiova, 2007
11. Sută-Selejan, Sultana, *Doctrine Economice. Tendințe majore şi opere reprezentative în istoria modernă şi contemporană a gândirii economice. -O prezentare selectivă-,* Economic Independence House, Pitesti, 2000

Consilierea maritală din perspectivă creștină

Drd. Lucian RĂCILĂ
Universitatea din Craiova
lucian3ro@yahoo.com

Abstract: *Există astăzi în mediul creştin două reacții extreme. O parte ce atacă diversele încercări de a introduce în biserică teoriile psihologice şi tehnicile de consiliere şi alta ce adoptă extrema opusă.*

Scopul consilierii maritale este acela de a înțelege cum se poate îmbunătăți o relație a unei căsnicii. Dacă cei doi parteneri sunt dispuşi să investească timpul şi energia necesară, să comunice, să managerieze constructiv conflictele care apar în familie, să îşi canalizeze sentimentele într-un mod pozitiv şi să găsească un loc familiei în societate, vor putea vedea cum căsnicia lor se va apropia în fiecare zi de ceea ce au visat.

Problema consilierii maritale este un subiect extrem de vast şi de complex. De aceea, trebuie abordat, într-un mod echilibrat.

Cuvinte cheie: *consilier, marital, familie, creştin*

1. Necesitatea consilierii maritale în mediul creştin

Consilierea spirituală caută să stimuleze creşterea spirituală a consiliatului, să încurajeze mărturisirea păcatului şi să experimenteze iertarea divină; iar standardele, atitudinile, valorile şi stilul de viață să fie modelate după modelul creştin[1].

Dr. Nick Stinett, într-un studiu realizat cu ajutorul a trei mii de familii, a găsit şase calități principale în fiecare familie. Membrii acestor familii puternice sunt: devotați unii altora, petrec timp împreună, au o bună comunicare familială, îşi exprimă aprecierea pe care o au unii față de alții, *au un angajament spiritual* şi sunt gata să rezolve problemele în situație de criză[2].

Multe decizii sunt ineficiente în rezolvarea crizelor, datorită faptului că unii consilieri consideră că sentimentele sunt pe primul loc, pe locul doi lucrurile logice, iar principiile biblice sunt pe ultimul loc[3].

Jay Adams, prezentându-l pe Hristos ca pe cel mai mare consilier, scrie că: "Toate scopurile au sens numai în relație cu Dumnezeu. Despărțite de El, acestea sunt doar obiective de scurtă perspectivă care vin şi pleacă la întâmplare, fără nici o legătură necesară şi deci fără nici un scop suprem"[4].

---

[1] Collins R. Garry, *Christian Counseling, A Comprehensive Guide*, Dallas, World Publishing, 1988, p. 17

[2] Stinett Nick, *Zidirea familiei, Şase calități ale familiei puternice*, Ventura California, Cărțile regale,1985, p. 38

[3] Meier D. Paul; Minirth B. Frank; Wichern B. Frank; Ratcliff E. Donald, *Introduction to Psychology and Counseling*, Second Edition, Grand Rapids, Baker Books, 1991, p. 244

[4] Adams E. Jay, *Manualul consilierului spiritual creştin, Practicarea consilierii spirituale noutetice*, Illinois USA,

Este important de observat că există suprapunere şi continuitate între consiliere şi psihoterapie. Termenul de psihoterapie este mai uşor de folosit atunci când ţinta consilierii pentru schimbări constructive este atinsă în mod deliberat, şi folosind din plin mecanismele şi procesele psihologice şi atunci când îngrijind de relaţie se pune o bază profesionistă mult mai mare. Consilierea contemporană este preocupată de originile instruirii, îngrijirii şi împuternicirii, iar în felul acesta distincţia dintre psihoterapie şi consiliere devine mai puţin evidentă[5].

2. Cauze care duc la apariţia crizelor în cadrul familiei

Multe căsnicii sunt caracterizate de certuri şi conflicte, nu de pace şi armonie. Cuplurile care au o viaţă armonioasă nu sunt alcătuite din parteneri cu moduri de gândire, atitudini şi comportamente identice. Partenerii nu se copiază unul pe celălalt, ci au învăţat să-şi preţuiască deosebirile, să le înţeleagă, să le accepte şi să le considere complementare.

Diferenţele dintre oameni sunt normale şi adaugă un strop de savoare relaţiei de cuplu. Deoarece fiecare fiinţă este unică şi contribuie cu lucruri diferite la viaţa de cuplu, vor apărea conflicte.

Toate familiile trec prin crize chiar dacă ele nu lasă să se observe nimic în afară. Crizele izbucnesc şi datorită faptului că schimbarea aşteptată de unul dintre parteneri nu mai soseşte[6], de aceea, în general, pot fi întâlnite cam aceleaşi probleme.

a. Problema aşteptărilor

Pentru M. Scott Peck, mitul dragostei romantice are la bază experienţa de a te îndrăgosti. Iluzia constă în faptul că foarte mulţi cred că această experienţă a îndrăgostirii va dura toată viaţa. Asta înseamnă că vor fi capabili să-şi satisfacă nevoile unul altuia pentru totdeauna şi că vor trăi într-o perfectă unitate[7].

Aşteptări nerealiste. Printre aşteptările nerealiste este dorinţa ca toate lucrurile să fie ca în primele zile de căsătorie. Într-un cuplu, dependenţa unuia faţă de celălalt este voluntară şi aceasta măreşte posibilitatea de a comunica. Asta înseamnă dezvoltarea înţelegerii faţă de celălalt – fiecare este acceptat aşa cum este şi apreciat pentru valorile lui; înseamnă capacitatea de a răspunde trebuinţelor celuilalt indiferent de ce ordin sunt aceste trebuinţe. Viaţa se schimbă, circumstanţele sunt mereu diferite, de aceea şi dorinţele trebuiesc bine comunicate şi fiecare să facă tot ce poate pentru a se desăvârşi unul pe celălalt.

Aşteptări neîmplinite. Se poate ca unele din aşteptări să fie reale, dar neîmplinite. Aceste aşteptări duc la frustrare şi uneori

---

Societatea Misionară Română Wheaton, 1993, p. 37

[5] Atkkinson, J. David; Field, David H.; Holmes, Artur F.; Donovan, Oliner O., *New Dictionary of Christian Ethichs and Pastoral Theological*, Downers Grove, Illinois, USA, Leicester, England, 1995, Inter Varsity Press, p. 81

[6] Dupu Constantin, *Introducere în psihologia consilierii pastorale, În slujba semenilor*, Ed. Gnosis, Bucureşti, 2000, p. 144

[7] Scott M. Peck, *The Road Less Traveled*, A Touchstone Book, New York, 1978, p. 91

chiar la mânie. Aşteptările neîmplinite se pot datora unei gândiri defectuoase sau pentru că fiecare om aspiră către un ideal propriu, iar când iubeşte, vede persoana iubită prin filtrul dragostei şi o confundă cu idealul său.

Aşteptări neîntâlnite. Sunt aspecte la care partenerii nu s-au gândit, mai ales când este vorba de celălalt, deoarece refuză să vină în întâmpinarea nevoilor celuilalt pentru că doresc să le fie împlinite mai mult nevoile lor.

"Căsătoria apare astfel ca o experienţă fundamentală de maturizare psihologică, desfăşurată în intersecţia atât de neliniştitoare dintre tendinţele şi nevoile (contrare dar indisolubile) de fuziune şi autonomie. Interacţiunea conjugală naşte şi renaşte iubirea dintre soţi, care ea însăşi are forţa de a metamorfoza comportamente, atitudini, motivaţii, disponibilităţi de rol nebănuite, aspiraţii şi idei, îmbogăţind şi maturizând continuu profilul afectiv spiritual al bărbatului şi femeii"[8].

b. Problema empatiei

Cuvântul empatie vine din grecescul *emphateia*, în care ***em*** înseamnă *în* şi ***pathos*** înseamnă *sentiment*. Consilierul trebuie să aibă o capacitate empatică pentru a pricepe ce se află în spatele reacţiilor, provocărilor şi sentimentelor unei persoane, să înţeleagă lumea interioară a altei persoane şi identificarea cu sentimentele acestuia.

Unul dintre secretele comunicării eficiente constă în capacitatea de a te pune în situaţia celui din faţa ta şi a înţelege modul lui de a vedea lucrurile, precum şi capacitatea de a le înţelege sentimentele şi reacţiile. În loc de o exprimare stereotipă, interlocutorul aşteaptă să fie percepută problema cu care se confruntă ca pe un fapt care îi afectează viaţa şi consilierul să-i arate că înţelege prin ce trece subiectul.

c. Problema emoţiilor

Fie că sunt majore, fie că sunt minore, conflictele nu duc neapărat la distrugerea unei relaţii conjugale, ci din contră poate să o întărească, dacă cuplul are cunoştinţe despre abordarea lor.

"Un comportament negativ naşte emoţii negative, aşa că îndreaptă-ţi comportamentul!"

"Scopuri negative cauzează emoţii negative, aşa că redirecţionează-ţi viaţa!"

"O gândire negativă naşte emoţii negative, aşa că gândeşte corect!"

"O credinţă negativă cauzează emoţii negative, aşa că fii mai spiritual[9]!"

Creştinii sunt chemaţi să înfrunte întreaga realitate. A fi rănit este un lucru normal, iar negarea nu are de jucat nici un rol în viaţa unui creştin matur. Emoţiile, deci, ar trebui simţite nu evitate, dar ele trebuie înţelese. Doar a simţi durerea, are o prea mică valoare. A învăţa să folosim emoţiile noastre pentru a expune domenii care au nevoie de îmbunătăţire sau în care trebuie exercitată o credinţă mai profundă

[8] Mitrofan Iolanda şi Mitrofan Nicolae, *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă "Şansa SRL", 1996, p. 48.

[9] Dr. Crabb Larry, *Înţelegând oamenii, Tânjirea profundă după relaţii*, Oradea, Ed. Shalom, 1998, p. 195

necesită ca în primul rând să înțelegem sursa emoțiilor.

Emoții plăcute – neplăcute

Dumnezeu a înzestrat ființele umane cu tendința de a reacționa. În anumite domenii, oamenii reacționează față de mediul în care evoluează în moduri determinate exclusiv de ceea ce li se întâmplă. O palmă produce durere, o mângâiere plină de căldură este ceva plăcut. La fel cum un trup sănătos reacționează într-o manieră predictibilă la stimuli, tot aşa o persoană sănătoasă reacționează la diferite tipuri de experiențe fie cu sentimente plăcute, fie cu sentimente neplăcute. Un act de bunătate îi face în general să se simtă bine, iar un act malițios îi face să se simtă rău în general. Este corect să se spună că evenimentele plăcute generează în mod obişnuit emoții plăcute şi evenimentele neplăcute generează emoții neplăcute.

Emoții constructive – distructive

Unele emoții îi împiedică pe oameni să facă ce ar trebui să facă – adică să iubească pe Dumnezeu şi pe ceilalți oameni – şi pe această bază pot fi considerate ca distructive.

Alte emoții încurajează înaintarea în dragoste pentru Dumnezeu şi pentru ceilalți oameni şi, prin urmare, sunt constructive. Astfel, se poate deduce că emoțiile distructive pot fi etichetate drept păcătoase, sau cel puțin parte a procesului păcătos din interiorul omului[10].

Suprimarea sentimentelor nu aduce niciodată rezultate pozitive. Dacă vor fi îngropate sentimentele negative, ca mânia, aceasta va ieşi la suprafață sub o formă diferită care este mai greu de potolit. Mânia se transformă în supărare, autocompătimire, depresie sau răutate[11].

Uneori, creştinii au ideea că a da atenție emoțiilor este o idee seculară, născută din mințile psihologilor care vehiculează stindardul "simte-te bine!". Efectele unei astfel de învățături sunt simularea şi negarea, o creştere a problemelor personale, relații superficiale şi pierderea unor ocazii de maturizare creştină.

3. Abordarea crizelor maritale

Experiența a dovedit importanța unei abordări integrate a consilierii maritale, pe baza conceptului de piramidă maritală[12].

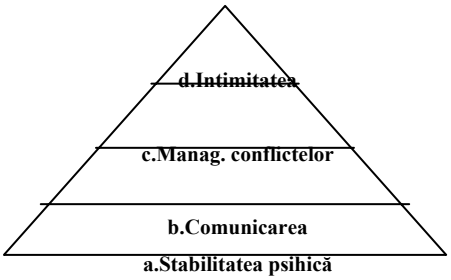

a. Stabilitatea psihică

La bază se află sănătatea emoțională individuală. Sănătatea mintală şi stabilitatea emoțională afectează relația în ansamblul ei. Desigur nimeni nu răspunde perfect din punct de vedere emoțional la stimuli, dar pentru ca o căsătorie să aibă succes este important ca ambii

[10] Idem, p. 196 –197

[11] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 239

[12] Collins R. Gary, *Counseling and Mariage*, Word Publishing, 1989, p. 56

parteneri să fie sănătoşi din punct de vedere psihic.

Existența unor probleme grave de ordin psihic face imposibil orice demers de consiliere. Abia după ce acest nivel a fost depăşit se poate trece la rezolvarea celui de-al doilea, cel al comunicării.

b. Comunicarea

Majoritatea problemelor în cuplu au la bază lipsa comunicării. Comportamentele comunicării ajută la înțelegerea complexității comunicării umane şi nevoia de învățare a comunicării[13].

Feed-back-ul, este important în comunicare pentru înțelegerea cu privire la cele spuse de către receptor, cât şi pentru a-i da emițătorului (vorbitorului) ocazia să-şi clarifice intențiile. Comunicarea este atât de importantă în relația maritală, încât fiecare partener trebuie să învețe să câştige accesul spre lumea interioară a celuilalt, unde sălăşluiesc cele mai intime nevoi şi dorințe[14].

"Factorii esențiali pentru stabilirea procesului de comunicare care duce la unitate sufletească, readuc în permanență aminte că țelul fiecăruia într-un cuplu este să slujească partenerului şi că trebuie să aibă grijă să nu facă din dorința de a fi slujit de celălalt un țel"[15].

Rod Borehan susține că este foarte important ca partenerii să aloce timp special pentru a sta de vorbă unul cu celălalt. Ei pot discuta împreună lucrurile pe care le consideră importante în rezolvarea problemelor de familie sau pentru îmbunătățirea relației lor în căsnicie. Acest timp ar trebui pus evident că cei ce apelează la ajutorul consilierii maritale au probleme în ceea ce priveşte abilitățile lor de a comunica, şi este de datoria consilierului să le ofere soluții. Deosebit de interesant este deoparte, în mod obişnuit, zilnic sau săptămânal. Nu trebuie să subestimăm nevoia de a avea timp regulat de comunicare între soț si soție, dacă timpul este o problemă "trebuie să ne facem timp"[16].

După ce a fost restabilită puntea de comunicare între cei doi parteneri se poate trece la al treilea nivel al piramidei, şi anume managementul conflictului.

c. Managementul conflictelor
Conflictul conjugal

Conflictul conjugal este o stare de disfuncționalitate în viața şi activitatea conjugală, care poate fi de intensitate diferită şi se poate întinde pe perioade diferite de timp, plecând de la forme simple şi putând să ajungă la forme complexe, grave, cum ar fi: agresivitatea fizică, alungarea partenerului, sau existența unor relații adulteriene, etc.

Un anume tip de conflict conjugal poate redeveni un simptom

---

[13] Cuciuc Constantin; Dupu Constantin, *Introducere în sociologia religiilor, 2, Sociologia comunităților religioase*, Bucureşti, Editura Gnosis, 1998, p. 134 – 136

[14] BEE International *Căsătoria*, Belgia, Editeurs de Litterature Biblique, 1991, p. 110

[15] Crabb J. Lawrence Jr., *Făuritorii căsniciei, Un ghid pentru cei căsătoriți şi pentru consilierii spirituali*, BEE International, Viena, Austria, by Editeurs de Litterature Biblique, 1991, p. 76

[16] Rod Boreham, *My Life for My Wife*, Kingsway Publicators Ltd, London, England, 1987, p. 10

al unei patologii interacționale familiale, potențând recurent sistemul disfuncțional instituit. Conflictul conjugal patogen se caracterizează prin capacitatea de penetrație distructivă la nivelul personalității consorților, dezorganizând reacțiile, pattern-urile şi habitus-urile adaptive şi împiedicând realizarea funcțiilor fireşti ale cuplului conjugal şi parental[17].

Într-un cuplu o metodă obişnuită de abordare a conflictelor este *ignorarea* lor. Această metodă blândă de a rezolva problemele a fost considerată creştină. Dar îngroparea conflictelor nu duce decât la acumularea resentimentelor, iar efectul este pierderea vitalității şi optimismului în abordarea vieții.

O altă metodă de abordare a conflictelor este *exprimarea fără rezerve* a sentimentelor. Casa unor astfel de cupluri care aplică această metodă se aseamănă cu teatrul unor operațiuni de război. Rezultatul este o frustrare intensă. În timpul acestei abordări a conflictelor fiecare joacă rolul unui avocat foarte priceput şi hotărât să obțină nu numai declararea celuilalt drept vinovat, ci şi condamnarea şi executarea sentinței[18]. Într-o căsnicie sunt implicați prin unire doi indivizi unici şi diferiți, deosebirile dintre ei fiind inevitabile. Deosebirile şi neînțelegerile din căsnicie reprezintă regula, nu excepția de la regulă.

Conflictele în cadrul căsniciei au ca obiect în general următoarele teme: identitate, carieră, gospodărie, valori, oportunități, sănătate, credință, scopuri, deces, încredere, sex, angajament, afecțiune, control, similarități-diferențe, cooperare-competiție, decizii, responsabilități, finanțe, tradiții, copii, concediu, alcool.

Rezolvarea conflictelor poate fi de două feluri: *distructivă sau constructivă*.

Abordarea *distructivă* împiedică procesul de rezolvare al conflictului. Această abordare îmbracă următoarele forme:

- confruntare (câştigi sau pierzi, acuzații)
- sabotaj (accentul pe punctele slabe, ruşine, retragere)
- renunțare (pasiv, submisiv)
- evitare (negare, retragere)

Abordarea *constructivă* minimizează dificultățile în rezolvarea problemelor. Ea îmbracă următoarele forme:

- compromis (soluție de mijloc, înțelegere)
- acomodare (discuții deschise, comunicare fără confruntare)
- parteneriat (soluții, iertare, sinceritate)[19].

Analiza unor concepții fundamentale despre conflict

1. Conflictul este un fenomen normal şi de aceea este inevitabil. El deschide sau închide uşa comunicării. Fiind o realitate inevitabilă în căsnicie, el poate fi folosit spre binele partenerilor, făcând parte din procesul

[17] Mitrofan Iolanda, Mitrofan Nicolae, *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă "Şansa" SRL, 1994, p. 84

[18] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 213

[19] *Counseling Resources for Divorce, Marriage, Relationships*, Internet Files, www.counselpages.com.

creşterii. Nu subestimaţi niciodată potenţialul pozitiv al conflictelor[20].

2. Conflictul este semnul că un partener are o nevoie neîmplinită sau se simte lipsit de valoare. Fiecare om are câteva nevoi fundamental, care cer cu insistenţă să fie satisfăcute.

3. Conflictele sunt deseori doar simptome. Multe conflicte nu sunt abordate deschis pentru că majoritatea oamenilor nu au învăţat cum să rezolve conflictele. Multe cupluri ignoră conflictele de mai mică importanţă pentru a nu zdruncina corabia căsniciei.

Atunci când apar conflicte majore ei nu ştiu cum să le abordeze pentru că nu au rezolvat nici conflictele minore[21].

4. Conflictul este o ocazie de dezvoltare a relaţiei. În timpul acestuia, soţii îşi pot manifesta deosebirile personale. Conflictul este, de asemenea o cale de stimulare a resurselor şi forţelor individuale. Fiecare partener se va gândi la soluţiile posibile ale unui conflict la care participă, ele putând fi examinate împreună, pentru a putea învăţa unul de la celălalt. Neînţelegerile apar şi ele trebuie rezolvate într-un mod sau altul. De asemenea, este necesar să nu uităm că neînţelegerea este un lucru, iar comportamentul urât este cu totul altceva[22].

5. Conflictele nerezolvate sunt o piedică în calea dezvoltării relaţiei şi a satisfacţiei celor doi soţi. Când conflictele nu se rezolvă se ridică ziduri între parteneri. Omul are tendinţa de a deveni defensiv pentru a nu mai suferi. Problema cauzată de diferenţele dintre ei rămâne nerezolvată. Neînţelegerea este repede identificată în viitor şi evitată, iar sentimentele de frustrare sunt suprimate. Încercările de a deveni mai apropiaţi în acel domeniu al căsniciei sunt abandonate[23].

Afirmaţia: "Cu cât cuplurile trăiesc mai mult împreună, cu atât au mai multe de discutat" nu este adevărată. Mai degrabă este adevărată afirmaţia: "Cu cât cuplurile trăiesc mai mult împreună, cu atât învaţă mai bine ce să nu discute". Ei ridică astfel baricade între ei, care se transformă în timp în ziduri şi trăiesc izolaţi unul de altul[24].

Ca fiinţe unice, fiecare are propriul mod de abordare a conflictelor atunci când intră în căsătorie şi presupune că partenerul lui va aborda conflictul într-un mod similar, dar există mai multe modalităţi de abordare a conflictului.

Problematica conflictului

În orice problemă de cuplu este bine cei doi parteneri să se concentreze în primul rând pe aspectele care vizează ameliorarea comunicării dintre ei. Orice conflict ar fi bine să fie abordat direct,

[20] Dwight Harvey Small, *After You've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968, p. 138

[21] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001, p. 218

[22] Dwight H. Small, *After You've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968, p. 139

[23] David and Vera Mace, *We Can Have Better Marriages If We Really Want Them*, Nashville, Abingdon Press, 1974, p. 89

[24] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001, p. 221

nicidecum evitat sau ignorat. Conflictele constituie o componentă naturală inevitabilă a vieții sociale a fiecăruia dintre noi.

Când apar conflictele?

În general atunci când unul dintre parteneri sau amândoi au senzația că sunt prinşi într-o capcană fără ieşire, sau când cei doi încetează să-şi mai aprecieze eforturile reciproce. Nepotrivirile sexuale sau relațiile extraconjugale vin să acutizeze conflictul.

Frecvența apariției problemelor în cuplu, pe categorii de vârstă în România:

	18-29 ani	**30-54 ani**	**55 ani şi peste**
Foarte rar, deloc	35,7%	34,0%	55,0%
Rar	51,7%	54,8%	35,8%
Des	11,2%	9,2%	7,3%
Foarte des	1,4%	1,9%	2,0%

Sursa: Baza de date Barometrul de gen, 2000.

Cel mai important motiv pentru apariția problemelor în căsnicie îl reprezintă *lipsurile materiale sau lipsa de bani*, la diferențe foarte mari de restul aspectelor menționate. Semnificativ este faptul că neajunsurile materiale sunt o problemă mai ales pentru cuplurile tinere, importanța acordată acestui aspect scăzând o dată cu vârsta, diferența dintre cei tineri şi cei vârstnici fiind de aproximativ 15%. Ipoteza explicativă în acest caz este faptul că tinerii au fost cei mai afectați de scăderea nivelului de trai după 1989; fiind la început de drum, ei resimt mult mai acut lipsurile materiale. Cei vârstnici au avut posibilitatea acumulării de resurse şi, în plus, nu mai au toate acele nevoi pe care le are o familie tânără.

Cauze ale apariției problemelor în căsnicie:

Cauze/vârsta	18-29	30-54	Peste	Total
Lipsurile materiale sau lipsa de bani	81.9%	79.1%	67.3%	75.2%
Comportamentul copiilor	28.5%	48.1%	32.1%	40.7%
Băutura	8.3%	14.9%	23.4%	16.0%
Părinții/socrii	27,8%	11,7%	1,3%	11,5%
Neglijarea familiei de către unul dintre soți/parteneri	6,3%	7,4%	12,2%	8,5%
Discuțiile contradictorii	3,5%	3,0%	4,3%	3,6%

Soțul/soția nu aduce bani în casă	4,2 %	3,5%	2,8%	3,4%
Stresul/oboseala	2,8 %	3,5%	3,2%	3,4%
Boli	2,1 %	0,7%	5,9%	2,4%
Lucruri minore	2,1 %	2,4%	2,4%	2,4%
Violență	4,2 %	1,3%	3,3%	2,3%
Infidelitate	4,2%	2,4%	0,2%	2,1%
Alte probleme	*5,6 %	7,0%	9,6%	7,3%
Nu apar probleme	6,3 %	3,4%	10,3%	6,0%

Sursa: Baza de date Barometrul de Gen, 2000.

Notă: Celelalte probleme menționate au înregistrat valori de sub 1% şi sunt nepotrivire sexuală,bătrânețe, impulsivitate, locuința, anturajul, faptul că partenerul nu-şi mai doreşte alt copil, plictiseala, gelozia, lipsa timpului liber, distanța care desparte partenerii, locul de muncă, etc.

Modalități de abordare a conflictelor conjugale

1. *Retragerea*[25]. Dacă se consideră conflictul o situație disperată şi inevitabilă, care nu se poate controla decât în mică măsură, persoana aflată în această situație nici nu se va deranja să-l rezolve. Retragerea poate fi fizică, prin părăsirea locului unde are loc conflictul, sau poate fi psihologică, manifestată prin tăcere, ignorarea cuvintelor celuilalt sau "imunizare" astfel încât mesajul să nu poată pătrunde în mintea persoanei aflate în conflict. Mulți oameni folosesc această metodă pentru a se autoproteja.

2. *Victoria*. Persoanelor cărora le este amenințată concepția de sine, sau când există convingerea că trebuie protejate interesele personale, această metodă este corespunzătoare scopurilor acestora. Dacă există o funcție amenințată, câştigarea conflictului este o metodă de contraatac a cărei victorie trebuie obținută cu orice preț.

"Învingătorii" pot ataca sentimentul demnității şi al valorii personale a partenerilor lor pentru a câştiga. Păstrează în ei resentimentele şi le folosesc la timpul potrivit pentru a tranşa un conflict în favoarea lor. Pot aduce la suprafață emoții şi răni ale trecutului. Acumularea argumentelor şi resentimentelor pentru a obține victoria într-un posibil conflict viitor este o formă de răzbunare şi cu siguranță nu reflectă iertarea creştină.

3. *Cedarea*. Cel care cedează într-un conflict, se autoprotejează, nu vrea să-şi asume riscurile unei confruntări, deci cedează în fața partenerului. Fiecare om foloseşte

[25] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 221–227

această abordare din când în când, dar ce se poate întâmpla când aceasta devine metoda preferată? Cedarea permanentă duce la formarea unei atitudini de martir şi în cele din urmă partenerul începe să se simtă vinovat. S-au întâlnit chiar oameni care simţeau nevoia să piardă într-un conflict. Metoda cedării le permite să facă acest lucru salvând aparenţele. Cedând se lasă impresia că cel care o face, deţine controlul şi se poartă "creştineşte".

Atunci când oamenii se învaţă cu înăbuşirea sau suprimarea mâniei, aceasta se acumulează. Unii oameni beneficiază la fel de mult de pe urma unei înfrângeri ca şi alţii de pe urma unei victorii.

4. *Compromisul*. Această metodă presupune să cedezi puţin pentru a câştiga puţin, astfel se învaţă că este util să se renunţe la unele dorinţe pentru a-l ajuta pe partener să cedeze şi el puţin. Nici unul dintre parteneri nu va câştiga, dar nici nu va pierde toate conflictele. Metoda presupune concesii reciproce şi se mai poate numi şi "metoda târguielii".

5. *Rezolvarea*. Rezultatul aplicării metodei este schimbarea situaţiei, atitudinii sau comportamentului în urma comunicării deschise şi directe. Rezolvarea conflictului este metoda ideală pe care sunt îndemnate cuplurile să o folosească. Atitudinea creştină în faţa unei neînţelegeri este dorinţa şi răbdarea de a ajunge la o soluţie. Disponibilitatea de a schimba informaţii, idei şi sentimente duce la înţelegere reciprocă. Roy Fairchild scrie că: "Prima părere pe care ne-am făcut-o despre o problemă, se schimbă după ce o înţelegem mai bine. În timp ce discutăm idei şi perspective noi asupra problemei, o vom vedea într-o altă lumină"[26]. Dacă unii oameni cred că schimbarea este imposibilă, Cuvântul lui Dumnezeu spune: "Pot totul în Hristos care mă întăreşte" (Fil. 4:13).

d. Intimitatea

Intimitatea este cel mai înalt nivel din piramida maritală. Pentru a atinge acest nivel trebuie să le fi trecut cu succes pe celelalte trei. O definiţie a intimităţii, potrivit perspecivei creştine, poate fi considerat capitolul 5 din Epistola către Efeseni. Intimitatea cuprinde dragoste, respect, încredere, prietenie, apreciere de sine, interdependenţă, comunicare, toate acestea aflându-se într-o permanentă adaptare şi rafinare. Intimitatea are mai multe etape[27]:

Etapa lunii de miere. Aceasta este o etapă în care bărbatul şi femeia doresc să-şi petreacă tot timpul împreună şi par să aibă aceleaşi gusturi, sentimente şi dorinţe. Ei se percep unul pe altul ca fiind foarte asemănători. În această perioadă, în care într-adevăr cei doi sunt una, nevoia de apropiere de celălalt este îndeplinită şi nu există teamă de a fi abandonat. Totuşi această etapă nu poate dura prea mult deoarece după un timp apare senzaţia de sufocare.

Etapa separării şi a individualizării. În această etapă cei doi îşi evidenţiază propriile identităţi. Ei nu mai văd lucrurile la fel, ci dimpotrivă, apar foarte clar diferenţele de gust, idealuri, prieteni,

---

[26] Fairchild W. Roy, *Christian in Families*, Atlanta, John Knox Press, 1964, p. 169 – 170

[27] Collins R. Gary, *Counseling and Mariage*, Word Publishing, 1989, p. 128-131

valori, activități, vederi religioase. În această etapă este îndeplinită nevoia de autonomie, dispare senzația de sufocare, dar este alimentată teama de abandon. Pericolul de divorț este cel mai mare pericol în această etapă. Pastorii şi consilierii bisericii trebuie să învețe cuplurile despre aceste etape în cadrul consilierii premaritale. Ei vor fi astfel pregătiți pentru această a doua etapă critică, şi îşi vor da seama că dorința de independență nu înseamnă că nu se mai iubesc.

Etapa de interdependență. Prima etapă poate fi descrisă ca dependență, a doua ca independență, iar a treia este interdependența. Interdependența înseamnă că fiecare persoană poate să trăiască şi să funcționeze independent de cealaltă, dar acest lucru nu este nici plăcut, nici eficient. Etapa de interdependență este calea de mijloc între totala dependență şi interdependență.

Variații patologice. O tendință distructivă apare în a doua etapă pe măsură ce cuplul se individualizează, sub presiunea grijilor de zi cu zi, a îndatoririlor în biserică sau în familie, din ce în ce mai mult timp este investit în alte activități. Rezultatul este separarea totală. În acest caz consilierul trebuie să-şi înceapă munca când încă cei doi mai țin unul la altul. Pentru ca relația de căsătorie să funcționeze, există patru condiții imperative, pe care le găsim în Genesa 2:24–25:

1. Părăsirea părinților. Părăsirea părinților are o importanță psihologică deosebită, pentru că partenerul de căsătorie trebuie să devină cea mai importantă persoană. Cei care rămân agățați de mama sau de tata au o problemă de dependență nerezolvată.

2. Permanența. Dumnezeu a intenționat căsătoria ca pe ceva permanent. Acest lucru reiese clar din 1 Corinteni 7:10–11.

3. Unitatea. Într-o căsătorie sănătoasă unitatea reprezintă angajamente comune, scopuri comune, consens asupra unor teme importante. Unitatea înseamnă că fiecare trebuie să cedeze o parte din el însuşi.

4. Intimitatea. Intimitatea este atât emoțională, cât şi sexuală. În majoritatea cazurilor intimitatea sexuală este atinsă abia după ce cea emoțională a fost atinsă.

4. Rolul consilierii în rezolvarea problemelor de intimitate

Când li se cere să definească intimitatea excluzând aspectul sexual, majoritatea cuplurilor nu sunt în stare să o facă fără ajutor din partea consilierului. Prin urmare una din primele sarcini ale acestuia este să afle care este sensul acestui termen pentru fiecare cuplu în parte.

Rezolvarea problemei de timp. Multe cupluri au o problemă de intimitate datorită faptului că cei doi nu petrec destul timp împreună. Este de multe ori nevoie ca împreună cu consilierul cei doi să-şi stabilească în agendă timp pe care să-l petreacă în mod plăcut împreună.

Iertarea. Din moment ce nimeni nu este perfect există clar o nevoie de iertare. Principiul iertării este clar exprimat în Sfânta Scriptură, de exemplu în Pilda robului nemilostiv (Mat. 118:32–35). Este util să se împărtăşească cu cei consiliați modul în care principiul iertării acționează, deoarece mulți oameni au concepții greşite. Iertarea începe cu o decizie de a ierta. Decizia de a ierta este urmată de acțiune într-un sens al

iertării. Sentimentul de iertare s-ar putea să apară mult mai târziu. Procesul acesta necesită un timp mai îndelungat şi trebuie repetat deoarece rănile vechi ies la suprafață sub diverse forme.

Exercițiul practic de împărtăşire a sentimentelor. Împărtăşirea sentimentelor este o parte a intimității. Multor oameni le este greu să exprime ceea ce simt, însă orice cuplu ar trebui să exerseze zilnic împărtăşirea sentimentelor.

Concluzii

Aşa cum o societate puternică se bazează pe familii puternice, şi o biserică puternică este formată din familii puternice. Nevoia de consiliere a creştinilor este mare, deoarece problemele în familii nu sunt vizibile întotdeauna, dar ele totuşi există şi pot fi: necazuri, dureri, nesiguranță şi imagini de sine greşite, dezamăgiri şi neînțelegeri, nelinişti şi zbucium[28].

Chiar şi în rândul creştinilor care înțeleg rolul consilierii în biserică, există încă multe dezbateri cu privire la adevărata consiliere biblică (ce anume este ea, ce nu este, cine o predică, cine o pune în practică şi cine nu). Există cu toate acestea câteva ipoteze care se bazează pe principiile şi învățăturile Bibliei[29]:

1. *Dumnezeu este dragoste* (1 Ioan 4:16) şi *Dumnezeu este adevărul* (Ioan 14:6). "Premisa majoră a consilierii creştine", scrie William Backaus, "este că adevărul eliberează pe oameni, atunci când aceştia îl cred şi îi dau ascultare (Ioan 8:31–32)… Sarcina consilierii este aceea de a înlocui eroarea cu adevărul"[30].

2. *Chiar dacă nu toate crizele sau problemele sunt de ordin spiritual, ele sunt legate de starea spirituală a persoanei*. "Din pricina căderii", spune Dr. Henry Cloud, "toate aceste probleme (depresii, panică, violență, dependență, etc) sunt legate de faptul că imaginea lui Dumnezeu din suflet este subdezvoltată"[31].

3. *Un factor crucial şi integrator în dobândirea vindecării şi a împlinirii îl reprezintă o relație personală cu Hristos*."Relația cu Hristos", "furnizează resurse indispensabile rezolvării oricărei probleme psihologice (adică, necauzată organic)"[32].

4. *Relațiile sănătoase reprezintă siguranța sănătății mintale, emoționale şi spirituale.* Însănătoşirea minții, a emoțiilor şi a spiritului este posibilă. Lucrul acesta cere, fără îndoială, eforturi atât din partea consilierului cât şi a celui consiliat şi presupune în mod necesar şi o lucrare lăuntrică a Duhului Sfânt în viața fiecăruia.

Bibliografie selectivă

[28] Lena şi Otto Rimas, *Empatia – Consilierea creştină în biserică*, Oradea ,Ed. Colegiului Biblic Est European, 2001, p. 170

[29] McDowell Josh; Hostetler Bob, *Manual de consiliere a tinerilor*, vol. 1, Cluj-Napoca, Ed. Fundația Creştină Noua Speranță, 1999, p. 11

[30] Backus William, *Telling the Truth to Troubled People*, Bethany House, Minneapolis, 1985, p. 20

[31] Cloud Henry, *When Your World Makes No Sense*, Oliver Nelson, Nashville, 1990, p. 17

[32] Crabb J. Lawrence Jr., *Understanding People: Deep Longins For Relationship*, Grand Rapids, Michigan, 1987, p. 21

1. Jay E., Adams, *Manualul consilierului creştin*, *Practicarea consilierii spirituale noutetice*, Wheaton, Illinois, Societatea Misionară Română, 1993
2. David J., Atkkinson, Field David H., Holmes Artur F., Donovan Oliner O., New *Dictionary of Christian Etichs and Pastoral Theological*, Downers Grove, Illinois, USA, Leicester, England, Inter Varsity Press, 1995
3. William, Backus, *Telling the Truth to Troubled People*, Minneapolis, Bethany House, 1985
4. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, traducerea N. Cornilescu, Ediția a treia, revizuită şi adăugită, 1994
5. BEE International, *Căsătoria*, Belgia, Editeurs de Litterature Biblique, 1991
6. Henry, Cloud, *When Your World Makes No Sense*, Oliver Nelson, Nashville, 1990
7. Garry R., Collins, *Christian Counseling, A Comprehensive Guide*, Dallas, World publishing, 1988
8. Larry, Crabb, Înțelegând oamenii, Tânjirea profundă după relații, Oradea, Editura Shalom, 1998;
9. Lawrence J. Jr.,, Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Grand Rapids, Michigan, 1977;
10. Lawrence J., Jr., Crabb, *Făuritorii căsniciei, Un ghid pentru cei căsătoriți şi pentru consilierii spirituali*, BEE International, Viena, Austria, by Editeurs de Litterature Biblique, 1991;
11. Constantin, Cuciuc; Constantin, Dupu; Introducere în sociologia religiilor, 2, Sociologia comunităților religioase, Bucureşti, Editura Gnosis, 1998;
12. Constantin, Dupu, *Introducere în psihologia consilierii pastorale*, În slujba semenilor, Ediția a-III-a, Revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Gnosis, 2000
13. Roy W., Fairchild, *Christian in Families*, Atlanta, John Knox Press, 1964
14. David and Vera, Mace, *We Can Have Better Marriages if We Really Want Them*, Nashville, Abingdon Press, 1974
15. Josh, Hostetler Bob, McDowell, Manual de consiliere a tinerilor, Un ghid complet pentru echiparea lucrătorilor cu tineretul, pastorilor, învățătorilor şi părinților, Vol. 1, Cluj-Napoca, Fundația Creştină Noua Speranță, 1999
16. Paul D. Meier, Frank B. Minirth, Frank B. Wichern, Donald E. Ratcliff, *Introduction to Psychology and Counseling*, Second edition, Grand Rapids, Baker Books, 1991
17. I.Mitrofan; N. Mitrofan, *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă "Şansa" SRL, 1994
18. M. Scott, Peck, *The Road Less Traveled*, A Touchstone Book, New York, 1978
19. Lena şi Otto, Rimas, *Empatia, Consilierea creştină în biserică*, Oradea, Editura Colegiului Biblic Est European, 2001
20. Borehan, Rod, *My Life for My Wife*, Kingsway Publicators Ltd, London, England, 1987
21.Dwight Harvey, Small, *After you've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968

22.Nick, Stinett, *Zidirea familei: Şase calităţi ale familei puternice*, Ventura California: Cărţile Regale, 1985
23.Norman H., Wright, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001

Marital Counseling in Christian Perspective

PhD.St. Lucian RĂCILĂ
University of Craiova
lucian3ro@yahoo.com

Abstract: *There is today in a Christian environment two extreme reactions. A part attacking the various attempts to enter in the church, the psychological theories of counseling and other techniques that take the opposite extreme.*

The purpose of marital counseling is to understand how it can improve a relationship a marriage. If both partners are willing to invest time and energy required to communicate and manage the conflicts in a constructive manner in their family, to channel their feelings in a positive mode and to find a place in society for their family, will see their marriage as each day will bring what they have dreamed.

The problem of marital counseling is a highly comprehensive and complex subject. Therefore be addressed in a balanced manner.

Key words: *counselor, marital, family, Christian*

1. The need for marital counseling in a Christian environment

Spiritual counseling seeks to foster spiritual growth of the advised to encourage confession of sin and experience the divine forgiveness; and standards, attitudes, values and lifestyle to be created after the Christian model.[1]

Dr. Nick Stinett, in a study co nducted by three thousandfamilies, he found six main qualities in each family. Powerful members of these are committed to each other, spend time together, have a good family communication, expressing their appreciation for one another, *have a spiritual commitment* and are ready to solve problems in crisis.[2]

Many decisions are ineffective in solving the crisis, because some advisers consider that feelings come first, second things logical and biblical principles at the bottom.[3]

Jay Adams, describing the Christ at the greatest Counselor, writes that:"All goals meaning only in relationship with God. Separated from Him, these are only short objective perspective that come and go at random, without any necessary connection and therefore no ultimate purpose".[4]

It is important to note that there is overlap and continuity between counseling and psychotherapy. The term psychotherapy is easier to use when counseling for constructive change

[1] Collins R.Garry, *Christian Counseling, A Comprehensive Guide*, Dallas, World Publishing, 1988, p. 17

[2] Stinett Nick, *Zidirea familiei, Şase calităţi ale familiei puternice*, Ventura California, Cărţile regale,1985, p.38

[3] Meier D. Paul; Minirth B.Frank, Wichern B.Frank, Ratcliff E. Donald, *Introduction to Psychology and Counseling*, Second Edition, Grand Rapids, Baker Books, 1991, p. 244

[4] Adams E. Jay, *Manualul consilierului spiritual creştin, Practicarea consilierii spirituale noutetice*, Illinois USA, Societatea Misionară Română Wheaton, 1993, p. 37

target is achieved deliberately and using plenty of psychological mechanisms and processes when caring relationship and put a lot more professional basis. Contemporaneous counseling is concerned with the origins of contemporary education, care and empowerment, and thus the distinction between psychotherapy and counseling becomes less obvious.[5]

2. Causes leading to crises in the family

Many marriages are characterized by strife and conflict, not peace and harmony. Couples who have a harmonious life do not consist of partners with ways of thinking, attitudes and behaviors are identical. Partners do not copy each other, but have learned to appreciate differences, to understand, to accept, and consider them complementary.

Differences between people are normal and add a little flavor of the couple relationship. Because each person is unique and different things contribute to life the couple will be conflicts.

All the families go through crisis, and even if they do not allow observing anything out. Crises break out and because the expected change of one partner not arrives[6], therefore, in general, can be found about the same problems.

a. Expectations problem

For M. Scott Peck, the myth of romantic love is based on the experience of falling in love. The illusion is that many believe that this experience of falling in love will last a lifetime. That means they will be able to satisfy each other's needs and that will live forever in perfect unity.[7]

Unrealistic expectations. Unrealistic expectations among all things are the desire to be like the early days of marriage. In a couple, the dependence of one over the other is voluntary and this improves the ability o communicate. That means developing understanding of others – as everyone is accepted and appreciated for his values, means the ability to respond to each other regardless of which order of needs are those needs. Life changes, circumstances are always different and therefore must be well communicated and everyone wants to do everything to complete each other.

Unfulfilled expectations. It may be that some of the expectations to be real, but unfulfilled. These expectations lead to frustration and sometimes even anger. Unmet expectations may be due to a faulty or thinking that everyone aspires to an ideal self and the love, love seeing the filter and mixes love with his ideal.

Not found expectations. There are issues that partners have not thought about especially when it comes to the other, because it refuses to meet the needs of the other, because want to be more fulfilled their needs.

---

[5] Atkkinson J.David, David H. Field, Holmes F.Artur, Donovan O.Oliner, *New Dictionary of Christian Ethichs and Pastoral Theological*, Downers Grove, Illinois, USA, Leicester, England, 1995, Inter Varsity Press, p. 81

[6] Dupu Constantin, *Introducere în psihologia consilierii pastorale, În slujba semenilor*, Ed. Gnosis, Bucureşti, 2000, p. 144

[7] Peck M. Scott , *The Road Less Traveled*, A Touchstone Book, New York, 1978, p. 91

”Marriage is so fundamental experience of psychological maturity, held at the intersection of so disturbing trends and needs (but indissoluble otherwise) of merger and autonomy. Interaction born and reborn conjugal love between spouses which itself has power to morph behaviors, attitudes, motivation, willingness unsuspected role, aspirations and ideas continuous enriching the spiritual profile of man and woman.”[8]

b. The problem of empathy

Empathy comes from the Greek word *emphateia*, where *em*, mean ***in*** and pathos mean *feeling*. The counselor must have a capacity for empathic understand what is behind the reactions, challenges and feelings of a person to understand another person inner world and identification with its sentiments.

One of the secrets to affective communication is the ability to put you in the front of your situation and understand his way of seeing things, and the ability to understand their feelings and reactions.

Instead of a formulaic expression, caller expects to be perceived as a problem faced by a fact which affects life and advisor to show him that means going through the subject.

c. Emotional problem

Whether major or minor that conflicts do not necessarily lead to the destruction of marital relations, but on the contrary can strengthen her if the couple has knowledge of their approach.

”A negative behavior, negative emotions arise, so goes your behavior!

Negative emotions cause negative goals, so redirect your life!

A negative thought arises negative emotions, so I think right!

A negative belief causes negative emotions, so be more spiritual!”[9]

Christians are called to face the whole reality. Being hurt is a normal thing and denial has not played any role in the life of mature Christian. Emotions, therefore would be felt not avoided, but must be understood. Just do feel pain, has too little value. Learning to use our emotions to expose areas that need improvement to be performed or a deeper faith requires first to understand the source of emotions.

Emotions pleasant – unpleasant

God has endowed human beings with a tendency to react. In some areas, people react to the changing environment in ways determined solely by what is happening. A slap in pain, a warm comfort is something pleasing. Just as a healthy body reacts in a predictable way to stimuli, so healthy person reacts to different types of experiences or feelings pleasant or unpleasant feelings. An act of kindness makes them feel good in general, and a malicious act makes them feel bad in general. It is fair to

[8] Mitrofan Iolanda şi Mitrofan Nicolae, *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă “Şansa SRL”, 1996, p. 48.

[9] Dr. Crabb Larry, *Înțelegând oamenii, Tânjirea profundă după relații*, Oradea, Ed. Shalom, 1998, p. 195

say that the events typically generate pleasant emotions and unpleasant emotions generate unpleasant events.

Emotions constructive – destructive

Some emotions prevent people to do what it should do – to love God and other people – and on the basis can be regarded as destructive. Other emotion encourages submission in love for God and for others and therefore, is constructive. Thus, one can deduce that destructive emotions can be labeled as evil, or at least part of the process inside the human sinner.[10]

Suppressing feelings have never without positive results. If they have buried negative feelings as anger, it will come out a different form which is more difficult to calm. Anger turns anger, self-pity, depression, or malice.[11]

Sometimes, Christians have the idea that giving attention to emotions is a secular idea, born from the minds of psychologists who circulated the banner „feel good". The effects of such teachings are simulated and the denial of an increase in personal problems, loss of superficial relationship and opportunities for Christian maturity.

3. Addressing marital crisis

Experience has shown the importance of an integrated approach to marital counseling, marriage based on the concept of the pyramid.[12]

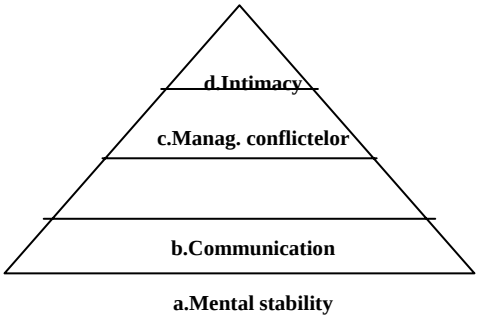

a. Mental stability is based on individual emotional health. Mental health and emotional stability affects the relationship as a whole. Certainly no one perfect answer to emotional stimuli, but for a successful marriage is important that both partners are mentally healthy.

The existence of serious psychic approach makes it impossible for any advice. Only after this level was exceeded can proceed to solve the second, that of communication.

a. Communication

Most problems between the couple based on lack of communication. Help to understand the complexity of communication behavior of human communication and learning needs of communication.[13]

Feed-back communication is important in understanding on what was said by the receiver and sender to

[10] Idem, p. 196 -197

[11] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001, p. 239

[12] Collins Gary R., *Counseling and Mariage*, Word Publishing, 1989, p. 56

[13] Cuciuc Constantin, Dupu Constantin, *Introducere în sociologia religiilor, 2, Sociologia comunităţilor religioase*, Bucureşti, Editura Gnosis, 1998, p. 134 – 136

give (the speaker) the opportunity to clarify its intensions. Communication is so important in the marital relationship that each partner must learn to gain access to the inner world of another, where dwell the most intimate needs and desires.[14]

”The essential factors for establishing the communication process that leads to unity of mind, constantly remind everyone remember that a couple goal is to serve the partner and that should take care not to desire to be a purpose served by the other.”[15]

Rod Borehan argues that it is very important for partners to allocate time to talk with each other. They can discuss things that are important in solving family problems or to improve their relationship in marriage. This time should be made clear that those who seek of marriage counselors have problems regarding their abilities to communicate, and it is the duty of counsel to provide solutions. Particularly interesting aside, usually daily or weekly. We should not underestimate the need for regular communication time between husband and wife, if time is a problem „we should make time”. [16]After being restored bridge of communication between the two partners can move to the third level of the pyramid: conflict management.

b. Conflict management

Marital conflict

Marital conflict is a state of marital disruption in everyday life, which may be of different intensity and may be spread over different time periods, starting with simple shapes and complex shapes can reach severe, such as physical aggression, chase partner, or the existence of adulterine relationship, etc.

A certain type of marital conflict may again become a symptom of family interactional pathology, increasing appellant established dysfunctional system. Marital conflict is characterized by the ability of pathogen penetration in the destructive personality consort, unorganized reactions habits patterns and adaptive sites and preventing the natural functions of the couple achieve marital and parental.[17]

In a couple a common method of dealing with conflicts is to *ignore* them. This gentle method of solving problems was considered Christian. But not only lead to conflict burial resentment accumulate and the effect is loss of vitality and optimism in approaching life.

Another approach to conflicts is to *express feelings without reserve*. House of such couples who apply this method resembles the theater of war operations. The result is an intense frustration. While this approach to conflict each plays a very skilled

[14] BEE International *Căsătoria*, Belgia, Editeurs de Litterature Biblique, 1991, p. 110

[15] Crabb Lawrence J. Jr., *Făuritorii căsniciei, Un ghid pentru cei căsătoriţi şi pentru consilierii spirituali*, BEE International, Viena, Austria, by Editeurs de Litterature Biblique, 1991, p. 76

[16] Boreham Rod, *My Life for My Wife*, Kingsway Publicators Ltd, London, England, 1987, p. 10

[17] Mitrofan Iolanda, Mitrofan Nicolae, *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă “Şansa” SRL, 1994, p. 84

lawyer and decided to get not only declare the other guilty, but the conviction and execution.[18] In a marriage involving the union of two individuals unique and different, the differences between them are inevitable. Differences and disagreements in marriage is the rule, not the exception to the rule.

Conflicts in marriage deal in general the following themes: identity, careers, home, values, opportunities, health, faith, purpose, death, sex, commitment, affection, control, similarities, differences, cooperation-competition, decisions, responsibilities, finances, traditions, children, holidays, alcohol.

Conflict resolution is one of two ways: *destructive* or *constructive* *Destructive approach* prevents the resolution of conflict. This approach takes the following forms:

- Confrontation (win or lose, the defendants)
- Sabotage (focus on weaknesses, shame, withdrawal)
- Withdrawal (passive, submissive)
- Avoidance (denial, withdrawal)

Constructive approach minimizes the difficulties in solving problems. It takes the following forms

- Compromise (middle solution, understanding)
- Accommodation (open discussion, communication without confrontation)
- Partnership (solutions, forgiveness, honesty).[19]

Analysis of some fundamental concepts about conflict

1. Conflict is a normal phenomenon and is therefore inevitable. It opens or closes the door of communication. As an inevitable reality in marriage, it can be used for good partners as part of the growth process. Never underestimate the positive potential of conflict.[20]

2. Conflict is a sign that a partner has an unmet need or feeling worthless. Everyone has some fundamental needs that require being satisfied strongly.

3. Conflicts are often just symptoms. Many conflicts are not discussed openly because most people have not learned how to resolve conflicts. Many couples ignore the conflicts of lesser importance in order not to undermine the marriage boat. When major conflicts arise they do not know how to address them because they have not solved any minor conflicts.[21]

4. Conflict is an opportunity to develop the relationship. During his wives can manifest personal differences. Conflict is also a way of stimulating resources and individual strengths. Each partner will think of possible solutions to a conflict in

[18] Wright H.Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 213

[19] *Counseling Resources for Divorce, Marriage, Relationships*, Internet Files, www.counselpages.com.

[20] Small Dwight-Harvey, *After You've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968, p. 138

[21] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 218

which they participate, they can be examined together in order to learn from each other. Misunderstandings occur and they should be resolved in one way or another. It is also necessary to remember that disagreement is one thing and bad behavior is something else.[22]

5. Unresolved conflicts are a barrier to relationship development and satisfaction of both spouses. When conflicts are resolved not to raise walls between partners. Man tends to become defensive for no longer suffer. The problems caused by the differences between them remain unresolved. The misunderstanding is quickly identified and avoided in the future and feelings of frustration are suppressed. Attempts to become more close to that area of marriage is abandoned.[23]The statement:"The more couples live together, both have much to talk „not true. Rather, it is true the statement:"

The more couples living together, the better you learn to not talk. They raised such barricades between them, which turns while living in the walls and isolated from one another.[24]

As unique individuals, each has their own way of dealing with conflicts when they enter the marriage and assumed that his partner will address conflict in a similar way, but there are several ways of dealing with conflict.

The issue of conflict

In any problem the couple is good for both partners to focus primarily on issues aimed at improving communication between them. Any conflict better be addressed directly, not avoided or ignored. Conflicts are an avoidable natural component of the social life of each of us.

When conflicts arise?

Generally when one or both partners feel as though caught in a trap with no exit, when both cease to appreciate and mutual efforts. Mismatches extramarital sexual relations come to acute the conflict.

---

[22] Small Dwight H., *After You've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968, p. 139

[23] Mace David and Vera, *We Can Have Better Marriages If We Really Want Them*, Nashville, Abingdon Press, 1974, p. 89

[24] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001, p. 221

Frequency of problems in the couple, by age (%) in Romania:

	18-29	**30-54**	**55 +**
Very rarely, no	35,7%	34,0%	55,0%
Rarely	51,7%	54,8%	35,8%
Often	11,2%	9,2%	7,3%
Very often	1,4%	1,9%	2,0%

Source: Baza de date Barometrul de Gen, 2000.

The most important reason for problems in marriage is the lack of material, or lack of money, very big differences from the rest of the issues mentioned. It is significant that material weak nesses are a particular problem for young couples, the importance given to this aspect of decreasing with age, the difference between young and elderly is approximately 15%. Explanatory hypothesis in this case is that young people were most affected by the declining standard of living since 1989, is hitting the road, they feel more acute financial problems. The elderly were able accumulation of resources and in addition, there were all those needs that we have a young family.

Causes of marital problems

Causese/age	18-29	30-54	Peste	Total
Material lack/Money lack	81.9%	79.1%	67.3%	75.2%
Children's behavior	28.5%	48.1%	32.1%	40.7%
Alcohol	8.3%	14.9%	23.4%	16.0%
Parents/-in laws	27,8%	11,7%	1,3%	11,5%
Neglect by one family spouses / partners	6,3%	7,4%	12,2%	8,5%
Contradictory discussions	3,5%	3,0%	4,3%	3,6%
Spouse does not make money at home	4,2 %	3,5%	2,8%	3,4%
Stress/Fatigue	2,8 %	3,5%	3,2%	3,4%
Diseases	2,1 %	0,7%	5,9%	2,4%
Minor things	2,1 %	2,4%	2,4%	2,4%
Violence	4,2 %	1,3%	3,3%	2,3%
Infidelity	4,2%	2,4%	0,2%	2,1%
Other problems	*5,6 %	7,0%	9,6%	7,3%
No problems	6,3 %	3,4%	10,3%	6,0%

Source: Baza de date Barometrul de Gen, 2000.

Note: Other problems mentioned were values of less than 1% and sexual inadequacy, age, impulsivity, house, entourage, that the partner no longer wants another child, boredom, jealousy lack of free time, the distance separating the partners, place work, etc.

Ways of dealing with marital conflict

1. *Withdrawal.*[25] If we consider a desperate and inevitable conflict that cannot control only a small extent, the person in this situation will not bother to resolve it. Withdrawal can be physical by leaving the place where the conflict, or it may be psychological manifested by silence, ignoring the other's words or ”immunization” so the message cannot enter the mind of the person in conflict. Many people use this method to protect themselves.

2. *Victory.* Persons to whom the concept of self is threatened, or when they are confident that their interests be protected, this method is appropriate to their goals. If only there is a threat winning is a way to counter conflict of which victory must be achieved at any cost.

”Winners” can attack the sense of dignity and personal worth their partners to win. Keep resentment in them and use them at the right time to settle the conflict in their favor. These can bring to the surface emotions and wounds of the past. Accumulation of the arguments and resentment for victory in a possible future conflict is a form of revenge and certainly does not reflect Christian forgiveness.

3. *Disposal.* He, who fails in a conflict, protects itself, does not want to assume the risks of confrontation, so give in to their partner. Everyone uses this approach from time to time, but what happens when it becomes the preferred method? Permanent disposal leads to the formation of a martyr and eventually partner begins to feel guilty. There have even met people who felt the need to lose in a conflict. Disposal method allows them to do so by saving appearances. Yielding the impression that they do have control and bears „Christian”.

When the people are taught to suppress anger or suppressing it accumulates. Some people benefit as much from a defeat those others from a victory.

4. *Compromise.* This method is to yield little to earn less, so it teaches that it is useful to dispose of some desire to help the partner to give in and he bit. Neither partner will not win, but neither will lose all conflicts. The method involves concessions and can also be called”shopping method”.

5. *Solving.* The result of the method is to change the situation, attitude or behavior from open and direct communication. Conflict resolution is an ideal method that couples are encouraged to use it. Christian attitude in the face of disagreement is the willingness and patience to reach a solution. Willingness to share information, ideas and feelings that lead to mutual understanding. Roy Fairchild writes: ”The first think that we did about a problem, once you understand the changes better. While discussing ideas and new perspectives on the problem, we'll see in a different light.”[26] If some people believe that change is impossible, the Word of God says:”I can do everything through Christ, who strengthens me” (Philippians 4:13).

6.

[25] Wright H. Norman, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relații puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranță, 2001, p. 221–227

[26] Fairchild W. Roy, *Christian in Families*, Atlanta, John Knox Press, 1964, p. 169 – 170

c. Privacy

Intimacy is the highest level of marital pyramid. To achieve this level must have successfully completed the other three. A definition of privacy, according to Christian perspective, can be found in chapter 5 of Ephesians. Intimacy includes love, trust, friendship, self-assessment, interdependence, communication, all these being in a constant adjustment and refinement. Privacy has several stages[27]:

Honeymoon phase. This is a stage where men and women want to spend all time together and seem to have the same tastes, feelings and desires. They perceive each other as being very similar. During this period, the two are really one, need another approach is met and there is fear of being abandoned. However, this step cannot take too long because after a while comes the sensation of suffocation.

Phase separation and individualization. At this stage the two highlights its own identity. They do not see things the same way, but rather, appear very clear differences in taste, ideals, friends, values, activities, religious view. At this stage the need for autonomy is met, a choking sensation disappears, but is fueled fears of abandonment.

The threat of divorce is the greatest danger at this point. Pastors and church counseling couples must learn about these step in premarital counseling. They will then be prepared for this second critical step and they realize that the desire for independence does not mean that no love.

Stage of interdependence. The first stage can be described as a dependency, the second independence, and the third is interdependence. Interdependence means that each person can live and function independently of each other, but this is neither pleasant nor effective. Stage of interdependence is the middle ground between total dependence and interdependence.

Pathological variations. A destructive trend appears in the second stage as the couple individually, under the pressure of daily cares, the duties of the church or in family; increasingly more time is invested in other activities. The result is total separation. In this case, counsel must begin work on May 2 when more people take to one another. Because the marriage relationship to work, there are four conditions imperative that we find in Genesis 2:24-25:

1. Leaving parents. Leaving the parents has a great psychological importance for the spouse to make Europe the most important person. Those who still cling to mom or dad have a dependency problem unsolved.
2. Permanence. God designed marriage as something permanent. This is clear in 1 Corinthians 7:10-11.
3. Unit. In a healthy marriage is the unity of common commitments, common goals, consensus on important issues. Unity means that everyone must give a part of himself.
4. Privacy. Intimacy is both emotional and sexual. In most cases, sexual intimacy is achieved only after the emotion has been reached.

4. The role of advisers in addressing privacy issues

When asked to define privacy excluding sexual aspect, most couples are not able to do it without help from the adviser.

Therefore one of its first tasks is to find out what is the meaning of the term to each couple individually.

[27] Collins R. Gary, *Counseling and Mariage*, Word Publishing, 1989, p. 128-131

Solving the problem of time

many couples have a privacy problem because the two did not spend enough time together. It is often necessary that the two together with the counselor to set the agenda time to spend it together nicely.

Forgiveness. Since nobody is perfect there is clearly a need for forgiveness. The principle of forgiveness is clearly expressed in Scripture, for example unmerciful servant parable (Matt. 118:32-35). It is useful to share with those who advise how the principles of forgiveness act, because many people have misconceptions.

Forgiveness begins with a decisi on to forgive. The decision to forgive is followed by action in a sense of forgiveness. The feeling of forgiveness might occur much later. This process requires more time and must be repeated because old wounds surfacing in various because old wounds surfacing in various forms.

Practical exercises to share feelings.

Sharing feelings is a part of intimacy. Many people find difficult to express what I feel, but any couple should share feelings daily practice.

Conclusions

As a strong society based on strong families and strong church is made up of strong families. The need is great advice for Christians as family problems are not always visible, but they still exist and can be: sorrow, pain, insecurity and self-image errors, disappointments and misunderstandings, anxiety and agitation.[28]

Even among Christians who understand the role of counseling in the church, there is still much debate about the true biblical counseling (what is it, what is not, who a sermon, who puts it into practice and who is not). There are however several hypotheses based on the principles and teachings of the Bible[29]:

1. *God is love* (1 John 4:16) and God is truth (John 14:6)."Christian counseling major premise," writes William Backaus, "the truth is that releasing people, when they believe him and give him obedience (John 8:31-32) ... The task of counseling is to replace the error with truth."[30]

2. *Even if not all crises or problems are of a spiritual, they are about the spiritual condition of the person*. "Because of the fall," says Dr. Henry Cloud, "all these problems (depression, panic, violence, addiction, etc.) are related to the fact that the image of God from the heart is underdeveloped."[31]

3. *A crucial factor in acquiring and integrating healing and fulfillment is a personal relationship with Christ*. "The relationship with Christ," "provide necessary resources to resolve any

[28] Rimas Lena şi Otto, *Empatia – Consilierea creştină în biserică*, Oradea, Editura Colegiului Biblic Est European, 2001, p. 170

[29] McDowell Josh, Hostetler Bob, *Manual de consiliere a tinerilor*, vol. 1, Cluj-Napoca, Editura Fundația Creştină Noua Speranță, 1999, p. 11

[30] Backus William, *Telling the Truth to Troubled People*, Bethany House, Minneapolis, 1985, p. 20

[31] Cloud Henry, *When Your World Makes No Sense*, Oliver Nelson, Nashville, 1990, p. 17

psychological problems (not caused organic).[32]

4. *Healthy Relationships is the safety of mental health, emotional and spiritual.* Healing the mind, emotions and spirit is possible. Working it requires, no doubt, from both the efforts of counsel and advice, and assumes the necessary work in inside by the Holy Spirit in any every life.

References:

1. Jay E., Adams, *Manualul consilierului creştin*, *Practicarea consilierii spirituale noutetice*, Wheaton, Illinois, Societatea Misionară Română, 1993
2. David J., Atkkinson, Field David H., Holmes Artur F., Donovan Oliner O., New *Dictionary of Christian Etichs and Pastoral Theological*, Downers Grove, Illinois, USA, Leicester, England, Inter Varsity Press, 1995
3. William, Backus, *Telling the Truth to Troubled People*, Minneapolis, Bethany House, 1985
4. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, traducerea N. Cornilescu, Ediția a treia, revizuită şi adăugită, 1994
5. BEE International, *Căsătoria*, Belgia, Editeurs de Litterature Biblique, 1991
6. Henry, Cloud, *When Your World Makes No Sense*, Oliver Nelson, Nashville, 1990
7. Garry R., Collins, *Christian Counseling, A Comprehensive Guide*, Dallas, World publishing, 1988
8. Larry, Crabb, Înțelegând oamenii, Tânjirea profundă după relații, Oradea, Editura Shalom, 1998;
9. Lawrence J., Jr., Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Grand Rapids, Michigan, 1977;
10. Lawrence J., Jr., Crabb, *Făuritorii căsniciei, Un ghid pentru cei căsătoriți şi pentru consilierii spirituali*, BEE International, Viena, Austria, by Editeurs de Litterature Biblique, 1991;
11. Constantin, Cuciuc; Constantin, Dupu, Introducere în sociologia religiilor, 2, Sociologia comunităților religioase, Bucureşti, Editura Gnosis, 1998;
12. Constantin, Dupu, *Introducere în psihologia consilierii pastorale*, În slujba semenilor, Ediția a-III-a, Revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Gnosis, 2000
13. Roy W., Fairchild, *Christian in Families*, Atlanta, John Knox Press, 1964
14. David and Vera, Mace, *We Can Have Better Marriages if We Really Want Them*, Nashville, Abingdon Press, 1974
15. McDowell, Jos; Bob, Hostetler, *Manual de consiliere a tinerilor, Un ghid complet pentru echiparea lucrătorilor cu tineretul, pastorilor, învăţătorilor şi părinților*, Vol. 1, Cluj-Napoca, Fundația Creştină Noua Speranță, 1999
16. Paul D., Meier; Frank B., Minirth Wichern Frank B., Ratcliff Donald E., *Introduction to Psychology and Counseling*, Second edition, Grand Rapids, Baker Books, 1991
17. Mitrofan, I., Mitrofan N., *Elemente de psihologie a cuplului*, Bucureşti, Casa de editură şi presă "Şansa" SRL, 1994
18. Scott M., Peck, *The Road Less Traveled*, A Touchstone Book, New York, 1978
19. Lena şi Otto, Rimas, *Empatia, Consilierea creştină în biserică*, Oradea, Editura Colegiului Biblic Est European, 2001

[32] Lawrence J. Crabb Jr., *Understanding People: Deep Longins For Relationship*, Grand Rapids, Michigan, 1987, p. 21

20. Rod, Borehan, *My Life for My Wife*, Kingsway Publicators Ltd, London, England, 1987
21.Dwight Harvey, Small, *After you've Said "I Do"*, Fleming H. Revel Company, 1968
22.Nick, Stinett, *Zidirea familei: Şase calităţi ale familei puternice*, Ventura California: Cărţile Regale, 1985
23.Norman H., Wright, *Deci, te căsătoreşti, Cheile realizării unei relaţii puternice, de durată*, Timişoara, Editura Noua Speranţă, 2001

Un deceniu şi jumătate de învăţământ superior sociologic la Universitatea din Craiova, 29 octombrie 2010

Pe data de 29 octombrie 2010, la Sala Albastră a Universităţii din Craiova s-a desfăşurat evenimentul care a marcat sărbătorirea unui deceniu si jumătate (1995-2010) de învăţământ sociologic la Universitatea din Craiova.

Catedra de *Sociologie si Filosofie*, sub coordonarea prof. univ.dr. Dumitru Otovescu, a pregătit un program amplu de manifestări la care au fost invitaţi să participe atât profesori, cât si studenţi ai universităţii craiovene, cât şi mari personalităţi ale sociologie româneşti universale.

În cadrul evenimentului s-a prezentat traseul de un deceniu si jumătate a *Specializării Sociologie*, pornind de la întemeierea instituţională a Şcolii sociologice de la Craiova şi până la realizările de ultimă oră ale întregului ei colectiv.

Astfel, s-a fost făcută o prezentare a principalelor instituţii de promovare a sociologiei în Universitatea din Craiova, precum: programele de licenţă şi master (Sociologia comunicării şi jurnalism, 2004-2009; Societate, comunicare şi mass-media, din 2008; Dezvoltare comunitară şi integrare europeană, din 2008), Şcoala Doctorală (din 2009), Revista Universitară de Sociologie, Publicaţia „Universitaria", Institutul Social Oltenia, cu 7 departamente de cercetare, Departamentul de Cercetare Ştiinţifică şi Proiecte Europene, Asociaţia profesională „Sociologia Militans"

Punctul culminant al manifestării a fost lansarea *Tratatului de Sociologie Generală*, la scrierea căruia si-au adus contribuţia mari nume ale sociologiei universale precum: Immanuel Wallerstein – prof.univ.dr.emerit la Universitatea Yale (SUA); a fost Preşedintele Asociaţiei Internaţionale de Sociologie; Raymond Boudon – prof.univ.dr. la Universitatea Paris 4-Sorbonna (Franţa); este Preşedintele Academiei Europene de Sociologie; Albert Ogien - prof.univ.dr. la Universitatea Paris 1- Sorbonna (Franţa); este director al Centrului Naţional pentru Cercetarea Ştiinţifică din Franţa (CNRS); Jeffrey Alexander - prof.univ.dr. la Universitatea Yale (SUA); este Director al Centrului de Sociologia Culturii – Yale University; Daniel Chirot – prof.univ.dr. la Universitatea din Washington (SUA); Michael Hetcher – prof.univ.dr. la Universitatea de Stat din Arizona (SUA); Jean Hugues Dechaux – prof.univ.dr. la Universitatea Lummiere II, Lyon (Franţa), coordonator al Şcolii Doctorale în domeniul Sociologiei; Jacques Hamel – prof.univ.dr. la Universitatea din Montreal (Canada) si alţii. Traducerea studiilor acestor specialişti a fost asigurată de colegii noştri, de la Catedra de Sociologie a Facultăţii de Ştiinţe Sociale, Gabriela Motoi, Cristina Ilie si Radu Petcu. De asemenea, la sporirea însemnătăţii *Tratatului de Sociologie generală* au contribuit si reprezentanţi de seamă ai comunităţii sociologilor din România,

cadre didactice de prestigiu, din cele mai importante instituții de învățământ și de cercetare din Țara noastră (Universitatea din București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Centrul de Sociologie Urbană și Regională – București, Institutul de Sociologie al Academiei Române, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea „A.I.Cuza" din Iași, Universitatea „Transilvania" din Brașov, Universitatea „1 Decembrie" din Alba Iulia, Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Universitatea „Ovidius" din Constanța etc.), dintre aceștia menționându-i pe Ilie Bădescu, Ioan Drăgan, Cătălin Zamfir, Maria Larionescu, Virgil Măgureanu, Dan Banciu, Eugen Blaga, Oscar Hoffman, Ion Glodeanu, Dumitru Otovescu, Constantin Schifirneț, Dorel Abraham, Ion I. Ionescu, Maria Cojocaru, Achim Mihu, Stefan Buzărnescu, Dumitru Batâr, Claudiu Coman, Ana Rodica Stoiculescu, Mihai Pascaru, Lavinia Elisabeta Popp si alții…

Manifestarea s-a încheiat cu prezentarea filmului sociologic: *Starea actuală a satului românesc din Oltenia* care a dorit să surprindă nivelul de dezvoltare a mediului rural din Municipiul Craiova.

Dr. Ion Munteanu,
Universitatea din Craiova

RECENZIE DE CARTE:

TRATAT DE SOCIOLOGIE GENERALA
Autor: Dumitru Otovescu

Elaborarea şi publicarea unui *Tratat de sociologie* în România, constituie un moment editorial de importanță deosebită deoarece acoperă un gol în literatura de specialitate, până în prezent neexistând o elaborare ştiințifică de acest gen în publicistica sociologică din țara noastră.

Responsabilitatea de a caracteriza această ştiință prin datele ei fundamentale, care sunt definitorii îi conferă *Tratatului de sociologie* identitate în perimetrul ştiințelor sociale.

Sociologia generală ni se prezintă ca un sistem coerent de teorii, concepte, cunoştințe prin intermediul cărora reflectă universul social- uman, îl explică, şi totodată ne ajută să-l înțelegem şi să-l schimbăm în funcție de opțiunile valorice, pe care le socotim prioritare sau mai convingătoare.

Tratatul de sociologie este rezultatul asocierii contribuțiilor ştiințifice ale unui grup de autori din sociologia americană, sociologia europeană occidentală şi sociologia românească, sinteza unor preocupări ştiințifice statornice şi îndelungate ale unor sociologi reprezentativi, cadre didactice şi cercetători ştiințifici de la universități şi institute de prestigiu din mai multe țări, de pe continentele american (S.U.A., Canada) şi cel european (Franța, România).

Sociologia este o ştiință prodigioasă conferită de valoarea creațiilor publicate şi de numărul impresionant al autorilor de referință, de la simpli absolvenți cu competențe sociologice recunoscute şi până la personalitățile savante care o reprezintă la cel mai înalt nivel intelectual. Această grandioasă lucrare ne pune la dispoziție informații fundamentale, ilustrative nu numai de sociologie generală, ci şi despre cele mai importante sociologii de ramură, care s-au desprins din corpus-ul sociologiei generale.

Oferind o imagine unitară, sistematică şi globală asupra procesului dezvoltării sociologiei generale în perioada contemporană, această prestigioasă lucrarea ne dă prilejul să pătrundem în cadrele de gândire şi în orizontul de idei a două dintre cele mai titrate şcoli sociologice: şcoala americană şi şcoala franceză, care, alături de şcoala germană şi într-o anumită măsură, de cea italiană şi engleză, reprezintă fondul peren al sociologiei mondiale. Alături de aceste şcoli este reprezentată şi şcoala românească, care are un rol semnificativ în dezvoltarea culturii sociologice contemporane.

Sunt prezentate realizări ştiințifice care aparțin a trei generații de sociologi:

- Cea dintâi, a celor născuți după Primul Război Mondial, care s-au format şi afirmat în cuprinsul secolului al XX-lea, fiind ilustrată de personalități fecunde, de referință în gândirea sociologică, cu lucrări de prim rang, publicate îndeosebi în ulimele trei decenii ale veacului trecut, dar şi în perioada următoare;
- A doua generație, a celor născuți la mijlocul secolului al XX-lea şi care se află acum în plină activitate sociologică, desfăşurată cu

rezultate notabile, în universităţi şi institute de cercetare sociologică;

- Cea de-a treia generaţie, a celor care şi-au încheiat studiile universitare la începutul veacului al XXI-lea şi activează în învăţământul superior şi în cercetare ştiinţifică.

Printre autorii *Tratatului de sociologie* se numără Immanuel Wallerstein, Raymound Boudon, Daniel Chirot, Michael Hechter, Jeffrey C. Alexander, Albert Ogien, Jacques Jamel, Achim Mihu, Cătălin Zamfir, Ian Drăgan, Ilie Bădescu, Oscar Hoffman, Maria Larionescu, Constantin Schifirneţ, Maria Voinea, Dorel Abraham, Virgil Măgureanu, Ion Ionescu ş.a., personalităţi ştiinţifice cu o experienţă îndelungată în activitatea didactică şi de cercetare. Lucrările lor sunt deschizătoare de drumuri în cunoaşterea sociologică şi îi recomandă ca autori de maximă autoritate în anumite domenii şi ramuri ale sociologiei contemporane.

De asemenea unii dintre autorii americani şi francezi care semnează în paginile tratatului de faţă, sunt personalităţi de notorietate mondială, datorită atât contribuţiilor creatoare în sociologie. De exemplu, Immanuel Wallerstein reprezintă una dintre cele mai lucide conştiinţe ale epocii, un interpret savant al fenomenului crizei mondiale şi un cugetător permanent preocupat de soarta umanităţii. Acesta este solicitat, adesea, să explice starea actuală a lumii în care trăim, să descifrăm tendinţele evoluţiei societăţii capitaliste ori cele ale cursului general al omenirii.

Un rol la fel de magistral este îndeplinit, pentru Europa, de Raymond Boudon-creatorul unei opere sociologice monumentale, evidenţiată în *Tratatul de sociologie,* opera sa aşezându-l pe acesta în continuarea tradiţiilor europene şi americane ale gândirii sociologice. Autoritatea sa ştiinţifică incontestabilă este ilustrată atât de recunoaşterea de care s-a bucurat cât şi de participarea la coordonarea unor reviste de sociologie din întreaga lume.

Pe linia managementului instituţional sunt evidenţiate contribuţiile lui Jeffrey C. Alexander, care a fost preşedintele Consiliului Executiv şi Comitetului de Cercetare a Istoriei Sociologiei, din cadrul Asociaţiei Internaţionale de Sociologie, cele ale prof. Daniel Chrot şi prof. Mochael Hechter, cele ale profesorului Albert Ogien şi Jean Hunghes Dechaux.

În ţara noastră, sociologia a avut un destin eroic, iar promotorii săi au avut de făcut faţă unor veritabile provocări istorice (societatea românească înregistrând două schimbări revoluţionare în mai puţin de o jumătate de secol – în anul 1945, şi, apoi, în 1989). Datorită devotamentului şi activismului profesional, au dost întemeiate, în condiţii de dezvoltare democratică a ţării, începând cu anii 1990, specializări de sociologie în principalele centre universitare din ţară: Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca, Timişoara, Craiova, radea, Sibiu, Braşov, Constanţa, Alba Iulia ş.a. Au fost organizate colective de cercetare sociologică în structura unor institute de cercetare ştiinţifică regională, au fost înfiinţate asociaţii cu caracter profesional (pentru promovarea sociologiei şi apărarea intereselor acestei comunităţi de specialişti) au fost fondate reviste de sociologie şi s-

au instituționalizat manifestări ştiințifice etc.

Tratatul de sociologie înregistrează explicații şi interpretări care nu sunt încorsetate de o orientare teoretico-metodologică unică, fiecare autor având libertatea de a-şi expune propria concepție şi de a-şi alege propria metodă de cercetare. Există în această grandioasă lucrare o mare diversitate de abordări sociologice, pe care cititorii le vor constata după lectura acestui volum. Ele reflectă diversitatea opticilor de gândire în sociologie şi a condițiilor în care se desfăşoară anumite fenomene sociale, diversitatea actorilor sociali şi a motivelor care îi animă pe aceştia. Ceea ce au în comun aceşti autori este finalitatea cognitivă, urmărită în tratarea capitolelor de care s-au ocupat. Deşi perspectiva teoretică de analiză este predominantă, nu lipsesc nici explicațiile descriptive şi scopurile aplicative, mai cu seama atunci când sunt abordate probleme sociale de actualitate.

Această lucrare, de amploare, este rodul eforturilor a 39 de autori şi coautori, care provin din patru țări: 5 autori din S.U.A., 1 autor din Canada, 3 autori din Franța şi 30 de autori din România (cadre didactice şi cercetători din 14 universități şi institute de cercetare ştiințifică). Rezultatul acestei cooperări internaționale se materializează în redactarea a 36 de capitole, însoțite, fiecare, de o bibliografie reprezentativă pentru tema redactată. O serie de capitole sunt inedite, altele sunt republicate, revizuite şi actualizate, după caz, toate oferind o imagine edificatoare asupra sociologiei contemporane. Cele 36 de capitole sunt grupate în trei secțiuni de bază, care ilustrează concepția noastră asupra alcătuirii acestuia *Tratat de sociologie generală:* I. Cunoaşterea şi metodologia sociologică; II. Problematica şi fundamentele tematice ale sociologiei generale; III. Ramuri ale sociologiei.

În cadrul primei secțiunii *Cunoaşterea şi metodologia sociologică,* structurată în mai multe capitole, este evidențiat faptul că moştenirea noastră reprezintă „cultura sociologiei", în cadrul acesteia având loc provocări semnificative, urmare a reafirmări constante a sociologiei, singura perspectivă plauzibilă fiind aceea de a crea o nouă cultură a „ştiințelor sociale", o cultură care să fie situată într-un univers epistemiologic al cunoaşterii.

Secțiunea a II-a *Problematica şi fundamentele tematice ale sociologiei generale,* prezintă în capitolele sale cunoaşterea cu onestitate a socialului, importantă pentru întemeierea deciziilor în lumea în care trăim. Face o trecere în revistă codeterminărilor dintre schimbările socialului actual şi schimbările sociologilor- ale obiectului de studiu, ale paradigmelor, teoriilor, metodelor, tehnicilor acestora. Sunt abordate idei privind mondializarea, avatarurile muncii, ocupării, justiției, democrației, imaginarului social, religiei etc., dar şi schimbări ale sociologiilor. Culturile se interpenetreză, identitățile se hibridizează pe măsura articulării localului cu globalul. Cercetările care urmăresc globalul la nivel local sunt numeroase: mobilitatea, migrația, sărăcia, terorismul etc., acestea conjugând dimensiuni mondiale, transnaționale, locale, exteriorul şi interiorul, logici interne şi externe ale

statelor. De aceea este importantă cunoaşterea cu ştiinţificitate a realităţii sociale, cercetarea cu onestitate ştiinţifică şi acţiunea rapidă în societate, în comunităţi şi organizaţii, pe această bază.

Cea de-a treia secţiune *Ramuri ale sociologiei,* în cadrul a zece capitole descrie principalele ramuri ale sociologiei: sociologia politicii, sociologia culturii, sociologia comunicării, sociologia comunităţilor teritoriale, sociologia familiei, sociologia juridică, sociologia organizaţiilor, sociologia muncii etc., analizând obiectul de studiu, evoluţia, teoriile, metodele şi tehnicile de abordare sociologică, funcţiile, direcţiile şi problematica cercetării ştiinţifice sociologice pentru fiecare dintre acestea.

Tratatul de sociologie a fost finalizat după opt luni de activitate editorială, de efectuare a traducerilor din limba engleză şi din limba franceză şi de străduinţe, având răspunsul favorabil al autorilor la invitaţia de a participa la înfăptuirea acestuia. Reprezintă o abordare complexă, o contribuţie deosebit de consistentă din punct de vedere ştiinţific, apreciată ca lectură, utilă demersului didactic şi de interes multi şi interdisciplinar, realizată sub directa îndrumare a domnului profesor Dumitru Otovescu, cuprinde ideile ştiinţifice valoroase ale autorilor ce se află consemnaţi în paginile sale şi este rod al ostenelii celor care au contribuit la realizarea acestuia.

Lector dr. Maria PESCARU,
Universitatea din Piteşti

BOOK REVIEW:
TREATY OF SOCIOLOGY
Author: Dumitru Otovescu

Preparation and publication of a Treaty of sociology in Romania, is an editorial point of particular importance because it covers a gap in the literature, and so far, there is no such scientific development in sociological journalism in our country.

Responsibility to characterize this science through its fundamental data, which are defining its identity in the sociology Treaty gives identity to the social sciences area.

General Sociology we see as a coherent system of theories, concepts and knowledge which reflect human social universe, explains it, and also helps us to understand and change it according to value options, to which we deem priority or convincing.

Sociological Treaty is the result of scientific contributions of a group of writers from American sociology, sociology of Western European and Romanian sociology, synthesis of scientific concerns and long lasting representative of sociologists, educators and scientists from prestigious universities and institutes from many countries in the Americas (U.S., Canada) and Europe (France, Romania).

Sociology is a science conferred by the prodigious amount of published works and the impressive number of reference authors, from the simple sociological graduates with skills to persons recognized and learned that it represents the highest intellectual level. This magnificent work provides us basic information, not only illustrative of general sociology, but also about the most important branch of sociologists, who have emerged from the corpus of general sociology.

Offering a unified image, systematic and comprehensive overview of the general development process in the period of contemporary sociology, this prestigious work gives us the opportunity to enter into the frameworks of thought and ideas in the horizon of two of the most standardized sociological schools: the American school and French school, which together with the German school in a certain extent, from the Italian and English, is the substance of sociology perennial crisis. Alongside these schools there is represented the Romanian school also, which has a significant role in the development of contemporary sociological culture.

Scientific achievements are presented belonging to three generations of sociologists:

- The first, those born after World War I, who have formed and became famous during the twentieth century, as illustrated by figures fertile, the reference in sociological thinking, leading to works published mainly in the last three decades of the last century, but in the next period;
- The second generation, of those born in the mid-twentieth century and is now in full swing sociological activity, conducted with notable results in sociological research universities and institutes;
- The third generation of those who have completed their undergraduate studies at the

beginning of the twenty-first century world and work in higher education and scientific research.

Among the authors of the Treaty of sociology there are included Immanuel Wallerstein, Raymound Boudon, Daniel Chirot, Michael Hechter, Jeffrey C. Alexander, Albert Ogien Jacques Jamel, Achim Mihu, Catalin Zamfir, Ian Dragan Ilie Badescu, Oscar Hoffman, Mary Larionescu Constantine Schifirneț Maria Voinea, Dorel Abraham, Virgil Magureanu, etc. Ion Ionescu, scientific figures with long experience in teaching and research. Their pioneering work in sociological knowledge and its authors recommended them as the maximum authority in certain areas and branches of contemporary sociology.

Also some American and French authors sign in the pages of treaty, are world famous personalities, due to both the creative contributions of sociology. For example, Immanuel Wallerstein is one of the most lucid consciousness of the era, a performer and scholar of a global crisis phenomenon of the Standing thinker concerned with the fate of humanity. He is asked often to explain the current state of our world to decipher trends in the evolution of capitalist society or the general course of humanity.

A role as a magistrate is satisfied, for Europe, by Raymond Boudon-creator of a monumental sociological works, as evidenced by the Treaty of sociology, his work by placing him / her in further European and American traditions of sociological thought. Unquestionable scientific authority is illustrated both by the enjoyed recognition and participation in the coordination of sociology journals worldwide.

In line with institutional management there are highlighted contributions of Jeffrey C. Alexander, who was president of the Executive Council and the History of Sociology Research Committee of the International Sociology Association, the professor Daniel Chrot and Prof. Hechter Mochael, those of Professor Albert Ogien and Jean Hunghes.

In our country, sociology was a heroic destiny and its promoters have had to face some real challenges historical (Romanian company recorded two revolutionary changes in less than half a century - in 1945, and then, in 1989) . Due to the dedication and professional activism, were based Dost, under the country's democratic development since the 1990s, sociology majors in major universities in the country: Bucharest, Iasi, Cluj-Napoca, Timisoara, Craiova, laughing, Sibiu, Brasov , Constanta, Alba Iulia, etc. Research groups were organized in the sociological structure of regional scientific research institutes, there have been established with the professional associations (for promoting and defending the interests of this community sociology specialists) there were founded in sociology journals and scientific meetings have been institutionalized.

Treaty of sociology records explanations and interpretations that are not encroached upon by a single theoretical and methodological orientation, each author is free to express their own conception and to choose their own method of research. There is this grand work a variety of sociological approaches, that readers

will find after reading this volume. They reflect the diversity of thought in sociology and optical conditions in which the specific social phenomena, the diversity of social actors and the reasons which animates them. What these authors have in common is the goal of cognitive treatment in the chapters that followed. Although the analysis is the predominant theoretical perspective, not missing any descriptive explanations and applied purposes, especially when tackling issues into social issues.

This work, the scale is the result of efforts of 39 authors and co-authors, from four countries: five authors from the U.S., an author from Canada, France 3 authors and 30 authors from Romania (teachers and researchers from 14 universities and scientific research institutes). The result of this international cooperation is evidenced in the drafting of 36 chapters, accompanied each by a representative of the theme written references. Several chapters are unique, others are reprinted, revised and updated, as appropriate, all offering an enlightening picture of contemporary sociology. The 36 chapters are grouped into three basic sections, which illustrates our conception of its composition *Treaty of general sociology*: I. Knowledge and Sociological Methodology II. Problems and thematic foundations of general sociology, III. Branches of sociology.

In the first section of *Sociological knowledge and methodology*, structured in several chapters, it is clear that our heritage is "cultural sociology" in its place with significant challenges, due to the constant reaffirmation of sociology, the only plausible view is that of creating a new culture of "social sciences", a crop which is located in an epistemological universe of knowledge.

Section II of *Issues and thematic foundations of general sociology,* presents its chapters honestly knowledge of the social, founding important decisions in our world. It makes an overview of the social change of current and sociological change of the subject, the paradigms, theories, methods and their techniques. They deal with ideas on globalization, avatars labor, employment, justice, democracy, social imaginary, religion, etc.., But also changes in sociology. Cultures inter-change, hybridized identities articulate the extent of globality premises. Research aimed at local globality are numerous: mobility, migration, poverty, terrorism, etc.., They are conjugated global, transnational, local, outside and inside, the internal logic and external states. It is therefore important to know the social reality, scientific research with honesty and quick action in society, communities and organizations on this basis.

The third section *Branches of sociology* in ten chapters describe the main branches of sociology: sociology, politics, sociology, culture, sociology of communication, sociology of territorial communities, family sociology, legal sociology, sociology of organizations, sociology of labor, etc.., Analyzing the subject study, evolution, theories, methods and techniques of sociological approach, functions, sociological research directions and issues for each of them.

Sociology of the Treaty was completed after eight months of publishing, by making translations from English and French and endeavors, with the authors' favorable response to an invitation to participate in its implementation. It represents a comprehensive approach, a very substantial contribution from the scientific point of view, assessed as reading, useful and interesting teaching process, multi and interdisciplinary, conducted under the guidance of the professor Dumitru Otovescu includes valuable scientific ideas that are the record the authors in its pages is the fruit of hardworking of those who contributed to its achievement.

PhD Lecturer Maria PESCARU,
University of Pitesti